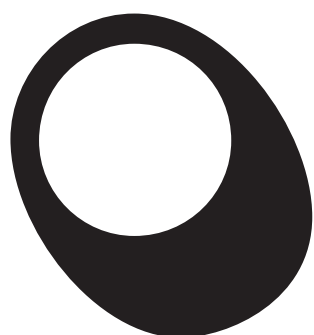

DE
RUS-
SEN

Tom Lanoye

De Russen!

Tom Lanoye

Dramatis Personae

'Nikolasja' Ivanov	lid van het landelijk comité
Sarah	zijn Joodse vrouw
'Misja' Platonov	een onderwijzer
Alexandra	zijn vrouw en moeder van zijn zoontje
Nikolai Triletski	haar broer, een arts
Pavel Lebedjev	voorzitter districtsbestuur
Zinaida Lebedjeva	zijn vrouw
Sasja Lebedjeva	hun huwbare dochter
Anna Petrovna	weduwe, 'de generaalse'
Sergei Voinitsev	haar stiefzoon
Sofia	zijn kersverse vrouw
Borkin	rentmeester en oom van Ivanov
Graaf Sjabelski	Ivanovs oom
Lvov	jonge districtsarts, geneesheer van Sarah
Mafutka Babakina	niet meer zo jonge, kapitaalkrachtige weduwe
Porfiry Glagoliev	bejaarde buur & grootgrondbezitter
Izaak Vengerovitsj	broer van Sarah
Osip	volksmens en paardendief

‘Als uw zonen ooit hun ontevredenheid uiten over Frankrijk, probeer dan mijn recept:
vertel ze naar Rusland te gaan.’

Markies de Custine, La Russie en 1839

I. Proloog

Bij de Ivanovs thuis.

Enter Lvov en Ivanov.

Op de achtergrond amateuristische muziek van piano en viool.

- LVOV Begrijp me niet verkeerd.
Ik wil me nergens mee bemoeien.
- IVANOV Dat zou de eerste keer zijn.
U bemoeit zich met mijn hele leven.
- LVOV Ik maak me zorgen over uw vrouw.
- IVANOV Ik niet? Is dat wat u bedoelt?
Dokter Lvov is de enige die zich bekommert om Sarah?
- LVOV Uw vrouw weigert om op krachten te komen in de Krim.
Ze blijft liever hier, beweert ze. In gewesten vol insecten en zwammen
— broeierig, vochtig, met altijd die nijldige wind.
Maar als u nu eens met haar mee zou willen gaan?
- IVANOV De Krim kost geld. Zeker als je met z'n tweeën bent. En waar haal ik de vrije tijd vandaan?
Ik bén dit jaar al op vakantie geweest. Met haar, nota bene.
- LVOV Tbc kent maar één medicament.
- IVANOV De tering?
- LVOV Waar, denkt u, haalt ze dat porseleinen gezicht vandaan,
die blik vol koorts, dat onrustbarend slinkende gewicht?
Ze heeft nood aan gezonde lucht en platte rust.
Ze is constant van streek door hoe ze wordt bejegend.
Vergeef me mijn directheid, raadslid Ivanov, maar het is uw handelwijze die haar nekt.
Bied me, ik smee het u, de kans iets beters van u te denken.
- IVANOV Nee. Het is waar wat u zegt. Ik heb boter op mijn hoofd.
Mijn ziel lijkt wel gepekeld in benauwdheid en verwarring,
de diepste angsten eerst! Mijn Sarah? Dat is echt een bijzonder mens.
Mijnentwege heeft ze zich bekeerd tot mijn geloof.
Om mij liet ze zich verstoten door haar vader, moeder, broer.
Om mij keerde ze hun fortuin de rug toe.
Had ik nog honderd andere offers gevraagd, ze had zich die allemaal getroost.
Aan mij is geen barst bijzonders, ik ben een man van niets, mijn eerste offer moet ik nog brengen.
Toen ik trouwde was ik hartstochtelijk verliefd, ik bezwoer haar dat mijn liefde voor altijd zou zijn.
Vijf jaar later is zij nog steeds van mij bezeten — en ik?
U vertelt me dat ze tering heeft, dokter Lvov, misschien al aan het sterven is,
en ik voel liefde noch compassie. Alleen leegte, een intense moedeloosheid.
Elke buitenstaander die me bezig hoort zal me verfoeien en veroordelen.
Ikzelf versta niet wat me, diep vanbinnen, scheelt.
Weet u het, dokter? En wat is dan het medicijn?
- BORKIN *(op met geweer, op z'n tenen dichterbij)*
Boem!
(geweerloop bijna tegen Ivanovs hoofd aan)

IVANOV Godallemachtig, Borkin, met je misplaatste grappen altijd!

BORKIN *(lacht)* Ik kon de verleiding niet weerstaan.
Wat een hitte, hè? Wat een hitte!

IVANOV Je bent ladderzat, je stinkt weer uren in de wind.

BORKIN Er zijn van die dingen die zich niet laten ontkennen.
(richt weer lachend zijn geweer)
Ik heb tweeëntachtig roebel nodig.

IVANOV *(duwt de loop weg)*
Tweeëntachtig roebel?
Hoe moet ik die tevoorschijn toveren?

BORKIN Uw landarbeiders eisen hun loon, of ze leggen het werk neer.

IVANOV De eerste van de maand krijg ik mijn salaris. Zolang heb ik geen rooie cent.

BORKIN Wie gaat er dan de haver oogsten die ik al verkocht heb?
Nog terwijl hij op de akker staat? U ging daarmee akkoord.

IVANOV Zoek jij een oplossing, laat mij met rust.

BORKIN Herejzus — wat voor zin heeft het met u te discussiëren?
Met alle landeigenaren, die moderne heersers van de schepping,
met hun experimentele fok- en zaaimethodes.
Duizend bunder grond, maar geen rotte roebel op zak.
Alsof je een wijnkelder bezit, maar geen kurkentrekker. Weet u wat?
Ik zal morgen al onze trekpaarden verkopen. Dat is ook een landbouwkundig experiment.
Zelfs de rogge die nog gezaaid moet worden, verpats ik wel.
Denkt u dat ik daar mijn hand voor omdraai? Dan beseft u niet wie u voor u hebt.
Er moet iets gebeuren, neefjelief. Overmorgen moet u ook nog uw rente betalen.

IVANOV Ik ga vandaag naar Lebedjev om uitstel te vragen.

BORKIN De Lebedjevs? U? Wanneer!

IVANOV Straks. Vanavond.
(kijkt op horloge)
Nu.

BORKIN *(slaat zich voor het hoofd)*
Maar natuurlijk! Het is de verjaardag van hun knappe Sasja!
En u zegt me niets?
(tot Lvov) Het meisje krijgt als enig kind van mams en paps een superfeestje.
Het enige waar die twee kraaien nog geld aan uitgeven.
Tja! Als je een prijsbeest bezit, moet je het in de etalage leggen!
(tot Ivanov) Ik ga mee. Pepermuntje op de tong, wat eau de javel onder mijn oksels — hop!
Ik ben weer helemaal de oude. *(omarmt Ivanov)* Neefjelief, mijn beste makker!
U bent het licht van mijn leven, maar wat zit u toch altijd te chicaneren?
U bent een wandelend sterfhuus. Terwijl, potverdomme!,
wat zouden u en ik niet allemaal kunnen bekokstoven?
Zal ik aanpappen met die Mafutka Babakina?
Een tang van een mens, maar als 't voor uw profijt is?
De helft van haar bruidsschat is voor u, als het me lukt.

LVOV Zo praat je niet over een prille weduwe.

BORKIN Moet ik wachten tot ze helemaal versleten is?
Niet nodig, het is nu al een kreng.
Maar haar man was wel zo rijk als de Zwarte Zee blauw is.

IVANOV Stop met je nonsens, Borkin.

BORKIN U hebt een goed hart, neefje, en een knap stel hersens,
maar u mankeert een koppel hardgekookte eieren.
Nooit durft u eens de dingen groots aan te pakken of simpelweg wat keet te schoppen.
Geef mij eens twintighonderd roebel? Ik maak er in een week twintigduizend van.
(wijst uit het raam) Ik koop die lap grond daar aan de andere kant van de rivier,
dan zijn beide oevers van ons, en bouwen we daar een dam. Wie kan het ons beletten?
Dat benedenloops gespuis? Met al hun pronkfabrieken en hun grote schoepenrad?

IVANOV Nog meer nonsens als altijd.

BORKIN Was u een echte vent? U was al jaren miljonair in plaats van snotterende zenuwlijder.

IVANOV Als je wilt dat we vrienden blijven, moet je nu je mond houden!

BORKIN Zo gaat het altijd weer. Zelf presteert hij niets en mij knipt hij de vleugels.
(af)

(de muziek op de achtergrond is kort hiervoor opgehouden)

SJABELSKI *(op, met Sarah in zijn spoor)*
Uw vrouw heeft het muzikale gehoor van een gefilte fisj en haar aanslag op de piano is een
aanslag op de menselijkheid. Een zuiver semitische schimmel,
je ruikt er van kilometers ver de knoflook in.

SARAH *(lacht)*
De snaren van zijn viool zijn gesprongen, de ene na de andere.
Is dat ook mijn schuld, graaf Sjabelski? Is alles mijn schuld?

IVANOV Sarah, lieveling, het is beter dat jullie weer naar binnen gaan.

SJABELSKI Ik niet, ik heb mijn bekomst van samenspel met haar soort.

IVANOV Er staat een stevige bries, dan ben je beter af binnenshuis, zegt dokter Lvov.

SJABELSKI Dokters? Gepatenteerde charlatans.
Een advocaat pluimt zijn slachtoffers, een dokter helpt ze ook nog over de kling.

SARAH *(tot Lvov)*
Wat hebt u mijn echtgenoot verteld?

LVOV Voor uw bestwil, mevrouw: u moet naar de Krim.

SJABELSKI De Krim? Waarom niet! De crème de la Krim!
Alsof het geld ons op de bochel groeit. Waarom word ik zelf geen dokter?
Een vrouwtje niest of kniest, uit puur verveling of aanstelleritis
— hopt! Schrijf het kind de kuur voor die haar moet genezen van háár kuren!
(telt op zijn vingers)
Een pronte dokter aan haar zij. Een eersteklascoupé tot in de Krim.
Op de Krim een ongezadelde Kozak...

IVANOV Hou op. Met uw afschuwelijk gestook. Hou uw mond of ga naar binnen.

SJABELSKI Nikolasja, lieve neef! U behandelt me als een hond.
 Waaraan heb ik dit verdiend?
 En waarom word ik telkens weer naar binnen verbannen?
 Elke avond gaat u alleen op stap, ons laat u moederziel alleen.
 Uit botte verveling gaan we tegenwoordig al met de kippen op stok.
 Is dit het volle leven? Mijn verdiende levensavond?
 Waarom mag u op pad gaan, elke avond, en wij nooit?

SARAH Laat hem, graaf Sjabelski. Laat hem maar weer weggaan.

IVANOV Na zonsondergang blijft een doodzieke vrouw beter binnen,
 Sarah, vraag maar aan je dokter. Je bent toch geen kind.
 En u? Waarom zou u de baan op gaan?

SJABELSKI Ik wil er eens uit! Ik verveel me te pletter.
 U laat mij hier achter opdat zij zich in haar eentje niet ook te pletter zou vervelen,
 maar ik werk haar op de zenuwen, ik treiter haar het bloed uit haar ogenballen,
 ik word nog 's de nagel aan haar doodskist.

SARAH Laat hem toch gaan, graaf — als hem dat zo'n plezier schenkt?

IVANOV Je weet dat ik daar niet heenga voor mijn plezier.
 Ik moet de voorwaarden van onze lening hernegotieren.

SARAH Ik snap niet waarom jij de noodzaak voelt je te verantwoorden. Ga!

SJABELSKI *(in tranen)*
 Nikolasja, lieve jongen, neem me alstublieft nog eens met u mee.
 Gun me al was het maar een glimp van die bende schoften en idioten.

IVANOV Oké, dan! Ga maar mee! Ik heb mijn buik vol van jullie allemaal.

SJABELSKI Merci! Mag ik dan uw strohoed op?

IVANOV Mijn strohoed, vooruit maar, waarom niet? Maar haast u zich dan!
(Sjabelski af)
 En jij, Sarah, wees redelijk.
 Als je beter bent, zullen we samen uitgaan. Nu heb je rust nodig.
(kus op haar voorhoofd)
 Ik ben tegen één uur terug.

SARAH Nikolasja? Lieve!?

IVANOV Hou me niet tegen. Alsjeblieft. Het valt me zo moeilijk om thuis te blijven.
 Dat is allicht heel wreed en heel onredelijk, maar gun me die onredelijkheid.
 Zodra de zon zakt, zinkt mijn hart me in de schoenen en slaat er in dit gebouw een golf van
 inktzwarte lusteloosheid over me heen.
 Ga ik naar de Lebedjevs, wordt het alleen maar erger.
 Kom ik weer thuis, begint alles van voren af aan, de godganse nacht.

SARAH Als je nou gewoon eens bleef? Samen eten, samen lezen. Beetje rollebollen.
 Alles net als vroeger. Die ouwe brompot en ik hebben een karrenvracht duetten ingestudeerd,
 speciaal voor jou. Kunnen we nog eens lachen!
(stilte)
 Dit is nu een heel jaar aan de gang. Wat heeft je zo veranderd?
 Waarom wil je niet meer dat ik 's avonds met je meega?

IVANOV Wil je het echt weten? Hoe hardvochtig ze ook klinkt, de waarheid laat zich niet verdraaien...
 Als ik terneergeslagen ben, dan sijnellen ook mijn gevoelens weg voor jou.
 En dan wil ik dit pand uit. Weg van jou.

SARAH Goed. Dank je. Ik begrijp het nu.
Ik snap echt helemaal hoe jij je voelt.
Maar misschien moet je nog één keertje je best doen, Nikolasja.
Blijf. We zullen samen ons best doen.
We praten wat, we drinken wat, en je zult zien: die neerslachtigheid van jou?
Die smelt in een vingerknip weg. We gaan weer in jouw studeerkamer zitten, in het donker,
net als vroeger, en je speldt me van alles op de mouw, met die gekwelde blik in je ogen.
Ik zal in die ogen kijken, en ik zal huilen, en dat zal ons allebei deugd doen.
Blijf! Of heeft dat liedje toch gelijk?
'De lelies bloeien elke lente weer/Maar het geluk verlaat ons na de eerste keer.'
(stilte)
Ga maar. Vooruit dan. Ga!

IVANOV Ik ben zo terug.
(wil afgaan; aarzelt)
Nee, ik kan het niet.
(af)

LVOV Mijn beste Sarah Ivanova, u moet zich dit tot regel maken:
om klokslag zes moet u naar binnen gaan, en u moet tot de ochtend binnen blijven.
Uw gestel verdraagt de klamme avondkilte niet.

SARAH Tot uw dienst, korporaal.

LVOV Hoezo, 'tot uw dienst'? Ik praat in alle ernst.

SARAH Probeer dan ook eens zonder ernst te praten.
(hoest)

LVOV Voilà. Daar hoest u al.

SARAH Zijn uw vader en uw moeder nog in leven, dokter Lvov?

LVOV Mijn vader is dood, mijn moeder nog in leven.

SARAH Mist u soms uw vader? Of uw moeder?

LVOV Ik heb geen tijd om wie dan ook te missen.
Ik ben na zes maanden nog lang niet ingewerkt in dit district.

SARAH Ik begin te denken, dokter, dat het lot mij heeft bedeed met alleen maar verliezende kaarten.
De meeste mensen, al zijn ze geen haar beter dan ik,
leiden gelukkige levens en betalen nooit een prijs voor dat geluk.
Waarom wordt enkel mij zo'n hoog tarief aangerekend? Wat zegt u?

LVOV *Ik zei niets.*

SARAH Hoe lang zullen mijn ouders mij nog blijven haten?
Ze wonen amper vijftien kilometer hier vandaan, en dag en nacht, zelfs als ik slaap,
voel ik het branden van hun wrok. En mijn man?
Die zegt me dat hij 's avonds niet meer van me houdt,
zodra de zwaluwen ophouden met vliegen en hij neerslachtig wordt.
Maar als hij nu eens helemaal niet meer van me hield? Wat moet ik daar dan mee?
U bent geen gezinsmens, dokter, dit alles moet u in de oren klinken als een raadsel.

LVOV Mij is maar één ding een raadsel. Hoe heeft een intelligente, oprechte,
zo integere vrouw zich zo volslagen in de luren laten leggen door zich naar dit zompige,
uitgeleefde bijennest te laten slepen? Mijn god! Hoe bent u hier in 's hemelsnaam beland?

SARAH U praat precies zoals hij vroeger deed.
 Woord voor woord, en met hetzelfde vuur.
 Maar zijn ogen waren groter, en als hij iets met hart en ziel verdedigde,
 begonnen ze te gloeien als twee kooltjes in het donker.
 Blijf praten, blijf praten!

LVOV Waarover zou ik moeten praten?
 Ga naar binnen. Alstublieft.

SARAH U vindt mijn man een lafbek, een vent van niemendal.
 Hoe weet u dat? Wie kan een mens doorgronden in een maand of zes – u?
 Omdat u dokter bent? U had hem twee jaar geleden moeten zien.
 Wat een vuur, wat een gloed! Het was liefde op het eerste gezicht.
 Eén vluchtige blik van hem en – tsjá! Ik zat vast als in een muizenval.
 Hij zei: kom, Sarah, kom! En ik sneed mij vrolijk los van alles wat me bond,
 zoals je dode bladeren wegnipt met een tuinschaar. Om hem te volgen.
 Nu is alles anders. Nu gaat hij naar de Lebedjevs,
 om zich door andere vrouwen te laten vermaken,
 terwijl ik op de binnenplaats zit en luister naar het zwijgen of het gieren van zijn zwaluwen.
 Hebt u broers of zussen, dokter?

LVOV Ik ben alleen. Altijd geweest. Wat is er? Wat scheelt er?

SARAH *(wankelt)*
 Het is sterker dan mezelf, dokter.
 Ik moet ook daarheen.

LVOV Mevrouw!
 U hoort binnen te blijven en te rusten.

SARAH Laat me dan met rust. Dit zijn uw zaken niet.
 Ik moet gaan. Ik kan het niet meer aan.

LVOV Onder geen beding mag u de nacht in!

SARAH Waar bemoeit u zich toch altijd mee?
 Ik ga naar de Lebedjevs. Of u dat nu goedkeurt of niet.

(beiden af)

II. Tableau de la troupe

Bij de Lebedjevs thuis.

II. 1

Nikolai, drinkend.

Enter Platonov, gevolgd door Alexandra, die traditionele kledij draagt.

NIKOLAI Eindelijk, daar is hij! Platonov!

PLATONOV *(kust hem)*
Nikolai! De lijfarts van het mensdom, genees heer van het volk!

NIKOLAI Beste mensen? Onze stier is hier!

GLAGOLIEV *(op, met glas in de hand)*
En zijn prachtige vrouwtje ook.

ALEXANDRA *(laat zich de hand kussen)*
Glagoliev, ouwe vleier.

GLAGOLIEV Hoe was de naam ook weer?

ALEXANDRA *(gepikeerd)*
Alexandra.

GLAGOLIEV Hoe kan een mens het vergeten?
Die rijpe schoonheid!

SERGEI *(op, met glas; kust Platonov)*
Waar bleven jullie nu?

PLATONOV We wilden eerst thuisblijven,
maar ons verlangen naar slecht gezelschap werd te sterk.

NIKOLAI Wij staan hier al een uur te hijsen, kerel.

ALEXANDRA *(kust Nikolai)*
Nou en of, broertje! Wat ruik jij al naar parfum en al de rest!

A. PETROVNA *(op, met glas en sigaret)*
Zo? Wie we hier hebben!

PLATONOV Anna Petrovna!
Een goede avond en mijn oprechte excuses, hooggeëerde excellentie.
(kust Anna's beide handen)

A. PETROVNA *(lacht)*
Hardvochtig monster zonder manieren!
Hoe durft u ons zo lang op hete kolen te laten sudderen?

PLATONOV Uit gewoonte. En u, Porfiry Glagoliev! Wat een genoeg u weer te zien.

GLAGOLIEV *(retourneert zijn stevige handdruk)*
Insgelijks, ouwe jongen, insgelijks.

A. PETROVNA U ook, Alexandra!
(ze kussen elkaar)
Hoe durft u! U weet hoe ongeduldig ik ben.

ALEXANDRA Het is voor ons ook de eerste keer dat we helemaal hierheen zijn moeten komen.

PLATONOV *(kijkt rond)*
Hallelujah, mensen! Zitten die Lebedjevs er warmpjes bij, of niet?
Een halfjaar lang hebben wij geen chaise longue gezien, geen parketvloer of verguld plafond,
laat staan het fatsoenlijk volk dat zich daartussen voortbeweegt.
Wij hebben als twee beren overwinterd in ons hol onder de grond,
pas vandaag zijn we onder Gods klare hemel tevoorschijn durven kruipen
– hup: recht naar dit paleis!

GLAGOLIEV Maar moest het echt zo nieuwerwets?

A. PETROVNA Een tikje ordinair – toch?

SERGEI Alexandra? Hallo-o?

ALEXANDRA Oeps! U zou ik bijna nog vergeten, Sergei – sorry!
(kust hem)

PLATONOV Moet je die Sergei bekijken! Waar zijn je lange haren, man?
Je openstaande hemden, je bakkebaarden?

SERGEI Lach maar, Misja. De winter heeft ook jou goed gedaan.
Je bent gegroeid – in de breedte.
U ook, Alexandra. Hoe molliger, hoe knapper.

ALEXANDRA Hou op met uw geplaag!

NIKOLAI Hij heeft gelijk, zusje. Het zit goddank niet in de familie.

ALEXANDRA Eeuwige meeloper! Hou je mond.

A. PETROVNA Maar vertel dan! Vertel! Hoe reilt en zeilt het met jullie?
Ik wil het allemaal weten, naaldje en draadje.
Zullen we gaan zitten? Vertel! Vertel!
Het lijkt alsof we elkaar in jaren niet hebben gezien.
Vertel dan toch!

PLATONOV Wat valt er te vertellen? Dat ook mevrouw Hare Excellentie een tikkeltje lijkt aangekomen en
direct nóg een tikkeltje aantrekkelijker is geworden?

A. PETROVNA *(lacht)*
Geen grammetje erbij! Jullie zijn barbaars mollig geworden.

ALEXANDRA Nou, nou, nou...

A. PETROVNA Twee blijde beren die ondergronds hun broodjes flink zijn blijven smeren
– terwijl wij in de grote stad zaten te verpieteren zonder verse groenten,
zonder fruit of honing, en met net zo goed geen streepje zon.
Maar vertel toch, vertel! Hoe is het leven hier verlopen?

PLATONOV Zoals altijd. Walgelijk. Slapen, slapen, slapen. Eten, drinken. Eten, drinken. Daarna: eten en drinken. Tussendoor mijn vrouwtje voorlezen uit stationsromans.

ALEXANDRA Hij leest ze voor zijn eigen plezier.

PLATONOV Plezier? Had ik mijn gitaar niet gehad, ik was gestorven van verveling.

ALEXANDRA Een beetje eentonig was het wel.

PLATONOV Adembenemend eentonig.
Jullie zien opduiken alleen al, is een balsem voor het oog.
Vooral uw aanblik, Anna Petrovna, Gij Keizerin van het Goede Gezelschap!
Zeker na zo'n langdradige periode van fatsoenlijke-mensenloosheid en doortrapte-sujetten-aanwezigheid betekent uw verschijning voor verwaarloosde zielen een verpletterende renaissance.

A. PETROVNA Wat een bravoure! Dat heb ik nu zo gemist.
Bravo! U verdient een sigaret.
(offreert hem er een)

PLATONOV Merci, merci!

A. PETROVNA *(tot Alexandra)*
En? Met het kleintje alles goed?

ALEXANDRA Hij kan al bijna lopen.

A. PETROVNA Nee!

ALEXANDRA Aan mijn hand, natuurlijk.

A. PETROVNA Wat gaat de tijd toch snel.

PLATONOV Ja – en wat 'n hitte, hè?

ALEXANDRA Nou!

NIKOLAI Die hitte, die hitte, die hitte.

A. PETROVNA Ik was het alweer helemaal vergeten. Zo'n hitte!

SERGEI Niet te harden.

GLAGOLIEV De dooi is amper ingetreden en het wordt meteen hoogzomer.

A. PETROVNA Zonder overgang.

NIKOLAI Een mens zou blijven drinken.

A. PETROVNA En dan toch ook die snijdende wind?

GLAGOLIEV Het zit goed fout met onze seizoenen. Goed fout!

SERGEI Absoluut.

GLAGOLIEV We stinken erin, zeg ik jullie! We stinken erin!

(Alexandra fluistert Platonov iets in het oor)

PLATONOV Verdomd, ja! Dat geheugen van me...
Waarom zeg je er net zelf niets van, Sergei?

SERGEI Van wat?

PLATONOV Mijnheer is getrouwd, en hij zegt er geen woord van.
En u zegt ook niks. Het is uw stiefzoon!

A. PETROVNA Het geeft je toch wat het gevoel dat je al klaarstaat om grootmoeder te worden.

GLAGOLIEV Onzin, Anna. Daar hebt u de leeftijd noch het uiterlijk voor.

A. PETROVNA Er zijn er tegenwoordig al zwanger op hun twaalfde. Het gaat snél?
Straks is iedereen grootmoeder.

GLAGOLIEV Zijn vader, die had dit nog mee moeten kunnen maken.

A. PETROVNA Absoluut. Er is weinig waar een generaal zo dol op is als op een bruiloft,
of het moest gaan om een aanval met de blanke sabel.

ALEXANDRA Sorry, lieve Sergei, ik was het domweg vergeten,
omdat hij natuurlijk direct weer het hoge woord begon te voeren.
Maar gefeliciteerd! Ik wens u alles, álles. Het allerbeste!

PLATONOV Wie had van Sergei ooit zo'n ketterij verwacht?
En zo hals over kop!

NIKOLAI En zonder mijn medisch advies te vragen.

SERGEI Het was in een handomdraai beklonken, jongens.
Verliefd, niet eens verloofd, direct getrouwd.

PLATONOV Besef wel: je haalt een scherprechter in huis.
Geen strengere muggenzifter dan moeder de vrouw.
Als ze ook nog dom is, ben je helemaal de klos.

ALEXANDRA *(zuchtend)*
Misja...!

PLATONOV Waar is ze trouwens,
het wonderbaarlijke vrouwspersoon dat jou in haar netten heeft gestrikt?

SERGEI Ze is haar neus gaan poederen.

PLATONOV Dat is dan een enorme neus.

NIKOLAI *(lacht)*
Ja! Cleopatra! Die zien we vanavond niet terug.

ALEXANDRA U hebt er goed aan gedaan te trouwen, Sergei.
Pas als je huwt, begint het leven echt.

SERGEI Ik ben blij dat ik eindelijk iets heb gepresteerd dat u pleziert.

PLATONOV Als je mijn Alexandra érgens een plezier mee doet? Dan is het met een huwelijk.
(tot Anna Petrovna)
Mijn vrouw is ook een soort generaal. Dól op bruiloften.

ALEXANDRA Niet per sé de bruiloften. Als de tijd daar is om te trouwen?
Dan trouw je, klaar. Rondlummelen zonder doel, dat is dom, dat is niet ordentelijk, punt.
Dus ja, u maakt me blij, Sergei.

PLATONOV Heb je ook een baantje gevonden?

SERGEI Er is mij iets aangeboden, op een lagere school. We zien wel.

PLATONOV *(korzelig)*
Maar je neemt het in overweging.

SERGEI Wat?

PLATONOV Het onderwijs.

SERGEI Al die jonge puistenkopjes?
Ik zie mezelf daar niet snel bezig.

PLATONOV Is het niet al een jaar of drie geleden dat jij bent afgestudeerd aan de universiteit?

SERGEI Zoiets.

PLATONOV Drie goede jaren, makker! Zomaar weg-rondgelummeld.

NIKOLAI *(lacht)*
Ja! Zomaar weg-rondgelummeld!

SERGEI Waarom zou ik naar zo'n lagere school gaan?
Verhongeren doe ik niet, en pedagogische roepingen dicht ik mij niet toe.

GLAGOLIEV Wie drie jaar kan weg-rondlummelen, die kan er ook twintig weg-rondlummelen.

PLATONOV Of dertig.

NIKOLAI Veertig!

A. PETROVNA Vrienden, alstublieft. Het is te heet voor belangrijke onderwerpen.
Ik moet ervan geeuwen.

NIKOLAI Dat is niet van de hitte, dat is van de honger.

GLAGOLIEV Dat buffet laat op zich wachten.

SERGEI Als het al komt. Met die nouveaux riches weet je het nooit.

ALEXANDRA Voorlopig hebben we toch al wat knabbeltjes.

A. PETROVNA Knabbeltjes, knabbeltjes — als je daar de avond mee door moet komen?

PLATONOV Het zijn wel lekkere knabbeltjes.

A. PETROVNA Het blijven knabbeltjes.

ALEXANDRA Mijn moeder zaliger zei altijd: je mag een gegeven paard niet in de bek kijken.

GLAGOLIEV Hier wordt voorlopig bitter weinig gegeven.

PLATONOV En al zeker geen paard.

SERGEI Ik heb juist honger als een paard.

A. PETROVNA Hou op met spreken over eten!
Daar krijg ik pas echt honger van.
En laat Zinaïda Lebedjeva ons in godsnaam niet bezig horen.
Het brave mens is nu al op van de zenuwen.

PLATONOV Waarom? Haar knabbeltjes mogen er zijn.
Zelden zulke knabbeltjes gegeten. Het zijn echt superknabbeltjes.

A. PETROVNA *(lacht)*
Schei uit!
Alexandra? Verklap jij ons liever de ware reden waarom jullie zo laat zijn opgedaagd.
Moest jullie berenhol eerst aan kant?

ALEXANDRA Ik moest nog naar de kerk.

GLAGOLIEV Van welke martelaar is het nu weer de feestdag?

ALEXANDRA Het is de naamdag van wijlen de vader van Misja.
Ik heb een requiem voor hem laten zingen.

PLATONOV En ik heb de kooi gerepareerd van onze kanariepiet.
Die zingt er ook niet naast.

GLAGOLIEV Hoe lang is het alweer geleden? De uitvaart van uw vader?

PLATONOV Een jaar of drie, vier.

ALEXANDRA Drie jaar, acht maanden en twee weken.

GLAGOLIEV Mijn god! Zo lang geleden al?
Drie jaar en acht maanden!

A. PETROVNA *(geeuwt)*
En twee volle weken.

GLAGOLIEV De laatste keer dat ik uw vader in levenden lijve zag, waren we allebei lid van een jury.
Er stond een doortrapte, drankzuchtige overheidstaxateur terecht,
voor het aannemen van steekpenningen, corruptie allerhande — enfin...
(lacht)
Wij hebben die kerel vrijgesproken! Jazeker! Dankzij uw vader.
Drie volle uren zat hij ons de oren van het hoofd te pleiten:
'Veroordeel hem niet, tenzij ieder van jullie op deze bijbel zweert dat hij zelf nooit één roebel
smeergeld op zak heeft gestoken!' Uw man was er ook bij, Anna Petrovna.
De grote generaal Voinitsev! Een kerel van hetzelfde kaliber.
Telkens als ik u zie, Sergeï, moet ik aan hem denken. U hebt zijn neus. Exact dezelfde neus!

NIKOLAI Dat worden nog opmerkelijke kinderen, met al die neuzen.

A. PETROVNA Mijn man zou zo'n taxateur nooit hebben vrijgesproken.

GLAGOLIEV *(lacht)*
Nou! Hij drong aan op de maximumstraf.
Ik zie ze allebei nog staan, tegenover elkaar: uitpuilende ogen, de wangen paars van woede,
schuim op de lippen... De boeren kozen de kant van de generaal, daar zijn het boeren voor,
met hun ingebakken ontzag voor uniformen.
Wij, zeg maar: de adel, wij kozen voor vadertje Platonov.
En wij bezaten natuurlijk de meerderheid. Proces gewonnen!

Uw vader daagde de generaal uit voor een duel.
En de generaal noemde hem, excusez le mot, een 'klootzak'.
Later hebben we hen allebei dronken gevoerd en hebben ze zich met elkaar verzoend.
Niets eenvoudigers dan Russen zich met elkaar doen verzoenen.
Een prima kerel, uw vader! Ik had respect voor hem! Hij had een goed hart!

PLATONOV Wat heet 'goed'?
Sommigen zouden zeggen: klef.

GLAGOLIEV Hij was, op zijn manier, een grote mijnheer.
Hij en ik konden het uitstekend vinden met elkaar.

PLATONOV Hij en ik maakten al ruzie vóór ik de eerste haar op mijn kin kreeg.
Ik had voor hem geen respect, hij vond mij een nietsnut, en we hadden allebei gelijk.
Elke gedachte aan hem is nog altijd zo scherp als de steek van een mes.
Zijn slepende ziekte, zijn aftakeling. De processie van deurwaarders,
de verkoop van ons landgoed, ons prachtige Platonovka. Zijn dood zelf was beestachtig.
Alleen iemand die tot in zijn ruggenmerg niet deugt, kan op zo'n manier creperen.
Rijk geboren maar op zijn doodsbed een bedelaar, met van kleins af een zwakzinnig brein
en een opvliegend karakter. Zijn laatste uur verliep navenant.
Hij ontstak in een uitgemergelde woede, vloekte en tierde, huilde en lachte, alles even schril.
Hij verwrong zijn gezicht, balde zijn vuisten en speurde rond, op zoek naar zijn al lang
verdwenen lakeien, in de hoop ze nog één keer af te kunnen ranselen.
Uit zijn ogen vloeide al de champagne die hij en zijn parasieten ooit hadden gedronken,
op de kosten van wie in lompen rond moesten lopen en zich tevreden moesten stellen met
zagameelpap. Ik deed een poging om hem de biecht af te nemen.
Je wordt dan als christenmens verondersteld om op vrome toon te beginnen.
Dus ik bracht hem, zachtjes, iedereen in herinnering die hij had afgetuigd, beledigd en
verkracht. Ik herinnerde hem, zalvend, aan Sebastopol en de hele oorlog op de Krim
— schandelijk verloren omdat hij, net als zo veel andere patriotten, zijn eigen land zonder
schaamte had bedonderd en beroofd. Ik herinnerde hem aan alles.
Wat doet hij? Hij staart me aan in stijgende verbazing.
Tot hij in lachen uitbarst: 'Wat voor stront spuit jij toch in het rond!'
Een onverbeterlijke smeerlap zijn, en het tegelijk botweg ontkennen...
Dat is het ware talent van de Russische smeerlap.

GLAGOLIEV Misja, alstublieft. Over de doden ofwel goeds, ofwel niets.
Aut bene, aut nihil de mortuis!

PLATONOV De doden hebben even weinig recht op vergoelijking als de levenden.
Aut nihil aut veritas, de omnibus. Over alles: ofwel niets, ofwel de waarheid.
En als het van mij afhing? Alleen de waarheid. Hoe dan ook, waar dan ook.

IZAAK *(al een tijdje op, luisterde mee)*
Bravo. Lang geleden dat ik een Rus zo hartverwarmend hoorde spreken.
'De waarheid, niets dan de waarheid?' Bravo!

II. 2

Anna Petrovna, Glagoliev, Nikolai, Sergei, Platonov, Alexandra, Izaak.

- PLATONOV Dank u. En met wie hebben wij de eer?
- IZAAK Izaak Abramovitsj Vengerovitsj.
Student, laatstejaars.
- A. PETROVNA Vengerovitsj? Zoals de oude Vengerovitsj?
- IZAAK Dat is mijn vader, ja.
- ALEXANDRA *(giechelend, tot Anna Petrovna)*
Dat zou je ook niet zeggen.
- A. PETROVNA *(lacht)*
Een knappe Jood. Wat gaan we nog meemaken?
- SERGEI *(lacht)*
Een eerlijke Jood?
- PLATONOV Hou op, Sergei. Jij en ik zouden blij moeten zijn dat een zoon zich nooit hoeft te rechtvaardigen voor zijn verwekkers. Zeker niet als hij nog student is. God, wat zou ik er niet voor overhebben, opnieuw student te mogen zijn! Wees welkom.
(steekt zijn hand uit)
Ik bied u mijn hand aan, jongen. Neem ze aan, of bied mij die van u.
- IZAAK Ik doe geen van beide.
- PLATONOV Is handen geven niet de gewoonte bij uw volk? Hakken jullie ze liever af? Ben ik besmet of zo? Onzuiver? Ongesteld?
- IZAAK Met mijn volk heeft dit niets te maken.
Ik, persoonlijk, verafschuw individuen zoals u.
- PLATONOV Ik zou graag bekennen dat uw antwoord me pleziert, maar dat zou uw ijdelheid alleen maar strelen, en u hebt die vast nog nodig, later, in uw verdere leven.
(lacht)
Godallemachtig! Nu kijkt u op me neer zoals een kolos op een kabouter. Zou het kunnen dat u toch een reusachtig monster bent? Of minstens een van zijn vele machtige tentakels?
- IZAAK Ik ben tenminste een eerlijk mens en geen platvloerse sukkel.
- PLATONOV Gefeliciteerd. Het zou nogal vreemd zijn voor een student, om zichzelf een oneerlijk mens te noemen. Maar niemand hier betwist uw eerlijkheid, jongen.
(kijkt rond)
Toch?
(tot Izaak)
Schud me de hand.

IZAAK *(kijkt naar de uitgestoken hand)*
Ik doe niet aan liefdadigheid.

NIKOLAI *(lacht)*
Ohlala!

SERGEI *(lacht)*
Touché.

PLATONOV U verafschuwt mij zozeer?

IZAAK Zoveel als mogelijk is, oog in oog met de vleesgeworden hufterigheid, de respectloosheid voor ieder ander, de wil om te vernederen, het kwetsen alleen maar omwille van het kwetsen. Dat is niet alleen uw reputatie, het is uw raison d'être.

PLATONOV Wat een slappe zedenpreek. Al die begrippen, uw eeuwige 'respect' op kop, hebben hun beste tijd gehad. Oké, ooit was ik er zelf een specialist in. Ik schermde ermee als een wapenmeester – afkeurende etiketten, belerende wijsvingers... Maar waar slaan ze uiteindelijk op? Het zijn met lucht gevulde varkensblazen: hooggespannen, maar volkomen hol.

GLAGOLIEV We hebben allemaal oogkleppen gedragen. Straks worden we onder de voet gelopen, en we zullen het zelf hebben gezocht.

SERGEI We hebben veel te lang alles maar vergoelijkt.

NIKOLAI We moeten de waarheid leren zeggen zoals ze is. Geen taboes, recht voor de raap. Iedereen heeft evenveel recht als een ander om beledigd te worden. Ik zeg u dat als dokter. Het recht om te kwetsen is universeel.

IZAAK *(haalt een krantenknipsel tevoorschijn)*
Ik heb hier een prominent geplaatste column uit De Russische Koerier. Mijn vader wordt afgeschilderd als een halve kannibaal, een bloeddorstige veroveraar. Uw naam staat eronder.

NIKOLAI U moet dat allemaal niet zo letterlijk nemen. Het is een cursiefje. In onze cultuur zijn de hyperbool en de provocatie courante stijlmiddelen. De ironie is het smeermiddel van onze dialectiek.

PLATONOV *(tot Izaak)*
En we zouden er allemaal beter voorstaan als ook jullie eens wat humor zouden kweken, in plaats van alleen maar koters bij de vleet.

IZAAK Ik weet niet welke denkbeelden u over mijn vader koestert, en op basis waarvan, maar de man kan met moeite schrijven.

A. PETROVNA Rekenen kan hij anders als de beste.

IZAAK Mocht hij epistels kunnen schrijven, ik zou hem aanraden om te schrijven voor zo'n krant. Op de eerste plaats krijg je daar nog voor betaald ook.

A. PETROVNA Voilà!

IZAAK Op de tweede plaats gaan mensen die kunnen schrijven om de een of andere reden door voor intelligent.

NIKOLAI Dank u.

IZA AK Maar u was het niet, die dit artikel heeft gepleegd.
Uw naam staat eronder, maar de auteur is Porfiry Glagoliev.

GLAGOLIEV Hoe bent u dat te weten gekomen?

IZA AK U hebt het verstuurd als een aangetekend schrijven,
en de postmeester bezit een bereidwillig geheugen,
mits het wordt gekieteld op de juiste plaats: zijn beurs.
Een Rus is ook maar een mens, iedereen heeft zijn prijs.
Meer is er niet aan de hand. Geen glazen bollen, toverkunsten of kabbala.
Maakt u zich dus geen zorgen. U hoeft echt niet bang te zijn.

GLAGOLIEV Waarom zou ik bang zijn? Het woord is vrij, beste man, en de gedachten zijn dat ook.

IZA AK Vrijheid is een lichtekooi die steeds de kant kiest van de machtigste.
Dat is mijn ervaring. Maar mijn vader kan erom lachen, zegt hij.
Van hem hoeft u geen weerwraak te verwachten. Echt niet!

GLAGOLIEV Is dit een dreigement of zo?
Ik vind het buitengewoon eigenaardig dat u dit zo makkelijk hebt weten uit te vlooien.
Mag dat ook al niet meer – iets eigenaardig vinden? Wat mag er tegenwoordig wel nog?
In wat voor land leven wij?

PLATONOV Het zou pas eigenaardig zijn als een Vengerovitsj niet met zijn tengels in onze beurzen en in
onze briefwisseling zat.

ALEXANDRA Misja, zo is het wel genoeg...

IZA AK Zelfs al was mijn vader een woekeraar en een huisjesmelker, en een meedogenloze schurk,
dan nog zou ik beledigd zijn indien men hem zo noemde.
Ik ben een zoon die de naam van zoon waard is. Ik wel.
Ik kom voor mijn vader op. Maar ook voor de waarheid,
die u daarnet zo bloemrijk stond te verdedigen. Daarom verzoek ik u en u en u...

PLATONOV U hoeft niemand hier iets te verzoeken! Wij hebben uw subtiele hint begrepen!
Maar sta mij toe dat ik u één ding zeg!

A. PETROVNA *(Sofia op)*
Hier is ze dan! Beste mensen? Mijn stiefschoondochter: Sofia!

PLATONOV *(ontzet)*
Sofia?

II. 3

*Anna Petrovna, Glagoliev, Nikolai, Sergei, Platonov,
Alexandra, Izaak en Sofia.*

- A. PETROVNA *(tot Sofia)*
Dit zijn nu de vrienden, lieve schat, over wie ik u zoveel heb verteld.
En die daar? Dat is jongeheer Vengerovitsj.
- SOFIA Izaak? Die ken ik al. We hadden het eerder op de avond over Heinrich Heine,
en hoe weinig het grote publiek maar van hem weet.
- IZAAK Tot later, Sofia. Prettige voortzetting, iedereen!
(af)
- SERGEI Bleef je daarom zo lang weg? Om met hem te staan smousen?
- SOFIA *(geeft iedereen snel een hand, zonder kus)*
Ik ben ook nog aan de praat geraakt met mijnheer en mevrouw Lebedjev
— wat hebben die een juweel gemaakt van hun behuizing!
En de tuin die zij beheren, die tuin!
- GLAGOLIEV Mij is hij een beetje te geometrisch.
- NIKOLAI *(lacht weer)*
Geométrisch?
- GLAGOLIEV In de zin van: te Frans. Niet Russisch genoeg.
- NIKOLAI Een tuin is een tuin. Alles wat je nodig hebt, is gras en hier en daar een boom.
- ALEXANDRA Nikolai! De ziel van een heel volk laat zich lezen in de aanleg van zijn tuinen.
- NIKOLAI Ik mag hopen van niet, als ik denk aan die van ons.
- SOFIA *(heeft haar rondje handen schudden al volbracht)*
Ik kan niet oordelen, ik ben nooit in Frankrijk geweest,
maar ik vind het een prachtige tuin, Russisch of niet.
- GLAGOLIEV Dat is natuurlijk het voorrecht van de vrouw.
In het bijzonder de jonge, knappe vrouw.
- SOFIA Merci bien, monsieur Glagoliev!
- ALEXANDRA Hij zegt dat tegen iedereen, hoor.
- A. PETROVNA En méér dan eens.
- SERGEI Excuseer: wat is juist dat voorrecht, mijnheer Glagoliev?
Van een jonge, knappe vrouw zoals die van mij?
- GLAGOLIEV Pardon? O, dat. Dat ze openstaat, natuurlijk.
Voor alles. Openstaan is het wezen van de vrouw.
- SERGEI En hebt u daar problemen mee?
- SOFIA Rustig, schatje.

GLAGOLIEV Juist niet, beste Sergei.
Maar het is tekenend voor de neergang van vandaag,
dat daar niet langer een tegengewicht voor bestaat. De balans is zoek.
We stinken erin, zeg ik jullie. We stinken erin!

SERGEI Wat bedoelt u?
Is na de tuin van de Lebedjevs ook mijn vrouw u niet Russisch genoeg?

A. PETROVNA Laat het, jongen.

SERGEI Ben ik volgens u met een Française getrouwd?

NIKOLAI *(lacht)*
Een géométrische Française.

SOFIA Zo belangrijk is het niet, Sergei.

GLAGOLIEV Toch wel, Sofia!

SERGEI O ja? Hoe dan wel?

A. PETROVNA *(zucht)*
Sergei...

NIKOLAI Iemand nog een knabbeltje?

ALEXANDRA Nikolai, begin jij niet ook weer...

GLAGOLIEV Mannen zoals ik, zeg maar: de ondergaande zonnen,
wij waren beter af dan mannen zoals jullie, de opkomende zonnen.
Bij ons was de man nooit de verliezer en bleef de vrouw toch steeds de overwinnaar.
Wij beminden haar zoals de ridderlijksten onder de ridders,
we legden haar ons lot blindelings in de handen, we verafgoedden haar,
omdat we haar het toonbeeld vonden van het hele mensdom.
Want dat is de vrouw, Sergei Voinitsev – zeker de jonge, de knappe, de vruchtbare vrouw.
Het toonbeeld van het mensdom! In onze dagen beseften wij dat nog, en onze vrienden ook.
En pas op, wij hadden vrienden. In onze tijd?
Toen was vriendschap nog niet schaapachtig en oppervlakkig.
Je had genootschappen, toen! In ieder dorp! Elke stad! Je had literaire kringen!
En voor je vrienden, daarvoor ging je door een vuur!

SERGEI *(geeuwt)*
Boeiende tijden.

GLAGOLIEV Ik heb nooit gezegd dat wij volmaakt waren. Maar wij deden ons best!
En natuurlijk is onze nobele betrachtning niet helemaal opgedroogd.
Afgelopen winter zag ik in de opera van Moskou een jonge bezoeker die tijdens een hemelse
aria uitbarstte in tranen.

SERGEI Alsjeblieft zeg!

GLAGOLIEV Vindt u dat verwerpeijk, misschien?

SERGEI Dat er werd gezongen, of dat hij begon te janken?

A. PETROVNA *(besmukt lachend)*
Sergei, alsjeblieft, doe hem stoppen, hou op...

GLAGOLIEV Vindt u dat verwerpeijk, vraag ik!

SERGEI Er kan wat mij betreft niet genoeg worden gejangt in de opera van Moskou!
Veel meer valt daar niet te doen!

GLAGOLIEV *(tegen de algemene hilariteit in)*
Oké. Goed, goed, maar... Luister nu toch even! Luister dan!

ALEXANDRA *(fluisterend, tot Platonov)*
Misja? Scheelt er iets?

PLATONOV *(probeert vergeefs Sofia's blik te vangen)*
Neenee.

ALEXANDRA Is het die Izaak, die je nog parten speelt?

PLATONOV *(reikhalst nog steeds naar Sofia)*
Dat is het, ja. Izaak.
De zaak 'Izaak'.

GLAGOLIEV Jullie reageren exact zoals het operapubliek die avond.
Die jongen weende oprecht, en wat deden de vrouwtjes in zijn buurt?

NIKOLAI Ik ben benieuwd.

GLAGOLIEV Ze smiespelden.

SERGEI Ze smiespelden?

GLAGOLIEV Ze smiespelden, ja!

NIKOLAI Met hun eigen smiespel of de smiespel van iemand anders?

A. PETROVNA *(bijna de slappe lach)*
Hou op, hou op!
Ik kan niet meer. Sorry!

GLAGOLIEV Ze smiespelden en ze giechelden, en de mannetjes naast hen? Die grinnikten.
En wat deed die arme jongen? Toen hij merkte dat al die parvenu's hem uitlachten?
Zijn gezicht vertrok in een grimas en hij verliet het theater. Zover is het gekomen!

A. PETROVNA *(tegen Sofia en Alexandra)*
Laat die ouwe suikersok toch stikken in zijn nostalgie!
Ik kan er niet meer tegen, ik krijg er oorpijn van.

GLAGOLIEV In onze tijd stak niemand de draak met de tranen van een ander!
En mensen die hielden van muziek? Die konden in de opera blijven zitten, mijnheer!
Tot het bittere eind!

SERGEI Maak uw punt, Porfiry Glagoliev, maak uw punt.

GLAGOLIEV Mijn punt is, dat... Wel: enzoverder, enzovoort!
Ik bedoel maar... Dat er in onze epoque mensen rondliepen die de kunst verstonden van het
liefhebben en het haten, en dat ze zodoende ook het vermogen bezaten om verontwaardiging te
voelen, en verachting.

SERGEI En nu zijn die allemaal verdwenen?

GLAGOLIEV Daar ben ik rotsvast van overtuigd.

A. PETROVNA Maar wat dan met de jonge, knappe vrouw van tegenwoordig?
Is zij nog steeds uw 'toonbeeld van het hele mensdom'?

GLAGOLIEV Dat wel. Dat blijft. Altijd.
De vrouw, de vrouw, de vrouw!

A. PETROVNA Van alles wat u zegt verloren te hebben, beste Porfiry, is dan ten minste dát u niet ontglipt.
U bent nog altijd een vrouwenvereerder.

GLAGOLIEV Ik dank u, Anna Petrovna, om dat te willen zien.
Ik aanbid de vrouw. Alle vrouwen.

A. PETROVNA Maar zijn zij uw aanbidding waard?

GLAGOLIEV Pardon?

A. PETROVNA Zijn wij vrouwen uw verering waard?

GLAGOLIEV *(kust haar hand)*
Ik moet er maar eentje zien als u, Anna Petrovna, en ik weet genoeg.

A. PETROVNA *(toch gecharmeerd)*
Wat hebt u toch een verdraaide, gekke kijk op de dingen.

NIKOLAI Hij is een ongeneeslijke romanticus.

GLAGOLIEV *(weer kwaad)*
En jullie hebben alle romantiek weggegooid!
En mét dat badwater, heel veel mooie kinderen!
Maar kom, vrienden — het spijt me, laten we niet langer redetwisten.
Ik nodig jullie volgende donderdag allemaal bij me uit. Ook ik kan een festijn aanrechten.
Ik doe voor niemand onder, zeker niet de Lebedjevs.
Ik smeeke jullie: bezoek een oude man in zijn eenzaamheid! Bewijs me dat plezier!
En komt u vooral mee, Sofia. Dan zal ik u de essentie laten zien van de Russische tuin,
die de mooiste tuin ter wereld is.

SOFIA Dat klinkt geweldig. Waar is het precies?

SERGEI Je rijdt best over Jusnovka.

GLAGOLIEV Maar nee! Dat is een omweg!
Rijdt u toch rechtstreeks naar Platonovka. Daar woon ik vlakbij.

SOFIA Platonovka? Dat landgoed ken ik. Bestaat het dan nog?

GLAGOLIEV Uiteraard.

SOFIA Ik heb de eigenaar gekend, de jonge Platonov.
Weet jij wat er van hem geworden is?

SERGEI *(lacht)*
Ik heb een donkerbruin vermoeden.

PLATONOV Ik heb hem ook gekend. Zijn voornaam was, geloof ik, Michael.
Misja voor de vrienden.

SOFIA Misja! Dat is het. Hij was toen student, nog bijna een kind.
Waarom lachen jullie nu? Wat valt er te lachen?

A. PETROVNA *(wijst naar Platonov)*
Snel! Herkent u hem dan toch, voor hij ontploft van spanning!

SOFIA *(verbijsterd)*
Hij is het inderdaad. Waarom hebt u niets gezegd, Misja?

PLATONOV Herkent u me dan niet vanzelf? Geen wonder, na tien volle jaren die mijn gezicht méér hebben aangevreten dan tien hongerige ratten.

SOFIA U bent het echt. Zo spreekt alleen hij.

SERGEI Laat me u voorstellen aan zijn vrouw Alexandra en haar broer Nikolai, de grootste grapjas en enige arts in de familie.

NIKOLAI *(kust zuinig haar hand)*
Mij herinnert ze zich ook niet. De boezemvriend van Misja?

SOFIA Ja, ja, inderdaad, ja... Vagelijk. Nikolai – toch?

NIKOLAI We hebben dozijnen avonden weggepraat en weggedronken.

SOFIA *(al naar Alexandra toe)*
Excuus dat ik sowieso ben komen binnenvallen zonder me fatsoenlijk aan u voor te stellen.

ALEXANDRA *(schudt hartelijk haar hand)*
Geeft niets, mijn kind, geeft niets. Blij u te ontmoeten!

SOFIA *(geeft ook een hand aan Platonov)*
Zo? Getrouwd bent u dus ook al. Het is natuurlijk al zo lang geleden. Alhoewel – wat is nu tien jaar?

GLAGOLIEV Een vingerknip! Een vingerknip!

A. PETROVNA Die Platonov! Hij komt nooit buiten, maar hij kent iedereen, en iedereen kent hem. Die man is een fenomeen, beste Sofia. En een bijzonder goede vriend.

PLATONOV Na zo'n warme aanbeveling heb ik wel het recht, me dunkt, om te informeren naar hoe het ú vergaan is.
(na een ongemakkelijke stilte)
Alles goed met de gezondheid?

SOFIA Kon beter. Maar in het algemeen heb ik geen reden tot klagen.
(stilte)
Waar bent u mee bezig, dezer dagen?

PLATONOV Het lot heeft me als een speelbal in een richting getrapt die ik nooit had kunnen voorspellen. Zeker niet in de dagen dat u me zag als een tweede Lord Byron, en ik mezelf als toekomstig minister van Uitzonderlijke Aangelegenheden of minstens de evenknie van Christoffel Columbus. Ik ben schoolmeester.

SOFIA U?
(stilte)
Waarom niet... iets meer?

PLATONOV Eén zin zou tekortschieten om uw vraag te beantwoorden.

NIKOLAI Onze Platonov is en blijft een wonderlijk mens. Zie hem staan, kijk naar zijn houding! Een regelrechte markies en toch alleen maar schoolmeester. Het perfecte pleidooi voor suum cuique. 'Ieder neemt genoeg met wat hij heeft en wat hij is.'

GLAGOLIEV U laat het klinken alsof onderwijzen iets vernederends is.

A. PETROVNA Onze goede Platonov heeft maar één fout gemaakt, Sofia.
Toen hij zijn volwassen leven begon en zijn loopbaan koos,
verloor hij uit het oog dat men geen vooruitgang boekt in deze wereld zolang men zich niet
innemend wil gedragen. Maar voor zover ik weet, is dat volgens Platonov geen mankement.

PLATONOV Ik heb mijn carrière niet gekozen en ik heb geen fout gemaakt.
Want ik heb nog nooit iets gekozen, en ik heb nog nooit iets gemaakt.

SOFIA Uw studies – die hebt u toch afgemaakt?

PLATONOV Ik heb ze afgebroken.

SOFIA Maar dat belet u toch niet om... een zeker iemand te zijn?

PLATONOV Ik begrijp uw vraag niet.

SOFIA Het belet u toch niet om een voorbeeldrol te spelen?
De voorvechter te zijn van een goede zaak.
Tegen de armoede, voor de emancipatie van de vrouw...

PLATONOV Dat belet het mij niet, nee. Omdat niets mij nog iets kan beletten.
Ik ben een onwrikbaar rotsblok geworden.
En rotsblokken worden geschapen om zelf in de weg te staan en van alles te beletten.

ZINAIDA *(op, in de handen klappend)*
Beste vrienden! Mag ik uw aandacht, mag ik uw aandacht?

GLAGOLIEV *(geeft haar een handkus)*
M'n beste Zinaïda, u hebt altijd mijn aandacht.

NIKOLAI Breng ons het goede nieuws, waarde gastvrouw.

SERGEI Spreek het verlossende woord!

ZINAIDA Het heeft een tijdje geduurd, waarvoor de excuses van de chef,
en die van mij en mijn echtgenoot erbovenop, maar...

NIKOLAI Zeg het dan! SERGEI Alstublieft?

ZINAIDA Het buffet is geopend! Ik nodig jullie uit om toe te tasten!

ALEXANDRA *(lacht)*
Dat laten we ons geen twee keer zeggen. Kom!

(af met Platonov, gevolgd door Nikolai, Sergei, Sofia, Glagoliev)

A. PETROVNA Het is een pracht van een feest, Zinaïda. Mijn compliment.

ZINAIDA Ik hoop maar dat u dat ook na het buffet nog zult vinden.

A. PETROVNA Wat kan er fout gaan? Eet smakelijk, eet smakelijk!
(af)

II. 4

Zinaïda kijkt haar gasten na.

- LEBEDJEV *(op met glas in de hand)*
Het lijkt wel of er een kasteel moet worden bestormd.
- ZINAIDA
De liefde van de adel gaat door de maag.
Zeker als het om verarmde adel gaat, met al zijn paladijnen.
- LEBEDJEV *(reikhalst)*
Is dat niet...? De jonge Vengerovitsj!
Hij heeft vader Abraham toch niet meegebracht?
- ZINAIDA
Izaak zelf is een nette jongen. Ik had een fijn gesprek met hem, daarnet.
Maar je houdt hem wel een beetje uit de buurt van je dochter?
- LEBEDJEV
Aanpappen met vreemde venten ligt niet in haar natuur.
Het is nu eenmaal ook jouw dochter.
- ZINAIDA *(lachje)*
Wat maakt jou zo zeker dat ik dat nooit zou doen?
- LEBEDJEV *(idem)*
Zjoezjoeska... Ik ken jou toch?
- ZINAIDA
Is dat zo? Kennen wij elkaar, mijnheer?
- LEBEDJEV
Nou en of, mijn honnepon.
(kust haar)
- ZINAIDA *(spuwt op de grond)*
Pavel Kirillytsj! Hoeveel heb jij er al achterovergeslagen?
- LEBEDJEV
Een paar maar.
- ZINAIDA
Je stinkt als een Kozak met een spiritusverslaving.
Ik zou je graag het einde van de avond zien halen zonder vulgariteiten.
Of dat je weer in coma valt tot morgenmiddag.
- LEBEDJEV
Het is feest. Wat is feesten zonder een glaasje?
Dan kan ik net zo goed meteen doodvallen.
- ZINAIDA
Met zulke argumenten dreig je mij niet af.
Probeer eindelijk wat zelfbeheersing te vertonen.
(plots uitgelaten)
Nee maar! Babakina, schattebout! Kom in mijn armen!
- BABAKINA *(op; omarmt Zinaïda)*
Zinaïda Lebedjeva! Mag ik u feliciteren met uw dochter?
- ZINAIDA
Lieve schat, ik ben zo blij u te zien. U ziet er stralend uit.
- BABAKINA
U bent een vleister, Zinaïda, een vleister.
- ZINAIDA
Het is een waarheid als een koe!
Maar vertel! Hoe gaat het met u?

BABAKINA Zo goed als mogelijk, voor een weduwe.
Vallen en weer opstaan. U weet hoe het gaat.

LEBEDJEV *(lacht)*
Zij weet niet hoe dat gaat: ik ben er nog, voorlopig!
Niettemin: wees welkom, schone Babakina.

BABAKINA *(laat zich op de wang kussen)*
Dank u, Pavel Lebedjev, dank u wel.

LEBEDJEV *(knijpt haar nu ook in de wang)*
U bent ons favoriete engeltje. Toch? Ons Turks fruitje. Hè?
Ons boterpotje! Ons glaasje frambozenconfituur!

ZINAIDA Pavel? Zo kan het wel weer.

LEBEDJEV Ik ben blij dat ze er is. Een geschenk van de goden!
Zo ziet u eruit.

BABAKINA Zolang ik maar niet naast jullie knappe Sasja ga staan.

LEBEDJEV Dat is ook waar.

ZINAIDA Pavel!

LEBEDJEV Ik bedoel dat niet kwaad. Excuus! Het is geen veroordeling, lieve Babakina.
Schoonheid laat zich niet wegstrepen, de ene tegen de andere.
Schoonheid is niet iets als... kiezen tussen bosbessen en citroenen.

BABAKINA O? Welke van de twee ben ik? De bosbes of de citroen?

LEBEDJEV Zo letterlijk moet het u niet nemen. Alhoewel? Ze zijn evenveel waard!
De bosbes heeft zijn kleur mee, en de citroen zijn vitaminen.

ZINAIDA Je maakt het alleen maar erger, Pavel, je kletst uit je blote nek.

LEBEDJEV In plaats van mij de mantel uit te vegen, zou je deze sneeuw witte zwaan beter aan een nieuw
trouwboek helpen.

ZINAIDA Laat dat maar over aan mij. Ik draag mijn zonden als een dikke, dure mantel,
maar ik ga niet rusten in mijn graf voordat ik u een tweede echtgenoot heb gevonden.
Alleen: waar vindt een mens vandaag de dag nog een geschikte man?

BABAKINA Ik kan het weten, ik heb er een verloren. En wie ben ik, dat ik mag hopen in mijn leven een
tweede keer de liefdesloterij te winnen?

ZINAIDA Liefde? Je zou ze moeten zien opduiken, de huwelijkskandidaten van Sasja.
En maar stotteren, en maar klaplopen, en ruiken uit hun mond. En hoe ze eruitzien?
Natte hanen, uitgeregende proppen ellende, zielig kakelend op hun dode stok.

LEBEDJEV Je vraagt je af hoe de mensheid er nog in slaagt zich voort te planten.

ZINAIDA Pavel! Die grofheid altijd.

LEBEDJEV Uiteindelijk is dat de bedoeling. Jij verlangt naar kleinkinderen, meer dan ik.

BABAKINA We zullen moeten afwachten wat de toekomst brengt.
Het is met de koers van de aandelen net zo.

ZINAIDA Wat is er daarmee? Zeg niet dat u slecht nieuws hebt!

BABAKINA Complete chaos. Vandaag verdubbeld, morgen gehalveerd.
Alleen de prijs van het goud blijft overeind.

ZINAIDA Dat is dan ook leuk voor wie net zijn goud heeft omgezet in baar geld en zogenaamde waardepapieren.

BABAKINA Dat lijkt me niet verstandig, voor zover ik iets begrijp van die hele beurs.

LEBEDJEV Als je het mij vraagt, schuilt er in het bezitten van kapitaal geen winst.
Waarin je ook investeert, je lijdt altijd verlies.

ZINAIDA Sinds wanneer weet jij iets af van geldbeheer?
Sinds wanneer lig jij er elke nacht wakker van?

LEBEDJEV *(schenkt zich een borrel uit)*
Wie vandaag de dag een spaarpotje bezit, kan net zo goed een revolver kopen en zich voor de kop schieten. Daar houdt hij minder hoofdpijn aan over.

ZINAIDA *(neemt hem het glas af)*
Over hoofdpijn weet jij alles, dat is waar.

SASJA *(op)*
Zitten jullie nu nog altijd binnen? Het is heerlijk in de tuin!

ZINAIDA Sasjenka! Moet jij Babakina niet groeten?

SASJA Excuus. Het is ook allemaal zoveel, vandaag.

BABAKINA *(luchtkus)*
U verwaarloost mij wel meer, Sasja.
U bent nog niet één keer langsgesproken sinds mijn man gestorven is.

SASJA *(luchtkus retour)*
Ik weet het, het spijt me oprecht.

BABAKINA Laat maar. Gefeliciteerd met uw verjaardag.
Moge het komende jaar u de man van uw dromen bezorgen.

LEBEDJEV Ik weet niet of ik mijn Sasja wel al af wil staan.

SASJA Papa, hou op.

LEBEDJEV We vinden niet eens een geschikte getuige.
De jeugd van tegenwoordig, wat zijn dat voor zuurpruimen?
Ze kunnen niet dansen, niet converseren, niet drinken...
En ik bedoel niet: 'drinken'. Drinken kan een paard ook.
Ik bedoel: 'drinken'! Soldaat maken. Wegzetten.

ZINAIDA We krijgen een beeld van wat je bedoelt.

LEBEDJEV Niets kunnen ze. In dit hele district is er eigenlijk maar één patente kerel.
Maar die is al getrouwd. En het ziet ernaar uit dat hij nog gek aan het worden is, ook.

BABAKINA Wie dan?

LEBEDJEV Raadslid Ivanov.

SASJA Kunnen we het niet over iets anders hebben, papa?

BABAKINA Ja, Ivanov is een charmante man. Maar zo ongelukkig!

ZINAIDA Wat voor een flater heeft die stakker niet begaan? Hij trouwt met dat Joodse wijf, denkend dat haar vader en haar moeder haar zouden overladen met gouden bergen. Dat pakte wel even anders uit. Ze lieten haar vallen als een baksteen.

LEBEDJEV Haar broer ook, die loopt hier trouwens ergens rond.
Heel die klik, heel hun soort: ze kijken dat schaap aan met de nek.

BABAKINA Niemand mag ongestraft hun enge kringetje verlaten.

ZINAIDA De grootste zielenpoot is Ivanov. Hij heeft nooit één cent gezien.
Nu heeft hij spijt, maar het is te laat.

SASJA Ach mama, dat is gewoon niet waar.

BABAKINA Sasjenka! Als het niet voor de centen is, waarom dan trouwen met zo'n onaangepaste trut?
Zijn er geen Russische vrouwen genoeg?
Hij heeft zich misrekend, schattebout, zuiverweg misrekend.
En lieve god, nu maakt hij dat mens het leven zuur? Om je te bescheuren.
Hij schreeuwt het haar toe, van de ochtend tot de avond:
'Je ouders hebben mij belazerd! Scheer je weg uit mijn huis!'
Maar waar moet dat schaap heen? Haar ouders willen haar niet terug.
Ze zou inwonende poetsvrouw kunnen worden, maar leren werken heeft ze niet.
Dus loeit en tiert hij tegen haar, tot graaf Sjabelski het voor haar moet opnemen.
Was de graaf er niet geweest? Hij had haar allang om zeep geholpen.

ZINAIDA *(lacht)*
Hij sluit haar soms in zijn kelder op. 'Hier mens, vreet nog wat knoflook!'
En zij maar eten en eten, tot de stank haar uit de oren spuit, als wolken stoom.

SASJA Papa, dat zijn toch pertinente leugens?

LEBEDJEV Laat ze roddelen — als dat hen gezond houdt?

BABAKINA Als zijn oom Borkin niet de zorg op zich nam voor het landgoed?
Dan hadden hij en zijn slons niet eens te eten.

ZINAIDA Wat hebben wij niet te lijden gehad? U zult niet geloven wat hij ons al drie jaar schuldig is.
Negenduizend roebel.

BABAKINA Negenduizend?

ZINAIDA Het was manlief hier, onze slimme Pavel, die dat geregeld heeft.
Ik voel zoiets aan m'n ellebogen — wie z'n schulden zal terugbetalen, en wie niet.
Maar ons rekenwonder? Die geeft aan de eerste de beste nog eens ons hele fortuin cadeau.

BABAKINA Négenderuizend?

ZINAIDA Het geld zelf heb ik al opgegeven, met pijn in het hart.
Maar als hij nu eens op tijd zijn rente zou betalen!

SASJA Dat hebt u nu al duizend keer gezegd, mama.

ZINAIDA Wat krijg jij? Waarom neem jij het zo voor hem op?

SASJA Hoe durft u zulke dingen te zeggen van een man die u nooit enig kwaad heeft berokkend?

BABAKINA Sasjenka, ik heb respect voor Ivanov, maar entre nous:
op mij komt hij toch ook wat over als iemand die leeft van aftroggelarij.

SASJA Als hij zo op u overkomt, zegt dat iets over u.

ZINAIDA Sasja! Zo spreek je niet tegen een van onze gasten!

BABAKINA Laat maar, Zinaïda, ze bedoelt het goed, ze kent alleen de feiten niet. Ik heb ze uit een betrouwbare bron.

SASJA *(lacht)*
Zijn oom Borkin, zeker?

BABAKINA *(knikt)*
Zijn eigen rentmeester. Twee jaar geleden, tijdens de mond- en klauwzeerepidemie, kocht Ivanov een kudde koeien en liet ze verzekeren.

ZINAIDA Ik herinner mij dat! Heeft hij zijn koeien niet zelf besmet?

BABAKINA *(knikt)*
Om het verzekeringsgeld op te strijken.

SASJA Niemand heeft koeien gekocht.
Borkin had dat plannetje bekoststofd en liep er bij iedereen al over op te scheppen. Totdat Ivanov het ontdekte, en Borkin overal zijn excuses heeft mogen aanbieden. Ivanov heeft maar één fout. Hij is te goed.
Hij bezit niet de strengheid die nodig is om iemand als Borkin eruit te trappen. Hij vertrouwt iedereen, dát is zijn fout.
Alles wat hij heeft, wordt onder zijn neus weggejat en weggesleept.
Zijn onbaatzuchtige projecten bieden aan alle schoften de kans om rijk te worden over zijn rug. En áchter zijn rug wordt hij bezwadderd door alle roddeltantes uit de streek.

ZINAIDA Pavel! Jij laat haar dat zeggen?

LEBEDJEV Sasja meisje, rustig, kalmeer een beetje.

SASJA Waarom vertellen ze zulke onzin? Ivanov, Ivanov, Ivanov!
Jullie moeten je echt wel te pletter vervelen, om telkens daarmee aan te komen zetten. Leven jullie eigenlijk nog wel? De lucht staat hier stijf van de meest bloedeloze levensangst. Lach dan toch eens! Zing, dans, dóe iets! Vertoon een teken van existentie, jullie allebei!

LEBEDJEV *(lacht)*
Goed zo! Geef ze ervan langs, kind.

ZINAIDA Pavel!

SASJA En als jullie niet willen zingen of dansen of lachen, omdat dat jullie zo tegenstaat, dan sméék ik jullie om, al was het maar één keertje in je leven – gewoon als verrassing, of zelfs maar voor de lol – al je krachten te verzamelen en op de proppen te komen met iets geestigs, iets geniaals. Het mag uitzinnig zijn of schunnig, als het maar grappig is en origineel. Opdat de mensheid voor één keer jullie kant op zou kijken en in bewondering zou zeggen: ‘Waw!’ Waarom doen jullie daar zelfs geen begin van een inspanning voor? Jullie zitten zo hopeloos fout in elkaar. Fout, fout, fout! Waar jullie binnentreden, beginnen de lampen te walmen en vallen alle vliegen dood. Jullie zitten me tot hier!
(af)

LEBEDJEV *(lacht)*
Zo ken ik mijn dochter. Leef, mensheid! Leef dan toch!
(af)

ZINAIDA Vergeef het haar. Ze is gespannen. Zo'n feest? Haar toekomst?
De liefde die op zich laat wachten? Soms vraagt een mens zich af,
waarom de jeugd de mooiste periode in een mensenleven wordt genoemd.

BABAKINA Ik duid haar niets ten kwade. Wees gerust.

ZINAIDA Het is niet altijd eenvoudig om een moeder te zijn.
Van een enig kind, dan nog.

BABAKINA Het is een pracht van een dochter.

ZINAIDA Met haar vader is ze de beste maatjes. Altijd al geweest.
Soms heb ik het gevoel dat ik, vanaf de dag van haar geboorte, een achterstand heb opgebouwd.
Ik heb haar in mijn eentje gezoogd, in mijn eentje leren lopen,
in mijn eentje leren rekenen en lezen, ik las haar elke avond een verhaaltje voor...
Maar hij komt binnen, na uren van afwezigheid, na dagen van gelanterfant,
en ze loopt nog altijd op hem af als op een held.
Het is een vreselijk gevoel, te weten dat je kind je haat.

BABAKINA Ach, waren wij niet hard voor onze ouders?
Voor de ene al wat meer dan voor de andere?

ZINAIDA Nooit zo. Zij breekt mijn hart vier keer per week.
En hoe meer ik het probeer te lijmen, hoe meer ze het weer aan stukken slaat.
Ik hou zielsveel van haar, maar soms droom ik ervan dat ik een dochter had die meer op u
mocht lijken.

BABAKINA Dat is een van de mooiste dingen die ooit iemand tegen me zei.
Ik heb mijn moeder nooit gekend. Ik was twee toen ze stierf.

ZINAIDA Dat weet ik. Dat heeft mijn moeder zaliger vaak genoeg verteld.
Ze kenden elkaar, onze moeders, ze hebben nog in dezelfde klas gezeten!

BABAKINA Waar komt u nu mee aanzetten? Dat is onmogelijk!
Mijn moeder was veel jonger dan die van u! Een pák jonger!
U moet niet praten alsof ik uw zus ben. U had mijn grootmoeder kunnen zijn.

NIKOLAI *(op, met bord vol eten)*
Mafutka Babakina! U bent dan toch nog opgedaagd!

(Zinaïda zwijgend af, zonder afscheid)

II. 5

Babakina en Nikolai.

- BABAKINA *(glimlach)*
Beste dokter Nikolai? Alles goed?
(schrikt)
Wat doet u nu?
- NIKOLAI *(grijpt de hand van Babakina)*
Wat ik altijd al had willen doen.
(kust haar hand)
- BABAKINA *(zenuwlachje)*
Ik dacht heel even dat u mijn polsslag ging nemen.
- NIKOLAI Dat kan ook. Maar ik verkies een tweede kus.
- BABAKINA *(trekt haar hand niet terug)*
Liever niet, dokter Nikolai – met deze hitte?
- NIKOLAI *(kust de hand innig)*
Waarmee wast u toch uw handjes, dat ze zo zacht en smetteloos wit zijn?
Twee wereldwondertjes. Ik ga ze nog eens kussen!
- BABAKINA *(trekt haar hand niet terug; kirrend)*
Liever niet, ik smeeek het u.
- NIKOLAI *(lost haar hand)*
Zal ik ook voor u een bordje halen, dan?
- BABAKINA Ik ben niet zo'n eter.
- NIKOLAI U hebt geen ongelijk, met dit kostje. Ik vraag me af hoe vers het is.
- BABAKINA Dat krijg je. Met die hitte.
- NIKOLAI Ja! Wat een hitte, hè?
- BABAKINA Nou! Ongelooflijk. En elk jaar weer.
- NIKOLAI Beste Babakina?
- BABAKINA Ja?
- NIKOLAI Nu we hier alleen zijn...
- BABAKINA Ja?
- NIKOLAI Zou ik u willen vragen...
- BABAKINA Wat dan?
- GLAGOLIEV *(op, etend)*
Mafutka Babakina! Ik heet u welkom, lieve kind!
- BABAKINA Insgelijks, Porfiry Glagoliev.

GLAGOLIEV *(zet zijn bord neer)*
Ik herken u amper, zozeer verkeert u in de bloei van uw leven!

BABAKINA *(weert hem af)*
Alstublieft, kust u mijn hand niet, het is te warm en ik voel me er beroerd bij.

GLAGOLIEV Goed, goed! Eet smakelijk allemaal.
Die jeugd van tegenwoordig?
(mopperend af)

NIKOLAI Beste Babakina?

BABAKINA Ja?

NIKOLAI Ik zou u dus willen vragen...

PLATONOV *(op, etend)*
Mafutka Babakina! Hoe gaat het, kind?
Hartelijk welkom! Wat nu? Waarom trekt u uw hand weg?

BABAKINA Niet doen. Alstublieft.

PLATONOV Wat scheelt er vanavond? Bij de ene mag ik geen handen schudden,
bij de andere mag ik geen handen kussen. Wat is úw smoes?
Ben ik te min om een bescheiden kus te mogen drukken op de rug van een van uw klauwtjes?

BABAKINA Het is te heet. En onhygiënisch, met al dat eten.
En u meent er toch geen snars van.

PLATONOV Hoe kunt u dat weten?

BABAKINA U wilt mijn hand alleen maar kussen omdat u net gehoord hebt dat ik mij er beroerd bij voel.
U stuurt altijd aan op alles wat mij tegenstaat.

PLATONOV Over snelrecht gesproken.
(tot Nikolai)
En geen enkele advocaat die in mijn voordeel pleit?

NIKOLAI Platonov, scheer je weg — alsjeblieft.

PLATONOV *(tot Babakina)*
Over hygiëne gesproken. Hoe staat het met uw zelfgemaakt ontsmettingsmiddel?

BABAKINA Welk ontsmettingsmiddel?

PLATONOV Uw man was toch apotheker?
Ik heb horen vertellen dat u uit heimwee naar hem afkooksels maakt van uw eigen bedluizen.
En? Werkt het?

BABAKINA Dit zijn geen grappen meer, dit is pure botheid.

NIKOLAI Hij bedoelt het als grap, maar hij verknalt de pointe.
Niet iedereen heeft mijn talent.

PLATONOV Wat bent u prachtig als u bloost van kwaadheid!
Een hoogroze rozenknop bent u, gereed om open te knallen. Bent u altijd zo verhit?
Of hebt u dat alleen maar in mijn bijzijn?

BABAKINA Waarom blijft u dat soort dingen zeggen tegen mij?

PLATONOV We moeten toch ergens over praten? U en ik hebben al zo lang niet meer gepraat. Maar waarom zo kwaad? Wanneer gaat u ophouden met kwaad zijn op mij?

BABAKINA Ik weet niet waarom, maar mijn aanwezigheid stelt u op uw ongemak, altijd en overal. Wel, ik zal u het leven eenvoudig maken. Ik zal u voortaan mijden als de builenpest.

NIKOLAI Lieve schat, u gaat toch ook niet beginnen te schelden?

BABAKINA *(tot Nikolai)*
Als u mij, op uw woord van eer, niet had gezworen dat Platonov vanavond weg zou blijven, was ik zélf weggebleven. U moest zich schamen, zo te liegen tegen mij.

PLATONOV Ja! Je moest je schamen, Nikolai, zo te liegen.
Kijk! Nu staat ze zelfs op het punt om in tranen uit te barsten.
Doe gerust, kind. Eens goed trompetten kan wonderen doen.

NIKOLAI Hou op, Misja. Het is verschrikkelijk en wreed wat jij doet.

BABAKINA Laat maar, Nikolai.

PLATONOV *(tot Nikolai)*
Ze noemde jou net wel een leugenaar.
En jij bent nu eenmaal mijn zwager en mijn beste vriend.

NIKOLAI Nog één woord en we zijn vijanden voor het leven.

PLATONOV *(lacht)*
Om wat gekissebis tussen haar en mij?

NIKOLAI Hou je mond!

BABAKINA Laat maar, Nikolai. Ik ga wel.

NIKOLAI Nee, u blijft! Minstens tot hij zijn excuses heeft aangeboden.

PLATONOV Ik weet niet of de dag voldoende uren telt, en de maand voldoende dagen, om daarop te wachten.

NIKOLAI Bied je excuses aan!

PLATONOV Net moest ik mijn mond nog houden.

NIKOLAI Bied je excuses aan!

PLATONOV Waarvoor?

NIKOLAI Omdat ik anders wegga! En het de laatste keer zal zijn, dat je mij hebt gezien!

PLATONOV *(stilte)*
Mafutka Babakina?

BABAKINA Michael Platonov?

PLATONOV Ik smeek u om pardon.
Ik ben tot in mijn kleinste vingerkootje bevangen door schuldgevoel en schaamte, en ik zweer op mijn eer dat ik dat meen. Laten we ons verzoenen, als ware boezemvrienden. Geen gesnotter meer. Uit de grond van mijn hart, ik smeek u, in het openbaar: reik me de hand.
(steekt zijn hand uit)
Alstublieft.

BABAKINA Uw excuses zijn aanvaard. Maar mijn hand krijgt u niet.
Ik zou niet kunnen verdragen dat u mij aanraakt.
(af)

PLATONOV Ik heb het geprobeerd. Ik heb mijn best gedaan.

NIKOLAI Jij bent een onverwoestbaar varken.

PLATONOV Wat is zij? De Heilige Maagd?

NIKOLAI Volgens jou is zij een domme gans.
Dat heb jij in je ranzige hersens geknoopt en dat krijgt geen duivel er nog uitgesneden.
Jij hebt het tot je heilige plicht gebombardeerd de dommen te doen lijden onder je sardonische pijlen en zweepslagen. En ik zal je zeggen waarom.
Jij haalt mensen neer om eindelijk eens érgens bovenuit te steken.

PLATONOV Ik bedoelde eigenlijk: wat betekent dat schaap voor jou?
Moet je haar trouwens niet achternalopen? Zelden is de vrouw zo vatbaar voor romantiek, als wanneer ze in tranen is weggelopen.

NIKOLAI Niet elke vrouw apprecieert het als men haar in tranen ziet.

PLATONOV Ik had het over de domme vrouw met heel veel geld.

NIKOLAI Wat scheelt jou de laatste tijd? Welk plezier schep jij in al dat provoceren?

PLATONOV Ik vroeg alleen maar: wat betekent zij voor jou?
Waarom antwoord je niet? Ben je beschaamd?

NIKOLAI Ik loop wel eens langs bij haar, ja! Nu goed?
We praten wat, we drinken koffie, roken een sigaretje.
We vervelen ons tezamen stierlijk in plaats van elk apart. Een mens moet ergens beginnen.

PLATONOV Zo te horen begin jij met het einde.

NIKOLAI Om eerlijk te zijn, ik loop al om de dag bij haar langs.
Ik vertel haar mijn muizenissen, zij vertelt me die van haar.
Soms grijpt ze me opeens bij de arm beet en veegt ze de roos van mijn schouders,
of plukt ze overgebleven pluizen verbandgaas van mijn mouwen.
Wat ik aan haar aantrekkelijk vind, is mezelf ook onduidelijk.
Het kan evengoed weezin zijn als liefde.

PLATONOV Ach, zolang het maar twee zielen aan elkaar kleeft, komt alles van pas.
Liefde of sigaretten, weezin of Arabische koffie. Het is het resultaat dat telt.

NIKOLAI Jij ziet haar niet zoals ze is. Ze verbeuzelt haar bestaan in dat gehucht vlakbij.
Ze verbrast de mooiste jaren van haar leven, tussen al die van vóór de zondvloed stammende en met een vogelbrein begiftigde Katinka's, Lizotska's en Matroesjka's,
die nog niet zouden deugen als haar werkster. Het is gewoon ten hemel schreiend.
Ze is niet dom. Ze heeft tot bloei moeten komen in deze afgesloten vingerhoed,
in plaats van in de openlucht. Wie zou niet verstikken?

PLATONOV Mag ik je één ding smeken?

NIKOLAI Ik houd mijn hart vast.

PLATONOV Een vrouw hoeft jou maar een van haar beide blote pinken te tonen,
en jouw hoofd slaat al op hol. Gebruik dat hoofd ook eens.
Gebruik het om na te denken vóór je met haar trouwt.

NIKOLAI Trouwen?

PLATONOV Ga niet zo overhaast te werk als Sergei.

NIKOLAI Vind jij Sofia dan zo'n slechte vrouw voor Sergei?

PLATONOV *(korzelig)*
Het gaat over jou, niet over Sergei. Denk na.
Meer vraag ik niet. En loop haar nu maar achterna.
Ze staat zich ongetwijfeld af te vragen waar je blijft.

NIKOLAI Oké. Maar ik heb eerst een borrel nodig.
(schenkt uit)

LEBEDJEV *(op, roept)*
Zinaïda, Sasja! Kom nu eens kijken? Snel!

II. 6

*Platonov, Nikolai, Lebedjev, Sofia, Sergei en Anna Petrovna.
Enter Sjabelski en Ivanov.*

LEBEDJEV *(omarmt Sjabelski)*
Wees welkom, ouwe rakker!

SJABELSKI *(omarmt hem ook)*
Ik ben zo blij u te zien!

IVANOV Pavel Lebedjev, kan ik u even spreken?

LEBEDJEV *(geërgerd)*
Later, beste man, later.

ZINAÏDA *(op, verrukt)*
Nikolai Aleksejevitsj? Eindelijk!

SJABELSKI Mon trésor Zinaïda!

BABAKINA *(idem)*
Graaf Sjabelski? Enchantée!

SJABELSKI Maar kijk nu toch eens! Twéé goudmijntjes op hoge hakken!

ZINAÏDA *(omarmt hem)*
Ik ben zo blij u te zien — zo'n zeldzame gebeurtenis!

BABAKINA *(laat zich de hand kussen)*
We zijn allemaal vereerd met uw hoog bezoek.

IVANOV Zinaïda Lebedjeva, kan ik u kort onder vier ogen spreken?

ZINAÏDA Nu niet, Ivanov. In godsnaam! De graaf is op bezoek!

A. PETROVNA Joehoe? Beste graa-aaf?

SJABELSKI Anna Petrovna! Uw schittering verblindt mij, zoals altijd, maar vertroebelt ook mijn zicht: ik mis nog steeds uw man.

A. PETROVNA *(omarmt hem)*
Wie niet, beste graaf, wie niet?

SJABELSKI Dit is zijn zoon? De kleine Fjodor?

SERGEI Sergei.

SJABELSKI Natuurlijk: Sergei! En de engel aan uw zijde is...?

SOFIA Sofia. Enchantée.

SJABELSKI *(handkus)*
Quelle beauté! Uw schoonvader kijkt goedkeurend uit den hoge op ons neer.

A. PETROVNA Als hij maar kon neerkijken. Liefst in décolletés.

LEBEDJEV Zjoezjoeska, moet je onze hoge gast niets aanbieden?

ZINAIDA Natuurlijk! Ik ben zo terug!
(af)

BABAKINA Ik zal u helpen, Zinaïda!
(af)

(Ivanov groet inmiddels, zwijgend, alle anderen; iedereen heeft alleen maar oog voor de graaf)

LEBEDJEV *(besmukt)*
Verrekte ouwe boef! Waarom bezoekt u ons niet meer?
Wat hebben we u misdaan?

SJABELSKI Hoe moet ik tot hier geraken? Op een bezemsteel?
Ik heb geen paarden meer van mezelf. Stuur me die van u, dan bezoek ik u zoveel u wilt.

LEBEDJEV Zjoezjoeska valt liever dood dan paarden in te laten spannen.
'Dat kost allemaal maar geld!' We zitten allebei gevangen, goede vriend!
En wie blijven er nog over, wie staan er nog overeind? U, ik, en die strontvervelende Glagoliev.

SJABELSKI *(glunderend)*
Glagoliev is hier ook? Waar dan?

LEBEDJEV U doet mij denken aan dat lied.
'Ik zie in u de weelde die wij waren/Ik zie in u onze vergane bloei.'
(omarmt hem weer)

SJABELSKI Ga weg, u riekt als een wijnkelder na een aardbeving.

LEBEDJEV U beseft niet hoe ik hier in mijn eentje zit te verkommeren.
Ik ga mij nog eens ophangen, als remedie tegen mijn spleen.

SJABELSKI Speen? Welke speen?

LEBEDJEV Spleen! Le mal de vivre! Mijn Zjoezjoeska, met haar leningen...
Ze heeft de helft van onze vriendenkring verdreven. Wie blijven er over?
De Zoeloes en de kaffers.

ZINAIDA *(op, met een bordje)*
Speciaal voor u! Gekonfijte kruisbessen.

BABAKINA *(in haar spoor, met een bordje)*
Of hebt u liever gekonfijte dadels?

SJABELSKI *(lacht, tegen de sombere Ivanov)*
Heb ik het niet voorspeld?
(tot Lebedjev)
Ik heb onderweg gewed dat Zjoezjoeska zou komen aanzetten met gekonfijte dit of dat.
(tot Zinaïda)
Hebt u geen gekonfijte pruim?

ZINAIDA
Helaas. Kruisbessen? Zoveel u wilt.
U mag er straks ook wat mee naar huis nemen.

LEBEDJEV
Ze moet er op de ene of de andere manier van af, ze heeft wel twintig vaatjes ingemaakt.

SJABELSKI
En bent u, behalve kruisbessen, nog altijd roebels aan het oppotten?
Hebt u uw eerste miljoentje al bij elkaar?

ZINAIDA *(zuchtend)*
Afgaand op de schijn, zal er wel niemand rijker lijken dan wij.
Maar waar zou al dat geld vandaan moeten komen?

SJABELSKI
Pavel, op uw woord van eer: jullie hebben dat eerste, moeilijke miljoentje toch al binnen?

LEBEDJEV
Daarvan weet ik goddank niets, vraag maar aan Zjoezjoeska.

ZINAIDA *(al even afgeleid; roept nu)*
Sasja! Doe die kaarsen uit! Er zit niemand aan dat tafeltje, waarom ze dan aansteken?
Kom liever de graaf begroeten.

SASJA *(nukkig op; laat zich de hand kussen)*
Beste graaf. Alles goed met u?

SJABELSKI *(houdt haar hand lang vast)*
Beste Pavel! Wat een hoorn des overvloeds is uw meisje geworden.
Daar kan geen miljoentje tegenop.

BABAKINA
Zijne excellentie houdt van vleien. Hij vleit echt iedereen.

A. PETROVNA
Nog steeds dezelfde charmeur gris.

SJABELSKI *(lost Sasja's hand)*
De doem van de ouderdom.
Hoe meer de mens aan schoonheid inboet, hoe meer hij ze bezingt.

A. PETROVNA
Vindt u dat ook, beste Ivanov? U zegt zo weinig.

IVANOV
Pardon?

A. PETROVNA
Zou dat de reden zijn waarom de mens zo graag zingt?
Omdat wij, bij het verglijden van de tijd, ook beséffen wat we verliezen?
En een varken en een vetgans niet?

IVANOV
Ik zing zelden.

ZINAIDA
En het vrouwtje, dan? Hoe stelt zij het?

IVANOV
De dokter heeft geconstateerd dat ze tering heeft.

SASJA
Sarah! Tbc?

BABAKINA Hoe erg.

ZINAIDA En we zijn allemaal zo dol op haar.

SJABELSKI Niks geen tering! Goocheltrucs uit het circus!
 Zo'n geneeskundige parasiet wil zo lang mogelijk rondhangen, dus verzint hij snel de tering.
 En dan komt het hem prima uit, dat de echtgenoot niet van het jaloerse type is.
(Ivanov zucht hoofdschuddend)
 En van die hele Sarah geloof ik ook geen snars. Is ze ziek, of is het een Geschäft van haar?
 Je weet het nooit met hen, bedrog zit ze in het bloed!
 Dat hebben ze gemeen met advocaten, dokters en alle vrouwen!

A. PETROVNA Schiet er iemand over?

LEBEDJEV Kijk maar uit, Sjabelski, of u wordt ook een circusfiguur.
 Een grote geest, maar zodra uw mond zich opent spuwt hij enkel gal en gif.

SJABELSKI Wat moet ik dan? Met gieren en geboefte beste maatjes worden?

ZINAIDA Ik moet vooral denken aan die arme Sarah. Wacht 's?
 Misschien is het daarom zo lang geleden dat hij ons heeft bezocht!

LEBEDJEV Wie?

ZINAIDA Haar dokter Lvov. Hij had ons moeten waarschuwen.

NIKOLAI Een dokter mag niet uit de biecht van zijn patiënten klappen.

ZINAIDA Misschien is het besmettelijk, haar tbc.
 Dan krijg je die Sarah beter niet over de vloer.
 Het is de plicht van een dokter om daarover te waken.

PLATONOV Hij neemt het woord 'plicht' anders genoeg in de mond.

SASJA Ik kan die hele dokter Lvov niet luchten.

PLATONOV Hij kan je geen sigaret zien roken zonder je zijn uitzonderlijke rechtschapenheid in het gezicht
 te wrijven.

ZINAIDA Het staat op zijn voorhoofd getatoeëerd: 'Opgepast! Integer mens!'

SASJA Je verveelt je dood, met hem.

SJABELSKI Hij ziet zichzelf als een tweede Voltaire, maar hij krast bij elke stap als een elitaire papegaai.
 'Rot op! Maak plaats voor het correcte handelen!
 En al wie niet krast zoals hij, is inferieur.
 Zijn denkbeelden? Pareltjes van diepzinnigheid!
 Maar als een Rus goed boert en een menswaardig leven opbouwt, dan is hij direct een uitbouter.
 Heb je een knecht? Dan ben je een slavendrijver.
 Het fanatisme staat hem op het gezicht gebeiteld. Bekijk hem eens uit de hoek van je oog?
 Als hij het merkt, slaat hij je puur uit plichtsbef op je bek.

IVANOV Hij is wat moeilijk in de omgang, maar ik mag hem wel. Hij heeft iets oprechts over zich.

SJABELSKI Naar de hel met zijn arrogante zelfgenoegzaamheid. Laat hem vinden dat ik achterlijk ben,
 en doortrapt. Dat vind ik zelf ook. Maar waarom het in mijn gezicht spuwen?
 Ook fatsoen kan misplaatst zijn en vernederend.
 Van het ware leven kent een parvenu als hij geen zier.
 De mens wordt geboren in zijn eentje, op het kruispunt van een drieweg.
 Ga je naar rechts, dan vreten de wolven je op. En ga je naar links, dan vreten de wormen je op.

PLATONOV En als je rechtdoor gaat?

SJABELSKI Dan vreet je jezelf op. Het enige eerbare parcours!

PLATONOV Hoe bent u tot die conclusie gekomen? Op empirische wijze?

SJABELSKI Uit eigen ervaring, ja.

PLATONOV Voor iemand die zichzelf heeft opgevreten, bent u nog altijd behoorlijk aanwezig.

SJABELSKI Reken maar! Ik ben een huis! Een rots! Ik ben een gebergte!

ALEXANDRA *(op, verbaasd)*
Graaf Sjabelski? U hier!

SJABELSKI *(direct ontroerd)*
Alexandra? Lieve schat, geef me een kus. Laat me uw gelaat bekijken, het laatste wat me rest van de grootste vriend die ik ooit bezat.

ALEXANDRA Hebt u weer zitten te drinken? U weet dat dat niet goed is voor u.

SJABELSKI Dat zijn woorden voor uw broer de kwakzalver.
Daarom zal hij me nooit doen denken aan uw vader
— mijn held, mijn verleden, mijn glorie-dagen van zorgeloosheid en verrukking...
U te zien, ú: dat doet me pijn en plezier tegelijk.

ALEXANDRA Hoe lang bent u al hier?

SJABELSKI Pas. Maar in uw hart hoop ik altijd te wonen. Vertel me: hoe is het met zijn kleinkind?
Uw troost, uw trots? De kleine Pjotr?

ALEXANDRA Hij laat u groeten.

SJABELSKI Kan hij dat dan al?

ALEXANDRA In overdrachtelijke zin, bedoel ik.

SJABELSKI Wat zegt u dat mooi. Ik droom er elke dag van Pjotr te bezoeken.
Zeg dat hij snel opgroeit, en zelf langskomt. Zeg dat ik een oude dubbelloops bezit,
en dat we samen op jacht zullen gaan, zoals ik deed met zijn grootvader.
Zeg hem dat we kwartels uit het zwerk zullen schieten, dat we strikken zullen zetten voor
de vossen en de hazen. Ik zal een jager van hem maken, zodat er na mijn dood toch iemand is,
aan wie ik mijn dubbelloops kan vermaken. Het is er nog eentje met ivoeren belegsel op de kolf.
De terugslag rukt bijna je schouder eraf.

ALEXANDRA Ik kom wel eens met Pjotr langs, een dezer dagen.

SJABELSKI *(tot Platonov)*
Beseft u goed wat het voor mij betekent?
Dat uw spruit een kleinzoon is van allebei mijn beste vrienden?
De oude Platonov was als een broer voor mij, hij heeft me het leven gered,
in die verdoemde dagen van de oorlog in de Krim.
Uw vader, haar vader, ik: een drievuldigheid van vriendschap en vertrouwen.

LEBEDJEV We hebben alle vier veel pret gehad.

SJABELSKI Ja, u was er ook soms bij, en Glagoliev en zo. Maar de oude Triletski! De oude Platonov!
Dát waren mijn maatjes, twee spitsboeven, uitgekookte kerels zoals er toen al weinig rondliepen
en zoals ze vandaag de dag niet meer worden gemaakt.

PLATONOV Er zijn soorten die het verdienen om uit te sterven.

ALEXANDRA Misja!

SJABELSKI Leef eerst maar eens zo lang als ik, beste vriend, voor u durft te praten over sterven. U denkt dat u kunt winnen, zelfs op uw leeftijd nog, ondanks uw eerste grijze haren. Maar het bestaan sloopt u waar u bij staat, brokje per brokje, en voor u het in de gaten hebt, ligt u helemaal aan gruzelementen.

PLATONOV Het spijt me, maar ik geloof er niet in, in uw seniele, zelf gebrouwen wijsheden, uw rechtlijnig geleuter over complexe onderwerpen, en wat uw aftakelende geest verder nog allemaal tevoorschijn mag spuwen als zogenaamde ervaring.

SJABELSKI *(tot de anderen)*
Hij heeft in één ding gelijk. Een jonge boom kan nog overal voor dienen, van nokbalk tot mast. Een oude boom als ik, die komt enkel in het haardvuur nog van pas.

PLATONOV Ik heb het niet over oude mannen in het algemeen.
Ik heb het over de vrienden van mijn vader.

LEBEDJEV Ik was ook een vriend van uw vader.

PLATONOV Hij had vrienden bij de vleet.
De tafelschuimers en het parasietentuig waren niet te tellen.

LEBEDJEV Ik was een van zijn trouwste gasten. Geloof u ook niet meer in mij?

ALEXANDRA Misja, wordt het geen tijd om dit gesprek een andere kant op te sturen?

A. PETROVNA Ik hou er ook niet van, Misja.

NIKOLAI Stop ermee, Platonov.

SERGEI Komaan, man.

PLATONOV *(onverstoorbaar, tot Lebedjev)*
Nee. Zelfs in u, Pavel Lebedjev, kan ik niet geloven.
(stilte)

LEBEDJEV *(buldert)*
Bedankt voor uw rondborstigheid! Ze siert u, beste kerel.
Ze maakt dat ik des te meer geloof in ú. Waarom bent u toch nooit in ons leger gegaan?
Met rekruten als u hadden we de oorlog nooit verloren.

SJABELSKI *(kraait van de pret)*
Eindelijk! Daar heb je hem! De keizer van de ambiance!

BORKIN *(op, met danspasjes en een grote mand in de hand)*
Ta-zááám! Hier ben ik, messieurs dáááámes!

SJABELSKI *Glagoliev! Kom erbij, snel!*
(Glagoliev op, Izaak in zijn spoor)

BORKIN Voor al uw vieringen en feestelijkheden: één adres!

ALLEN *(behalve Ivanov, Sasja, Izaak, Platonov en Sofia)*
Rentmeester Borkin!
(applausje zelfs)

II. 7

Zinaïda, Anna Petrovna, Babakina, Sasja, Alexandra, Sofia, Platonov, Nikolai, Sergei, Lebedjev, Sjabelski, Ivanov en de pas binnengekomen Borkin.

- BORKIN *(tot Sasja, haar de mand aanbiedend)*
Weledele signorina, ik ben zo brutaal het godganse heelal te feliciteren met de geboorte van een sublieme bloem zoals u. Ten bewijze van mijn verrukking om uw zomerse bloei, verstout ik me u dit Bengaalse vuur te schenken, alsmede deze mand vol rotjes, knallers en gillende keukenmeiden. Mogen zij deze nacht doen oplichten, zoals uw straling de schaduwen verjaagt uit ons eeuwige koninkrijk der duisternis.
(buigt, applaus in ontvangst nemend)
- SASJA Merci.
- LEBEDJEV *(bulderlacht; tot Ivanov)*
Wanneer gaat u die judas nu eens ontslaan?
- BORKIN *(groet iedereen, als een spreekstalmeester)*
Een groet ook aan de onvolprezen Pavel Lebedjev en zijn zoete Zinaïda!
Aan ons aller Anna Petrovna, die al jaren de poolster doet verbleken!
Aan Sergei en Sofia, die Romeo en Julia doen vergeten! Dokter Nikolai, die de zieken doet hopen dat ze al dood waren en de doden doet wensen dat ze hem nooit hadden ontmoet!
(gelach)
De hoogedelgeboren grootgrondbezitter Glagoliev, die zo hoogedelgeboren is dat er over hem niets te roddelen valt.
Platonov, een schoolmeester aan wie niemand zijn kroost durft toe te vertrouwen!
En de vrouw die tevergeefs hém probeert te onderwijzen: Alexandra!
(gelach)
- ALEXANDRA *(pruttelend)*
Borkin, Borkin...
- PLATONOV *(lacht)*
Laat hem, hij heeft gelijk.
- BORKIN *(onverstoorbaar)*
De allergoddelijkste Mafutka Babakina!
En de al te menselijke, hoogheidense graaf Sjabelski!
- SJABELSKI *(geniet)*
Wat een kerel! Het zout in de pap! Meteen sfeer in de tent!
- BORKIN
Heb ik iedereen die ik ken gehad? Oeps! Hoe kan ik hem vergeten?
Mijn neef, mijn steun, mijn toeverlaat... Mijn bezige baas, mijn bazige beest: Nikolasja Ivanov!
(danst en scandeert)
'Hiha: Nicolas! N'est-ce pas: Nicolas! Sympa: Nicolas!' Allemaal samen nu...
(slechts een paar doen mee)
'Hi-ha: Nicolas! N'est-ce pas: Nicolas! Sympa: Nicolas!'
- SJABELSKI Hij is amper binnen en de vlam slaat in de pan.
- BORKIN *(zwaait naar Izaak)*
En iedereen die ik niet ken? Een even goede grote groet!
Voilà... Ik ben bekaf. En, beste mensen? Vallen er al roddels te rapen?
Niets frivools of iets wat u met verstomming heeft geslagen?
(tot Babakina)
Lieve schat, wilt u me niet wat thee halen? Zonder gekonfijte bessen, graag.

(*Babakina af*)
 Moedertje Zinaïda! In het naar hier rijden zag ik boeren de schors aftrekken van uw wilgen.
 Wanneer gaat u die bomen eens fatsoenlijk verpachten,
 in plaats van u te laten bestellen als door een bende zigeuners?

ZINAIDA (*verontrust, tot Borkin*)
 U hebt gelijk! Dat ik daar zelf nog nooit ben opgekomen?

LEBEDJEV (*lachend tot Ivanov*)
 Wanneer gaat u die judas nu toch eens ontslâán?

BORKIN
 Zo gaat dat met mij.
 (*molenwiekend als voor gymnastiek*)
 Stilzitten? Vastroesten? Dat ligt me niet.
 Hebt u hier werkelijk niets voor mij omhanden, moedertje Zinaïda?
 (*Babakina weer op, met thee*)
 Babakina, lieve kind! Kijk eens? Ik verkeer in een prima conditie, ik ben tiptop in vorm.
 Wat dunkt u?
 (*zingt*)
 ‘Ja, eens te meer sta ik paraat voor u/Van middernacht tot dageraad naast u/Als ’t u niet baat,
 mijn schat, wat schaadt het u?/ Desnoods alleen maar dat ik praat met u...’

BABAKINA (*tegen algemene hilariteit in*)
 Zelfs dat praten kunt u vergeten — sorry, hoor.
 U moet niet proberen met een weduwe de draak te steken.

A. PETROVNA
 Kind, doe niet zo lichtgeraakt.

BORKIN
 ‘Maar meiske, niemand steekt de draak met u/Wij zoeken enkel wat vermaak met u...’

BABAKINA
 Zoek het bij iemand anders! Vort! Scheer u weg!

SJABELSKI (*grinnikend*)
 Is hij niet fantástisch, die gast?

ZINAIDA
 Hou op met zingen, Borkin.
 Verzin iets beters, of we sterven hier nog echt van verveling.

BORKIN
 Kan ik het helpen dat u hier allemaal zit met een gezicht tot op de grond,
 alsof u juryleden bent in een moordproces?
 Wat zou droogstoppels als jullie kúnnen opvrolijken? Koekhappen? Zaklopen?
 Of toch maar liever... Bengaals vuur in de tuin?

ALLEN (*door elkaar, applausje; behalve Ivanov en Sasja*)
 Ja! Bengaals vuur! Mooi! Bengaals vuur! Ja!
 (*bijna allen af*)

SASJA (*blijft zitten, tot Ivanov*)
 Gaat u mee naar de tuin?

IVANOV (*blijft zitten*)
 Ik denk het niet.

SASJA
 Waarom bent u zo saai vandaag?

IVANOV
 Mijn hoofd doet pijn, Sjoerotsjka. En ik verveel me.

ZINAIDA (*merkt de twee niet op*)
 Dat noem ik een kerel die van wanten weet! Hij komt binnen en iedereen leeft op.
 (*blaast wat kaarsen uit*)

LEBEDJEV Wordt het geen tijd, Zjoezjoeska, om ook het dessertbuffet te openen?

ZINAIDA *(snuif nog een paar kaarsen)*
Moet je al die kaarsen zien! Onze Sasja kent geen maat, in niets, nooit, nergens.
Geen wonder dat de mensen denken dat we stinkend rijk zijn.

LEBEDJEV *(loopt achter haar aan)*
Zjoezjoeska! Wanneer serveer je de desserts! De cognacjes en de calvados!
Onze gasten hebben recht op iets zoets!

ZINAIDA Er staat nog volop vis en vlees, laten ze zich daar maar eerst aan volproppen,
alles staat nu al te verpieteren. Hier! De thee van onze graaf.
De duurste melange, aangelengd met zwarte kandij. Niet één keer van gedronken.
En hij zou zitten te wachten op iets zoets?
(af)

LEBEDJEV *(zuchtend)*
Ze is hopeloos. Hopeloos!
(af)

SASJA Wat scheelt er echt? Vertel het me.

IVANOV Vroeger werkte ik veel en dacht veel na, en ik werd nooit moe.
Nu doe en denk ik niets, en ben ik afgemat, lichamenlijk en geestelijk.
Dag en nacht speelt mijn schuldbesef mij parten.
Ik voel dat ik fundamenteel fout zit, maar waar die fout precies in schuilt?
Dan is er nog de ziekte van mijn vrouw, ons permanente geldgebrek, het gekanker,
het geroddel, die stompzinnige Borkin...
Mijn woning is geen thuis, het is een plek om van te walgen.
Daar te leven is een marteling. En ik moet nog iets opbiechten, Sjoerotsjka.
Het bijzijn van mijn vrouw maakt mijn bestaan ondraaglijk.
Juist omdat ze zielsveel van me houdt.

SASJA Jij bent ongelukkig, Nikolasja, omdat je eenzaam bent.
Je hebt, dicht bij jou, iemand nodig die jou begrijpt en die van je houdt.
Alleen de liefde kan jou doen herleven.

IVANOV Het heeft geen bal te maken met de liefde.
Ik kan alles incasseren – bodemloos neerslachtig zijn, op zwart zaad zitten,
mijn vrouw verliezen, me prematuur bejaard en eenzaam voelen...
Maar wat ik niet kan verdragen, is dat ik van mezelf een schijnvertoning maak.
Ik sterf van gêne als ik bedenk dat ik – een sterke, gezonde vent – veranderd ben in een
afgestompte twijfelaar. Het kwetst mijn trots, ik zink in schaamte weg, ik lijd eronder.
Het is een schande!

SASJA Nikolasja? Vlucht weg, met mij. Vlucht met mij weg naar Amerika.

IVANOV Amerika? Ik heb al te weinig fut om naar gindse terrasdeur te lopen!
Ach, lieve Sasja – natuurlijk praat jij van de liefde.
Als ik kijk naar de mensen om jou heen, krijg ik ook de daver op het lijf.
Met wie van hen zou jij moeten trouwen? Wat voor een toekomst heb jij te verwachten,
van deze hele plek? De enige hoop is dat ooit een voorbijtrekkende luitenant of student jou
kidnapt en er met jou vandoor gaat.

ZINAIDA *(weer op, verbaasd)*
Sjoerotsjka? Raadslid Ivanov?

IVANOV We praten later verder, Sasja.

SASJA Goed. Tot zo!
(*af, zonder haar moeder te groeten*)

ZINAIDA (*lacht*)
Wat zitten jullie hier te doen, in het halfduister?

IVANOV Zinaïda Lebedjeva, vergeef me, ik heb een dringend verzoek.

ZINAIDA Wel? Zeg het maar.

IVANOV Het feit is, ziet u, dat het overmorgen de vervaldag is van de rente die ik u verschuldigd ben. Ik zou u zeer verplicht zijn, indien u mij wat uitstel zou willen verlenen. Ik heb nu absoluut geen geld.

ZINAIDA Raadslid Ivanov, in godsnaam! Wat voor praktijk is dit!
Geen denken aan, vergeet het!
Onderwerp een ongelukkige vrouw niet aan zo'n beproeving. Hoe durft u!

IVANOV Het spijt me. Het spijt me!
(*af*)

ZINAIDA Lieve help! Ik sta nog te trillen als een espenblad. Een espenblad!
(*af*)

SARAH (*op, rondkijkend*)
Hallo? Niemand hier? Hallo!

II. 8

Sarah, in haar spoor dokter Lvov.

LVOV Waarom heb ik me toch laten meesleuren,
naar dit protserige krocht vol bloedzuigers en uitbuiters?

SARAH Dokter, u zaagt me de oren van het hoofd over dat fatsoen van u.
Laat vrouwen toch uw eigenschappen zelf ontdekken,
in plaats van steeds uw eigen lof te zingen.
Toen mijn Nikolasja zo jong was als u, deed hij in het bijzijn van meisjes niets dan deuntjes
fluiten en moppen met een baard vertellen. Toch wisten ze perfect wat voor een man hij was.

LVOV Dat weet ik intussen ook.

SARAH Mijn man zou alleszins nooit hebben gepocht:
'Ik, de integriteit in persoon, ik stik in dit krocht vol bloedzuigers en jakhalzen!'

SJABELSKI (*lachend op*)
Hij is een visionair! Een virtuoos van de geest!
(*verbaasd*)
Wat doen jullie hier?
(*lacht*)
Weet onze gastvrouw daar al van? En Ivanov?

SARAH Ik ga hem zoeken, dan merkt hij het vanzelf.

SJABELSKI Hij loopt ginds ergens te ijsberen, tussen de kersenbomen.

LVOV Is raadslid Ivanov opeens uw virtuoze visionair?

SJABELSKI Maar nee! Zijn oom Borkin. ‘Binnen de week,’ zegt dat genie, ‘kunt u er twintigduizend op zak steken. Want u bezit één vette troef. Uw adellijke titel!’ Hij wil me koppelen aan dat kreng van een Baba..., Bakalba... Die weduwe die eruitziet als een wasvrouw. Babakina! Ik word de balalaika van Babakina!

SARAH Hebt u ooit al eens iets aardigs gezegd, over wie dan ook?

SJABELSKI Wat is dat hier? Een kruisverhoor?

SARAH We leven vijf jaar onder hetzelfde dak – niet één keer heb ik u over iemand horen spreken zonder sarcasme of verwijten. Wat hebben de mensen u misdaan?

SJABELSKI Niets. Ik ben even schofterig als iedereen. Ooit was ik welgesteld, m’n eigen baas, een tikkeltje tevreden zelfs. Nu ben ik een poliep, een tafelschuimer, een zotskap op de verkeerde kop. Als ik mijn chagrijn toon, lachen de mensen me uit. Maar als ik zelf lach, schudden ze hun kop: ‘Dat scharminkel heeft ze niet op een rij.’ Wel, dan lach ik liever. En meestal luisteren ze niet eens, voor zover ze me zien staan.

SARAH Ik zie u staan. Ik luister.

SJABELSKI Sarah, probeer niet op mijn gemoed te werken. Ík heb geen klaagmuur nodig – oi vey! – bespaar me dát. Gun me gewoon dat ik ook eens honderdduizend roebel binnenhark. Dan zul je wat beleven! Ik vlucht weg uit dit zompig tochtgat, met zijn verdwaalde meeuwen en zijn muggen. Weg van het genadebrood dat ik hier dagelijks moet kruimelen. Ik zou nog niet terugkeren voor de Dag des Oordeels. Jullie zoeken het maar uit.

SARAH Wat zou u moeten aanvangen met honderdduizend roebel?

SJABELSKI Eerst naar Moskou gaan, genieten van kaviaar en zigeunermuziek. Daarna naar Parijs. Ah Paris, Paris! Oesters en champagne slurpen. Een Russische kerkdienst bijwonen.
(*stokt*)

SARAH En dan?

SJABELSKI Dagenlang doorbrengen bij het graf van mijn vrouwtje. Ik zou er elke dag gaan zitten, tot ik er zelf mijn kop bij neerleg. Ach, mijn vrouwtje! O Paris!

LVOV Het is niet erg tactvol om tegenover mevrouw Ivanova te beginnen over een dode echtgenote.

SJABELSKI Jullie begrijpen er niets van. Ik kan trouwen met die Babakina! Dat is toch fantastisch? Ik zou het moeten doen. Trouwen met dat kreng.
(*af*)

LVOV Ik wist dat het een vergissing was om hierheen te komen. Hier loopt niet één normaal persoon rond! Allemaal gekken en opgegeven gevallen.

SARAH Dokter Lvov? U hebt een goed hart, maar weinig diplomatie. Bedankt om me te vergezellen tot hier, maar ik ga nu in mijn eentje op zoek naar mijn Ivanov. De tuin in en de nacht in. Totdat ik hem vind. Tot ziens!
(*af*)

LVOV Wat bezielt haar nu weer? Ik verdom het om nog langer haar arts te zijn. Het is al erg genoeg dat ze me geen cent betaalt. Ze moet zo nodig op mijn ziel trappen, elke keer weer.

IVANOV *(op, verbaasd)*
Dokter Lvov? Wat doet u hier?

LVOV Ik chaperonneer uw vrouw. Ze zoekt u. In de tuin.

IVANOV U bent een dokter. Breng haar weer naar huis.
U weet dat ze hier niet thuishoort.

LVOV U bent haar man. U weet dat ze niet luistert, als ze ergens haar zinnen op heeft gezet.

IVANOV Ik hou er niet van, hoe u spreekt over mijn vrouw.

LVOV Ik hou er niet van, hoe u spreekt over een van mijn patiënten.
Temeer omdat ik weet wat haar verziekt. Haar tbc is nog het minste van haar lijden.

IVANOV Jonge vriend, u studeerde vorig jaar af, ik nader de veertig.
Ik, de mislukkeling, heb het recht om u, de idealist, wat goede raad te geven.
Trouw nooit met een Joodse, een neuroot of een intellectueel,
laat staan de drie in één persoon verenigd. Ga voor iets gewoons.
Hoe eentoniger haar achtergrond, hoe beter. Leef in de schaduw, daar leeft men gelukkig.
Trek nooit ten strijde tegen het onuitputtelijke leger van miljoenen middelmatigen en vecht
niet tegen de windmolens op uw pad. En waar u ook terecht komt, maak u één wet eigen.
Pas. U. Aan. Laat u niet meeslepen door landbouwkundige of andere experimenten,
alternatieve methoden, gedurfde analyses... Sluit u op in uw schulp en bespaar u mijn bestaan.

SJABELSKI *(op, gierend van de lach)*
Neeffielief? Borkin heeft de oplossing!
Ik ga trouwen met die Babakina!

IVANOV Waarom komt u mij altijd voor de voeten lopen!
Nooit gunt u mij een ogenblik aan privacy! Scheer u weg!

SJABELSKI *(tranerig)*
Overall krijg ik de wind van voren, nergens is nog plaats voor mij.
Zelfs u scheldt mij verrot.
(af)

IVANOV *(roept hem na)*
Oom Sjabelski! Kom terug! Het spijt me!
(tot zichzelf)
Waarom moet ik hem zo nodig weer beledigen? Ik ga met een rotgang naar de verdommenis.
Ik moet weer greep zien te krijgen op mezelf!

LVOV Raadslid Ivanov, vergeef me dat ik u vrank en vrij van repliek zal dienen.
Uw toon, uw stembuigingen, ze getuigen – samen met uw woorden – van harteloos narcisme,
van ijskoude wreedheid. Een persoon die dicht bij u staat gaat ten onder,
precies omdat ze dicht bij u staat. En u? U slaagt er niet in om van haar te houden.
U maakt nachtelijke uitstappen, u verstrekt goede raad aan wildvreemden,
u meet zich allerlei houdingen aan. De gave van het puntig formuleren ontbreekt me, maar...
Ik vind u weezinwekkend.

IVANOV Die eerlijkheid siert u.
Maar heb dan ook het plichtsbef om Sarah weer naar huis te begeleiden.
Ik wil haar hier niet ontmoeten. Ze hoort thuis te zijn, en hier hoort ze niet thuis.
Van alle plaatsen: niet hier.
(af)

OSIP *(behoedzaam op)*
Mijnheer? Mijnheer! Hebt u Anna Petrovna gezien?

LVOV Wie?

II. 9

Osip, Lvov en Ivanov.

*Enter Anna Petrovna, met in haar spoor Platonov, Sergei, Nikolai, Alexandra en Sofia
– de meesten met een glas in de hand.*

- A. PETROVNA *(op, geamuseerd)*
Osip? Wat heb jij hier verloren?
- OSIP *(knielt)*
Uwe Excellentie! Eindelijk heb ik u gevonden.
- PLATONOV *(trekt Osip overeind)*
Wie we hier hebben! De bloedbroer van de duivel, de schrik van het platteland!
(houdt hem stevig vast)
- SERGEI
Eindelijk ook een volksmens in ons gezelschap.
- A. PETROVNA
Scheer je weg – en laat Zinaïda Lebedjeva je niet betrappen,
het arme mens krijgt een hartaanval.
- OSIP
Ik wilde mijnheer Voinitsev gelukwensen met zijn wettige nieuwe bruid.
Moge God u alles geven wat uw hart verlangt, mijnheer Sergei!
- SERGEI
Sofia? Ziehier de grote boeman van de buurt. SOFIA Moet het werkelijk zo ruw?
- A. PETROVNA
Laat hem los, Platonov. Ik ben kwaad op hem, hij moet ophoepelen.
(tot Osip)
Loop langs de keuken, misschien hebben ze een stuk brood op overschot.
Anders loop je maar zonder terug. Moet je die dierlijke kijkers van hem zien branden!
Heb je afgelopen winter veel van ons hout gestolen?
- OSIP
Och – een boompje of vier?
- A. PETROVNA
Het waren er vast vijf keer zoveel. Kijk nu! Hij heeft zelfs een horlogeketting.
Hangt er wel een horloge aan? Hoe laat is het, Osip?
- OSIP *(moffelt de sjofele ketting weg)*
Nooit te laat om Uwe Excellentie te smeken of ik haar hand mag kussen.
- A. PETROVNA *(reikt hem haar hand)*
Vooruit dan, kus maar.
- OSIP *(kust haar hand)*
Mijn grote dank, Uwe Excellentie, voor deze grote gunst.
Waarom houdt u mij nog vast, mijnheer Platonov?
- PLATONOV
Ik wil niet dat je ons in de steek laat. Ik ben veel te dol op je.
- GLAGOLIEV *(op)*
Wat is hier aan de hand?
- NIKOLAI
Osip is opgedoken.
- GLAGOLIEV
Hier? Die rabauw, die bokkenrijder?
Alles kan maar, tegenwoordig!

LVOV *(tot Platonov)*
U hebt het recht niet om die man zo vast te houden.

PLATONOV
Dat is om hem beter aan u voor te kunnen stellen.
Ziehier een specimen waar u niet snel op zult botsen in uw praktijk.
Klaploper, paardendief, ruitentikker, slachter van mens en beest.
Geboren zoon van Voinitsevka, gezworen boef in Voinitsevka, weldra verloren lijk in Voinitsevka.

OSIP
U weet het altijd mooi te zeggen, mijnheer Platonov.

NIKOLAI
Wat is je echte beroep, kerel?

OSIP
Stroppen zetten.

A. PETROVNA
Stroppen zet je voor beesten. Twee winters geleden ging je ervandoor met onze meubelen.

OSIP
Als het kind een naam moet hebben? Diefstal, dan.

NIKOLAI
Een prettige bezigheid, zo te horen. Jij bent een ware cynicus.

OSIP
Wat is dat nu weer?

SERGEI
'Cynicus' is Grieks.
In jouw taal omgezet: een zwijn dat de hele wereld wil laten weten dat het een zwijn is.

PLATONOV
Kijk, hij lacht! En bij alle Griekse goden: wat een prachtige lach is me dat!
En die tronie van hem? Uit ijzer gegoten, je kunt daar een kassei op kapotslaan.
(troont Osip mee naar een spiegel)
Bekijk jezelf, monsterlijk geval. Ben je niet verbluft?

OSIP
Ik zie een doodgewone domme kop.

PLATONOV
Ik zie een onbezoedelde volksmens. Met jou vergeleken — wat zijn wij?
Nietige, tragische dwergen. Decadente elitaire zielenpoten.

GLAGOLIEV
Nou, nou, nou...

LVOV *(tot Sofia)*
Blij dat hij het zelf opmerkt.

SOFIA
Hij heeft het ook over u, hoor.

PLATONOV
Wij kruipen bij elkaar in ons beschutte hoekje, waar we kunnen vergeten waar we vandaan zijn moeten komen. Terwijl wij jouw trawanten zouden moeten zijn.
Mensen als wij hebben weer nood aan een wildernis, aan een woestenij vol helden en reuzen, aan vuurspuwende gedrochten met twee koppen van elk tien ton.
Zou jij geen goede drakendoder zijn?

OSIP
Ik heb er nog geen gezien, maar als ik de kans krijg? Direct.

PLATONOV
Je bent er sterk genoeg voor. Dat zijn geen spieren, dat zijn stalen kabels.
Maar zeg eens, Osip, met jouw kerfstok: waarom loop jij nog vrij rond?
Waarom ben jij niet verbannen naar Siberië?

OSIP
Dankzij de wet. Ze kunnen je alleen maar naar Siberië sturen als ze bewijzen hebben, of als je wordt betrapt op heterdaad.

SERGEI
Nou? En?

OSIP Iedereen weet goed, zeg maar, dat ik, zeg maar, lange vingers heb en zo. Maar niemand bewijst het ooit. Tegenwoordig hebben de mensen geen lef meer en geen hersens. Ze zijn te schijterig om te getuigen of om wat dan ook in gang te zetten. De Rus van tegenwoordig? Dat is een gestampte ezel. Eerst probeert hij alles te regelen in het geniep en in zijn eentje. Daarna spant hij samen, nu eens met de een, dan weer met de ander. Mislukken doet hij altijd. Wij zijn een achterlijk, achterbaks en smerig volkje. Een schande is het dan toch niet, als je dat uitschot wat beduvelt en besteelt?

SERGEI Wat een coherente redenering voor een kruimelcrimineel!

PLATONOV En pas op: hij heeft dat allemaal zelf bij elkaar gepuzzeld.

OSIP Waarom niet? Iedereen redeneert toch zoals ik?

PLATONOV O? Wie nog?

OSIP Neem nu die haakneus van een Vengerovitsj.

IZAAK *(luistert alweer een tijdje mee)*
Wilt ook u mijn vader erbuiten laten, alstublieft?

PLATONOV *(tot Izaak)*
Uw verwekker stáát erbuiten. Wat heeft hij gemeen met een ordinaire meubeldief? Niets. Uw vader mag door niemand op de vingers worden getikt, of het lokt direct fel protest uit. Osip, iemand uit ons eigen volk, mag om het minste verrot worden gescholden. Hij bezit nog geen zestigste van een roebel. Uw vader bezit zestig kroegen.

IZAAK Hij bezit er drieënzestig.

PLATONOV Volgend jaar heeft hij er drieënzeventig.
Hij is een publiek figuur, een filantroop, organiseert liefdadigheidsbanketten, is alom gerespecteerd, iedereen neemt zijn hoed voor hem af...

IZAAK Uw verziekte verbeelding gaat weer met u op de loop.

PLATONOV *(tot Osip)*
Osip, kerel, jij pakt je zaakjes niet goed aan.
Je moet doen alsof je de grootste vriend bent van het volk, niet zijn grootste vijand.
Je hebt nog veel te leren van het echte gespuis.

ALEXANDRA *(sist)*
Misja!

A. PETROVNA Alstublieft – niet opnieuw beginnen!

SERGEI *(zucht)*
Vorig jaar was het ook elke avond hetzelfde liedje.

IZAAK Hij wil mij hier buiten krijgen. Hij wil ons allemaal verjagen.
Het zal hem niet lukken.

PLATONOV *(onverstoorbaar, tegen Osip)*
Hij heeft bliksemafleiders, tentakels, hoge contacten tot in de kleinste achterkamers.
Hij leeft honderd keer zo goed, en twee keer zo lang als jij.
En als hij sterft, zal het zijn in vrede.

IZAAK Mijn vader en ik zijn burgers van dit land, evengoed als u.
Maar wij maken ons verdienstelijk. En wat bent u, behalve een poseur?
Een frustraat die zijn familiale gronden heeft verkwanseld,

en daarvan de schuld legt bij zijn eigen vader. Die sindsdien de mislukte onderwijzer uithangt en een kruistocht voert waar hij als ontaard individu geen spatje moreel recht toe bezit. Het meest stuitende is dat u het gevecht met mijn vader nooit voert met open vizier. Uw slagveld zijn feestjes en vreetpartijen als deze. U zoekt geen overwinning maar goedkoop amusement, over de rug van anderen. U bent een schmierende komediant.

- PLATONOV *(lacht)*
Mijn god! U bent student in wat?
- IZAAK Rechten.
- PLATONOV Dat laat zich horen. Straks bent u allicht een advocaat. Maar ook een burger zoals ik? U én uw vader? Dan is 'burger' vanaf nu een scheldwoord.
- A. PETROVNA Platonov! Waarom vergiftigt u ons festijn met uw gepreek?
- SERGEI Hij raaskalt maar door, onze verzuurde moralist.
- PLATONOV Ik probeer de schellen van uw ogen te doen vallen.
- GLAGOLIEV En we zijn blind! We stinken erin! Eigen schuld, dikke bult!
- ALEXANDRA Misja, je maakt iedereen hoorndol.
- LVOV Het is ook niet fair jegens de Lebedjevs. Waar gasten ruzie maken, staat een gastvrouw mee te schande.
- PLATONOV Ik ben de verzuurde moralist? Moet je dokter Lvov eens bezig horen.
- A. PETROVNA Hij heeft gelijk, dit keer.
- SERGEI Rustig, Misja. En jij, Osip? Scheer je weg, jij wakkert zijn Platonoviaans instinct alleen maar aan. Vort! Weg!
- PLATONOV *(houdt Osip tegen)*
Ik heb een dispuut met de zoon van een malafide cafébaas, en het is Osip die moet verkassen?
- A. PETROVNA Hou nu toch eindelijk eens op!
- PLATONOV Waarom dan?
- LVOV Om de lieve vrede alleen al.
- NIKOLAI Laat ze toch schelden. Binnenvetten is niet goed voor het hart.
- PLATONOV Iedereen zwijgt als het graf en staart, in angst en beven, naar de oude Vengerovitsj. Iedereen plooit zich dubbel, gezicht plat op de grond, als een Chinees voor de nieuwe keizer — die van ons is een stinkende parvenu met een walgelijke baard. Een aap met een bril die langs God weet welke riool uit de hel naar boven is komen kruipen.
- IZAAK Genoeg! Ik hoef dit geraaskal niet langer aan te horen.
(af)
- PLATONOV *(roept hem na)*
Iedereen zit tot over de oren bij jullie in de schuld, alles kopen jullie op, ons aanzien, onze eer, onze tradities — het ligt allemaal naast jullie te stinken in de goot.

ALEXANDRA *(eroverheen)*
Hou nu 's eindelijk je mond! Je gedraagt je als een bullebak!
(stil)
Het is ongepast, Misja. Je brengt me in verlegenheid.

PLATONOV Maar Alexandra, lieve schat...

SOFIA Misja? Ik vind dit zo langzaamaan toch ook gênant.

PLATONOV *(na een stilte)*
Osip? Doe me een plezier en donder op. Komaan!

OSIP *(aarzelt)*
Er is nog één klein dingetje, dat ik zou willen regelen.

NIKOLAI Nu komt hij, hoor! Nu komt de echte aap uit de mouw!

OSIP *(haalt een brief tevoorschijn)*
Ik heb hier een brief uit het buitenland.
De postmeester heeft mij de toestemming gegeven hem te overhandigen.
Zeg maar als koerier.

A. PETROVNA Voor wie is hij bestemd?

OSIP Voor de weledele heer Glagoliev.

GLAGOLIEV Voor mij? Uit het buitenland?

OSIP Uit Frankrijk, zei de postmeester.

GLAGOLIEV *(verschrikt)*
Toch niet uit Parijs?

OSIP Uit Parijs.

A. PETROVNA *(zucht)*
Ah Paris, Paris!

SERGEI *(idem)*
De stad der steden...

GLAGOLIEV Heeft mijn zoon die brief gestuurd, of iemand van zijn vrienden?
Er is hem toch niets overkomen!

OSIP *(houdt de brief buiten Glagolievs bereik)*
Het kost u maar een paar duiten om dat aan de weet te komen.

GLAGOLIEV Betalen? Wat een schandaal! Dat is mijn brief! Van mijn zoon!

OSIP Momenteel is hij in mijn bezit.
De postmeester ging ermee akkoord dat ik een kleine commissie vraag.
Voor mijn moeite als koerier.

GLAGOLIEV Ik vertik het. Dat is de tweede keer vandaag dat die postmeester mij parten speelt.

OSIP Dan moet ik uw brief helaas verscheuren.

GLAGOLIEV Doe maar! Ga je gang! Verscheur hem, stuk geboefte.
Mannen van mijn generatie plooiën niet voor terreur!
Wij onderhandelen niet met afpersers. Verscheur hem dan, rapalje! Vooruit!

OSIP Goed. U hebt uw kans verkeken.
(scheurt de brief)

GLAGOLIEV (zinkt op de knieën; zoekt de snippers bijeen)
Je bent een onmens. De brief van mijn zoon!
Hij heeft me in maanden niet geschreven, hij laat mij al maanden in het ongewisse.

OSIP Als u wilt, kan ik u wel vertellen wat erin stond.

NIKOLAI Sinds wanneer kun jij lezen?

OSIP De postmeester heeft mij alles verteld.

GLAGOLIEV Ik haat die postmeester! Ik doe hem een proces aan!

OSIP Uw zoon Kiril vraagt waarom u hem geen geld hebt gestuurd.
Twintig telegrammen heeft hij gezonden.
Denkt u soms dat men in het buitenland kan leven van de hemelse dauw?

GLAGOLIEV Ik vond zesduizend roebel ruim voldoende.

A. PETROVNA (zachtjes)
Zesduizend roebel?

OSIP Hij schaamt zich voor zijn naam. Hij schaamt zich ervoor dat hij uw zoon moet zijn.

GLAGOLIEV (bijna in tranen)
Alleen mijn geld heeft hij nog nodig. Dat is alles wat mij van het vaderschap nog rest.
Mijn roebels. En de snippers van een dreigbrief van mijn eigen kind.

(allen gegeneerd af, behalve Glagoliev)

III. Tweegevechten (soms met drie)

Bij de Lebedjevs, binnen en buiten.

III. 1

*Glagoliev, op zijn knieën.
Enter Zinaïda.*

- ZINAIDA *(schrikt)*
Glagoliev? U bent toch niet gevallen?
- GLAGOLIEV *(laat zich overeind helpen)*
We offeren aan hen ons leven op. Zodra ze de kans zien trappen ze ons het graf in.
- ZINAIDA Over welke onmenssen hebt u het?
- GLAGOLIEV Onze kinderen. Waar hebben wij ze aan verdiend?
Alles heb ik hem gegeven. Kiril hier, Kiril daar. Nooit heeft hij van mij gehouden.
Soms vrees ik dat zijn leven in het licht staat van maar één ding:
het breken van de man die hem heeft verwekt.
Is dit de vloek nu van het ouderschap?
- ZINAIDA Met pijn in het hart: ik weet hoe u zich voelt.
- GLAGOLIEV Zesduizend roebel heb ik hem gestuurd.
- ZINAIDA Zesduizend roebel?
- GLAGOLIEV Om te studeren in de stad van zijn dromen.
Van die dromen is zodanig veel in huis gekomen dat er voor studeren niets overbleef.
- ZINAIDA Hoe krijgt een mens het er doorgejaagd?
- GLAGOLIEV Moet ik nog trots op hem zijn, ook?
Hij is alles wat mij rest sinds zijn moeder is gestorven.
- ZINAIDA Daar ligt de knoop. Daarom kan hij u zo vlot naar zijn hand zetten.
- GLAGOLIEV Chanteren is een juister woord. Ik heb geen zoon.
Ik heb een hond met dure manieren.
- ZINAIDA Bitterheid is geen antwoord. U moet het leven positief bezien.
Dat wordt uw mooiste weerwraak.
U bent nog steeds een pronte man, met nog vele jaren voor de boeg.
U zou ze moeten slijten in schoonheid en liefde.
- GLAGOLIEV Hoe dan? Moet ik ook gaan slempen in Parijs?
- ZINAIDA Uw geluk ligt hier. Het wandelt hier vanavond rond.
De generaalse is volmaakt voor u.

GLAGOLIEV Anna Petrovna?

ZINAIDA Ze heeft al eens een oudere echtgenoot gekend.
Dat zegt iets over haar, die ook zelf een dagje ouder wordt.
Hebt u soms weet van iemand op wie zijzelf een oogje heeft?
Ze wacht op een stevige partij, dat is toch zonneklaar.
Iemand met de klasse en de uitstraling van haar generaal.
Waarom geen goede vriend van hem?
Uw buitenverblijf grenst aan dat van haar, uw kapitaal kan het veilig stellen, er doen genoeg alarmerende verhalen de ronde over haar Voinitsevka.
Mooist van al: uw fortuin gaat niet meer automatisch naar uw zoon.
Die zal zich moeten inspannen om nog uw aandacht te verdienen.

GLAGOLIEV Anna Petrovna? Zo'n formidabele vrouw.

ZINAIDA Zal ik bij haar een goed woordje doen voor u?

GLAGOLIEV Ik kan toch u niet in de rol van koppelaarster duwen, lieve Zinaïda?
U hebt de mogelijkheid aangekaart, bekommert u zich verder niet om mij.
Het is me al een keertje eerder gelukt. Ik weet perfect hoe ik mij uit moet huwelijken.
Zelfs aan Anna Petrovna.
(trots af)

ZINAIDA *(schenkt zich weer een fikse borrel in)*
O God in de hemel, betoon u genadig!
Als hij trouwt met haar, bezit ze eindelijk het geld om haar schulden af te lossen.
(ad fundum)
De rente van de een mag ik mislopen, de wissels van de ander zál ik innen.
(af)

III. 2

Anna Petrovna. Enter Platonov.

PLATONOV Ik beledig die snotneus, zijn vader, zijn geloof, zijn álles.
Wat doet hij? Hij blijft! Wantrouw ze, veracht ze – mensen die zich niet laten beledigen.
Ze hebben geen eer, en wie geen eer heeft is gevaarlijk.

A. PETROVNA Stop met schuimbekken, Misja. Je moet je nooit kwaad laten maken. Kijk naar mij!
'Toujours sourire, le cœur douloureux!'

PLATONOV Goed. Laten minstens u en ik geen ruzie maken.
(kust haar hand)
Maar als dit een feestje was van u? U zette bijna iedereen aan de deur.

A. PETROVNA Sommigen van hen zijn mijn weldoeners. Een eufemisme voor schuldeisers.
Bekijk ik ze scheef, riskeer ik mijn buitenverblijf te verliezen.
Zo ziet de balans eruit van mijn bestaan. Mijn Voinitsevka links, mijn eergevoel rechts.
Doet u mij dan maar het eerste. Dat mag u interpreteren zoals u wilt, beste blaaskaak.
Maar als u me Voinitsevka niet wil zien verliezen?
En mijn jaarlijkse verblijf alhier? Hou dan op me te treiteren over mijn eer.
En maak aan de andere kant geen slapende bloedhonden wakker.
Oeps! Ze roepen me, de honden. Ik ko-om, Lebedjev!
(tot Platonov)
Wanneer maken u en ik nog eens een uitje?

Heb alvast vanavond niet het lef om vroeg te verdwijnen. U en ik?
Wij zijn nog lang niet uitgefeest.

(af; Izaak op)

- PLATONOV Zo? Jongeheer Vengerovitsj! U komt uw excuses aanbieden?
- IZAAK Een goede raad onder vier ogen, mijnheer de onderwijzer.
Laat mijn vader voor altijd met rust.
- PLATONOV Ik zal uw raad inlijsten en in mijn toilet hangen.
- IZAAK Hij heeft contacten. Uw baantje hangt af van controleurs.
- PLATONOV Breng mijnheer uw vader mijn raad over. Dat hij dood mag vallen.
Mét zijn contacten en zijn controleurs.
- IZAAK Doe maar. Treiter maar. Ik word niet kwaad op u. Ik bestudeer u.
Een representatief exemplaar van de Russische inboorling.
Ik krijg daar steeds meer begrip voor. Als jullie klimaat toch eens wat milder was,
jullie behuizing wat ruimer en jullie vrouwen wat aantrekkelijker?
En als jullie niet zo zouden zwelgen in jullie cultuur van zelfmedelijden en zuipen?
Dan zou u al minder reden hebben om u af te reageren op iemand zoals ik.
- PLATONOV Kom over tien jaar nog eens terug als observator, en kijk dan in een spiegel.
Zullen uw ogen nog altijd vlammen? Zal uw toon nog altijd zo oprecht zijn?
Er zijn weinig dingen die sneller verwelken dan verontwaardiging.
Hoe is het trouwens écht gesteld met uw studies? Aan uw blik te zien niet best.
U bakt er weinig van, is het niet? U wordt nooit die advocaat.
- IZAAK Beter een gezicht met een bekommerde trek dan een gezicht dat erom smeekt te worden afgetuigd.
- PLATONOV Ach zo? En regelen we dat hier, die klappen? Voor het oog van iedereen?
Of zie ik u straks op straat, man tegen man?
- IZAAK Denk aan wat ik heb gezegd. Ooit breekt het u zuur op.
(af)
- PLATONOV De kleine lafbek. Hij niet alleen.
Ik had gezworen dat ik geen uitstaans meer zou krijgen met heel deze kudde zwijnen.
Waarom tolereer ik ze dan nog? Karakter is aangeboren, gebrek aan karakter ook.
Zie ze zuipen, zie ze vreten! Met zijn allen rond dat buffet als vliegen rond een paardenvijg.
En moet je haar zien! Sofia, Sofia... Haar ogen zoeken mij.
(zwaait naar haar; ze kijkt weg)
Die fluwelen, lichtjes loensende blik.
Die volle lipjes, altijd licht geopend, alsof ze smeken om een kus.
En dan dat haar van haar! Hoe vaak heb ik die lokken niet gestreeld?
Nooit vergeet ik hoe ze geurden. Het parfum van heel haar lichaam maakte mij ooit gek.
Maar waarom praat ik nu in de verleden tijd? Ze ruikt beslist nog altijd zo bedwelmend.
Ik ben niet oud. Ik ben nog jong. Ik ben nog altijd jong.
(af)

III. 3

*Sofia, rondkijkend, drankje nippend.
Enter Nikolai, zuipend.*

- NIKOLAI Zo! Sofia... De grote, geheime verovering van onze vriend Sergej.
- SOFIA *(glimlacht)*
En uw naam was... Nikolai, nietwaar?
De grapjas van het gezelschap?
- NIKOLAI *(klinkt met haar)*
Wat zegt u dat mooi — 'Nikolai!' 'Grapjas'! Die mond, dat timbre...
U bent oorverdovend en oogverblindend knap.
Maar uw schoonheid moffelt ook van alles weg.
De perfecte camouflage, u geschonken door Moedertje Natuur.
- SOFIA Ik snap uw grap niet. Wat ben ik dan — een kameleon?
- NIKOLAI Goddank niet! Of u zou de grijze schutkleur moeten aannemen van deze godvergeten
broedplaats vol domheid en onbehagen. De waarheid is zoveel simpeler.
Onder uw schmink schuilt een schitterende leugenaar.
- SOFIA Ik begrijp steeds minder uw reputatie.
Of gaan beledigingen hier door voor moppen?
- NIKOLAI U had Platonov meteen herkend. Mij ook.
- SOFIA Bij Platonov had ik, toegegeven, een vaag vermoeden.
Van u herinner ik mij geen jota.
- NIKOLAI *(lacht)*
Sofia! We hebben nachtenlang gedanst en gedronken, we hebben eindeloos gediscussieerd,
we hebben één keer zelfs gezoend als dolle mannen.
- SOFIA Een onuitwisbare indruk heeft dat dan niet achtergelaten. Maar trekt u zich dat niet aan.
Ik ben vast niet de enige met wie ú een nachtje flink hebt doorgeboemeld.
En hoeveel van die bofskonten zou ú nog herkennen, ook al botsten ze u tegen het lijf?
- NIKOLAI Het onderwerp van onze discussies mocht nog zo hooggestemd zijn, of nog zo politiek,
u wist het altijd terug te brengen tot uw stokpaard. Platonov.
U hebt mij gebruikt om aan te pappen met mijn boezemvriend.
- SOFIA *(lacht)*
Mijn god! Wie Platonov kent, weet dat hij geen postillons d'amour nodig heeft om vrouwen te
contacteren die zo knap zijn als u daarnet van mij beweerde.
- NIKOLAI Ik was uw opstapje, uw tijdverdrijf op weg naar de ware Jacob. U was bezeten van Misja.
U zag hem voorbestemd om te heersen over een heelal of twee.
En wat is hij geworden, Sofia? Zelfs als onderwijzer is hij een mislukking.
Ik, de zielenpoot, ik ben de dokter die ik altijd wilde worden.
- SOFIA Lieve help. Hou oud bent u? En nog altijd aan het concurreren!
Is dat nu het geheim van de beroemde mannelijke vriendschap — jaloezie?
- NIKOLAI Het ene sluit het andere niet uit. Bij vrouwen is dat niet veel anders.

SOFIA *(om zich heen kijkend)*
Wilt u de waarheid weten, Nikolai?

NIKOLAI De waarheid is mijn vak, van steenpuisten tot hartinfarct.

SOFIA *(zachtjes)*
Natuurlijk heb ik u herkend. Ik kon een gevoel van afkeer amper onderdrukken. Ik vond u toen al een slijmbal en een onderkruiper, en ik heb weinig reden om mijn mening te herzien, al was u vijf keer dokter en tien keer miljonair. Als ik met u heb opgetrokken, indertijd, dan was het uit medelijden. Was dat niet juist de basis van uw vriendschap met Misja? Dat u kon teren op de kruimels van zijn liefdeleven en zijn briljante geest en entourage? U hebt hém misbruikt. Als ik u hier bezig zie, doet u dat nog steeds.

NIKOLAI U bent het burgervrouwtje geworden dat u verafschuwde. U bent getrouwd met een titel en een kapitaal, en uw passie hebt u bij de voordeur achtergelaten in de goot.

SOFIA Ik hou zielsveel van Sergei, nog zo'n goede vriend van u. Ik wilde hem dit soort gesprekken besparen. Dat heeft niets met schmink en leugens te maken, maar alles met beschaving. Is het te veel gevraagd, dokter Triletski, om die beschaving mee in stand te houden? Minstens de rest van deze avond?

NIKOLAI Voor beschaving ben ik altijd thuis. Maar vertel mij één ding. Waarom Sergei? Wist u vooraf dat hij bevriend was met Platonov? Is uw liefdeswoede voor Misja nog altijd niet bekoeld?

SOFIA *(lacht)*
U bent gek. We hebben ooit gekust, jawel. Eén keer. Maar al was ik aan het stikken, ik adem nooit meer lucht die uit uw longen komt. *(af, gevolgd door Nikolai)*

III. 4

*Anna Petrovna, etend.
Enter Zinaïda.*

ZINAIDA Alles naar wens, Anna Petrovna?

A. PETROVNA Uitzonderlijk lekker buffet. Mijn complimenten aan de chef.

ZINAIDA Mag ik een kleine hint geven, beste Anna?

A. PETROVNA Daar zijn we vriendinnen voor.

ZINAIDA Zou u me niet een beetje geld kunnen ophoesten, alstublieft?

A. PETROVNA Dat is geen hint, dat is een vraag. Hoeveel hebt u nodig? Tien roebel? Twintig?

ZINAIDA *(om zich heen kijkend; sissend)*
Anna... Maakt u eindelijk eens komaf met die wissels van u. Ik ben het zat om naar die verdomde wissels te staren. Het zijn begoochelingen. Ze schreeuwen je in het gezicht: 'Je bezit gouden bergen!' Als puntje bij paaltje komt, bezit je niets.

- A. PETROVNA *(om zich heen kijkend; sissend)*
Bent u niet beschaamd? Voelt u de grond niet onder uw voeten splijten,
elke keer als u begint over die vervloekte lening?
U bezit toch geld genoeg om mij niet elke keer weer het mes op de keel te hoeven te zetten?
- ZINAIDA Het gaat om het principe. Het is mijn geld, het zijn uw wissels.
- A. PETROVNA U en uw Pavel hebben mijn man erin geluisd.
Jullie hebben hem die wissels doen tekenen toen hij al ziek was,
en niet helemaal nuchter bovendien.
- ZINAIDA U hebt het geld aanvaard en opgemaakt. Daarvan zijn uw wissels het bewijs.
Nu moet u ze terugbetalen. Geld is dol op rekenschap.
- A. PETROVNA Ik heb geen geld. Wat gaat u nu doen? Me voor de rechtbank slepen?
Mijn goede naam ruïneren? En uw reputatie bevestigen?
- ZINAIDA Ik zal u geen proces aandoen. Ik zal u een hint geven.
- A. PETROVNA Nog een hint? Ik ben benieuwd.
- ZINAIDA U en Glagoliev schieten goed op met elkaar.
- A. PETROVNA Wat heeft Glagoliev te maken met mijn wissels?
- ZINAIDA Hij is eenzaam, net als u.
- A. PETROVNA Bent u nu ook al koppelaarster?
Was woekeraarster niet voldoende?
- ZINAIDA De beste ideeën slaan eerst in als een bliksemstraal.
Pas op het tweede gezicht blijken ze vanzelfsprekend en natuurlijk.
Denk er nog eens over na.
- A. PETROVNA Zinaïda! U gaat echt over lijken!
- ZINAIDA Zou uw man het echt zo'n gek idee hebben gevonden?
Glagoliev was een van zijn beste vrienden.
Wie heeft de generaal op het sterfbed de ogen dichtgedrukt?
- A. PETROVNA U! U en uw Lebedjev!
- ZINAIDA In het bijzijn van Glagoliev.
- A. PETROVNA Mijn man kwam ogen tekort om dicht te drukken.
Had ik het geweten, ik had ze eigenhandig dichtgedrukt, allemaal,
voor jullie ook maar in zijn buurt konden komen.
- ZINAIDA U was er niet. Wij wel.
(stilte)
Denk er minstens over na, Anna.
Zo kwaad is Glagoliev in de omgang ook weer niet.
(af)
- A. PETROVNA *(haalt diep adem)*
'Toujours sourire.' 'Toujours sourire.' 'Toujours sourire...'
Ik maak ze godverdomme allemaal kapot.
(af)

III. 5

*Alexandra in haar eentje.
Enter Sarah.*

- SARAH U bent, als ik me niet vergis, mevrouw Platonov?
- ALEXANDRA En u: mevrouw Ivanov?
- SARAH *(voorzichtige handdruk)*
Zeg maar Sarah.
- ALEXANDRA *(idem)*
Alexandra. Aangenaam.
- SARAH Hebt u toevallig mijn man gezien?
Nikolasja zou hier ergens rond moeten lopen, zeiden ze. Tussen de kersbomen.
- ALEXANDRA Witte bloesems — zouden dit niet eerder notenbomen zijn?
- SARAH U hebt gelijk. Dom van me. Ik ben ook nog nooit in zo'n grote tuin geweest.
Misschien is Nikolasja gewoon verdwaald. Stel je voor!
Kom ik helemaal hierheen en vind ik hem niet omdat hij verdwaald is.
Alexandra? Wat scheelt er?
- ALEXANDRA U bent op zoek naar uw man, ik ben die van mij ontvlucht.
Hij kan zich zo opwinden, mijn Misja. Hij verandert in iemand die ik niet ken.
Raast maar door, maakt kwetsende opmerkingen, jegens iedereen, vooral mij.
Dit soort avonden zijn een hel. Ik vind meer vreugde bij mijn kleine Pjotr thuis dan bij alle grote geesten hier. U moet wel heel erg houden van uw man, dat u zo'n nachtelijke trip onderneemt.
In uw toestand dan nog.
- SARAH Toestand? Welke toestand?
- ALEXANDRA Ivanov heeft het aan iedereen verteld. Prijs u gelukkig dat ú geen kinderen hebt.
Voor hen moet het helemaal afschuwelijk zijn. Maar graaf Sjabelski suste me dan weer.
Hij zei dat het geen ziekte, maar een ding is van u — een 'Geschäft'.
Wat is dat, een 'Geschäft'?
- SARAH De graaf zegt maar wat, u kent hem toch?
(stilte)
Zei Nikolasja daar nog iets op? Op dat 'Geschäft' van mij?
- ALEXANDRA Ik luister niet altijd even aandachtig.
De helft van de tijd voel ik mij achterlijk.
De andere helft voel ik me ongelukkig.
- SARAH Dat is nergens voor nodig.
U bent duidelijk een goed mens, en vast een nog betere moeder.
Wilt u me een plezier doen?
- ALEXANDRA Als het iets is wat ik kan doen.
- SARAH Als u mijn Nikolasja ziet, wilt u hem dan zeggen dat ik er ben?
En dat ik zoek naar hem?
- ALEXANDRA Beloofd. En Sarah? Ik ben blij dat ik u eindelijk heb ontmoet.

SARAH Ik ook.

ALEXANDRA Hoe komt dat toch, dat onze mannen zo veel mensen kennen, en wij niet eens elkaar?

SARAH Zo gaat dat. We denken dat we ons bestaan beheersen, maar dat denkt een gokker van zijn kaartspel ook. Winst, verlies? Alles hangt van toevalligheden af. En toch zijn we ontgoocheld als we eindigen met lege handen.

ALEXANDRA Weet u, Sarah? Wat ze zeggen van u, klopt voor geen meter. U bent helemaal geen verschrikking. Laat staan een feeks in de kleren van een schaap. Als ze allemaal eens waren zoals u?
(*kust haar wang*)
Er zouden heel wat minder problemen zijn met mensen van uw soort.
(*af*)

SARAH (*na een stilte*)
Nikolasja? Nikolasja!
(*af*)

III. 6

Platonov en Sergei op.

SERGEI Misja, waar blijf je nu? We brengen een toast uit op Sofia.

PLATONOV Ik zat haar net van ver te bewonderen. Wat ben jij een geluksvogel.

SERGEI Ik ga niet zeggen dat ik volmaakt... Maar kom, over het algemeen: jazeker. Ik heb het geluk eindelijk aan mijn kant.

PLATONOV En je had haar vroeger eens moeten zien. Jonge, jonge! Echt jammer dat jij haar niet hebt mogen kennen in die dagen.

SERGEI Ik kan me er iets bij voorstellen. Dat figuurtje, die lippen.

PLATONOV Die ogen.

SERGEI Dat haar van haar. En hoe dat geurt? Het aroma van dat hele lijfje. Je raak er bezeten van.

PLATONOV Als ik dat vergelijk met mijn Alexandra?
Mijn Treesje, mijn Truusje. Mijn Trijntje Weltevree. Lichtgeraakt, onzeker, altijd boos. Ze zit nu ergens haar hoofdje te pijnigen, het arme ding, met het waanidee dat iedereen me verafschuwt omdat ik die Izaak heb uitgescholden.

SERGEI Op de man af, Misja... Ben jij gelukkig met haar?

PLATONOV Sergei! Het gezin? Neem dat van me af en ik geraak in de vernieling. Dat fundamentele familiegevoel – dat zult jij ook wel leren kennen. Jammer dat jij niet méér de beest hebt uitgehangen, vroeger. Dan zou je dat gezinsgevoel nog meer naar waarde schatten. De moeder van je zoon? Die wil je voor geen goud ter wereld inruilen. En ook voor de rest passen Alexandra en ik wonderwel bij elkaar. Zij is hersenloos, ik ben waardeloos.
(*Sergei lacht*)
(*op, handen aan de buik*)

NIKOLAI

Zo! Daar kan geen stukje worst meer bij. Welaan, mijn bont gevederde makkers!
Wat zoudt gij zeggen van een bel cognac?
(omarmt hen)
Mijn twee geketende maten, mijn twee goed gepluimde martelaren van de hoeksteen onzer samenleving.
(boert)
Zalig hij die als enige weerstaat aan de lokroep van die vinkenvanger!
Ik stel een toast voor op mijn eigen zielenheil.

PLATONOV Heb jij vandaag veel van je patiënten bezocht?

NIKOLAI Jij met je sermoenen altijd.
Ik zorg beter voor mijn patiënten dan jij voor je leerlingen en Sergei voor zijn vrouwtje.
(boert)
Wanneer gaan jullie eens toegeven dat ik de muur ben,
en jullie twee vliegen die ertegen te pletter knallen?
(boert)
Waar blijft die borrel? O mijn god...
(buigt opzij; geeft over)

PLATONOV *(houdt Nikolai beet zodat die niet omvalt)*
Sergei, tussen haakjes: wat is dat met die advertentie in De Russische Koerier?
Staat jullie buitenverblijf te koop?

SERGEI *(idem)*
Een zakelijk akkefietje, een plan van mij en Borkin.
Hij koopt Voinitsevka op een veiling, weliswaar als stroman van Glagoliev.
Aan die betalen we daarna de rente, in plaats van aan die gieren van de bank.
Het kost ons alleen een kleine commissie voor Borkin.

NIKOLAI *(hijgt)*
Ik ben er bijna, beste vrienden.
(kotst opnieuw)

PLATONOV Wat wint Glagoliev daar in godsnaam bij?

SERGEI Hij brengt een eresaluut aan mijn vader. En maman heeft hem onder de tafel al tweeduizend roebel gegeven als eerste aanbetaling van de huur. Voinitsevka blijft in ons bezit en wij hebben nooit meer te maken met die bank, als we te laat zijn met betalen.

NIKOLAI Nog even, nog heel even...
(opnieuw)

SERGEI Maman zegt het duizend keer: 'Ik zou voor Glagoliev op mijn knieën moeten zitten!'
Al onze problemen lijken opgelost.

NIKOLAI *(recht zijn rug)*
Dat van mij nu ook. Godallemachtig! Dat kwam van diep.

SERGEI *(heft het glas)*
Vrienden? Laat desnoods het noodlot alles wat ik heb vernielen!
Laat mijn zakelijke zorgen omslaan in ravage en bankroet!
Zolang de mensen van wie ik houd maar gezond zijn en gelukkig!
Dat zijn jullie beiden, mijn Sofia en maman.

PLATONOV *(heft het glas)*
Op het verre heerlijke verleden van onze jeugd, en de eeuwigheid van onze vriendschap!

NIKOLAI Geef mij een fles water en ik drink op alles wat je wilt.

(allen af)

III. 7

Osip en Izaak op.

- OSIP Wat vindt iemand als jij opeens zo goed aan mij?
- IZAAK *(om zich heen kijkend)*
Jij komt van pas. Jij besteelt desnoods je eigen moeder.
- OSIP Jij en je vader zijn slecht geplaatst om mij de les te lezen.
- IZAAK Niet zo luid, man! Er komt iemand aan... Ken je Platonov?
- OSIP De schoolmeester?
- IZAAK Die leraar die lesgeeft in laster.
Hoeveel zou je vragen om hem een blijvend aandenken te schenken?
- OSIP *(geamuseerd)*
Wat is 'een aandenken'? Schilderijen maken kan ik niet.
- IZAAK Hem onder handen nemen. Niets ernstigs! Niet doodmaken of zo.
Moord is niets iets wat... Versta je?
- OSIP Nee.
- IZAAK Geef hem een pak rammel dat hij van zijn leven niet vergeet!
- OSIP *(lacht)*
Niet zo luid, man!
- IZAAK Breek zijn arm, zijn beide benen, verbouw zijn gezicht.
Wat moet dat kosten?
- OSIP *(idem)*
Ssst! Er komt iemand aan!
- IZAAK En als hij ligt te kermen, vergeet dan niet te zeggen:
'Met de groeten van een malafide cafébaas.'
Kan ik daarop rekenen?
- OSIP Kunt u het betalen? Dat is de enige vraag.

(beiden af)

III. 8

Sjabelski en Lebedjev op.

- SJABELSKI Babakina hoeft niets te kunnen, als ze op tijd en stond mijn rug maar wast.
Ze mag elke dag mijn adellijke titel inzepen, van boven tot onder en terug.
- LEBEDJEV Op onze leeftijd is te veel geluk riskant.
Het is beter om je neer te leggen bij je onvermijdelijke sleet dan bij een energieke slet.
Een hartinfarct is rap gebeurd.
- SJABELSKI U bent jaloers. U zit al jaren opgescheept met uw dragonder.
Ik heb uitzicht op een knol die hoogstens één keer is bereden.
- LEBEDJEV Je ziet hoe het die ruiterslijke snuiter is vergaan.
In minder dan een jaar is hij van uitputting gestorven.
- SJABELSKI Ik teken voor één maand van dat kaliber. Hop, paardje, hop!
Dat wordt de mooiste dood die men zich kan bedenken. Hoe wilt u creperen, dan?
Na beroertes of een slepende zomergriep?
In bed, dat wel — maar eenzaam en met leren riemen vastgebonden?
Terwijl u niets meer op kunt houden?
En de verpleegster tot u spreekt als tot een kleuter?
- LEBEDJEV Het wringt me, vriend — het spijt me — dat u zo belust blijkt op haar centen.
Zij zal die zelf nog nodig hebben, later, lang na u.
Van een adellijke titel alleen kan de mens zijn maag niet vullen.
Daarvan bent u wel het levende bewijs.
- SJABELSKI Ligt daar het paard gebonden? Ik krijg mijn miljoentje in de schoot gesmeten,
u hebt er uw leven voor vergald, u en uw dragonder.
- LEBEDJEV Wat mij niet toekomt, zou ik nimmer willen krijgen.
- SJABELSKI Hou op. Een eerlijk mens is ofwel een leugenaar ofwel een imbeciel.
- GLAGOLIEV *(op)*
Beste vrienden?
U, kompanen van weleer, bent de eersten die ik het heugelijke nieuws wil melden.
(plechtig)
Ik ga trouwen.
- LEBEDJEV U ook al?
Misschien moet ik mijn Zinaïda eruit gooien, dan kan ik meedoen met de mode.
- SJABELSKI Wie is de gelukkige?
- GLAGOLIEV Een jonge ferme weduwe, in de fleur van haar bestaan.
- SJABELSKI Ik was eerst! Ze is voor mij!
Heb niet het lef u te wurmen tussen mij en Babakina!
- GLAGOLIEV Babakina? Ik heb het over Anna Petrovna.
- LEBEDJEV *(fleurt op)*
Anna Petrovna?
En heeft ze 'ja' gezegd? Zeg ja!

GLAGOLIEV Voorlopig weet ze nog van niets.
Ik moet u dus verzoeken om nog enige discretie in acht te nemen.
Ik wil niet dat ze het nieuws verneemt, vóór ik haar zelf heb kunnen polsen.

LEBEDJEV U kunt op ons rekenen.

SJABELSKI Bonne chance, mon ami!

GLAGOLIEV Ik dank u, allebei. Voor uw steun in deze cruciale fase van mijn leven.
Dank u, heren! Dank!
(plechtstatig buigend af)

LEBEDJEV Fantastisch! Hij gaat trouwen.

SJABELSKI Toch niet met die Anna Petrovna?
Op een soiree is dat een welgekomen juweel, maar als constant gezelschap?
Veel te trots en eigenwijs. Een echtgenote moet haar plaats kennen.
En entre nous: ik heb al groenere blaadjes gezien.
En sinds de dood van haar generaal zijn zij en Sergeï nagenoeg platzak.

LEBEDJEV Daar gaat het om. O God in de hemel, doe ze trouwen!
Dan kan hij haar wissels afbetalen, en ben ik verlost van het gezeur van mijn dragonder!

(beiden af)

III. 9

Sarah en Zinaïda op.

SARAH *(zoekend op)*
Nikolasja?

ZINAÏDA *(verschrikt op)*
Sarah Ivanova! Bent u dat!

SARAH Zinaïda Lebedjeva, hoe maakt u het?
Wat een prachtig huis hebt u!

ZINAÏDA *(wijkt; weigert Sarahs uitgestoken hand)*
Lieve kind, laten we niet al te familiair worden.
Dit is een belangrijk partijtje voor mijn dochter en mijn man.
Ik moet u vragen om dit pand ogenblikkelijk te verlaten.

SARAH Als mijn man hier zo vaak mag komen, waarom ik dan niet één keertje?
Wat is hier dan eigenlijk aan de hand?
(hoest)

ZINAÏDA *(houdt een hand voor haar neus en mond)*
Het spijt me, maar iemand als u in de directe omgeving van mijn gasten en mijn dochter?
Het kan gewoon niet!

SARAH Zeg eens eerlijk, Zinaïda: is dat niet ook de reden waarom u mij nog nooit hebt uitgenodigd?
Nog nooit hebt opgezocht?

ZINAIDA *(nog steeds met een hand voor neus en mond)*
U moet er niet iets achter zoeken wat er doodgewoon niet is.

SARAH *(hoest)*
Waarom zegt u niet waar het op staat?
U wilt mij niet over de vloer omdat ik van vreemde komaf ben.

ZINAIDA
Hoe durft u mij van zoiets te verdenken!
Dat vind ik weer zó typisch voor uw slag!
Iemand die volslagen te goeder trouw is vals beschuldigen
— en inmiddels zelf niet de verantwoordelijkheid op u nemen om uw naaste te beschermen.
U moest u schamen, mevrouw.

SARAH
Beschermen! Waartegen? Het boze oog, de zeven plagen van Egypte?
Straks gaat u zeggen dat ik een heks ben.

ZINAIDA
U moet mij de schuld niet geven van uw aandoening.
Het is algemeen geweten dat die sneller toeslaat bij volken die door inteelt zijn verzwakt.
Niet iedereen van jullie kiest zich een bruid of bruidegom van hier.
Importeren is de regel, en jullie hebben overal familie zitten, in de meest ongezonde streken eerst.
Je ziet wat ervan komt.

SARAH
Ik ben nota bene verstoten door mijn familie.
Omdat ik me weigerde neer te leggen bij hun koppelarij.

ZINAIDA
Dat zegt genoeg over de praktijken waarmee u bent opgevoed.
En dan mag die goede Ivanov u daaruit hebben weggehaald,
het zit in u, en dat haal je er nooit meer uit.
Hij heeft zijn best gedaan, de stakker, maar hij heeft gefaald.
Zoals hij in alles is mislukt, sinds hij u heeft leren kennen.

SARAH
Is dat wat men van Ivanov en mij vertelt?

ZINAIDA
Kijk naar de feiten. Feiten liegen nooit.

SARAH
Dit is ook een feit. Ik ben op zoek naar hem.
Zodra ik hem gevonden heb, zal ik u verlossen van mijn aanwezigheid.

ZINAIDA
Doe dat. Mag ik u verzoeken om intussen niet aan ons buffet te prutsen?
En er evenmin vlak boven te gaan lopen hoesten?
Ik zou graag hebben dat u nergens hoest.
(af)

SARAH *(stilte; zacht)*
Nikolasja? Waar ben je toch?
(roept)
Nikolasja!
(af)

III. 10

Sergei en Sofia op.

- SERGEI Zo heb ik je nog nooit meegemaakt.
Je lacht niet, je kijkt van me weg, je spreekt alleen met 'ja' en 'nee', en beide klinken even ijsig.
Wat spookt er door dat hoofdje?
- SOFIA Ik weet het niet.
- SERGEI Als ik jou al niet mag helpen? Wie dan wel?
- SOFIA Ik heb het er liever niet over!
- SERGEI Wat zijn het voor geheimen, die je niet wil delen met je man?
- SOFIA Sergei? Laten we weggaan. Snel.
- SERGEI Hoezo, weggaan? Weg van hier?
- SOFIA Uiteraard, 'weg van hier'.
- SERGEI Is het niet een beetje vroeg om al naar huis te gaan?
- SOFIA Ik bedoel: zo ver mogelijk. Naar het buitenland.
Weg is weg.
- SERGEI We zijn nog maar pas gearriveerd. Bevalt de streek je niet meer?
Heb je zulke slechte herinneringen?
- SOFIA We moeten weg. Vraag niet waarom.
- SERGEI Dan vertrekken we maar weer. Morgen al.
(kust haar hand)
Jij verveelt je hier natuurlijk te pletter.
Met al die Sjabelski's en die Osips?
- SOFIA Met hen heeft het niets te maken.
- SERGEI Waarom praat je niet eens met Platonov?
Jullie kennen elkaar van vroeger, dat scheidt een band. Niemand zal je zo opmonteren als hij.
Zo oppervlakkig, achterbaks en saai als al de rest is, zo spannend, scherp en energiek is hij.
- A. PETROVNA *(in de coulissen)*
Sergei! Kun je even komen?
- SERGEI J'arrive, maman!
(tot Sofia)
Ik ben zo terug.
(kus; af)
- SOFIA O nee! Nu komt hij ook nog op me af!
- PLATONOV *(op)*
Wat een hitte, hè?
- SOFIA Nou!

PLATONOV En u zit hier helemaal in uw eentje alleen te zijn?

SOFIA Zoals u ziet.

PLATONOV U ontloopt het, nietwaar?

SOFIA Wat?

PLATONOV Het klootjesvolk.

SOFIA Ik ontloop de mensen niet. Waarom zou ik?

PLATONOV Als u de mensen niet ontloopt,
Sofia, waarom ontloopt u mij dan wel?

SOFIA Ik mijd u helemaal niet. Hoe haalt u dat in uw hoofd?

PLATONOV Ik kom een kamer in, u verkast. Ik loop de tuin in, u loopt hem uit.
Ik begin een gesprek, u wendt zich af.
Ben ik een lepralijder of zo?

SOFIA Ik geef toe dat ik u een beetje heb ontlopen.
Had ik geweten dat u dat onprettig vond, ik had anders gehandeld.

PLATONOV U geeft het toe! En waarom ontloopt u mij?

SOFIA Niet zo luid! Ik mijd u niet als persoon, ik mijd de gesprekken met u.
Als persoon bent u, voor zover ik weet, een goed mens.
Iedereen hier houdt van u, bewondert u, beschouwt het als een eer met u te praten.

PLATONOV Nou, nou, nou...

SOFIA Maar zoals u naar mij kijkt, sinds het moment dat wij elkaar weer bij de voornaam hebben
aangesproken? Dat is onverdraaglijk. Dus luister, Misja, en luister goed.
Ooit hield een student van een jong meisje en een jong meisje van een student.
Dat verhaal is, voor elk van ons, te oud en te banaal om het weer op te rakelen.
Ik wil niet het gevoel krijgen dat bij u een zekere verwachting leeft, alsof u er niet in geslaagd
bent in het verleden iets te verkrijgen dat u zou willen bezitten in het heden.
We waren goede vrienden, punt. Dat hoeft door niemand buiten proportie te worden opgeblazen.
Maar u? U staart me aan, verheft uw stem, grijpt telkens weer mijn hand en houdt ze elke keer
te lang vast, u volgt me waar ik ga of sta, alsof u me bespioneert.
Men zou gaan denken dat u op het vinkentouw zit, wachtend op een geschikt moment om
alsnog uw doeleinden in te lossen.

PLATONOV Dat was het? Bedankt voor uw oprechtheid.
(*wil afgaan*)

SOFIA Misja! Wacht! Voelt u zich beledigd?
Dat was niet mijn bedoeling.

PLATONOV Uit uw woorden blijkt niet dat u me spuugzat bent, Sofia, maar dat u schrik hebt.
U bent altijd al een lafbek geweest.

SOFIA U liegt. Ik ben niet bang. Ik zal het ook nooit zijn.

PLATONOV Waar is uw doorzettingsvermogen dan? Waar is uw nuchtere wilskracht, indien de eerste de
beste lichtjes boven de middelmaat uit stekende kerel al een bedreiging betekent voor uw
kersverse vent? Zwijg, ik ben nog niet klaar! U hebt het prima aangevoeld, dat verlangen van
mij om u iets duidelijk te maken. Ik heb mijn kansen indertijd niet weten om te zetten,

ik héb een onvervulde aanspraak. U zag en wist dat, toen al – toen u voor het eerst bang bent geworden. Uw vervloekte familie was ertegen, en u bent gezwicht. Ik hield u voor een intelligente vrouw, die dat kleine noodlot van ons zou inzien en in ere zou houden. En waar bots ik op? Het verdorven toppunt van petit-bourgeoisontaarding. Sorry, het was eruit voor ik het wist.

SOFIA Scheer u weg!
Dat iedereen naar u luistert, geeft u niet het recht om alles uit te spuwen wat er in u opkomt.
Rot op!

PLATONOV De arme Sofia wordt bespioneerd en bij de hand gegrepen?
Men wil haar, het arme schepsel, wegroven bij haar man?
De excentrieke gekke Platonov is op haar verlekkerd?
Wat een zieke vreugde, wat een povere zielenzaligheid!
In geen snoepwinkel ter wereld vindt uw verwaandheid zulke verslavende bonbons.
Het past een zelfbewuste vrouw niet om zich met zoetigheden vol te proppen,
als compensatie voor de echte lekkernij.
(af)

SOFIA (roept hem na)
U bent grof en schaamteloos! U bent gek geworden!
(bij zichzelf)
Hij wil me in verwarring brengen? Dit pik ik niet!
(af, hem achterna)

III. 11

Sasja en Ivanov op.

SASJA (met haar arm over de schouder van Ivanov)
Atlas kon de wereld op zijn schouders tillen, maar een mens kan in zijn eentje niet zijn eigen noodlot dragen. Je moet je laten helpen, Nikolasja. Iedereen moet dat.

IVANOV Sarah moet geholpen worden, meer dan ik. Ze moet naar de Krim.
Zonder mij wil ze niet, ik heb de tijd noch het geld, en al ging ik mee,
wat moet er daar van ons geworden?
Ik durf het niemand te bekennen, maar haar bijzijn maakt me ziek.
We maken elkáár ziek, zij en ik.

SASJA Als ik nu eens mee zou gaan?
Breek je niet het hoofd over de kosten, ik vraag mijn vader wel een bijdrage.
Hij zal blij zijn dat hij ons kan steunen, hij heeft van jou een torenhoge dunk.

IVANOV Jij bent jong, Sasja, jij moet je eigen liefdes ontdekken.
Die moet je volgen, tot het einde van de wereld. Niet Sarah en mij.

SASJA Waarom zie jij niet in hoeveel ik voor je over heb?
Niets ter wereld is mij liever dan jou te kunnen helpen.

IVANOV Zoals jij je weg kunt cijferen? Ten dienste van de ander? Ach, Sjoerotsjka: als ik jou zie,
zie ik mijn eigen jeugd, en hoe onherroepelijk die voor de valbijl is gegaan.
Niets blijft ervan over. Het meest mis ik jouw goddelijke overmoed.
Jij wil iets en jij gaat erachteraan, zonder te denken aan gevolgen.
Jij bent onbaatzuchtig, roekeloos en hardnekkig tegelijk. En niemand neemt je dat kwalijk.
Jij staat nog in de schittering van godenkinderen, die amper een verleden hebben,

en nog een toekomst zo groot als een onbeschreven continent...
Ik, ik heb geen toekomst over. Niet hier, niet in de Krim, niet in het buitenland.
Mijn uitzichtloosheid reist overal met me mee.
Had ik maar weer jouw dadendrang, die zich laat inperken door niets!

- GLAGOLIEV *(op)*
Raadslid Ivanov? Lieve Sasja?
Excuseer dat ik u stoort.
- SASJA *(haalt haar arm van Ivanovs schouder)*
Mijnheer Glagoliev? Waarmee kan ik u van dienst zijn?
- GLAGOLIEV Heeft een van u beiden Anna Petrovna gezien?
- IVANOV Een tijdje geleden. Binnen ergens.
- SASJA Is het dringend? Zal ik haar voor u gaan zoeken?
- GLAGOLIEV Nee, ik wil haar verrassen. Ik ga haar ten huwelijk vragen.
- SASJA U? Anna Petrovna?
- GLAGOLIEV De generaal was bij leven al een monument. Zijn vrouw is navenant.
Ik heb haar altijd heimelijk liefgehad, maar nooit heb ik durven vragen wat haar gevoelens
waren jegens mij. Dat moment is nu gekomen.
Ik gooi mij aan haar voeten neer en ik zal manmoedig aanvaarden wat ze mij verleent.
De ridderslag van haar liefde of de genadestoot van haar minachting.
Ik wil het restant van mijn dagen niet langer in onzekerheid doorbrengen.
Men moet de kansen grijpen die men denkt te hebben, zo niet is men het leven zelf niet waard.
- SASJA *(ontroerd)*
Wat een mooi en nobel voornemen, mijnheer Glagoliev.
(kust zijn wang)
Ik wens u het allerbeste.
- IVANOV Als ik u was, Porfiry, ik zou mijn aanzoek niet plaatsen als er veel andere mensen in de buurt zijn.
De kans bestaat dat u haar wat overvalt.
- GLAGOLIEV Daar ben ik mij terdege van bewust. Daarom wil ik u smeken enige discretie in acht te nemen.
Ik wil niet dat Anna Petrovna het nieuws verneemt van wildvreemden,
vóór ik haar zelf heb kunnen polsen.
Mijn dank, jongelui! Mijn dank!
(af, gevolgd door Sasja en Ivanov)

III. 12

Platonov en Babakina op.

- BABAKINA *(tipsy)*
Mijnheer Platonov denkt dat hij onkwetsbaar is? Met zijn olifantenvel?
Ik kan ook grof uit de hoek komen, pas maar op.
- PLATONOV Hou u niet in, schoonheid.
- BABAKINA Ik ben geen schoonheid. Wie mij een schoonheid vindt, die heeft gewoon geen smaak.
Het is toch waar? Aantrekkelijk ben ik voor niemand.
- PLATONOV Dat beoordelen we straks. Spuw eerst uw belediging uit.
- BABAKINA *(handen in de zij)*
Van twee dingen één. U bent ofwel een bovengemiddeld persoon, ofwel: een platte schoft.
- PLATONOV *(lacht)*
Auw! Dat hakt erin. Zeg het nog eens?
- BABAKINA U bent een bovengemiddeld persoon ofwel een platte schoft!
- PLATONOV Auw! Auw! Goed gezien van onze wereldwijze weduwe.
- BABAKINA *(lacht hard mee)*
U moet lachen? Ja, eigenlijk is het ook om te lachen.
- PLATONOV *(grijpt haar bij het middel)*
U bent me een schepsel uit duizenden!
Een ervaren vrouw die elke man doorziet en hem van het gepaste gareel voorziet.
U bezit de grootste troef die ooit een vrouw bezitten kan: uw ondervinding.
(kust haar vol op de mond)
- BABAKINA *(maakt zich los)*
Wat is dit? Waarom kust u me?
- PLATONOV U hebt me ondersteboven geluld.
Kom, zegt ze, laat ik hem eens uitdagen! Laat ik hem 's voelen hoe pittig ik ben!
Uw opzet is geslaagd. Ik sta in bewondering.
(kust haar)
Ik sta paf.
- BABAKINA Echt waar?
(kust hem)
U houdt van mij? Dan toch?
- PLATONOV U houdt toch ook van mij? Al jarenlang?
- BABAKINA Als... Indien u... Dan: ja! Maar hou me niet voor de gek. Niet opnieuw.
U zou me nooit meer zo mogen behandelen. Ik zou dat niet overleven...
(kust hem wild)
U houdt van mij?
- PLATONOV *(maakt zich los)*
Voor geen centimeter, schat. Ik ben een simpele zondaar, dus vraag me niet om verliefd te worden op een waterhoofd als u.

BABAKINA Een waterhoofd?

PLATONOV Ik ben ooit op één ander uilskuiken verliefd geworden, dat was me meer dan genoeg. Maar kijk nu toch! Haar gezicht wordt wit, haar ogen schieten vuur. Ohlala... Nu pas zal ik mogen ondervinden met wie ik te maken heb.

BABAKINA U drijft opnieuw de spot met mij, zoals altijd?

PLATONOV En u verkoopt mij nu een muilpeer, ook zoals altijd.

BABAKINA Ik verkoop u niets. Ik zou mijn handen maar vuilmaken.

PLATONOV *(lacht)*
Auw! Dat hakt erin! Auw!

BABAKINA Het zicht van mijn tranen gun ik u nog minder. Mijn blijdschap, die mag u delen. Omdat ik u eindelijk zie voor wat u bent. U mag me dom en lelijk vinden, en versleten voor mijn tijd...

PLATONOV Nu zegt u het zelf, hoor!

BABAKINA U bent alleen maar zielig. Hard vanbuiten, ziek vanbinnen. U? U bent een rottend ganzenei!
(af)

PLATONOV Komaan, Babakina, verkoop me toch die muilpeer!
Doe niet flauw! Babakina?
(bij zichzelf)
Verrekte stomme burgerteef... Waar is Anna?
Of nee: Sofia. Of nee: Anna. Mijn god, die keuzes altijd!
Anna, Sofia? Sofia, Anna?
(kermt)
Zolang het maar, al was het maar heel even, niet meer Alexandra is.
(af)

III. 13

Borkin en Osip op.

- BORKIN *(geeft hem een glas wodka; ze klinken)*
Cheers! En geef de kost maar aan je ogen.
(wijst om zich heen)
Aanschouw de Russische elite in actie. Haar enige actie. Vreten, zuipen, slempen.
- OSIP Zo te horen ben ik al heel mijn leven lid van de elite.
- BORKIN Wij zijn de echte elite. Jij en ik, wij houden dit land recht, achter hun bolle ruggen om. Wij zorgen ervoor dat er nog af en toe een lap grond of een stuk vee van eigenaar wisselt. Actie is goed voor een economie. Wat zouden ze zijn, zonder noeste werkers zoals wij?
- OSIP Jou vrijen ze op. Van mij zijn ze bang.
- BORKIN Jij speelt verkeerd komedie.
Je moet niet de boeman uithangen, je moet ze naar de mond praten, charmeren, je gedragen als een van hen. Niet dat het makkelijk is.
Zag je ooit zo'n verzameling aardappelneuzen en weerwolfwenkbrauwen?
Terwijl ze zichzelf beschouwen als de fine fleur.
Lomperiken in aftandse pakken en jurken, die allemaal even erg naar mottenbal geuren.
Dat is de ware stank van de uithoek waarin wij wonen:
mottenbal en hondendrollen, vermengd met goedkope Franse parfums.
Ze zouden een emmer drek nog tussen duim en wijsvinger beetnemen, pink omhoog, en zich wijsmaken dat ze staan te roddelen op een Parijse boulevard.
Ben jij ooit al in Parijs geweest, Osip?
- OSIP Ik droom er iedere nacht van. En elke morgen ben ik blij dat ik hier weer wakker word.
- BORKIN Zo hoort het ook. Parijs is de naam van een vrouwenziekte.
Onder Russische vrouwen is het een epidemie.
Hoge koorts en een blind verlangen naar verlossing van zichzelf.
Vind je het gek, als je ze eens wat beter bekijkt? Uitgezakt nog voor ze zijn gevormd.
Ze proppen hun bustiers vol vodden en ze poederen hun pokkenlitttekens weg met maquillage gemaakt van koeienuiers. In hun jeugd vertonen hun wangen één lente lang wat blos van zichzelf.
Soms twee lentes, zoals bij die Sofia.
Daarna zien ze er allemaal uit als dezelfde perkamenten lampenkap.
- OSIP De generaalse blijft een klassewif.
- BORKIN Van haar wordt dan ook gezegd dat ze buitenlands bloed heeft, hoogstwaarschijnlijk Joods.
- OSIP Je liegt! Dat heb ik nog nooit iemand horen zeggen!
- BORKIN *(geamuseerd)*
Zo? Anna Petrovna heeft een paardendief als pleitbezorger.
Dat verklaart haar edele houding en haar gaaf gebit. Ze stamt af van een paard.
- OSIP Hou je mond, rentmeester van mijn kloten.
Jij en ik hebben niets gemeen. Als je wilt, zal mijn mes het jou bewijzen.
- BORKIN *(reikhalzend kijkend naar het gezelschap)*
Ik geef één ding toe: ze straalt vanavond, jouw Anna Petrovna.
Ze lacht te hard, ze kreunt te luid, ze kust iedereen en laat zich door iedereen kussen.
Het lijkt wel of ze verliefd is.

OSIP Je mag haar niet omdat ze jouw plannetjes doorziet.

BORKIN Ik sta op het punt haar buitenverblijf te kopen als stroman van Glagoliev.
En ze heeft een kleine zilvermijn die ik ga kopen als de stroman van weer iemand anders.
Zij en haar Sergei worden straks aan twee kanten kaalgeplukt.
En heb jij haar daar al over gehoord?

OSIP De generaal was waanzinnig rijk,
zo'n erfenis krijgt niemand er in één mensenleven doorgejaagd.

BORKIN Ik heb horen vertellen dat ze al zo wanhopig op zoek is naar geld,
dat ze zich uitkleedt voor de poen.

OSIP *(woest)*
Jij bént geen haar beter dan zij! Jij gelooft elke roddel.
Jij bent een oud wijf, jij.

BORKIN Ik loop tenminste niet te geilen op een oud wijf.

OSIP Waarom vraag je het haar niet zelf? Van dat uitkleden?

BORKIN *(lacht)*
Dat is een idee! Waarom vraag ik het haar niet zelf?

OSIP Ze slaat jou zo hard op je bek, dat jouw eigen moeder je niet meer herkent.
(af)

BORKIN *(roept hem na)*
Ik zal het haar vragen! En ze kleedt zich voor me uit.
Ik voel het aan mijn water!
Ze doet het, zeg ik je! Ze doet het!
(af)

III. 14

Platonov en Anna Petrovna op.

- A. PETROVNA Zo? Zitten we gezelligjes buiten te dubben in ons eentje?
- PLATONOV Ik stik in dat namaakpaleis.
Geef mij maar een sterrenhemel in plaats van een plafond vol verguldsel en tierelantijnen.
- A. PETROVNA Wat stom dat het geen pas geeft voor mensen van mijn stand om te slapen in de openlucht!
Als meisje bracht ik 's zomers elke nacht door in de tuin.
(*stilte*)
Is dat een nieuwe das?
- PLATONOV Nee.
- A. PETROVNA (*stilte*)
Ik ben vandaag in zo'n aparte bui? Alles bevalt me. Ik amuseer me.
Ik heb het ont-zét-tend naar mijn zin. (*stilte*) Misja, hang de doofstomme niet uit.
Ik ben juist naar hier gekomen om u te horen kletsen.
- PLATONOV Wat wilt u dat ik zeg?
- A. PETROVNA Iets nieuws, iets leuks. Iets aangebrands.
U was daarbinnen weer zo gevat en aanbiddeijk?
U bent weer een schatje vandaag. Lekker gevaarlijk. Aandoenlijk moeilijk.
- PLATONOV U bent weer een weergaloze schoonheid vandaag. Zoals altijd.
- A. PETROVNA Platonov... Zijn wij vrienden? U en ik?
- PLATONOV Hoe zou u ons anders benoemen?
- A. PETROVNA Ik weet niet. Dikke vrienden?
- PLATONOV Ik ben aan u gehecht geraakt. Dat is waar.
Het zou me veel tijd kosten om van u te ontwennen.
- A. PETROVNA Heel dikke vrienden dus?
- PLATONOV Wat zijn dat voor pietluttige vragen! Vrienden, dikke vrienden, vette vrienden?
U lijkt wel een ouwe vrijster.
- A. PETROVNA Goed, goed! Dan zijn we gewoon 'vrienden'.
(*stilte*)
Maar u beseft toch, mijnheer Platonov, dat vriendschap tussen man en vrouw maar één stapje verwijderd is van liefde?
- PLATONOV Hoe ver we ook mogen dolen, u en ik, nooit zullen wij verdwalen in die dreef van het verderf.
- A. PETROVNA (*lacht*)
'De dreef van het verderf'? Wat een metafoor voor de liefde!
Uw vrouw is niet aan het meeluisteren, hoor.
Excusez-moi, dat was al te familiair, het was eruit voor ik het wist.
Maar in 's hemelsnaam, cher Michel!
Waarom zouden wij níet eens langs dat rustieke dreefje dolen? We zijn toch mensen?
Liefde is iets positiefs. Wat valt er dan te blozen?
- PLATONOV Zullen we gaan dansen? Ze spelen een wals.

A. PETROVNA Walsen? Een ijsbeer danst beter dan u. Ik wil ordentelijk met u praten. Het is de hoogste tijd. Span u in om wat meer te luisteren, mon cher, en wat minder te filosoferen.

PLATONOV Anna, laten we hiermee stoppen en de benen los gaan gooien.

A. PETROVNA Nee, laten we een eindje verderop gaan zitten. Kom. Kom, zeg ik! Ik weet alleen niet hoe ik eraan moet beginnen. U bent zo'n tegendraads en geraffineerd stuk vreten.

PLATONOV Zou ik dan niet beter zelf beginnen?

A. PETROVNA Allez, bien. Begin maar. Allez! Praat dan!

PLATONOV Ik heb u maar één ding te zeggen. Op mijn woord van eer, Anna: het is de moeite niet waard.

A. PETROVNA *(stilte)*
Indien u alleenstaand was, werd ik zonder één aarzeling uw vrouw. Mijn rang en mijn titel, ze werden te eeuwigen dage van u. Maar zoals de zaken er nu voor staan?
Tja!
(stilte)
Is uw zwijgen een blijk van instemming? Of juist niet?
(stilte)
Luister eens, Platonov, in gevallen als deze is het voor een man onfatsoenlijk om te blijven zwijgen.

PLATONOV Laten we dit gesprek vergeten, Anna. Laten we doen alsof het niet heeft plaatsgevonden.

A. PETROVNA Wat bent u toch een raar kereltje!

PLATONOV In godsnaam, Anna! Het is nooit gebeurd!

A. PETROVNA Waarom in godsnaam niet?

PLATONOV Omdat ik u respecteer!
En ik respecteer mijn respect voor u zozeer dat ik nog liever doodval dan mijn respect op te geven. Ik ben een vrij mens, ik ben niet afkerig van aangenaam tijdverdrijf, ik ben niet gekant tegen idyllische gesprekken met dames, ik sta zelfs niet vijandig tegen heftige romances, maar... Om met u een goedkope flirt te beginnen? U — een beeldschone, slimme, vrijgevochten vrouw? Verban me dan liever naar het eind van de bewoonde wereld. Eén domme zomermaand aldus verslijten, misschien wel twee? Daarna uiteengaan met het schaamrood op de kaken? Nee.

A. PETROVNA Misja? Hallo-o? Het gaat over de liefde. Lief-de!

PLATONOV En als ik nu eens niet van u hield? Ik hou van de rechtschappen en intelligente Anna, met haar goede inborst en haar vitaal karakter. Van die Anna hou ik wanhopig, gekmakend veel. Voor haar zou ik mijn leven geven. Ik hou van de vrouw in u, het menselijk wezen in u. Moet iedere soort van liefde dan worden verward met slechts die ene, overschatte soort?

A. PETROVNA Schattebout, doe me een lol. Ga naar huis en kruip onder de wol. Als u weer bij uw positieven komt, praten we voort.

PLATONOV Laten we dit hele gesprek vergeten!
Laten we vrienden blijven zonder elkaar op de proef te stellen. De band die we hebben verdient beter. Bovendien ben ik — hoe weinig ook misschien — getrouwd.

- A. PETROVNA Houdt u echt van mij? Waarom begint u dan over uw vrouw!
Komaan, zeg. Ingerukt, abmarchieren! We spreken later voort, binnen een uur of twee.
Op dit moment hebt u een aanval van zelfbedrog en leugenachtigheid.
- PLATONOV Ik zou niet weten hoe ik tegen u moest liegen.
Wist ik het wel, ik was allang uw minnaar geworden.
- A. PETROVNA Nu heb ik er genoeg van! Scheer u weg!
- PLATONOV Nu liegt u zelf. U bent niet kwaad op mij.
U doet alsof.
(*af*)
- A. PETROVNA Ofwel is hij stapelgek geworden, ofwel bespeelt hij mij zoals een straatmuzikant zijn blikken viool.
Maar zo verkleetsen we wél allebei onze schone tijd.
Dat gaat mooi niet door, mijnheer Platonov! Als ik u niet kan krijgen met goed fatsoen,
zal ik u nemen met geweld. Vandaag nog.
Het wordt hoog tijd, voor ons allebei, dat we stoppen met de kat uit de boom te kijken.
(*wil afgaan*)
- SARAH (*op*)
U bent ongetwijfeld mevrouw Voinitseva?

III. 15

Anna Petrovna en Sarah op.

- A. PETROVNA Zeg maar Anna Petrovna, lieve kind.
Een weduwe wordt niet graag op élk uur van de dag herinnerd aan haar dode man.
- SARAH Ik ben op zoek naar die van mij.
- A. PETROVNA Hij is nog wel in leven, mag ik hopen?
- SARAH (*lacht*)
Toen hij vanavond het huis verliet, zeer zeker.
- A. PETROVNA Heeft hij ook een naam, of gaat u me drie keer laten raden?
- SARAH Raadslid Ivanov.
- A. PETROVNA O, u bent het vrouwtje van Nikolasja? Zijn goed bewaard geheim?
Tenzij ik me vergis, stonden u en ik nooit eerder oog in oog.
Noch in dit pittoreske, noch in enig ander decor.
- SARAH Ik zou me zo'n ontmoeting ook herinneren.
Het gebeurt niet elke dag, dat men een lokale legende tegen het lijf mag lopen.
- A. PETROVNA U doet uzelf oneer aan. Ook over u doen tálloze verhalen de ronde.
Maar nooit heeft iemand me verklapt dat u zo knap was.
Wat gek, dat Nikolasja u al die tijd verborgen heeft gehouden!
U zou, op ieder feestje, elke andere vrouw verdringen uit het brandpunt van de belangstelling.
Spreek me niet tegen, schatje. Bijna elke vrouw legt het af bij uw intense blik, uw scherpe trekken,
de elegantie van uw hele voorkomen. Nog gezwegen van de lengte van uw benen.

SARAH U bent té attent. Zeker voor de prachtige rijpe vrouw die u zelf bent.
Eén blik is voldoende: u vormt het natuurlijke zwaartepunt van elk gebeuren,
binnenskamers én in de openlucht.
Een vanzelfsprekende navel, een zon waar al de rest omheen draait.
In uw eentje een wandelende kosmos.

A. PETROVNA U bent nog goed met woorden ook.

SARAH Als we elkaar pas nu ontmoeten, heeft dat niets te maken met Nikolasja.
Ik heb de boot zelf afgehouden. Ik wou hem zijn pleziertjes en contacten niet onthouden,
ikzelf voel me in een grote groep misplaatst. Zelfs met hem aan mijn zijde.

A. PETROVNA Dat is ons lot. Als vrouw.
Wij houden van de man zoals hij is, maar in een groep wordt hij onherroepelijk iemand anders.
Zet veel vrouwen om hem heen? Hij speelt ons tegen elkaar uit.
Zet veel mannen om hem heen? Hij kijkt naar ons niet meer om.
Tenzij wanneer hij thuiskomt om zijn roes uit te slapen, op het hoofdkussen naast dat van ons.
Dan is hij opnieuw alleen van ons. Als je geluk hebt, is hij bij het ontbijt weer nuchter genoeg
voor enkele liefdesontboezemingen. Daar houden wij nu van – het mirakel genaamd ‘man’.

SARAH Zo is mijn Nikolasja niet. Dat is juist de reden waarom ik zo van hem houd.
Hij is altijd en overal wie hij is, betrouwbaar, recht door zee.

A. PETROVNA Waarom weet u dan niet waar hij is? Weet hij eigenlijk wel dat u hier bent?
Ik kreeg niet die indruk.

SARAH Ik wil hem verrassen.

A. PETROVNA Waarmee – met uzelf?
Weet u zeker dat dat een aangename verrassing wordt, in dit gezelschap?

SARAH Voor hem, of voor mij?

A. PETROVNA Gezien het gezelschap? Allebei.

SARAH Gezien uw kennis van en uw betrokkenheid bij dit gezelschap,
heb ik weinig reden om dat te betwijfelen.
(*hoest*)

A. PETROVNA Sarah, lieve schat... Ga naar huis.
U bent hier, vrees ik, op zoek naar iets wat u al lang geleden hebt verloren.
En het is niet hier verloren gegaan. Niet hier.

SARAH Waarom wil iedereen toch dat ik deze plek verlaat?
Nu ben ik eens helemaal hierheen gekomen.

A. PETROVNA Misschien wordt het tijd om uw conclusies te trekken en terug te gaan, écht terug te gaan,
naar hen met wie u hebt gebroken. Het is voor niemand goed om afgesneden te zijn van zijn jeugd,
zijn verwekkers, zijn godganse cultuur. Ontworteling is een schimmel die in gelijke mate onze
geest en ons lichaam aantast.

SARAH Ik ben niet ontworteld, ik ben eruit gegoid.
Als ik niet met een ongelovige zou zijn getrouwd, was die breuk er net zo goed gekomen.
Ik heb daar vrede mee.
Ik kan prima leven zonder de cultuur waartoe u mij mordicus veroordeelt.

A. PETROVNA Schattebout, ik doe niet aan rassenhaat, dat is mij te simplistisch.
En godsdiensten schein ik allemaal over één kam, wat mij betreft: een luizenkam.
Gelovig of ongelovig, de mens is het ongedierte. Ikzelf? Ik geloof nergens in.
Behalve dat men niet ontsnappen kan aan zichzelf en aan zijn verleden.

Dat is een praktische keuze, die niets te maken heeft met heilige geschriften, en alles met gezond verstand. Dus ga naar huis, ga slapen en verzoen u met uw familie. En zou u dan een boodschap willen overmaken aan mijnheer uw vader? Als hij de zilvermijn wil verwerven van wijlen mijn echtgenoot, zou het hem sieren om een echt bod te doen, in plaats van als een aasgier te wachten tot de boel hem goedkoop in de schoot valt op een veiling. Hij doet alvast zijn best om de reputatie van uw soort te bevestigen.

- SARAH Moet ik mij daarom verzoenen met mijn verleden?
Om uw toekomst veilig te stellen, als uw koerier en advocaat?
- A. PETROVNA Als het moeilijk ligt bij uw ouders, kunt u misschien al beginnen bij uw broer.
Die loopt hier ook ergens rond.
- SARAH Loopt mijn broer hier rond?
- A. PETROVNA U weet niet waar uw man is, u weet niet wat uw broer uitvreet,
voor de rest kent u hier geen mens omdat u zich altijd te goed voelde om Ivanov te vergezellen
— en u noemt uzelf niet ontworteld? Wie kent u eigenlijk wél?
Door wie wordt u eigenlijk wél nog terzijde gestaan?
- SARAH Vrienden vindt men moeilijker dan vijanden. Voor dat eerste moet je elkaar kennen.
Dat tweede lukt gemakkelijker als je elkaar niet kent.
- A. PETROVNA Ik ben uw vijand niet, lief kind. U kunt dat van mij maken, in uw verbeelding.
Niets is dankbaarder dan een vijand om je eigen tekorten te verbergen.
Laten we het daar maar op houden, voor we elkaar goed genoeg kennen om elkaar met recht en
reden te gaan haten. Aju!
(af)
- SARAH Wat komt Nikolasja hier toch zoeken?
Hier loopt niet één normaal persoon rond.
- GLAGOLIEV (op)
Mejuffouw? Hebt u toevallig niet Anna Petrovna gezien?
- SARAH (schamper lachje)
Het spijt me. Ik ken het mens amper. Is het dringend?
- GLAGOLIEV Ik wil haar hand vragen.
- SARAH Nou! Ik zou zeggen: veel succes.
(af)
- GLAGOLIEV (schraapt zijn keel, plechtstatige houding)
'Ik heb de eer, Anna, u te durven te verzoeken...'
(kucht)
'Anna? Ik ga met de deur in huis vallen. Wat zou u ervan denken...'
(zucht)
'Wees gerust! Ik aas niet op de rechten van de huwelijkse staat. Ik zoek alleen een solide vriendin.'
'Het hemelrijk is al van mij, maar het mankeert nog een ordentelijke engel.'
Nee, néé! 'Het paradijs bezit ik al, maar ik kom een engel tekort.'
'Ik bewoon de Hof van Eden, maar ik zoek een bijpassende engel.'
(bezorgd mompelend, herformulerend af)

III. 16

Babakina en Nikolai op.

- BABAKINA Als u mij respecteert, dan verbreekt u elke band met Platonov.
- NIKOLAI Misja is mijn zwager.
- BABAKINA Moet hij daarom ook uw vriend zijn?
- NIKOLAI Dat was hij al voor hij mijn zwager wérd.
- BABAKINA Die eeuwig sarcastische toon, zodra die vervloekte Platonov in uw buurt opduikt!
U bent zo anders als u met mij alleen bent. Wie van de twee is de echte Nikolai?
- NIKOLAI Als iemand mij kent, bent u het.
Ik heb de afgelopen maanden niemand meer gezien en meer gesproken.
Wat waren onze gesprekken waard, Babakina, als u nog altijd aan mij twijfelt?
Wat hebben ze betekend, onze heerlijk uitgesponnen middagen?
Uw zelfgemaakte kruidenthee, de zandkoekjes die u telkens voor me bakte?
Zelfs de vele stiltes waren me dierbaar, omdat ze vaak nog meer betekenden dan onze woorden.
Maar al die tijd zat ik, als ik eerlijk ben, ook gewrongen tussen twee gedachten.
Waardeerde u mij om mezelf? Of juist omdat ik vriend en zwager bèn van Platonov?
U vroeg me altijd meer over hem dan over mij.
- BABAKINA Het is vanwege onze middagen en onze thee en onze stiltes dat ik me zo verraden voel.
Wat hebben ze betekend, inderdaad, als u mij nu zo gemakkelijk laat vallen?
Ik word gesard en gekrenkt – en u steekt geen vinger uit? U geeft geen kik?
- NIKOLAI U hebt met Platonov een dispuut.
Strikt genomen: wat is mijn rol? Moet ik hem de kop inslaan?
- BABAKINA *(tranen verbijtend)*
Waarom niet? Wanneer doet ooit een man voor mij eens iets uitzinnigs?
- NIKOLAI Wees toch redelijk.
- BABAKINA *(half hysterisch)*
U bent een lafbek. Ga, loop maar naar uw vrienden, en kom nooit meer bij me langs.
Hop! Scheer u weg!
(grote slok)
- A. PETROVNA *(kordaat op)*
Lieve Babakina, misschien is het voor u niet slecht om op huis toe te gaan.
Voor er ergere dingen gebeuren.
(neemt haar het glas uit handen)
Laat uw tranen daar de vrije loop, wees hier een dame en bijt op uw tanden.
De meeste vrouwen zijn nu eenmaal geschapen om van mannen allerlei hatelijkheden over zich heen te krijgen.
- BABAKINA *(grist het glas weer uit haar handen)*
Ik ben voor iets heel anders geschapen! Ik laat hem op de keien gooien.
Zo iemand heeft het recht niet om onderwijzer te zijn.
Morgen doe ik over hem een boekje open bij de hoofdinspectie.
- A. PETROVNA *(neemt het glas weer af)*
Zo is het genoeg!

Binnen een dag of twee kom ik bij u op bezoek en dan oordelen we samen wat we zullen aanvangen met die Platonov van u. Tot zolang moet u één ding doen.

Kalmeren. Begin al eens te stoppen met huilen.

(omarmt haar)

Rustig maar. U zult uw genoegdoening krijgen, dat beloof ik.

Wees inmiddels niet te kwaad op Nikolai.

(knipoog naar Nikolai)

Hij is niet in de bres gesprongen voor u omdat hij te zachtaardig is.

Zulke mensen mag je dat niet verwijten, ze zijn gewoon zo,

dat maakt ze net... aantrekkelijk. Toch?

BABAKINA *(nasnikkend)*

Als u het zegt?

A. PETROVNA *(alleen tegen Babakina)*

Wat voor onnoemelijks heeft die Platonov dan wel uitgespookt met u?

BABAKINA *(alleen tegen Anna)*

Hij heeft me zomaar op mijn mond gekust.

A. PETROVNA Op de mond? U meent het.

BABAKINA Iedereen had het kunnen zien.

A. PETROVNA Ik mag er niet aan denken.

BABAKINA En hij noemde mij een waterhoofd.

A. PETROVNA Nee! Een waterhoofd?

BABAKINA Een waterhoofd. En hij stootte me met zijn hele lijf tegen een muur aan.

A. PETROVNA Met zijn hele lichaam?

BABAKINA Vol tegen mij aan.

A. PETROVNA Die man durft echt alles.

BABAKINA En toen heeft hij mij opnieuw gekust, en opnieuw uitgelachen.

(grist glas weer uit Anna's hand)

Maar dat hij niet denkt dat hij er dit keer goedkoop van afkomt!

Hier krijgt hij spijt van, pas maar op!

(af)

A. PETROVNA *(zucht; tegen Nikolai)*

En van u krijg ik ook weinig hulp.

(af)

NIKOLAI *(zucht)*

Daar snap je toch de ballen van? Van de constructie genaamd 'de vrouw'?

LVOV *(stond al een tijdje mee te luisteren)*

Een vrouw, waarde confrater, is geen constructie, en u bent geen architect.

Een geneesheer hoort zich niet emotioneel te verstrengelen met vrouwen die hij via zijn beroep ontmoet.

NIKOLAI U hebt makkelijk praten. U raakt nooit emotioneel verstrengeld, professioneel of anders.

LVOV U stelt, als dokter, de geestelijke gezondheid van Babakina op de proef.

Haar gedrag vormt het bewijs. Ethiek is geen koehandel.

NIKOLAI Wees blij dat ze u niet hoort,
ze sloeg direct aan het loeien omdat ze dacht dat het weer ging om een belediging.

LVOV Met flauwe grappen maakt een dokter zich er nooit van af.

NIKOLAI En met goede grappen?

LVOV Dat zult u, vrees ik, nooit te weten komen.

NIKOLAI Dat vind ik, persoonlijk, niet zo'n slechte grap van u.

LVOV *(met tegenzin)*
Dank u.

NIKOLAI Maar op een bepaald moment, confrater, moet men zich — ongeacht de kwaliteit van zijn grappen — neerleggen bij het onbehandelbare, of het nu gaat om een mislukte liefde of om terminale kanker. Nog gezwegen van de vliegende tering.

LVOV Dat is puberale gemakzucht! Hoe oud moet men zijn, in deze streek, om zijn verantwoordelijkheid op te willen nemen?
Hoe komt het dat de mannen hier zich levenslang bekwamen in onvolwassenheid?

NIKOLAI Als u hier niet vindt wat u ooit zocht, waarom blijft u dan zo lang?
Misschien voelt u zich meer thuis dan u lief is.

LVOV Aan sommigen ben ik gehecht geraakt, dat klopt.
En ik heb de Eed van Hippocrates gezworen.
Die doe ik gestand, waar ik ook beland.
Op een slagveld evenzeer als in een negorij.

NIKOLAI Voor welk van die twee neemt u ons het meest?

LVOV Dat speelt niet eens een rol.
(citeert, de hand geheven als voor een eed)
'Ik zal mijn zuiverheid bewaren. In ieder huis dat ik betreed zal ik slechts komen in het belang van mijn patiënt. Ik zal mij verre houden van elke welbewuste slechte daad en iedere verleiding. In het bijzonder de geneugten der liefde, met mannen of met vrouwen, of zij vrij zijn dan wel slaaf.'

NIKOLAI *(imiteert handopsteking en citeertoon)*
'Maar het snijden van de steen zal ik nalaten, ook als de ziekte duidelijk is.
Ik zal dat overlaten aan hen die hierin bekwaam zijn.'
Bent u als enige bekwaam, dokter Lvov?
Is hoogmoed niet ook een ziekte?

LVOV Ik heb geen lessen te krijgen van u.

NIKOLAI Mijn beste man, dit is een feestje! Maak eindelijk eens wat lol!
Babakina is stricto sensu niet eens mijn patiënt.
Zij wendt voor dat ze ziek is en ik wend voor dat ik haar dokter ben.
Alles wat er gebeurt is dat we in haar salon urenlang theedrinken en dat ze nu en dan de roos van mijn schouders veegt. Mijn god!
Zij en ik spelen een soort doktertje voor prematuur bejaarden.
Met dien verstande dat zelfs kleuters verder geraken in het bevredigen van hun lichamelijke nieuwsgierigheid dan ik.

GLAGOLIEV *(op)*
Hooft u ze? Niet te geloven!
Horen jullie ze ook?

NIKOLAI Wie staat er nu weer te loeien?

GLAGOLIEV Die rijke roep, dat hemelse gekrijs...
Zo vroeg in het jaar heb ik ze nog nooit geweten.

LVOV *(luistert ingespannen, samen met Nikolai)*
Wie?

GLAGOLIEV De kraanvogels. Zo vroeg en zo massaal?
Het is een wonder.

NIKOLAI Vroeger zou u zeggen: we stinken erin.

GLAGOLIEV *(ontroerd)*
Dit is een omen. Een gunstig voorteken.

LVOV Zijn dat echt vogels die zo krijsen?

GLAGOLIEV Het is geen krijsen. Het is baltsen. Het is gezang.
Zo lokken ze elkaar. Ze dansen ook. Met hun vleugels.
(imiteert kraanvogel)

NIKOLAI Beste heren, vergeef me, ik ga me wijden aan mijn private definitie van een feestje.
Een fles wodka, een bodempje worst, en voor de rest zo veel mogelijk onzin en geleuter.
Saluut!
(af)

LVOV *(nog steeds luisterend)*
Ik vind het een hoop herrie zonder harmonie.

GLAGOLIEV *(idem)*
Het is als met poëzie. De een leest over alles heen.
De ander herkent in een paar woorden het universum en raakt daardoor gesterkt.

LVOV Waarvoor hebt u sterkte nodig?
Iemand van uw postuur en reputatie, een ijzeren gezondheid, een bodemloos kapitaal?

GLAGOLIEV Hoe ouder men wordt, hoe meer men dit beseft: het enige wat men kán bezitten, zijn illusies.
En tegen alle hoop in: de hoop op liefde. Maar als u mij nu wilt excuseren?
Ik heb vanavond nog een taak te volbrengen.
(mompelend)
'Het hemelzwerk is al van mij, ik zoek alleen nog een geschikte engel...'
(af)

LVOV *(hoofdschuddend)*
Lapzwanzen en malloten. Allemaal.
(af)

III. 17

Platonov en Sofia op.

- PLATONOV Alles heb ik mijn graf al in geschoffeld, álles, nu alleen mijn lijf nog.
Zo voel ik me, Sofia, dag in dag uit. Afgezien van het weinige dat ik betekend heb voor anderen: wat heb ik betekend voor mezelf? Welke zaden heb ik in mezelf geplant, gevoed, tot wasdom gebracht? Ons land en heel de wereld staan er ijzingwekkend voor – en ik?
Ik zit hier maar, met gekruiste armen, puffend als na zwaar labeur. Ik zit, ik staar, ik zwijg.
Pas in de dertig, en wat zou er veranderen tegen dat ik in de veertig ben?
Ik zal zwaarlijviger zijn, strammer, nog afgestompter, en volslagen onverschillig voor alles wat niet rechtstreeks te maken heeft met mijn lichamelijke functies – tot mijn sterven erop volgt.
Een weggesmeten leven. Als ik daaraan denk, rijzen de haren me te berge.
(lacht)
Mijn talenten moeten goed verborgen zitten, onwrikbaar vast in drijfzand.
Ofwel heb ik verzuimd ze op te graven, ofwel ben ik het zelf die vastzit.
Hoe vrijdt men zich uit zo'n moeras? U zwijgt, u weet het niet. Hoe zou u ook?
(zucht)
Dit is geen stuip trekking van zelfbeklag. Ik heb gewoon het punt bereikt waarop ik voor mezelf moet concluderen dat ik een onherstelbaar geruïneerd persoon ben.
Maar naar de duivel met die kerel en zijn opgeblazen ego! Wat is er met u gebeurd?
Waar is uw onbezoedelde hart? Uw rechtvaardigheidsgevoel, uw onverschrokkenheid?
Uw gezondheid! Wat hebt u ermee uitgespookt, Sofia Yegorovna?
- SOFIA Voinitseva. Sofia Voinitseva.
- PLATONOV Zo veel jaren doelloos vergooien, en arme mensen doen werken voor u, en u verlustigen in het leed van anderen, en hun toch vierkant in het gezicht kunnen kijken.
Dat noem ik pas verdorvenheid.
- SOFIA *(wil weggaan)*
Als we zo weer gaan beginnen?
- PLATONOV *(belet haar weg te gaan)*
Wat heeft u doen veranderen in zo'n bekakt, zoetsappig en behaagziek schepsel?
Wie heeft u leren huichelen? Wie gaf u het recht om eindeloos te kakelen tegen mij, over arbeid, en strijd, en vrijheid, en gerechtigheid – terwijl u er zelf niets meer voor doet?
Als ik dat vergelijk met vroeger! Laat mij uitspreken, dan laat ik u gaan.
U was knap, Sofia Yegorovna, maar u was ook fantastisch en bevlogen.
Misschien wordt u dat opnieuw. Het is nog niet te laat.
Verzamel al uw moed en kracht en trek uzelf uit úw moeras tevoorschijn.
En zeg me ook, lieve Sofia – rechtuit, als eerbewijs aan alles wat we in het verleden hebben gedeeld: wat heeft u ertoe gedreven om te trouwen met juist deze man?
Wat heeft u tot dit huwelijk verlost?
- SOFIA Sergei is een goed iemand.
- PLATONOV Zeg niet dat u dat zelf gelooft.
- SOFIA Hij is mijn man, en ik zou u willen vragen...
- PLATONOV Van alle mogelijke mannen: waarom deze pygmeë, vastgekoekt in schulden en nietsdoenerij?
- SOFIA Laat me gaan! En roep niet zo! Er komt iemand aan!
- PLATONOV *(zachter)*
Ik heb meer van u gehouden dan van alles in de wereld, daarom bent u me zo dierbaar.
Ik heb zó gehouden van dit haar, deze handen, dit gezicht.
Waarom poedert u het, Sofia? Stop daar toch mee.
Als iemand anders uw pad had gekruist, was u alles vanzelf wel te boven gekomen.
Nu zult u alleen maar dieper wegzinken in de drek. Mijn arme ding!

Al ben ik zelf ook maar een stakker: had ik de kracht, ik sleurde ons alle twee met wortel en al tevoorschijn uit dit zuigende moerasland. Kijk om ons heen! Is dit het nu? Ons bestaan? Waarom leven we niet zoals we zouden kunnen leven?

- SERGEI *(kinderlijk uitgelaten op)*
Hier houden ze zich verborgen, onze hoofdrolspelers! Komen jullie nog?
De eerste knallers worden afgestoken!
(tot Platonov)
En, mon vieux? Je hebt mijn vrouwtje toch van gedachten doen veranderen?
- PLATONOV Pardon?
- SOFIA Ik laat me absoluut niet ompraten door hem.
- SERGEI Waarom niet? Hij is daar een meester in!
- SOFIA Nee, ik ga niet mee die rivier op in een wankel bootje,
terwijl de gillende keukenmeiden me om de oren fluiten.
- SERGEI Het is maar een stroompje, niet de Wolga. Het water komt met moeite tot boven de knie.
- PLATONOV Ik heb alles geprobeerd, maar ze wil blijven waar ze is, Sergei. Vastgeroest en wel.
- SERGEI En ik had nog zo'n vertrouwen in je overredingskunsten.
Kom jij dan minstens mee. Vóór de anderen alles hebben afgestoken!
Vuurwerk, vuurwerk! Snel!
(dartel af)
- PLATONOV Bent u zeker, Sofia? Dat u geen andere oever zoekt?
Of op zijn minst een ander bootje?
- SERGEI *(voice off)*
Maman, waar blijft u nu? En Platonov! Komaan, jongen!
- A. PETROVNA *(voice off)*
Gaan jullie maar! Ik ga niet in zo'n wankel bootje zitten!
- PLATONOV *(roept, Sofia aankijkend)*
Sergei? Wacht! Steek niets af zonder mij!
(kust haar vol op de mond)
Ik kom eraan, mon vieux! Ik kom!
(af)
- A. PETROVNA *(op, roept)*
En doe voorzichtig, Sergei! Ik wil vanavond geen gewonden! Sofia?
Wat voor een gezicht trekt u! Een oorwurm is er niets bij.
- PLATONOV *(voice off)*
Wie gaat er in mijn bootje mee? Sofia, hebt u echt geen zin?
- A. PETROVNA Ach kind, ga toch mee. Maak ook eens wat plezier.
U bént jong? Wéés jong! In zo'n bootje met Platonov?
Het is niets voor mij. Gaat u toch! Ga in mijn plaats, desnoods.
- SOFIA U hebt gelijk. Wat gebeuren moet, gebeure.
(roept)
Platonov? Wacht op mij! Ik kom!
- A. PETROVNA *(hoofdschuddend)*
Zo jong en al bijna verzuurd.
(roept)
Omhoog mikken, Sergei! Omhoog!
En probeer het rieten dak van de Lebedjevs niet te raken!
(af)

III. 18

Sjabelski, Borkin en Babakina op, allen lachend.

- BORKIN Babakina! Dwaallicht in mijn leven, steenpuist op mijn hart!
- BABAKINA *(tipsy en behaagziek)*
Hou uw tengels thuis, mijnheer de rentmeester.
- SJABELSKI *(flink beschonken)*
Ik zou het moeten doen — ‘ja’ zeggen! Ja!
- BORKIN *(wil haar kussen)*
Kom hier, gij sluitspier van mijn ziel.
- BABAKINA Borkin! Schaamteloos geval!
(een eerste grote knal)
- BABAKINA *(schrikt)*
Wat was dat?
- BORKIN De ontlading van mijn diepste verlangen.
Trek eens aan mijn vinger? Dan hoort u het nog eens.
- SJABELSKI *(giert)*
Trek er eens aan! Ja! Ja!
- BABAKINA *(slaat Borkin plagend)*
Viespeuk die je bent!
- BORKIN *(na weer een knal)*
Geef me een echte pakkerd, vóór we sterven van de schrik.
- BABAKINA Geen denken aan! Dan sterven we maar.
- BORKIN Oké. Ter zake, dan. Ik zal een wortel een wortel noemen, en een koe een koe.
- SJABELSKI *(verbijt zijn lachen)*
Waar haalt hij het vandaan?
- BABAKINA Noem het zoals je wilt, een wortel of een wind: ik kus geen vreemde mannen op de bek.
- BORKIN Het gaat niet over mij. Het gaat over hem.
- BABAKINA Waarom zou ik graaf Sjabelski kussen?
- BORKIN Hij heeft zakgeld nodig en u zit verlegen om een nieuwe man.
- BABAKINA Nou? En?
- BORKIN Wat zou u ervan denken om gravin te worden?
- SJABELSKI *(verbijt zijn lach)*
Is die kerel kostelijk, of niet?
- BORKIN Hallo? Wilt u gravin worden, of niet?

BABAKINA Zoiets beslis je toch niet in een vingerknip?
Wil de graaf het zelf wel? Ik voel me koud gepakt.

SJABELSKI Dat zal wel.

BORKIN Het gaat hier om een deftig arrangement.
We willen een antwoord. Ja of nee?

SJABELSKI Ja! Ja!

BABAKINA En als ik het eens deed? Als ik er nu eens op inging?

BORKIN Komaan! Beslissen! Ja of nee?

SJABELSKI *(spreidt de armen)*
Kom dan, snoezepoes van mij!

BABAKINA Wacht nu toch 's even! Jullie maken me knettergek.
Ga weg! Nee, ga niet weg! Wacht!
(schrikt van weer een knal)

BORKIN We hebben niet de hele dag.

SJABELSKI Ja, nee? Nee, ja?

BABAKINA *(tot Sjabelski)*
Kom eerst al eens thee bij me drinken, graaf.

SJABELSKI Theedrinken? Ik? Théé?

BABAKINA En blijf ook 's logeren, u zult het bij mij meer naar uw zin hebben dan bij...
Dit is toch niet weer zo'n misselijke grap?

BORKIN *(kwaad)*
Wie durft er nu grappen te maken over zo'n ernstige zaak?

BABAKINA *(zwijmelt)*
Mijn god... Ik? Gravin? Het zou ze leren, allemaal. Ze zullen niet blijven lachen.
Ik zal ze een poepje laten ruiken. Het werd tijd! Ik voel me niet goed.
Ik? Gravin? Gravin Sjabelski? Ik!
(bezwijmt)

SJABELSKI *(giert; kruipt op handen en voeten)*
Zo'n effect heb ik nu op de vrouwtjes!
(kust haar wang)

BORKIN *(kijkt in haar décolleté en onder haar rok)*
Het schaap is nog flink geschapen ook.

SJABELSKI *(kijkt bewonderend mee)*
Nou en of! Nu zou ik het zeker moeten doen.
(ze dragen haar samen af; knallen blijven komen)

III. 19

*Zinaïda en Lebedjev op.
Nog steeds knallen en gillers.*

- ZINAIDA *(molenwiekend, in paniek)*
Niet naar hier! De andere kant op! Denk om ons rieten dak!
- LEBEDJEV *(rustig, met een glas in de hand)*
Ik denk niet dat ze je horen, schat.
- ZINAIDA Roep dan even mee.
(roept)
Joe-hoe!
- LEBEDJEV *(zonder overtuiging)*
Joe-hoe.
- ZINAIDA *(weer molenwiekend)*
Ook niet die kant op! Denk om onze gordijnen!
(schrikt van knal)
Mijn god... Straks vat álles vuur en vlam!
- LEBEDJEV Misschien moet je vragen dat ze meteen mikken naar het dak van de burenen.
- ZINAIDA Nooit ben jij er, Pavel, als ik jou een keertje nodig heb. Nooit! Joe-hoe!
- LEBEDJEV *(zuinig)*
Joe-hoe?
- ZINAIDA *(hand aan de mond)*
Denk! Om! Ons! Rie-ten! Dá-ak!
(beiden af, 'joe-hoe' roepend)

III. 20

*Anna Petrovna en Glagoliev op.
Sporadische knallen en gillers.*

- A. PETROVNA Het is niet omdat u mijn leningen overneemt, dat u ook mijn bed moet ambiëren.
- GLAGOLIEV *(totaal gebroken)*
Wees gerust: aan de rechten van de huwelijkse staat zal ik verzaken.
- A. PETROVNA Het zou eraan mankeren. Maar ook een engel ben ik niet.
Wat heb ik dan te zoeken in dat paradijs van u?
- GLAGOLIEV Een goed mens vindt overal zijn draai.
- A. PETROVNA U wilt trouwen! Met mij! Een hemel op aarde wordt dat niet.
- GLAGOLIEV Ik snap het, ik ben overtollig geworden bij mensen zoals u,
ik ben ontheemd in mijn eigen streek.
- A. PETROVNA Zeur niet. Mensen raken gewend aan kakkerlakken, dus u raakt vast wel weer gewend aan ons.
- GLAGOLIEV Raakt u ooit nog gewend aan mensen als ik? Dat is de vraag.
- A. PETROVNA U zoekt geen echtgenote, u zoekt een kameraad in vrouwenkleren!
Dat bestaat niet. Toch niet in deze contreien.
In Parijs ken ik een bar of twee waar u meer kans hebt.
- GLAGOLIEV Parijs! Dat vervloekte Parijs altijd!
- A. PETROVNA Had ik uw leeftijd, rijkdom en intelligentie? Had ik uw rechtvaardigheidgevoel?
Ik streefde in deze wereld niets meer na tenzij de liefde voor mijn naaste.
Al mijn naasten. Het mensdom in zijn totaliteit.
- GLAGOLIEV Daar heb je een ijzeren wil voor nodig en een encyclopedische kennis van de wet.
God heeft mij geen van beide geschonken. Ik ben geboren om te houden van grootse daden,
maar om er zelf een hoop kleine, waardeloze te verrichten.
Ik leef voor de liefde, jazekeer, Anna — maar niet jegens mijn naaste. Enkel jegens u.
- A. PETROVNA Beste Glagoliev? Schluss damit.
En hecht aan mijn weigering geen levensbedreigend belang.
De grootste straf die de Griekse goden in petto hadden voor een sterveling was het verhoren
van zijn gebeden. Dus: mensen die u iets weigeren, handelen met meer inzicht en affectie dan
mensen die ja en amen zeggen op alles wat u ze vraagt.
Als dat geen stukje klassieke filosofie is!
(kijkt geamuseerd naar de waterkant)
Wat een vuurwerk, niet?
Ik durf te wedden dat het Platonov is, die de meeste knallers afschiet.
- GLAGOLIEV Ik heb nooit gehouden van die herrie uit het Oosten.
Maar u, Anna Petrovna? U zal ik altijd respecteren.
(af)
- BORKIN *(heeft al een tijdje staan meeluisteren)*
Die ouwe ezel pakt het verkeerd aan.

A. PETROVNA *(kijkt nog naar het vuurwerk)*
 Wat zegt u, rentmeester? Oeps!
(lacht)
 Bijna op dat rieten dak!

BORKIN Ik heb maar één vraag voor u. Hoeveel moet het kosten?

A. PETROVNA *(kijkt hem aan)*
 Pardon?

BORKIN Hoeveel moet het kosten? En kan het hier of moet het achterom?
 De volle maan geeft overal licht genoeg.

A. PETROVNA Ik weet bij god niet waar u het over hebt.

BORKIN Indien uw antwoord 'ja' is, generalissima van mijn hart?
 Laat dan uw hand verdwalen in mijn achterzak.
 Daar zit een spaarpotje van driehonderd roebel klaar. Is dat genoeg?
 Voor een keuring op het oog, van uw voornaamste goederen?

A. PETROVNA Er zijn mensen die voor zulke praat al een klap op hun hersens hebben gekregen.

BORKIN Van een aantrekkelijke vrouw is zelfs een klap aantrekkelijk.
 Eerst slaat ze, maar een poosje later zegt ze 'ja'.

A. PETROVNA Scheer je weg, pathetische sukkel.
 Vanonder mijn ogen. Of ik laat je eruit trappen.

BORKIN Dat kan alleen Zinaïda Lebedjeva bevelen.
 Zullen we samen deze zaak bij haar bepleiten?

A. PETROVNA Met plezier, stuk onderkruipsel. Ik laat me niet chanteren.
 Verdwij. En heb het lef niet ooit nog in mijn blikveld op te duiken.
(af)

BORKIN *(roept haar na)*
 Wat bent u lekker heetgebakerd, weduwe Voinitseva!
 Maar wat heb ik voor verschrikkelijks gezegd?
 Daar moet een knap vrouwtje als u toch niet kwaad om worden?
(kwaad)
 Monsterachtig kankerwif. Dat kijkt neer op iedereen die niet behoort tot haar elite, en dat heeft
 nooit één klap uit hoeven te voeren, tenzij bij het kiezen van een winstgevend huwelijksbed.
(roept)
 Wat zou u zijn, zonder mensen zoals ik?
(af)

III. 21

*Alexandra en Sjabelski op.
Nog af en toe een knal of giller.*

- ALEXANDRA *(ondersteunt de ladderzatte graaf)*
Jullie zijn allemaal hetzelfde. U, mijn broer Nikolai, mijn eigen Misja, wijlen mijn vader:
jullie zuipen allemaal als karpers in een ton met regenwater.
Op uw leeftijd zou u het goede voorbeeld moeten geven.
- SJABELSKI U praat exact zoals uw moeder. Zoals dat brave mens uw vader kon bemoederen, en mij erbij?
'Dit deugt niet! Dat deugt niet!' Ze had altijd gelijk, en we deden nooit wat ze vroeg.
- ALEXANDRA Ik herken het gevoel.
- SJABELSKI U hebt haar ogen, haar kapsel, haar wangen. Ze waggelde een beetje, net als u.
Ik heb haar niet kunnen vrijwaren. Ik heb toegelaten dat de dood haar heeft weggerukt.
Uw arme vader achterna. De enige echte vriend die ik ooit heb gehad.
- ALEXANDRA U moet stoppen met drinken en met scènes maken. Laat dat over aan de jonge honden.
- SJABELSKI Zo jong zijn die al niet meer. Het gaat allemaal zo snel.
Ik herinner me u nog toen u zo hoog was en vol puisten stond.
- ALEXANDRA Wilt u binnenshuis wat op een sofa gaan liggen? Of gaat u liever ineens op huis toe?
- SJABELSKI Toen ik jong was, wenste ik iedere God naar de duivel en zijn mallemoer.
Geen grotere nihilist dan ik! Nu ben ik alsnog gevallen.
Ik dien de Mammon, lieve kindje, ik offer alles op aan de God van het Geld.
En ik schep er nog plezier in ook.
- ALEXANDRA Waar hebt u het over?
- SJABELSKI We hebben haar niet aangeraakt.
En ze heeft nog niet geantwoord.
- ALEXANDRA Wie?
- SJABELSKI Mijn verloofde. Ze ligt te snurken op de sofa.
- ALEXANDRA *(met rollende ogen)*
Dat moest u ook maar doen, voor u helemaal in een delirium schiet.
(roept)
Nikolai? Kom even helpen! Nikolai!
Waar is hij, als je hem nodig hebt, als dokter of als broer?
- OSIP *(heeft al een tijdje staan kijken)*
Hij zit in een van de bootjes. Zal ik u helpen?
- ALEXANDRA Dat is vriendelijk. Ondersteunt u hem aan de andere kant?
- SJABELSKI *(wurmt zich los; tot Alexandra)*
Laat mij u dragen! Ik heb zo vaak uw moeder gedragen, de rivier over, als uw vader niet meer kon.
Op een keer liet ik haar vallen. Kopje-onder, maar ze kwam lachend boven. Wat een vrouw!
Al vijftien jaar morsdood...
(valt bijna)

ALEXANDRA *(vangt hem op)*
Kijk uit!

OSIP *(helpt)*
Waar wilt u hem hebben?

ALEXANDRA Binnen, ergens.

OSIP Prima. Dan kan ik de meubelen 's bekijken, voor ik ze kom stelen.

ALEXANDRA Osip! Geen gekkigheid! Beloof me dat!

OSIP *(lacht)*
Wees gerust. Ik ben ze al komen begluren. Ze zijn te slecht van kwaliteit.
Die raak ik aan de straatstenen niet kwijt.

SJABELSKI Al vijftien jaar onder de zoden! Vijftien jaar!
(moeizaam af, gedrieën)

III. 22

Sarah en Izaak op. Nog slechts af en toe een knal.

IZAAK Nooit valt jouw naam nog bij ons. Je spulletjes? Weggegeven aan bedelaars.
Je verjaardag? Van alle kalenders geschrapt. Ma en pa laten geen traan.
Iedereen is blij van je af te zijn.

SARAH En jij, Izaak? Ben jij ook blij? Je was mijn beste vriend, de kleine broer die altijd voor me
klaarstond, bij het minste geringste sprong jij voor mij in de bres. Hoeveel keer en hoeveel jaar
heb jij niet gezworen dat er niemand was, van wie je meer hield dan van mij?

IZAAK Kinderpraat! Ik zal pas blij zijn als jij definitief zult zijn vergeten.
Jij maakt ons te schande. Ik word er overal op aangekeken.
Een remspoor op onze reputatie. Een rotte plek op onze eer.

SARAH Die stelt dan ook niet veel voor, als ze zo snel kan rotten.
Mijn god! Is dat waar al jullie wreedheid en jullie haat om draait?
'Eer'? Jullie eer? Wanneer gaan jullie het eens hebben over mij?

IZAAK Laten we het hebben over jou! Ben jij nu zoveel beter af?
Ik hoor genoeg trieste verhalen, over jou en hem. En over jouw minnaar, dokter Lvov.

SARAH Minnaar? Jullie zijn rot in jullie kop!
Jullie kunnen het gewoon niet verkroppen dat ik gekozen heb voor Ivanov.
Jullie zijn collectief jaloers.

IZAAK Jaloers? Op een van huis uit verweerde naïeveling met baanbrekende plannen, die is uitgegroeid
tot een armoedzaaier met een depressie en een vrouw voor wie iedereen de neus ophaalt?

SARAH Ivanov betekent alles voor mij, alles. Jullie? Niets. Voor mij zijn jullie vuilnis.
En hij heeft me nog zo gesmeekt, jarenlang, dat ik me zou verzoenen.
Zo groothartig is Ivanov, en zo zielig is jullie soort. Ik ben blij dat ik van jullie af ben,
van de hele zoi! Zeg dat maar tegen ma en pa.
(af; voice off)
En denk maar niet dat ik ooit terugkom!

IZAAK *(roept haar na)*
Wij willen jou niet terug! Je hoeft nooit meer aan te kloppen! Hoer!
(af)

III. 23

*Borkin en Glagoliev op.
Geen knallen of gillers meer.*

- GLAGOLIEV Dat is een vuile leugen! U bent een smeerlap!
- BORKIN Waarom zou ik liegen? Ik wil u behoeden voor een misstap.
- GLAGOLIEV Ik geloof u niet.
- BORKIN U was koud weg bij haar of ze liet zich al zeemzoete zever in haar oor fezelen.
Ik trok haar tegen mijn jasje, ik begon haar af te lebben — de rest mag u raden.
Ze vroeg me duizend roebel.
- GLAGOLIEV De reputatie van een dame lichtzinnig besmeuren is heiligschennis, stuk rapalje.
- BORKIN Word wakker, man. Vandaag de dag zijn alle vrouwen zo. Onschuld?
Men plukt in Rusland sneller lelies in de winter dan onschuld in een vrouw van boven de veertien.
- GLAGOLIEV Op laster staan gigantische straffen.
- BORKIN Geef me duizend roebel en ik zal u bewijzen wat voor vrouw ze is.
- GLAGOLIEV *(kraakt)*
Ik geef het op. Ik wil haar niet, op die manier. Niet zo.
- BORKIN Hoe kan ik dan bewijzen wat ik weet?
Voorlopig ben ik hier het mikpunt van laster en van leugens — die van u.
- GLAGOLIEV *(gooit zijn portefeuille naar Borkin)*
Hier. Neem wat u nodig hebt, schurk. Neem alles!
- BORKIN Ik hoef niets te hebben voor mijn moeite, Glagoliev. Ik ben geen snol.
Ik ben niet zoals zij, of u, of iedereen van uw verdomde rijkemansgebroed. Ik niet!
(af)
- GLAGOLIEV *(begraaft zijn hoofd in de handen)*
Godallemachtig... Wat heb ik mezelf voor schut gezet! Romantische oude sukkel.
(ademt moeilijk)
Heb ik haar daarvoor dertig jaar aanbeden en vereerd in het geheim?
(maakt boord los)
Raakt alles dan, zelfs Anna Petrovna, door morele melaatsheid aangetast?
Vergeef het haar, mijn God. Vergeef het haar.
(zigt neer)

III. 24

Ivanov en Sasja op.

- IVANOV *(met de handen over de oren)*
Dat is onmogelijk! Zeg dat niet, Sjoerotsjka!
- SASJA *(geëxalteerd; grijpt zijn handen)*
Zonder jou kent mijn leven geen geluk, valt de bodem uit mijn bestaan.
Jij betekent meer dan het heelal voor mij.
- IVANOV Maar waarom dan? Ik begrijp er niets van, Sasja.
- SASJA Van kindsbeen af ben jij mijn enige geluk. Altijd was ik verzot op jouw bezieling.
Nu durf ik het eindelijk te zeggen. Nikolasja? Ik. Hou. Van. Jou.
Ik volg je tot het einde van de wereld, tot het stokken van de tijden, totterdood, begraven door
gebergten of door zeven zeeën, om het even — alleen, in 's hemelsnaam: laat het snel gaan,
ik zou stikken als het nog lang duurt. Zeg dat jij ook houdt van mij!
- IVANOV Betekent dit, dat het leven weer beginnen kan bij een begin?
O Sasja, maak me wakker, zeg me dat dit echt gebeurt!
Het geluk ligt zomaar voor het grijpen? Mijn jeugd, mijn bloei, mijn onschuld: alles nagelnieuw.
Is dat wat dit betekent? Weer geboren worden? Opnieuw een leven vol van daadkracht!
(kust haar hartstochtelijk)
- SARAH *(al een paar seconden op)*
Nikolasja! Wat doe jij nu?
- IVANOV *(verschrikt)*
Sarah! Wat doe jij hier?
(Sarah af, gevolgd door Ivanov, dan Sasja; laatste serie knallen)

pauze.

IV. Ontspoorde nacht

*In een steeds grotere cirkel om het landgoed der Lebedjevs,
kantelend in een steeds diepere Russische moerasdeemstering.
Platonov en Ivanov roken een sigaretje in de openlucht.*

IV. 1

Platonov meets Ivanov, part 1.

- PLATONOV Als een achterbaks klein kind heb ik met modder gegooid naar Sergej.
Ik heb staan opsnijden tegen zijn prille bruid:
'Van alle mogelijke mannen – waarom juist die pygmee?'
- IVANOV Sergej is toch uw beste vriend?
- PLATONOV Daar stond niet ik! Daar stond een krankzinnige te razen. Maar verdomd.
- IVANOV Sofia luisterde naar mijn geraaskal, ze smolt weg en ze liet zich door mij kussen.
Op de mond. En waarom heb ik haar gekust? 'Kijk daar! Een mooi gezichtje!
Kussen maar, idioot!' Is het niet bespottelijk?
Smeergeld neemt hij niet aan, stelen doet hij niet, zijn vrouw slaan evenmin
– toch is hij een schoft. Wat bezielt me toch?
Ik zou alles doen, simpelweg omdat het mogelijk is.
- IVANOV Ik heb Sasja op de mond gekust.
- PLATONOV Dé Sasja?
(stilte)
Die mag er trouwens ook best zijn.
(stilte)
Maar Ivanov, van alle vrouwen: toch niet zij?
Haar moeder wordt gek. En wat met uw vrouw?
- IVANOV Sarah zag ons bezig, en ze is bezwijmd voor onze ogen. Allicht ook van de uitputting.
Ze is geplet geraakt onder het gewicht van haar opofferingen. Voor mij.
Nooit kreeg ik van haar een beschuldigende blik, nooit een woord van verwijt.
En hoe beloonde ik haar overgave? Ik verloor mijn liefde voor haar.
Waarom, dat weet ik niet. Ze lijdt pijn, ze is radeloos, haar dagen zijn geteld
– terwijl ik als een lafbek van haar wegloop.
Weg van dat vaal gezicht, die hoest, die ingevallen borst, die smekende ogen.
Beschamend! Die lieve Sasja, bijna nog een kind, voelt zich bewogen door mijn tegenslagen.
Ze verklaart mij, een oude vent, haar liefde. Ik raak bedwelmd als door een sirenenzang,
ik vergeet de hele wereld: 'Een nieuw leven! Eindelijk geluk!' Direct daarna geloof ik weer even
weinig in geluk als in antieke sprookjes. Waar komt die zwakte vandaan in mij?
Ik zou me soms de hersens uit de kop willen knallen.
- PLATONOV Ik zie maar één ideaal. Niet geboren worden.
Nooit uit een of andere schoot te zijn geperst.
Maar tegen de tijd dat je dat beseft, is het natuurlijk al dik te laat.

IV. 2

*Platonov en Alexandra.
Ivanov op de achtergrond.*

- ALEXANDRA *(op)*
Hoe is nog het afgelopen, bij de Lebedjevs?
- PLATONOV
Glagoliev heeft een beroerte gehad.
- ALEXANDRA
Dat zeg je nu pas? Hoe erg!
- PLATONOV
Je broer gaf hem een aderlating, toen bleek het maar een appelflauwte.
- ALEXANDRA
Evengoed: wat een schok voor Sasja en Zinaïda!
Ook Sofia moet zich rot zijn geschrokken – en dat kind heeft zo iets kwetsbaars over zich?
Zo'n knappe vrouw, en toch zo aardig! Vind je ook niet, Misja?
- PLATONOV
Mijn god, wat heb ik gedaan? Hoe stom, hoe verwerpelijk!
- ALEXANDRA
Hoezo, wat heb je gedaan?
- PLATONOV
Hoe kan ik nog ooit respect hebben voor mezelf?
Hoe kan iemand ooit nog voor mij ontzag koesteren? Laat staan liefde.
- ALEXANDRA
Ik houd toch van jou?
- PLATONOV
Noem het dan! Noem het ene goede ding aan mij waarvan jij houdt.
- ALEXANDRA
Doe niet zo gek. Je bent mijn man.
- PLATONOV
Je houdt alleen van mij omdat ik je man ben?
- ALEXANDRA
Wat is daar fout mee? Ik begrijp het niet.
- PLATONOV
Wat zou er gebeuren als je me wel begreep? Zou je nog steeds een gelukkige vrouw zijn?
Alsjeblieft: begrijp me nooit! Ik verwarm mij aan de gloed van jouw onnozelheid.
En dankzij jou heb ik minstens een gezinnetje, zoals de echte nette mensen.
- ALEXANDRA
Wat zit je uit te kramen? Heb je weer gedronken?
- PLATONOV
Jou zou men niet als vrouw moeten hebben.
Jou zou men tussen twee glasplaten moeten tentoonstellen op zijn salontafel.
Een uitstervende vlindersoort! Mijn eigen kleine lieve boerenmeissie!
Hoe hebben wij het ooit voor elkaar gekregen om een kleine Pjotr op de wereld te zetten?
Iemand als jij zou soldaatjes uit brooddeeg moeten kneden, in plaats van echte Pjotrs uit zichzelf.
- ALEXANDRA
Zo kan het wel, Misja. Met je getreiter, altijd.
Blijf van me af!
- PLATONOV
Begrijp me nooit!
Blijf geloven dat de wereld plat is en de boten achter de horizon naar beneden kukelen.
Dat is beter voor iedereen.
- ALEXANDRA
(weert zijn kus af)
Waarom ben je met mij getrouwd, als ik toch zo dom ben?
Had dan een slimmere gezocht!

PLATONOV Zo? Je beheerst dan toch de kunst van het kwaad worden! Dat is pas een ontdekking.
Of doe je dit voor de grap?

ALEXANDRA Drink wat minder, dan hoeft je dat soort ontdekkingen niet te doen.
Jij bent de naam van onderwijzer niet waard.
Een klein zwijn, dat ben jij. Een zielig klein zwijn.
(af)

IV. 3

*Ivanov en Platonov,
die laatste op de achtergrond.*

IVANOV (tot zichzelf)
Mijn god! Wat heb ik mijn arme Sarah aangedaan? Mijn zwakte is vulgair en mensonterend.
Ik ben het slag man geworden dat ik altijd heb gehaat. Een waardeloze, onbetekenende zielenpiet.
Je moet echt piepjong zijn, en onervaren, op het domme af, om van mij te houden,
zoals Sasja beweert te doen. En je moet ook zelf een zielenpiet zijn, zoals haar vader,
en structureel beschonken, en fundamenteel stupide, om respect te voelen voor een hondsvot
zoals ik. Hoe durven ze te houden van mij! Hoe halen ze het in hun hoofd!
Hun attenties, hun gratuite complimenten, zelfs het simpele feit dat ze zich verwaárdigen
te luisteren naar mijn klef gejammer – het doet me allemaal kokhalzen.
Ik walg van alles wat te maken heeft met mezelf. Die stem, die trillende handen!
Die maniertjes, die potsierlijke kleren, dat pedante geschuifel, die krachteloze, laffe gedachten.
Ik ben een grap geworden, een belediging voor de mensheid, een dwaling der natuur:
iemand van mijn leeftijd had allang dood moeten zijn.
Niemand van ons is geschapen om ouder te worden dan vijfendertig.
Maar ik alleen betaal de tol daarvan, ik doe boete voor de overmoed van de jeugd, mijn jeugd,
de jeugd van iedereen. Wat zijn wij nu eigenlijk?
Behalve termieten die erin slagen om drie keer langer dan voorzien onze planeet aan te vreten,
tot hij helemaal uit elkaar valt? Mijn god! Een jaar geleden was ik sterk als een os,
ik verzette elke dag een berg, ik kon de meest waanzinnige plannen bepleiten met vuur en zielskracht,
tot zelfs de grootste idioot in mij geloofde en me te hulp snelde, met de tranen in de ogen en de
mouwen opgerold tot aan de oksels. Ik was nog in staat om te wenen als ik andermans miserie zag,
ik wist nog te genieten van de geheimenis en de poëzie van de eerste lentenachten,
mijn geloof in mezelf was gemaakt van arduin, ik keek de toekomst in de ogen alsof ze een
eeuwig liefhebbende moeder was. Nu voel ik me nutteloos en uitgewrongen als een versleten dwiel.
(weent)
Niets gehoorzaamt me nog – mijn handen, mijn voeten, mijn brein.
Mijn zaak verloopt, mijn klanten mijden me, mijn akkers kijken me aan als weeskinderen van
wie ik de ouders eigenhandig de kop heb ingeslagen.
(snikt na)
Nog één rijkdom had ik in mijn leven. Eén steunpilaar, één kruk.
Mijn Sarah. Mijn mooie, sterke, altijd lachende Sarah.
De vaandeldraagster van mijn geluk, de sierbloem van mijn vroegere kracht.
Wat heb ik haar aangedaan?
(droogt zijn tranen)
Ik moet breken. Met heel die Sasja. En met die pathetische vader van haar.
(snuut zijn neus)
Onmiddellijk! En zonder pardon!

LEBEDJEV (op)
Mijn beste Ivanov, betoon u een trouwe vriend en betaal eindelijk uw interest aan mijn vrouw!
U kunt niet geloven hoe dat mens daarover door kan drammen, hoe ze me afmat en het laatste
restje leven uit mij wegmartelt. Ze doet u een proces aan, zegt ze.
Hoe kunnen ik en mijn lieve Sasja u straks nog onder ogen komen?
Betaal toch uw interest, man!

IVANOV *(grijpt Lebedjevs handen)*
 Beste Lebedjev! Mijn allerbeste Pavel! Ik moet u iets bekennen...
(aarzelt)
 Ik... Ik...
(laat Lebedjevs handen los)
 Er is niets wat ik nog verkopen kan.
 Zelfs het graan dat we in de herfst nog moeten oogsten, heeft Borkin al verpatst.

LEBEDJEV
 Nikolasja... U zult me allicht uitkafferen, maar gun een oude zuipschuit zijn laatste kans.
(haalt portefeuille tevoorschijn)
 Ik bezit een appeltje voor de dorst, niemand weet ervan, ook zij niet.
(legt geld voor Ivanov neer)
 Aanvaard het als een lening. Slik uw trots in, accepteer het.
 Ik zou het, omgekeerd, ook accepteren van u.
(stilte)
 Maar laat onder geen beding blijken dat het van mij komt.
 Dan is het eind helemaal zoek, bij de Meesteres van de Gekonfijte Kruisbes.
(stilte)
 Nikolasja, alstublieft! Neem het toch!
(stilte)
 Zeg maar niets. Vergeef me, het was een misplaatste grap.
(bergt het zuchtend op)
 Maar ik smeeek u één ding: blijf ondanks alles in contact met ons.
 Mijn Sjoerotsjka is dol op u, zij verstaat u, zij waardeert u!

IVANOV *(kreunt)*
 Pavel, alstublieft: u martelt mij!

LEBEDJEV
 Mijn Sasja is zo'n goede, nette meid? Ik kan amper geloven dat een ouwe zuiplap met een rode snotkoker als ik zo'n kanjer op de wereld heeft gezet.

IVANOV *(grijpt hem bij de schouders beet)*
 Beste Pavel! Wat scheelt er met mij? Wat is er met mij gebeurd?

LEBEDJEV *(gegeneerd)*
 Als u het zelf niet weet – wie dan wel?

IVANOV
 Ooit had ik een beresterke dagloner in dienst – Semyon, Simon, zoiets...
 Op een dag, tijdens het dorsen van het graan, wil hij tegenover de meiden uitpakken met zijn krachtpatserij. Hij neemt twee zakken rogge op zijn schouders, en hij gaat door zijn rug.
 Hij zakt langzaam op zijn knieën, de kaken op elkaar geklemd, zonder een kik te geven.
 Een paar dagen later was hij dood. Wel: ik ben ook door mijn rug gegaan.
 Van kleuterklas tot universiteit, daarna een landgoed prospecteren, projecten opzetten, experimenten uitproberen... Ik heb nooit geloofd in de dingen waar andere mensen in geloofden, ben anders getrouwd dan andere mensen, liet mij meeslepen door andere dromen, nam andere risico's, gooide het geld van anderen uit vensters en deuren, was gelukkig en ongelukkig zoals niemand anders in ons district...
 Dat waren mijn zakken rogge. Ik heb ze op mijn schouders getild en mijn rug is bezwaken.
 Als twintigjarige zijn we allemaal een held, we doen alles tegelijk, we kunnen de wereld aan.
 Eens de dertig gepasseerd, zijn we al uitgeput en versleten.
 Eén stap verder en we zijn menselijk afval.

LEBEDJEV
 Ik smeeek u! Komt u langs zoveel u wil.
 Als ik u niet kan opvrolijken, doet mijn Sjoerotsjka het wel. Ze is daar voortreffelijk in!
 Een juweel van een kind! Beloof het me! Kom langs!
(af)

(geratel van een dichtbij voorbijrijdende trein, wegstervend)

IV. 4

*Alexandra en Osip op.
Ivanov en Platonov op de achtergrond.*

- OSIP *(deels over geraas heen; met volle mond, schrokken)*
Met haar ene hand schort ze haar zijden rok op.
Met haar andere schept ze water uit dat klaterend bosbeekje.
Ze verkoelt haar voorhoofd, haar hals. Haar dingetjes — décolleté...
En ik besluip haar alsof ze een schichtige reiger is. Maar schichtig is de generaal niet!
Ze voelt dat ze wordt beslopen, maar ze verwaardigt zich kik noch blik.
Ik zeg: 'Uwe excellentie houdt zo te zien van een frisse slok water?' 'Waar bemoei jij je mee?'
Ik voelde de grond onder mijn voeten wegzakken, beschaamd over mijn boerse komaf.
'Wat sta je te staren? Bevalt het zicht jou zozeer?' 'Enórm!' zeg ik.
'Naast u is onze schoonheidsprinses een kameel. Al dat... raffinement van u!
Als ik dat eens mocht kussen? Dat overleefde ik niet.'
Ze giert het uit. 'Kus maar! Kus me dan!' Het was of ik in lichterlaaie schoot.
Ik legde mijn klauw op die porseleinen schouder en ik kuste haar, op haar wang en in haar nek.
- ALEXANDRA En zij? Wat deed zij?
- OSIP 'Nu opgesodemieterd!' Na mijn twintigste kus zegt ze dat.
'En geef jezelf wat vaker een wasbeurt!' Ik bèn opgesodemieterd.
Maar sinds die dag ben ik alles kwijt. Mijn kop, mijn eetlust en mijn nachtrust.
Doe ik mijn ogen dicht? Ik zie haar bij dat beekje. Ik word soms door zo'n verlangen besprongen
dat ik me de polsen wil oversnijden. Ik heb de generaal nog willen doodschietsen!
Maar hij stierf vanzelf. In haar weduwse staat liet Anna Petrovna me eindelijk wat karweitjes doen.
Patrijzen schieten, kwartels vangen. Had ze gezegd: 'Eet uw hersens op!', ik had het overwogen.
- ALEXANDRA Toen ik op mijn Misja verliefd werd,
en nog niet wist dat hij ook hield van mij, liep ik ook zo te smachten.
Ik heb één keer, God vergeve me, zelfs de zonde van de zelfmoord overwogen.
- OSIP *(lacht)*
U! Zelfmoord?
- ALEXANDRA Ziek van verliefdheid. Een echte bakvis.
(zucht)
En dan die bijna pijnlijke vreugde, de dag dat hij pardoes op me af stapte:
'Lief meisje! Wil je met me trouwen?'
In mijn geluk liet ik alle schaamte varen en vloog in zijn armen.
Zonder één woord. Zo uitzinnig was ik.
- OSIP Vorig jaar met Pasen breng ik haar een haas. 'Alstublieft! Dit schele schepseltje is voor u!'
Ze neemt het aan, ze streelt over zijn bebloede vacht: 'Is het waar wat de mensen zeggen, Osip?
Ben jij een bandiet?' 'De zuivere waarheid, Excellentie!' Zij in alle staten.
'Je moet je leven beteren! Begin een bedevaart!'
Te poot naar Kiev, dan naar Moskou, het Klooster van de Drievuldigheid, Nieuw Jeruzalem...
Een jaar onderweg en terugkeren als een nieuw mens.
Goed. Ik trek wat vodden aan, ik smijt een knapzak over mijn schouder.
Halverwege naar Kiev, afijn: twee dagen ver, kom ik een paar van mijn maten tegen.
We zuipen al mijn geld op, we timmeren op elkaars gezicht, in het geharrewar laat ik mijn
papieren stelen... Wat kon ik doen? Behalve op mijn stappen terugkeren?
Sindsdien neemt ze niets meer van me aan, nog geen dode mus.
- ALEXANDRA Waarom ga je hier niet al eens naar de kerk?
Het moet niet altijd Kiev zijn.

OSIP Ik zie de mensen al staan lachen. ‘Zo, Osip? Kom je biechten? Hoeveel weken gaat dat duren?’
En het is levensgevaarlijk in de buurt van zo’n kerk. Als lafbekken met veel zijn, durven ze veel.
Voor je het weet, slaan ze je dood.

ALEXANDRA Waarom doe je die arme mensen ook zo veel kwaad?

OSIP Doet mijnheer Platonov nooit eens iemand kwaad?

ALEXANDRA Alleen per ongeluk. Mijn Misja is een goed mens.

OSIP Mijnheer Platonov is vooral een knappe vent.
De helft van het vrouwvolk ligt voor hem in katzwijn. En een mooiprater?
Hij maakt zelfs Hare Excellentie het hof. Hij zou het wel zien zitten met haar — maar zij?

ALEXANDRA Wordt het niet hoog tijd dat jij je eens uit de voeten maakt, Osip?
Zelfs de laatste goederentrein is al voorbijgereden.

OSIP Bedankt voor het eten. U bent een heilige, een vrouw uit duizenden!
Hoe lang heeft Platonov naar u moeten zoeken — een jaar of tien?

ALEXANDRA *(geeft hem een speelse tik)*
Eerst roddelen, dan vleien? Naar huis, jij. Hop!

OSIP Ik ben al thuis. Het gras is mijn vloer, de hemel mijn plafond.

ALEXANDRA Ga je zielig doen?

OSIP Ik? Ik hoef tenminste aan niemand huur te betalen.
Tot later, Sint-Alexandra!
(kust haar hand)
Wat is dit toch een wonderlijke nacht!

ALEXANDRA Als je nog lang blijft praten, zal er nooit een eind aan komen.

OSIP Ooit zal het gebeuren.

ALEXANDRA Wat?

OSIP Dat de dag zich nooit meer opent.
(af)

IV. 5

*Alexandra. Nikolai op.
Ivanov en Platonov op de achtergrond.*

- ALEXANDRA Ga naar Babakina toe en praat het uit met haar.
- NIKOLAI Dat zou de eerste keer zijn, dat zij en ik praten.
- ALEXANDRA Je was maandenlang niet weg te slaan bij haar.
Kom me niet vertellen dat je alleen thee hebt zitten drinken.
- NIKOLAI We hebben ook machtig veel koekjes gegeten.
Ik was een soort repetitie voor haar graaf Sjabelski. Die gaat tegenwoordig elke dag langs.
Hij krijgt drie volle maaltijden.
- ALEXANDRA Eigen schuld, dikke bult. Je liet haar weinig keuze.
Dat kind is nog net in de fleur van haar leven, toch moet ze vrede nemen met een stokoude man.
- NIKOLAI Ik heb geen adellijke titel zoals hij.
- ALEXANDRA Je hebt geen geloof in jezelf.
Nooit zet jij een eerste stap, zelfs als de ander duidelijk zit te popelen.
- NIKOLAI Ik vind weduwen intimiderend.
Van bij het eerste woord zitten ze je te vergelijken en te wikken en te wegen, en winnen doe je nooit.
Een dode is altijd beter dan een levende. Herinneringen worden mooier met de jaren,
mensen van vlees en bloed niet. Je verliest altijd!
- ALEXANDRA Elke man houdt van competitie. Jij ook.
Maar jij bindt de strijd aan met je vroegere zelf, toen je nog jong was, en student, en ongebonden.
Die tijd is voorbij, je bent geen speelvogel meer. Strijk neer, voor je helemaal pathetisch wordt.
Zo moeilijk kan het toch niet zijn, een vrouw te vinden?
Je bent een dokter en een schat van een vent.
Je zou alleen wat minder moeten drinken.
- NIKOLAI Het is als dokter dubbel moeilijk om te geloven in de liefde.
Je hoort iemand praten, je denkt aan je cursus dissectie, en je ziet ze meteen voor je:
die pompemde longen, die piepende luchtweg, die obscene tong.
Bij elke slok van je thee zie je het: hoe dat bocht zich een weg baant naar je maag,
hoe het zuur de koekjes afbreekt, hoe de stofwisseling zich op gang trekt in je darmen.
- ALEXANDRA Nikolai, alsjeblieft...
- NIKOLAI Hoe kan men de liefde bedrijven, als men tezelfdertijd denkt aan de werking van de organen die
daarvoor nodig zijn? Je staat te kokhalzen voor je het weet.
- ALEXANDRA Als jij érgens van kokhalst, is het van geborgenheid. Van het woord dan toch.
Dat strookt niet met jouw zelfbeeld van rebel. Maar ernaar verlangen doe je wél.
Waarom zit je zo vaak bij ons thuis, met een gelukzalige glimlach op je gezicht,
met kleine Pjotr op je schoot, en met een dampende schotel vóór je neus?
- NIKOLAI Als je liever hebt dat ik wegblijf?
- ALEXANDRA Jij bent altijd welkom! Jij bent mijn broer, mijn toeverlaat, mijn trots.
Ik wil alleen zeggen: neem een voorbeeld aan je zwager.
Ook Platonov was ooit een geweldige losbol – en waar vind je nu een even goede vader,
en een even goede man? Nikolai! Waar ga je heen?
- NIKOLAI Ik heb een borrel nodig.
(af, gevolgd door Alexandra)

IV. 6

Platonov en Ivanov, drinkend.

Enter Izaak.

- IZA AK Twee mannen van een grote generatie, die alles mee hadden om te slagen en die nu zitten te somberen over hun mislukking...
Mag ik erbij komen zitten? Ik wil er geen woord van missen.
- PLATONOV Doe maar. We leven in een vrij land, met veel vrijdenkers en een paar gevaarlijke fanaten.
- IZA AK En mijn schoonbroer? Is hij even tolerant?
- IVANOV Ik zou het appreciëren als u elders heen ging. De planeet is groot genoeg.
- IZA AK Dat dacht ik ook altijd. Totdat u mijn zuster hebt verleid en tegen ons hebt opgezet.
- IVANOV Jullie hebben Sarah geamputeerd als was ze een aangetaste arm of een rottende neus. In al die jaren hebben jullie niet een van haar brieven beantwoord. De mijne ook niet. Als Sarah langskwam, meestal op mijn aandringen, trof ze een gesloten deur, of werd ze door een hulpje weggestuurd, met beledigingen erbovenop. Alles is ze kwijtgeraakt, alles.
- IZA AK Ze heeft me nog maar onlangs gezegd dat ú alles voor haar betekent, en wij niets.
- IVANOV U heeft met haar gepraat? In haar toestand! Beseft u goed hoe funest die schok kan zijn?
- IZA AK Er zijn er anderen die in aanmerking komen als de breekhamer van haar gezondheid.
- PLATONOV Is dat een echt gouden horlogeketting die daar uit uw vestzak bungelt?
- IZA AK We bespreken de nakende dood van mijn zuster, en jullie willen weten of ik een echt gouden ketting heb? Hier!
(gooit Ivanov de ketting voor de voeten)
Verkoop ze! Gebruik het geld om een van uw putten te delgen!
Dan kunt u eindelijk ophouden met rond te strooien dat wij Sarah geen cent willen meegeven. Wat had u verwacht, dan?
Dat u, in ruil voor wat liefdesbeloften, uw failliet kon afkopen met één Jodenkind?
(verbijt tranen)
Sarah heeft mij bemoederd van toen ik amper praten kon.
Ze verdiende zoveel beter dan een snob als u. Mijn ouders komen de klap nooit te boven.
Ze kunnen haar niet ontmoeten. Ze kunnen dat niet aan.
Of denkt u dat mijn moeder, dat arme mens, er niet kapot van is?
Ook zij is op sterven na dood. Soms kan ik de slaap niet vatten, van de haat die ik voel voor u. U hebt mij beroofd van Sarah, u hebt haar uit mijn leven weggesneden.
En waarvoor? Om haar te vermorzelen.
Niemand kan u betichten van iets concreets, maar u hebt haar vermoord.
Langzaam, zonder sporen. Neem mijn ketting! Neem ze maar! Het is uw moordenaarsloon.
(snikkend af)
- PLATONOV *(na een lange stilte)*
Aan het geluid te horen waarmee ze neerviel, is het wel een ketting van het hoogste karaat.
(stilte)
Zoals uw zaken ervoor staan, moet u misschien overwegen om toch minstens die ene ketting te aanvaarden.
(stilte)
Per slot is het maar een miniem deel van wat Sarah toekomt.

IVANOV Ik val nog liever dood.
(*af*)

IZAAK (*beschaamd weer op*)
Excuseer...

PLATONOV Wat nu weer?

IZAAK Heeft u gezien waar ik mijn horlogeketting heb gegooid? Stomkop die ik ben!
(*zoekt, in paniek*)
Als ik thuiskom zonder, slaat mijn vader me verrot.
Waar is ze? U hebt haar gestolen, is het niet?
Platonov, de meest achterbakse en verdorven opschepper van ons district!

PLATONOV Ze ligt daar. Daar!

IZAAK (*raapt de ketting op*)
Dank u. Dank u!
(*af*)

IV. 7

Platonov. Anna Petrovna op.

A. PETROVNA Wat staat u me met grote ogen aan te kijken! U bent toch niet de boze wolf?
'Grootmoeder! Waarom hebt u zulke grote kijkers?' Wees niet bang.
(*kust zijn wang, dicht bij de mond*)
Roodkapje bijt niet. Toch niet tot op het bot.
(*kust weer*)

PLATONOV Voor mezelf ben ik niet bang. Ú hebt, zo te zien, uw zinnen op iets doms gezet.

A. PETROVNA Ach — op mijn oude dag...

PLATONOV Oude vrouwen hebben een excuus. Ze zijn seniel. U bent geen oude vrouw.
U bent zo jong als de zomer in juni. U hebt uw leven vóór u.

A. PETROVNA Ik wil mijn leven nu, niet straks. Want ik bén jong, Platonov. Afschrikwekkend jong.
Die jeugd van mij? Die trekt en sleurt aan mij als een wervelwind.
Ik krijg het er ijskoud van, zo jong ben ik.
(*probeert hem echt te kussen*)

PLATONOV (*lacht*)
Ze is op veroveringstocht! Ze komt de citadel bestormen! Ik ben geen citadel. Ik ben niets.
Ik ben de zwakheid zelve.

A. PETROVNA Jezelf neerhalen is het toppunt van ijdelheid.
Verjaag uw demonen en kijk de waarheid in het gezicht.
Er bestaat niemand van wie ik meer had kunnen houden dan van u.
En de vrouw van wie ú meer houdt dan van mij? Die moet nog geboren worden.
(*kust hem*)

PLATONOV (*maakt zich los*)
Kon ik u maar gelukkig maken! Dat kan ik niet.
Ik kan u enkel aandoen wat ik de andere vrouwen aandeed die zich op mij hebben geworpen.
Ik heb ze allemaal ongelukkig gemaakt.

- A. PETROVNA Wat een hoge dunk hebt u van uzelf! Wie bent u dan — de reïncarnatie van Don Juan? Godallemachtig, wat bent u aantrekkelijk in dit licht...
- PLATONOV Romances lopen alleen maar goed af als ik er part noch deel aan heb.
- A. PETROVNA Mon cher Michel! Het is een vrouw die voor u staat, geen wild beest. En hoe ontvangt u haar? Een sip gezicht, een waterige blik. Als ik u niet beval, ga ik wel weg. Is dat wat u wil? Zeg het dan. Ik ga meteen, en alles blijft zoals het was.
(*stilte; lacht*)
Kom op, sukkel! Pak me, pluk me, gebruik me.
Rook me op, tot het laatste stukje peuk, vertrap me dan, en duw me met uw hak aan stukken.
Wees een kerel!
(*kust hem*)
- PLATONOV (*tussen het kussen door*)
Ga naar iemand anders. Iemand die u meer verdient dan ik.
- A. PETROVNA (*idem*)
Een vrouw houdt van u, u houdt van haar, de nacht is zwoel, de wereld zwijgt — wie verzet zich daar nu tegen?
- PLATONOV (*werkt zich weer los*)
Ik ben geen eendagsvlieg! Ik geef niet thuis voor deeltijds amusement! Ik respecteer u, ik houd van u, maar ik walg van de platvloersheid van zo'n heimelijk rendez-vous, de boertigheid ervan, het onbeduidende proletendom.
- A. PETROVNA U respecteert me? Houdt van me? Waarom dan, wisselvallige vent, staat u weer te marchanderen? En waarom smijt u mij die smerigheden naar de kop? 'Boertigheid'? 'Proletendom'? Wat ik zoek, is juist... sereniteit.
(*legt hoofd op zijn schouder*)
Begrijp het nu eens eindelijk. Ik zoek rust.
Te kunnen vergeten, geen nood te voelen aan om het even wat daarbuiten.
U hebt er geen besef van, hoe benauwend mijn bestaan is.
- PLATONOV Ik ben niet geschikt om wie dan ook sereniteit te verschaffen.
- A. PETROVNA (*stampvoet*)
Michel! Alles leeft en beweegt, het leven spat een mens overal in het gezicht — waarom zouden wij dan ook niet mogen leven? Problemen zijn voor morgen. Vandaag, vannacht, moeten u en ik alleen maar leven!
(*schudt hem dooreen*)
Leef, leef, leef!
(*zucht*)
Het ligt aan deze plek. Waren wij in Parijs, u zou me vanzelf begrijpen.
- PLATONOV Op mijn erewoord en voor de laatste keer: laat me. Vlucht voor mij!
- A. PETROVNA (*lacht*)
U schiet uzelf in de voet, vriend. Nu laat ik u zeker nooit meer gaan.
(*omklemt hem*)
Kome wat wil, gebeure wat mag: u bent mijn eigendom.
Al richt u me te gronde, al ruïneert u zichzelf: u bent voorgoed van mij.
(*wil hem kussen*)
- PLATONOV Pas op! Daar is iemand!
(*ze duiken weg*)
- ZINAIDA (*woedend op, Lebedjev in haar spoor*)
Hij heeft toch nog meubelen? En waarom verkoopt hij ineens zijn landgoed niet!

- LEBEDJEV Dan zie je nooit je lening terug. Ivanov heeft schulden overal.
- ZINAIDA Dieven horen thuis in de gevangenis, hier lopen ze vrij rond.
Op kop dat protserige mens van wijlen jouw vriend, de generaal.
Heb je de jurken gezien, die dat serpent durft te dragen? Daar hebben wij voor betaald!
Haar handtas, haar parfum. De sokken van haar kleine Sergei, zijn zijden onderbroeken...
Alles heb ik Anna Petrovna gegeven. Zelf loop ik op scheefgelopen hakken.
- LEBEDJEV Koop dan een nieuw paar. Laat je eens lekker gaan.
- ZINAIDA Ik ben niet zoals zij! Zoals ze ook naar die Platonov loopt te lonken?
Een tochtige teef is er niets bij.
Intussen wijst ze Glagoliev zo genadeloos af dat de brave ziel er bijna in blijft.
- LEBEDJEV Je overdrijft. Anna is een uitbundig type, Platonov ook.
Maar hij zal toch niets met een andere vrouw beginnen als zijn halve trouwboek in de buurt is?
Welke man durft dat?
- ZINAIDA Iemand zou onder jouw neus onze eigen Sasja kunnen verleiden, jij zou nog niets in het snotje hebben.
(trillende onderlip)
Ze sluit zich al dagen in haar kamer op, ze keurt haar moeder geen woord of blik meer waardig.
Heeft ze tegen jou iets gezegd?
- LEBEDJEV *(omarmt haar)*
Wie weet, waarmee jonge mensen in het hoofd zitten?
Maak je niet altijd zo veel zorgen!
- ZINAIDA *(bijna vertederd)*
Beloof me één ding. Nooit geef jij nog aan iemand geld.
(weer kwaad)
En al zeker niet aan dat serpent. Het is afgelopen!
De generaal mag zich in zijn graf omdraaien als een everzwijn aan het spit:
morgen eis ik officieel haar wissels op.
Ik duw die schijtkont met haar neus in haar eigen drek!
(af)
- LEBEDJEV *(haar zuchtend achterna)*
Waar is dat voor nodig?
(af)
- ZINAIDA *(off; stem verdwijnt langzaam)*
En Babakina heeft gelijk over die Platonov!
Wij hebben onderwijzers nodig, geen rokkenjagers of mislukte Spinoza's.
Met zijn wereldvreemde ideeën! Ik laat die revolutionair eruit gooien.
Ik schrijf een brief naar zijn inspectie...
- LEBEDJEV *(off; stem verdwijnt langzaam)*
Liefje? Honnepon? Luister toch... Wacht nu even... Zinaïda!
- A. PETROVNA *(weer tevoorschijn, met Platonov)*
Zeg het nu maar, Misja. Wordt het ja of wordt het nee?
- PLATONOV Vooruit, dan. Ja. Maar had ik dit slechtgemanierde, zwakke lichaam niet?
Ik zou u alsnog van me af duwen.
- A. PETROVNA *(geeft hem oorvijs)*
Als u ja zegt, is het ja. Ik ga er niet op mijn knieën om smeken. Oké?

PLATONOV Ik wilde u niet eens beledigen. U betekent alles voor mij.
Mijn verstand wijst uw affectie enkel af omdat ik weet dat we een onherstelbare vergissing begaan.

ALEXANDRA *(gejaagd op)*
Misja! Godzijdank! Hier ben jij! Lieve Anna Petrovna?
Het spijt me dat ik jullie gesprek moet onderbreken.

A. PETROVNA Och. Het is maar een gesprek.

ALEXANDRA *(tot Platonov)*
Nikolai is onhandelbaar.
Hij moet een visite maken, hier vlakbij, maar hij heeft een stuk in zijn kraag.

PLATONOV Dat is nieuw.

ALEXANDRA Alleen kan ik hem niet aan. Hij kan een patiënt toch niet zomaar in de steek laten?
Het klonk als een kwestie van leven en dood.
Het spijt me, Anna Petrovna.

A. PETROVNA Wie ben ik? Naast een kwestie van leven en dood?

ALEXANDRA Snel!
(trekt Platonov met de arm mee)

PLATONOV *(maakt zich los)*
Ik kom, ik kom!
(Alexandra al af)
Tot zo?

A. PETROVNA In dit of in een volgend leven?

PLATONOV Zelfs Nikolai wordt ooit eens nuchter.
(kust haar innig; af)

A. PETROVNA *(huivert)*
God beware me... Dat arme vrouwtje van hem. Hoe erg.
Ik had haar uit mijn gedachten weten te bannen. Hoe wreed van ons!
Maar goed. Het is niet de eerste keer dat hij haar ontrouw is.
De ene zonde brengt de andere mee.
En wie weet ervan? Behalve God en zijn apostelen?

OSIP *(die al een tijdje heeft staan luisteren)*
Uwe excellentie? Hoe kunt u zoiets doen!

IV. 8

Anna Petrovna en Osip.

- A. PETROVNA Onze grote kruimeldief! Sta jij me weer te bespieden?
Of is het luistervinken? Heb je iets gehoord?
- OSIP Alles, Uwe Excellentie. Alles.
- A. PETROVNA Waarom zo bleekjes? Jij bent toch niet verliefd op mij!
- OSIP Ik was in een vuur gesprongen, als u het mij had opgedragen.
- A. PETROVNA Ik had jou opgedragen om naar Kiev te gaan.
- OSIP U was mijn patrones. Voor mij bestonden er geen andere heiligen, hier of in Kiev.
- A. PETROVNA Zo kan het wel weer, malloot.
Breng me nog maar een paar haasjes, ik stel me weer open voor geschenken.
Maar nu: aju, paraplu. Hoepel op!
En je steekt geen vinger uit naar Platonov, begrepen?
- OSIP Ik neem van u geen bevelen meer aan.
- A. PETROVNA Wat staat er nog op je lijstje? Moet ik in een klooster gaan?
Jij hebt geen zaken met wat ik uitspook. Kijk nu! Hij begint te janken.
Stop daarmee en luister.
(grijpt hem bij een oor)
Als Misja naar me toe komt, dan vuur jij een schot af.
- OSIP Op hem?
- A. PETROVNA Nee, man! In de lucht! Een goed luid schot.
(schuift hem het geweer toe uit I.1)
Kun je dat afschieten, jij?
- OSIP Dat kan ik als geen ander.
- A. PETROVNA Zul je het ook doen?
- OSIP Ik zal het doen.
- A. PETROVNA Je bent een brave jongen.
- OSIP Alleen, Platonov komt niet naar u toe. Hij is bij zijn vrouw.
Die laat hem niet gaan. Ik ken haar goed genoeg.
- A. PETROVNA *(lacht)*
Vergeet dat schot niet, of je krijgt het met mij aan de stok — grote stroppenzetter van me.
(af)
- OSIP Het is voorbij! Afgelopen! Alles ligt aan diggelen!
- IZAAK *(op)*
Osip! Ik heb een tweede klus voor jou!
- OSIP Laat me met rust.
- IZAAK Je krijgt een hoop roebels, voor iets waarvan je toch al houdt.
- OSIP Ik hou nergens meer van en ik heb geen geld meer nodig.

IZAAK Je moet ook aan Ivanov een aandenken schenken.

OSIP Uw eigen schoonbroer?

IZAAK Breek zijn benen, breek zijn ribben, breek een fles in zijn gezicht.

OSIP Platonov doe ik voor niets. Ivanov moet u zelf maar doen.

IZAAK Ik kan dat niet. Ik heb je nodig!

OSIP Laat mij met rust, man! Ik ben aan het lijden, ziet u dat dan niet?

IZAAK *(lacht)*
 Wat weet jij van lijden af? Je bent een Rus, en niet eens een knecht of een keuterboer. Je bent vogelvrij en hebt nergens last van. Ik heb mijn zuster verloren! Mijn ouders kwijnen voor mijn ogen weg! Ik ben te stom voor mijn studies! Ik haat de kroegen waarmee mijn vader ons geld verdient! Ik raak al jaren niet meer in het reine met mijn God! En jij komt mij vertellen dat je lijdt?

OSIP Ik ben mijn liefde kwijt. Mijn godin. Ze is van haar voetstuk gedonderd. Anna Petrovna is een hoer.

IZAAK Dat weet toch iedereen. Noem je dat 'lijden'? Dit is zo tekenend voor jouw soort. Altijd alleen maar in je eigen navel roeren. Mijn pijn is tegelijk persoonlijk en eeuwenoud. Niets van wat mij overkomt is toeval. Wij zijn het meest vervolgd volk uit de geschiedenis. Omzwervingen, pogroms, vernedering op vernedering. Lijden, lijden, lijden!

OSIP Wij weten wat lijden is, wij: de armsten van de Russen!
 Wij lijden honger, zitten onder het ongedierte, verliezen de helft van ons kroost bij de geboorte, leven als lijfeigenen en slaven, verknecht door kerk en rijkelui – en aan wie betalen we ons blauw? Voor een vochtig kruipkot zonder lopend water? Voor water dat versneden is met fluitjesbier? Aan woekeraars en haakneuzen als u!

IZAAK Wij zijn er al tweeduizend jaar veel erger aan toe!
 Daarom zijn wij uitverkoren, jullie niet!
 En jullie zullen het ook nooit zijn!

OSIP Als u zo uitverkoren bent, zal ik ú een aandenken verkopen.
(slaat 'm)

IZAAK *(lacht en kermt)*
 Zie je wel? Ik ben de meest vervolgd.
 Ik bied jou de kans om je rivaal in elkaar te rammen. Waar eindigt het mee?
(valt)
 Je slaat mij!

OSIP *(uitzinnig, schopt de liggende Izaak)*
 Wanneer gaat u eindelijk die rotkop houden?

IZAAK *(dronken en dizzy van de pijn)*
 Nooit. Jij bent onderdrukker. Ik de zondebok.
(lijkt uitgeteld)

OSIP *(beweegt zijn hand voor Izaaks ogen)*
 Vengerovitsj? Zul je voor altijd aan me denken, jongen?

IZAAK *(half lachend, half in zwijm)*
 Ik weet wat lijden is. Jij niet.
(krijgt laatste, harde trap)

IV. 9

*Platonov en Nikolai op.
Osip en Izaak op de achtergrond.*

- PLATONOV *(terwijl hij Nikolai voor zich uittrapt)*
Eruit! Jij gaat nu onmiddellijk naar die patiënt!
- NIKOLAI *(tegenstribbelend)*
Bewerk me morgen met een knuppel, Misja, maar laat me nu gaan pitten. Alsjeblieft!
- PLATONOV Jij bent een monster, Nikolai.
- NIKOLAI Als God mij nu geschapen heeft als monster?
- PLATONOV En als die patiënt intussen is gestorven?
- NIKOLAI Dan is hij in de hemel. Is hij niet dood? Dan hoef ik niet te gaan.
- PLATONOV *(duwt Nikolai voort, steeds kwader)*
Je zúlt gaan, smerig varken! Ik laat jou niet gaan slapen! Wat is er fout met jou?
- NIKOLAI Sinds wanneer ben jij zo'n klier? Wat bezielt jóu?
- PLATONOV Wat bezielt ons allemaal?
We zijn reddeloos, uit ons bloeit nooit iets op, tenzij wat onkruid uit een dode pens.
Een volstrekt verloren volk, geen knip voor de neus waard!
Niet een van ons naar wie je kijkt met enig plezier, allemaal even vulgair en vuil en slonzig.
(weent)
- NIKOLAI Zit je nu te janken?
(zucht)
Oké. Ik zal naar die zieke gaan.
- PLATONOV Doe wat je niet laten kunt.
- NIKOLAI Ik ben al op weg. Kijk maar! Ik vertrek nu!
- PLATONOV Donder op, man.
- NIKOLAI Ik ga al! Kijk! Ik ga!
(komt op stappen terug)
Maar nog één dingetje.
Zeg aan alle moraalridders, jezelf inbegrepen, dat ze moeten praktiseren wat ze preken.
Als jij nog niet zonder schaamte in een spiegel kunt kijken, verwacht dan niet dat mijn aanblik plots een balsem is voor jouw ogen — die er, tussen haakjes, verontrustend uitzien in dit licht.
Ze schitteren als twee scherfjes flessenglas. Maar goed! Ik ga!
(komt terug)
Een allerlaatste dingetje.
Ik zou je voor altijd met de nek moeten aankijken vanwege je onbeschoftheid tegen Babakina.
Duelleren ligt mij niet, anders had ik je uitgedaagd. Prijs je gelukkig!
Ik liet geen spaander van je heel!
(weer terug)
En nog iets. Sofia heeft me een briefje voor je meegegeven.
- PLATONOV Dat zeg je me nu pas?

NIKOLAI *(haalt een enveloppe tevoorschijn)*
Je biedt me ook weinig ruimte.

PLATONOV Wat heeft ze me te vertellen, dan?

NIKOLAI *(frutselt aan enveloppe)*
Weet ik het? Het is dichtgekleefd.

PLATONOV *(rukt hem brief uit de handen)*
Jij bent een monster, Nikolai! Rot op!

NIKOLAI Dan doe je de mensen al eens een plezier?
(af)

PLATONOV *(ijsbeert, met de brief in de hand)*
Moet je dit wel lezen? Je moet naar Anna toe. Dat heb je beloofd.
Maar wat heb je daar te zoeken? Je zult haar beschadigen, besmetten, voor altijd corrumperen.
Blijf weg van haar. Maar je wilt gaan! Ga dan!
(lacht)
Wie denk je dat je bent: jij, een dorpse onderwijzer, met een diva uit de grootstad!
Binnen een paar maanden is ze weg. Ik ga niet! Met haar vervloekte Parijs, altijd.
Ik leef hier, en ik zal hier blijven leven zoals hier altijd al geleefd werd.
Ik zal zuipen en vreten en mij gedragen als een ketter.
En op het eind zal ik smeken om de genade van een of andere god.
En de dokter zal te laat komen met zijn genadige morfine, omdat hij zelf zijn roes ligt uit te slapen.
(lacht)
We zijn allemaal dezelfde achterlijke idioten, genotsverslaafden en dronkenlappen.
Waarom veranderen? Men moet doen waar men goed in is.
(struikelt over Izaak)
Wat is er met jou gebeurd?

IZAAK *(onder het bloed, gaat staan, moeizaam sprekend)*
Ik ben het bewijs van mijn gelijk.

PLATONOV Heb je liggen te luistervinken, gluiperd?

IZAAK *(strompelt af)*
Wat valt er af te luisteren bij een plattelandsleraar?
(af)

PLATONOV *(schrikt van de opduikende Osip)*
Jij ook al? Waarom word ik omringd als door schimmen en spoken?

OSIP Om al wat te wennen aan de hel, misschien?

PLATONOV Stond jij ook te luistervinken?

OSIP *(komt dichterbij)*
Ik hoef niet te luistervinken. Ik weet genoeg.

PLATONOV *(deinst terug)*
Wacht! Ik heb een tip voor jou! Wacht! Een winstgevende tip!

OSIP Ik doe niet meer aan winst, mijnheer Platonov.
Ik doe alleen nog aan vergelding.
(heft zijn vuist)

PLATONOV *(weert af)*
Niet doen! Loop Izaak achterna! Pak hem zijn ketting af!

OSIP Welke ketting?

PLATONOV Een massief gouden ketting.

OSIP Ik moet u geloven? Na al uw andere leugens?

PLATONOV Hij heeft ze me vanavond laten zien. Loop hem achterna!

OSIP Zodat u naar de generaalse kunt lopen? Is dat uw plan?

ALEXANDRA *(off)*
Misja? Met wie ben je nu weer aan het kletsen?

PLATONOV *(roept, nog naar Osip kijkend)*
We zijn aan het afronden, schat! Ik ben er zo!

OSIP *(fluisterend)*
Ga naar uw onschuldige vrouw. Blijf bij haar, of ik zal u weten te vinden.
Al vlucht u naar het uiteind van de wereld.
(af, naar waar Izaak verdween)

PLATONOV *(opent brief; leest)*
'Beste Misja. Voel me als herboren. Ik wacht op jou tot vier uur in het tuinhuis in het park.
Sergei heb ik weggestuurd op jacht. Voor altijd van jou, Sofia.' Nee!
(lacht)
Deze prachtige vrouw — met haar teint van Carrarisch marmer, met haar lokken van goud —
is verliefd op mij, een berooide imbeciel? Zo ziet het geluk eruit!
Een nieuw leven, nieuwe hoofdrolspelers, een nieuw decor! Wel, waarom niet?
Op naar het tuinhuis in het park! Wacht op mij, Sofia!
Je was ooit van mij, je zult het opnieuw zijn!
(schudt het hoofd)
Maar wat doe ik dan met Anna? Met Alexandra en Pjotr? Nee! Ik ga niet!
(verscheurt de brief; stokt)
En toch. Waarom ook niet? Ze houdt van mij! Na al die jaren: ze houdt van mij!
Het moet zo zijn. Ik ga naar Sofia toe. Ik ga en ik bezoedel, ik trek alles door het slijk.
Kome wat er komt!

SERGEI *(op)*
Hier heb je hem! Platonov, ouwe jongen! Gouden vriend van mij!
(omarmt hem)

IV. 10

Platonov en Sergei.

- SERGEI Ik ga jagen! Ga je mee? Ga mee, man!
- PLATONOV Ik ben nog nooit op jacht gegaan.
- SERGEI *(zwaait lachend met wijsvinger)*
Jij leugenaar! De vrouwtjes weten wel beter!
(neemt het geweer uit I.1 en IV. 8 ter hand)
Ik ga een paar echte kippetjes afknallen. Ga toch mee, man!
(richt onhandig)
- PLATONOV *(duwt met één vinger de loop van zich weg)*
Ben jij al ooit op jacht gegaan?
- SERGEI *(richt lukraak omhoog)*
Alles heeft zijn eerste keer. Ik ben ook voor de allereerste keer straalbezopen.
Mijn god, Platonov! Ik kan mijn geluk niet op!
(legt geweer neer om Platonov weer te omarmen)
Ik ben zo blij dat ik dit met jou kan delen, ouwe gabber. Sofia is... van het goede te veel.
Te veel voor mij alleen!
(giechelt)
Het is zij die mij op jacht heeft gestuurd.
Ze wil een paar duifjes eten die ik speciaal voor haar geschoten heb.
Ja-a! Dat meisje heeft pikante fantasieën? Ga toch mee, man!
- PLATONOV Het komt wat ongelegen... Alexandra wacht op mij, met Pjotr en het avondeten.
- SERGEI Je weet niet wat je mist, jongen!
(zingt)
'Want in het bos, daar zijn de ja-a-gers!'
(giert)
- PLATONOV Ik zou me haasten als ik jou was. Straks is het donker, en dan zijn alle duiven onvindbaar.
- SERGEI Is dat echt? Natuurlijk! Bedankt, jongen! Hier ga ik dan!
(bijna af, toch terug)
En weet je wat we morgen van plan zijn te doen?
Raad eens? Je zult raar opkijken! Zelfs jij! We gaan Hamlet spelen.
- PLATONOV Hamlet?
- SERGEI Een beetje cultuur brengen in deze zuurstofloze contreien.
(giert)
Ze zullen niet weten hoe ze het hebben!
- PLATONOV Dat denk ik ook.
- SERGEI Ik ben Hamlet, natuurlijk. Sofia is Ophelia, jij bent Claudius.
- PLATONOV Claudius?
- SERGEI Ben je liever een doodgraver, dan? Nikolai is Horatio en maman is Gertrude.
Zo'n koningin hebben ze hier nog nooit gezien!
(uit het hoofd)

‘Moeder, gij hebt mijn vader diep gegriefd! De koorts in ’t bloed is op uw jaren mak En wacht gedwee op ’t oordeel van ’t verstand. Maar welk gezond verstand ruilt dit voor dat? De ene man probleemloos voor de and’re? O Schaamte, waar blijft toch uw blos!’
(giert)
Wat zeg je me daarvan? Ben ik een Hamlet of ben ik geen Hamlet?
(lachend af, zonder geweer)

PLATONOV (stilte)
Een schoft. Dat is wat ik ben. Een schoft!
(stilte)
Maar men móet zijn wat men is. Kome wat er komt.
(snelt af)

(het geluid van een aanrijdende trein, steeds luider en dichter)

OSIP (op, met Izaaks ketting in de hand)
Waar is hij? Zag ik hem net niet weglopen? Mijnheer Platonov!
Waar bent u? Mijnheer Platonov?

ALEXANDRA (op)
Osip? Wat doe jij hier?

OSIP Waar is mijnheer Platonov?

ALEXANDRA Wat gebeurt er? Waarom zoek je hem?

OSIP Hij is niet bij u? Ik had hem bezworen bij u te blijven!

ALEXANDRA Sinds wanneer krijgt hij orders van jou?

OSIP (kreunt)
Hij is naar de generaalse. Anna Petrovna was hier, ze heeft hem bij haar ontboden. Alles is verloren, lieve Alexandra, we zijn allebei verraden.

ALEXANDRA Waarom zou hij niet bij Anna Petrovna zijn? Ze stonden net ook al te praten.

OSIP Het is niet om te praten dat ze elkaar zien! Waar hebt u uw ogen zitten, lieve kind? In uw achterzak?

ALEXANDRA Je liegt.

OSIP God is mijn getuige. Ik heb het zelf gezien.
Ze stonden te knuffelen en te kussen – daar, waar u nu staat.

ALEXANDRA Je liegt! Je bent een onbetrouwbare bedrieger!

OSIP Mijn moeder en mijn vader mogen uit de hemel vallen! Hij is naar de generaalse toe. Hij steekt ons allebei een mes in het hart. Het is voorgoed voorbij.

ALEXANDRA Dit kan niet. Onmogelijk.

OSIP (neemt geweer ter hand)
Ze gaf me nog één bevel. Het laatste wat ik doe voor haar.
(schiet)
Laat ze elkaar nu maar bepotelen.
(gooit geweer neer)

ALEXANDRA (in shock)
Hij liegt? Hij bedriegt me? Waar ik bij sta? In mijn gezicht?

OSIP *(begraaft zijn hoofd in de handen)*
Maakt u zich geen zorgen, mevrouw Alexandra.
Ik snij hem de keel af. Ik snij hem aan stukken.

ALEXANDRA Hij trapt me van zich af? Ben ik een oude hond?
(strompelt naar de treinsporen)
Vergeef me, Heer. Zo kan ik niet leven.
(gaat op de treinsporen liggen)
Vergeef me, God. Vergeef me, Pjotr.
(aanstormende trein klinkt steeds luider)

OSIP *(kijkt op)*
Alexandra! Alexandra, wat doet u nu!
(sleurt haar net voor de aanstormende locomotief van de sporen af)

ALEXANDRA *(tegenstribbelend, woedend)*
Ik wil zo niet leven! Laat mij gaan! Ik wil het niet!

OSIP *(houdt haar in bedwang)*
Maakt u zich geen zorgen. Ik snij hem de keel over. Zodra ik hem zie.
(achter hen rijdt de trein ruimte en tijd finaal aan stukken; lang nagalmend kabaal; het speelveld blijft vol ravage achter)

V. Braakland met stemmen

Later.

Uitdijend als twee waterkringen, vertrekkend uit Voinitsevka en Platonovka.

V. 1

*Enter Ivanov en Lvov.
Sarah in de achtergrond.*

- LVOV Raadslid Ivanov? U hebt dit gesprek nu lang genoeg weten te mijden.
- IVANOV Hoezo, 'mijden'? We kennen uw refrein.
Ik schiet onvergeeflijk tekort en u bent de integriteit in persoon.
- LVOV Er ligt een prachtvrouw op sterven.
Ze zou een laatste keer haar vader en moeder willen zien, van wie ze zielsveel houdt.
Zij weten dat, en ook dat hun kind niet lang meer heeft te gaan,
maar de verdomde wreedheid van de mens getrouw weigeren ze ieder contact,
om aan hun God te bewijzen hoe onverzettelijk ze zijn in hun geloof.
En de man voor wie ze alles heeft opgeofferd, trekt steeds meer op met de Lebedjevs.
- IVANOV Ik ben daar al een poosje niet meer geweest.
- LVOV Indien u Sarah de tijd gunde om te sterven als gevolg van de natuurlijke loop der dingen,
zonder haar telkens weer in de rug te steken met uw botte, openlijke cynisme
– zouden de Lebedjevs en hun bruidsschat dan plots in rook opgaan? Waarom zo gehaast!
- IVANOV Volgens u ben ik met Sarah getrouwd om haar bruidsschat.
Die werd mij door de neus geboord, dus nu drijf ik haar het graf in, om me te kunnen voorzien
van een andere vrouw, met een andere bruidsschat.
Wat is de mens voor u toch een overzichtelijke, doelgerichte machine!
- LVOV Als dokter eis ik dat u verandert van gedrag. U vergroot het lijden van uw vrouw.
- IVANOV Ik pleit schuldig. Ik wil me verantwoorden tegenover ieder mogelijk opperwezen.
Maar niemand heeft u gerechtigd mij te komen folteren.
- LVOV Vóór ik gestrand was in deze streek, kon ik leven met de gedachte dat er achterlijke,
zichzelf bedriegende mensen bestonden. Maar nooit heb ik willen geloven dat er criminele
geesten konden bestaan die bewust en opzettelijk het kwade bedreven.
Ik hield van de mens, ik bewonderde de mens. Toen liep ik u tegen het lijf.
- IVANOV Wat legt u me concreet ten laste, man?
- SASJA *(op, in ruiterkledij)*
Nikolasja?
- LVOV Hier is uw antwoord! In levenden lijve!
(af)
- SASJA Waar zat je, de afgelopen tijd?
- IVANOV *(ontzet)*
Sjoerotsjka, nee. Niet hier!
(loopt af)
- SASJA Nikolasja? Nikolasja!
(af, achter hem aan)

V. 2

*Platonov, slapend.
Enter Sofia.*

- SOFIA *(schudt hem wakker)*
Misja? Misja! Wakker worden!
- PLATONOV *(moeizaam wakker wordend)*
Uh? Wat?
- SOFIA
Waar blijf je? Je had gezworen dit keer wel op tijd te zijn.
- PLATONOV
Was ik niet in slaap gevallen, was me dat ook gelukt.
- SOFIA
Ik haast me naar je toe, onnozel van liefde, verhit als een bakvis.
Jij riekt naar goedkope wijn, bent morsig aangekleed, je haar in pieken...
- PLATONOV
Daar heb je haar weer, daar héb je haar weer...
- SOFIA
Ik heb dag en nacht pijn achter mijn borstbeen.
Ik ben in korte tijd zo mager als een stokbrood geworden.
Zie je niet hoe erg ik eraan toe ben? Hoe slecht ik eruitzie?
- PLATONOV
Nou! Had ik het geweten?
- SOFIA
Als je van mij hield, kreeg je zoiets niet over je lippen.
Ik ben niet jouw lokale buurtsnol, een viswijf dat zich door jou laat commanderen met een vingerknip.
- PLATONOV
Zo iemand heeft haar voordelen.
- SOFIA
Waar blijft het geluk dat je me beloofde?
- PLATONOV
Ik heb je beroofd van alles, meer dan je ergste vijand zou doen.
Reputatie, gezin, toekomst, respectabele oude dag: wég. In ruil voor wat?
Nop! Dit slippertje richt je totaal ten gronde, gratis en voor niets.
- SOFIA
Slippertje? Ik heb alles op het spel gezet voor jou!
- PLATONOV
Gaan we muggenziften? Jij kiest dit woord, ik een ander. Feit blijft: ik heb jou geruïneerd.
En wacht tot je hoort hoe je man zal piepen, als hij het ooit te weten komt.
- SOFIA
Maak je borst maar nat. Hij weet ervan.
- PLATONOV
Sergei?
- SOFIA
Ik heb het opgebiecht voor ik naar hier kwam.
- PLATONOV
Maak dat een ander wijs.
- SOFIA
Nu trek je wel wit weg. Ik heb een gat in mijn hoofd, dat ik nog altijd van je houd.
Maar nu weet je boezemvriend dat tenminste ook.
- PLATONOV
Onmogelijk!
- SOFIA
Vroeg of laat moest het ervan komen.

PLATONOV Waarom sta je dan te beven als een riet?
Hoe heb je het hem verteld? En wat deed hij?

SOFIA Hij raakte in paniek. Zoals jij nu. Je zou je gezicht moeten zien.
Het is ondraaglijk, zoals jij kijkt.

PLATONOV Wat zei hij?

SOFIA Hij dacht eerst aan een grap.
Daarna trok hij bleek weg, begon te stotteren, te snotteren, op zijn knieën rond te kruipen...

PLATONOV *(hoofd in de handen)*
Wat heb je aangericht? Je hebt hem vermoord. En dat vertel je kalmpjes en onaangedaan.
Heb je mijn naam genoemd?

SOFIA Zoals jij het ziet, was er geen reden om hem wat dan ook te vertellen.

PLATONOV Natuurlijk niet.

SOFIA Hoe kun je dat, als eerlijk mens, nu menen? Je moest je schamen!

PLATONOV We hebben hem vermoord!
Die arme kerel is in tranen uitgebarsten, hij heeft rondgekropen op zijn knieën.
Had jij niets gezegd, was hij het nooit te weten gekomen.

SOFIA Ik was verplicht het hem te zeggen. Ik ben een eerlijke vrouw.

PLATONOV Wat bereik je met je eerlijkheid?
Dat je voor de rest van je leven wordt gescheiden van je man.

SOFIA Allicht, 'voor de rest van mijn leven'.
Hoe anders? Misja! Jij begint te klinken als een judas.

PLATONOV Wat moet er van jou terechtkomen als wij met elkaar breken?
Jij zult trouwens van ons twee de eerste zijn die de ogen zal openen en mij in de steek zal laten.
(wegwuiwend)
Doe wat je wil, Sofia. Jij bent zoveel eerlijker dan ik.
Ontferm jij je maar over deze hele verdomde rotzooi.

SOFIA We laten de boel de boel. We trekken weg van hier.

PLATONOV Ja! Laten we weggaan! Maar snel!

SOFIA Ik heb mijn moeder geschreven. We kunnen voorlopig bij haar verblijven.

PLATONOV Om het even! Regel jij alles maar!

SOFIA *(opfleurend)*
Dit is onze kans op een nieuw leven. Luister je, lieve schat?
Ik breng je naar een plek waar het leven draaglijk is, vol echte zonneshijn, weg uit deze
klamme vuiligheid, het gammele krocht waarin je les moet geven aan achterlijke koters,
de ranzigheid van heel dit nest, inclusief de smerige plunje waarin je rondloopt, tegenwoordig.
Ik maak weer een man van jou. Ik maak ons allebei gelukkig.
Ik maak van ons oprechte werkers. Handarbeiders! Echte mensen, met eelt op de vingers!
We zullen brood eten dat we zelf hebben verdiend!

PLATONOV Sofia, toch! Welke stiel heb jij geleerd? Weet jij wat werken is?
In de gegeven omstandigheden kunnen we de dingen beter duidelijk stellen in plaats van ons te
troosten met begoochelingen. Niettemin: zeg jij het maar! Jij weet het best!

SOFIA Natuurlijk zijn er vrouwen met meer capaciteiten en ervaring dan ik, maar ik ben zoveel sterker dan zij. Dankzij jou. Wanneer vertrekken we? Morgen? Vanavond? Zo dadelijk?

PLATONOV Beslis jij maar. Doe maar!

SOFIA Zo dadelijk, dan. Kom tegen tien uur naar het station, breng alleen het hoogstnodige mee. Zal je er zijn?

PLATONOV Natuurlijk.

SOFIA Zweer me dat je komt.

PLATONOV Erewoord. Hoe sneller, hoe liever.

SOFIA Je beseft je geluk niet, sufkop. Morgen al ben jij een kraakvers ander mens. Weer propere lucht in onze longen, weer zuiver bloed in onze aderen! Hier, mijn hand. Knijp erin, zodat ik het ook zelf geloof.
(Platonov kust haar hand)
Zorg dat je er bent, onbehouden lummel van me. Ik zal op je staan wachten. Nu niet beginnen te tobben, hoor je me? Tot ziens, voorlopig. Ik heb niet lang nodig om te pakken. Oké? Tot zo!

PLATONOV *(laat zich door haar kussen)*
Was het nu tien uur of elf uur?

SOFIA Rond de klok van tien. Kom gerust wat vroeger! En trek iets fatsoenlijks aan! Ik heb wat geld opzijgelegd, we kunnen onderweg een hapje eten. Niet beginnen te somberen! Ik zie je om een uur of tien? Tot zo!
(af)

PLATONOV Tot zo!
(peinzend)
Ik schrijf nog snel een brief naar Sergei, en een naar Alexandra. Kunnen ze even uithuilen. Daarna: vergeven en vergeten!
(schenkt glas wijn uit)
Vaarwel, bloedeloze ruïnes waarin ik heb geleefd! Vaarwel: Anna, Alexandra, al de rest! Morgen ben ik een splinternieuw mens, en mijlenver hiervandaan!
(ad fundum)
Hoe zal ik mijn hemden pakken? Een koffer heb ik niet.
(schenkt weer in)
Wie schrijf ik eerst? Alexandra? Anna? Sergei moet maar even wachten. Anna schreef me zelf al zo veel brieven! Wat zei ze weer?
(rommelt; vindt niets; parafraseert)
'Waarom beantwoord je mijn epistels niet, jij domme, tactloze minus habens!' Zoiets.
(gaat liggen, drinkend)
Dat handschrift van haar! Zo precies, zo karaktervol!
Komma's op de juiste plek, spelling onberispelijk: elke brief een kunststuk!
(gaat door met tobben, af en toe kleren pakken, weer uitpakken, liggen, drinken — niets doen)
Morgen! Morgen ben ik een heel ander mens!

V. 3

*Ivanov en Sasja op.
Platonov, tobhend en lanterfantend.*

- IVANOV *(met Sasja in zijn spoor)*
Ga weg! Jou zien opduiken kan vernietigend zijn voor Sarah.
- SASJA Ze kan me niet gezien hebben, ik kwam achterom, en ik ben zo weer weg.
- IVANOV Wat je doet is onbekoekt en onmenselijk. Het arme kind ligt op sterven.
- SASJA Ik deed geen oog dicht. Zeg me minstens: gaat het goed met jou?
- IVANOV Natuurlijk niet. Ik pijnig constant mijn hersenen, ik vind geen rust, de mensen in mijn omgeving doen daar nog een schepje bovenop. Ik ben uitgeput, Sjoerotsjka. Nu kom jij er ook nog bij. Het is allemaal zo misselijkmakend en geschild. En allemaal mijn schuld!
- SASJA Hoezo! Heb jij een bank bestolen? Valse munten geslagen?
- IVANOV Dit is niet om te lachen, Sasja.
- SASJA Is het jouw schuld dat je liefde voor je vrouw is opgedroogd? Komaan! Je bent echt niet de eerste, hoor — geen enkel mens is zijn gevoelens meester. Heb jij erom gevraagd, jouw liefde te verliezen? Nee. Is het jouw schuld dat ze ons aantroef? Nee. Jij hebt nooit gewild dat ze ons bezig zag.
- IVANOV Straks is het haar schuld, dat we zaten te flikflooiën.
Al die bestofte uitvluchten, die gemeenplaatsen — ik heb er zo mijn buik van vol.
Ofwel sla ik iets kostelijks aan stukken, ofwel...
- SASJA Ja! Sla iets aan stukken. Dat is exact wat jij moet doen.
Trap iets in elkaar, schreeuw je longen uit je lijf! Dat is je goede recht!
Je bent kwaad op mij, ik heb een stommitieit begaan door naar hier te komen.
Reageer je af, werk het uit op mij! Komaan! Verlies je geduld! Barst los! Word woest!
(stilte)
- IVANOV Jij kunt zo gek doen?
- SASJA Zien we daar een glimlachje ontstaan? Doe me een lol, Nikolasja. Glimlach nog een keertje.
- IVANOV *(grijnst)*
Telkens als jij me wat gezond verstand inpepert, krijgt jouw gezicht iets onschuldigs, bijna kinderlijks. Je spert je ogen open alsof je kijkt naar een komeet.
Een man die zo zou kijken is een naïeve idioot. Vrouwen komen ermee weg.
Ze lijken eens zo charmant en evenwichtig en gracieuus en gul.
Sta even stil, er ligt stof op je schouder.
(veegt het weg)
Als een man sterk, gezond en opgewekt is als een beer, kijken jullie niet naar hem om.
Gaat het bergaf met hem, en leert hij zijn lot luidop te bejammeren,
dan klemmen jullie je plots aan hem vast.
Is het echt zo erg om de compagnon te zijn van een flinke, dappere vent?
En is het lonender om de oppas te mogen spelen van een snotterende mislukkeling?
- SASJA Elke vrouw verkiest een pechvogel boven een arrivé. De liefde van de vrouw is ondernemend. Succesvolle mannen? Die worden opgeslokt door hun besognes, van beursnotering tot politiek

gekissebis. Veel ruimte blijft daar niet voor liefde over.
Elke dag ontbijten met het vrouwtje, 's zondags een gezamenlijke wandeling,
de jaren aangenaam laten passeren en bij haar graf een traantje plengen – klaar.
Voor ons, vrouwen, is de liefde het leven zelf.
Ik hou van jou, Nikolasja, dus lig ik er 's nachts wakker van, hoe ik jou kan redden van jouw
lusteloosheid, wat ik moet ondernemen om jou te volgen naar het eind van de planeet.
Het toppunt van geluk voor mij? Een hele nacht opblijven om jouw aantekeningen te ordenen
en te kopiëren. Met jou, te voet, een bergtocht maken, tot we niet meer verder kunnen.
Of doodeenvoudig waken bij een deur waarachter jij te slapen ligt, opdat niemand je zou wekken.
Hoe groter de last, hoe dieper de liefde!

IVANOV 'De ondernemende liefde?' Dat is ofwel de gril van een tienermeisje,
ofwel – wie weet? – de liefde zoals ze zou moeten zijn.
(opgemonterd)
Sjoerotsjka, lief mooi kind, wat straal jij toch altijd van levenslust? Het zonnetje in huis.
Terwijl ik? Een lusteloos uilskuiken. Ik jaag mijn brave godvrezende medeburgers het bloed
onder de nagels vandaan, ik jeremieer aan een stuk door over mijn treurige lot.
(lacht)
'Wee mij! Boe-hoe! Boeh-hoehoe!'
(ernstig)
Maar goed. Het is tijd dat je gaat.

SASJA *(kuisen kus)*
Ik ga al. Je zult van mij geen last meer hebben. Maar luister eerst nog even heel erg goed.
Ik ga weg nu, en jij gaat meteen naar je vrouw, en je gaat aan haar bed zitten.
En je blijft daar zitten. Moet je daar een jaar zitten, dan zit je daar een jaar.
Tien jaar? Tien jaar. Blijf naast haar zitten, en treur, en vraag haar om vergeving.
En ween. En rouw, wanneer de tijd daar is. Neem daar allemaal je tijd voor.
Zo hoort het, zo moet het. Aan mij moet je niet denken.
Het belangrijkste is, dat je inmiddels je zaak niet verwaarloost.

IVANOV *(weer somber)*
Sasja, zeg dat niet.
Ik krijg weer dat gevoel, alsof ik al maanden niets dan duivelsboleten en vliegenzwammen heb gegeten.
(drukt zijn duimen tegen zijn slapen)
Alles loopt weer door elkaar. Ik weet soms niet meer waar ik ben!

SASJA Schrijf me, als je zin hebt, ten vroegste binnen een week of twee.
Een kattebel is genoeg. Daar ben ik al blij mee.
Misschien schrijf ik iets terug, weer een tijd later.
Daarbij moet het blijven. Dat is onze plicht.

BORKIN *(op)*
Sasja Lebedjeva? Ik had u niet gezien.
(tot Ivanov)
Wat brengt haar naar onze eenvoudige stulp?
(tot Sasja)
Wees welkom, lieve kind!

V. 4

*Sasja en Borkin.
Platonov meets Ivanov, part 2.*

- SASJA *(gegeneerd)*
Dank u wel, mijnheer Borkin. Ik kan helaas niet blijven.
- BORKIN
U bent een beetje afgefallen. Nog knapper geworden.
- SASJA
Raadslid Ivanov? Ik moet echt gaan.
- IVANOV
Tot ziens, Sasja Lebedjeva.
- BORKIN
Maak mijn groeten over aan uw beide ouders!
- SASJA
Tot ziens, raadslid Ivanov. Tot ziens!
(af)
- BORKIN
Wat een wolk van liefalligheid!
Ik kwam voor proza, wat loop ik tegen het lijf? Een sonnet!
- IVANOV
Wat moet je? Geld? Mijn goedkeuring voor weer een krankzinnig plan? Zeg op!
- BORKIN
Iedereen verklaarde me voor gek toen ik mijn baan opgaf en voor u kwam werken, maar ik ben blijven zwoegen als een beest, ik ben blijven zwijgen als het graf, bij ieder van uw beslissingen. Ik voerde ze uit, in uw plaats — en ja, dat deed ik vaak met harde hand, en met soms een slag om de arm, op het randje van de wet. Omdat ze anders niet uit te voeren wáren, uw experimenten. En omdat ik erin geloofde, in uw wonderlijke oplossingen, en in de prachtige woorden waarmee u ze verkocht aan mij. Ik leek wel het neefje, en u de oudere, wijzere oom. Maar nu, na al die jaren van labeur, vallen de schellen me definitief van de ogen. Ik veracht uw plannen, ik voel me bekocht door uw woorden, ik voel me door u verraden en vernederd! Altijd staat u klaar om mij te veroordelen voor een chaos die begint bij u, bij uw onkunde en uw besluiteloosheid. Ik werk me dag en nacht te pletter, maar nooit krijg ik één woord van dankbaarheid te horen!
- IVANOV
Dankbaarheid?
Door al jouw gesjoemel, dat je ook overal rondbazuint, heb ik een slechte naam gekregen. Ik wil niets meer met jou te maken hebben! Rot op!
- BORKIN
Wat gebeurt er, als al uw bezittingen worden verkocht? Waar moet ik gaan wonen? Hebt u daar al eens aan gedacht? Ik heb geen uitzicht op de jonge bruid van de Lebedjevs. Ik heb mijn hebben en houden geïnvesteerd in uw bodemloze put — en u veroordeelt mij, omdat ik hier en daar een centje probeer bij te verdienen? Ik heb in dit hol gewoond en gewroet als een mol onder de grond. Al mijn gedachten en betrachtingen waren voor u en uw hooggestemde dromen. En wat bezit ik nu? Wat ben ik? Wat kan ik ooit nog worden?
- IVANOV
Iemand als jij komt altijd op zijn pootjes terecht.
- BORKIN
Maakt u zich dat maar wijs, dat is het gemakkelijkste, eens te meer. Ik heb amper geleefd, ik had zelf ook talent, ik had ook plannen, ooit. Ik ben bijna vijftig, stel dat ik zestig word, dan heb ik nog tien jaar te gaan. Hoe moet ik al die tijd gaan vullen, als uw have en goed onder uw kont vandaan worden verkocht? U hebt mijn bestaan verwoest. Als u eens wist hoe ik me schaam in uw plaats! Die pijn is met niets te vergelijken. Ik toon mijn pijn niet snel, maar ik bezit ze wel. Mijn god! Bestond de kans maar om je leven met een schone lei te herbeginnen. Je wordt wakker, op een heldere, stille ochtend en je merkt dat je al aan een nieuw leven bezig bent.

Dat je hele verleden is opgegaan in rook en dat je een herkansing krijgt.
(*verbijt tranen*)
Zeg het me Ivanov hoe kan ik de klok terugdraaien – die van mij? Hoe?

- IVANOV Als je me nodig hebt? Je weet me te vinden. Zoals altijd.
(*gaat nors aan de andere kant van het speelveld zitten*)
- BORKIN (*snuut zijn neus*)
Mijnheer Platonov?
- PLATONOV (*tobbend, lanterfantend*)
Maak het kort, beste Borkin – ik ben gehaast! Ik moet weg!
- BORKIN (*haalt een geopende envelop tevoorschijn*)
Ik was net bij de vrederechter om een verkoop te beklinken.
Hij gaf mij een dagvaarding voor u mee.
- PLATONOV (*verbaasd, opent de brief*)
Een dagvaarding?
(*leest*)
Michael Platonov, blablabla, opgeroepen zich te verantwoorden,
wegens belediging van weduwe Mafutka Babakina.’
(*lacht*)
Ze heeft doorgezet? Bravo voor ons hygiënisch aftreksel van vlooiën en bedluizen!
Nu ben ik pas de klos! Fantastisch.
Maar verkeert de brave apothekersweduwe niet al volop in verloving?
Haar opleiding tot gravin Sjabelski?
- BORKIN Ze heeft een ego zo groot als een kasteel. En u hebt op haar ziel getrapt.
- PLATONOV Goed gedaan van haar! Wanneer komt de zaak voor?
(*leest*)
Overmorgen? Dit zou ik niet mogen missen. Een meid met pit!
Ze had het veel eerder moeten doen.
- BORKIN (*wijst naar de brief*)
Heeft u gezien wie ze oproept als getuigen?
- PLATONOV (*leest, met stijgend plezier*)
‘De heer dokter Triletksi.’ Nikolai?
(*lacht*)
Dat is geen vredegerecht meer, dat wordt een vaudevilletheater.
‘De heer Sergei Voinitsev. Mevrouw Sofia Voinitseva.
De weduwe Anna Petrovna Voinitseva. De heer Izaak Abramovitsj Vengerovitsj.
De heer en mevrouw Pavel en Zinaïda Lebedjev. Mejuffrouw Sasja Lebedjeva.
De heer dokter Lvov! De heer Porfiry Glagoliev! De heer en mevrouw Nikolya en Sarah Ivanov!’
(*roept*)
Ivanov! U mag ook komen naar mijn proces!
- IVANOV (*hoofd in de handen*)
Had u niet net beloofd om zo snel mogelijk te vertrekken?
- PLATONOV Kunt u zich inbeelden hoe fantastisch zo’n proces tegen mij zou zijn verlopen?
Met welk spektakel? Wacht! Ik weet wat ik kan doen!
(*schrijft op achterkant*)
‘Mevrouw! Ik dwong u mij te kussen omdat ik pissig was.
Nu zou ik u kussen als een gouden relikwie. Toch heeft u groot gelijk mij te straffen.
In de rechtbank zien we elkaar niet, helaas. Ik vertrek straks voor altijd.
Word gelukkig en vergeef mij nooit. Platonov.’
(*weer in envelop*)
Kun je dit aan haar bezorgen?

BORKIN *(kijkt naar de brief)*
Ik weet niet of ik daar binnen de kortste keren nog passeer.

IVANOV
Je zit elke dag bij haar en Sjabelski op schoot!
Je laat je fêteren en vetmesten als was jij haar aanstaande bruidegom.

PLATONOV
Ik zal je dertig roebel geven.

IVANOV
Dertig roebel? Dat is geldklopperij!

BORKIN *(steekt zijn hand uit)*
U kent mijn bijnaam. ‘Handje contantje.’

PLATONOV *(tast in zijn zakken)*
Ik heb niets.

BORKIN
Wanneer zie ik mijn dertig roebel dan?

PLATONOV
Ik stuur ze op! Uit den vreemde! Ik zweer het!

BORKIN *(gespeelde zucht)*
Oké. Ik neem het risico. Eens te meer.

PLATONOV
Eén ding nog! Zeg tegen iedereen die je tegenkomt dat ik Babakina op mijn knieën om vergeving heb gesmeekt. En dat ze mijn excuses botweg heeft afgeketst. Tegen iedereen!

BORKIN
Allemaal voor dertig roebel? Ik ben te goed voor deze wereld.
(gaat op de achtergrond een krantje zitten lezen)

PLATONOV
Formidabel! De eerste keer dat een vrouw mij te grazen neemt, in plaats van omgekeerd. Waarom leggen ze ons ook altijd in de watten!
Hoe meer je een vrouw behandelt als een stuk stront, hoe meer ze zich in je armen stort.

IVANOV
Wat zijn wij – u en ik, en Nikolai, en Sergei – wat zijn wij, behalve doodvermoeide utopisten? We hebben onze hoge aanspraken niet volbracht – van de weeromstuit zijn we gulzige zwartkijkers geworden. Alles waar onze generatie vroeger voor stond, moet nu met duivels plezier aan diggelen, om te verhullen dat we te klein en te laf en te ongeduldig waren om ons werkelijk te meten met onze idealen.

PLATONOV
Rot toch op, u en ik hebben niets met elkaar gemeen.
U verpietert! Ik handel. U zit vast! Ik vertrek.

IVANOV
Waarheen? U weet het zelf niet eens. Stel: Moskou – wat dan?
Vooropgesteld dat u een onderkomen vindt, en vast werk. Wat dan?
Of stel: het wordt Berlijn, Madrid, New York.
Vooropgesteld dat u de taal onder de knie krijgt, in een jaar of twee: wat dan, wat dan, wat dan?
Waarom zou u slagen, daar, in wat u nooit voor elkaar hebt gekregen, hier?
Terwijl u over land en zee uw grootste hinderpaal met u meeslept: uzelf?

PLATONOV
Ik dacht dat ik de cynicus was! U bent hier de zwartgallige. En blind op de koop toe.
De essentie van de vlucht is de vlucht zelf. Dát is de nieuwe start.
Waar je belandt is niet zo belangrijk, als je hier maar wegraakt.
Dat is wat u me kwalijk neemt. U kleeft! Ik breek. U blijft! Ik ga.

IVANOV
Maar ga dan! Ga dan! Wat houdt u tegen? Ga!

A. PETROVNA *(op)*
Misja? Eindelijk! Hier ben jij!

V. 5

*Platonov en Anna Petrovna.
Ivanov doolt tobbed rond, Borkin leest zijn krant en rookt een sigaret.*

- A. PETROVNA Hebt u mijn brieven gekregen?
- PLATONOV Ja.
- A. PETROVNA Waarom bent u niet op komen dagen?
- PLATONOV Ik was ziek.
- A. PETROVNA U liegt.
- PLATONOV Allicht.
- A. PETROVNA Waarom?
- PLATONOV Ik hou niet van vragen.
- A. PETROVNA Waarom?
- PLATONOV Omdat ik wel eens zou kunnen antwoorden.
Dat wordt de dood van ons allebei.
- A. PETROVNA U stinkt naar zweet en wijn, uw ogen zijn bloeddoorlopen, uw gezicht en uw kleren vuil...
Bent u dronken?
- PLATONOV Als een Zwitser.
- A. PETROVNA *(waart rond tussen de rommel)*
Hetzelfde liedje als vorig jaar. Heb niet het lef om nog meer te drinken!
- PLATONOV Lef is niet nodig. Een kurkentrekker volstaat.
- A. PETROVNA *(treft een voorraad flessen)*
U zult ervan langs krijgen, als moeder de vrouw terugkomt.
Wilt u dat ze terugkomt?
- PLATONOV Ik wil maar twee dingen. Stel me geen vragen en kijk me niet in de ogen.
- A. PETROVNA *(opent fles)*
U legt het wel weer bij met Alexandra. Van mij heeft ze niets te vrezen, ik ben geen rivale,
ik kan prima leven met een duidelijk afgebakend territorium.
(proeft)
Lekker! Laten we er nog eentje drinken en dan voor altijd stoppen.
(schenkt in)
Heeft u mij gemist?
- PLATONOV Elke seconde.
- A. PETROVNA *(ze drinken)*
Waarom bent u dan niet naar me toe gekomen?
- PLATONOV Geen vragen! Ik heb medelijden met uw oren, dat is mijn enige motief. Ik ben reddeloos.
Mijn geweten knaagt, mijn hart bonst, mijn adem gaat tekeer, het duizelt me.

A. PETROVNA U bent ook vermagerd, uw ogen rollen in hun kassen, uw lippen zitten vol barsten, uw adem stinkt — u bent bijna onaantrekkelijk! Er staat u maar een ding te doen.

PLATONOV Ik wil het niet weten.

A. PETROVNA Kom stante pede met me mee naar de bewoonde wereld.

PLATONOV Naar uw thuis? Ik?

A. PETROVNA U hebt gezelschap nodig, een goede babbel, verse groenten en stevige discussies. Pak uw spullen en ga mee.

PLATONOV Ik val nog liever dood.

A. PETROVNA U doet niet alleen mij een plezier, maar ook Sergej en Sofia. Er zit tussen die twee een serieuze haar in de boter, alleen iemand van uw kaliber kan hen opvrolijken.

PLATONOV Ik kan niet, Anna, ik kan niet!

A. PETROVNA Het is om uw eigen bestwil. Kom! Voorwaarts, mars!
(*probeert hem te doen stappen*)
Links, rechts. Links, rechts.

PLATONOV Hou op! Ik pleeg vaandelvlucht!

A. PETROVNA Misja, lieveling: komaan! Eén, twee! Eén, twee!

PLATONOV (*kwaad*)
U martelt mij! Ik ga niet, zeg ik. Ik blijf hier!

A. PETROVNA (*schenkt weer in, voor beiden*)
Dan zal ik iets anders voorstellen.
Ik leen u wat geld, zodat u een tijdje elders onderdak kunt vinden.

PLATONOV Waar dan?

A. PETROVNA Moskou, Sint-Petersburg — wat maakt het uit?
Ga op reis, Michel! Ontmoet nieuwe mensen, ga naar het theater, haal een frisse neus.
Een nieuwe start! Ik leen u het geld. En als u graag hebt dat ik meega?
Ik offer me wel op. We maken lol voor tien en keren terug als nieuw.
U en ik, stralend als de ochtendzon!

PLATONOV Fenomenaal idee. Helaas onmogelijk. Ik vertrek zo dadelijk al.

A. PETROVNA (*stilte*)
Niet erg.
(*stilte*)
Waarnaartoe?

PLATONOV Ik ga gewoon weg. Zonder u.

A. PETROVNA Kletspraat!
(*drinkt van de fles*)
Klinkklare onzin!

PLATONOV (*kust haar hand*)
Misschien zien we elkaar binnen een jaar of tien terug,
en zullen we gniffelen of seniele tranen vergieten om momenten als deze.
Maar voorlopig is dit de laatste keer dat we elkaar zien.

- A. PETROVNA *(schenkt hem in)*
 Drink wat. Wie dronken is, mág onzin uitkramen.
(klinkt)
 Nog eentje, om het af te leren!
(ad fundum)
- PLATONOV Ik zal altijd aan u denken — mijn Anna Petrovna, mijn goede fee, mijn tweede moeder.
- A. PETROVNA Tweede moeder! Wat is er met u aan de hand?
- PLATONOV Dat verneemt u snel genoeg. Het zal u schokken, lieve vriendin — vervloek me niet!
- A. PETROVNA Ik ben al volop bezig.
- PLATONOV Vergeet niet dat ik al lang en breed gestraft zal zijn.
 Te moeten leven ver van u verwijderd! Welke straf is wreder?
- A. PETROVNA *(streelt zijn voorhoofd)*
 Zonder mij bent u verloren.
(wankelt)
 Oeps! Ik ben een ietsiepietsie tipsy. Zou ik u toch niet beter vergezellen, op die wereldreis van u?
 Hebt u geld nodig? Aanbevelingsbrieven?
- PLATONOV Ga weg, Anna! Of ik sta niet in voor wat ik doe. Waarom kijkt u me zo aan?
 Waarom trekt u zo'n gezicht?
- A. PETROVNA *(schenkt in voor beiden)*
 Nog een allerlaatste, voor onderweg. Heb een voorspoedige reis!
(drinkt)
 Maar Platonovje? Als u nu eens bleef? We gaan er samen tegenaan!
 Zoals in de goede oude dagen! Is dat opeens een misdaad of zo?
- PLATONOV Dat kunt toch ook lekker in uw eentje? Wie heeft mij nu nodig om te leven?
 Toch de grote Anna niet? Gezondheid!
(klinkt)
- A. PETROVNA *(schenkt weer in)*
 Als een mens drinkt, sterft hij. Drinkt hij niet, dan sterft hij ook.
 Dan kun je net zo goed drinken. Ik heb leren drinken toen mijn generaal nog leefde.
(lacht)
 Ik heb gedronken, gedronken, gedronken. Cheers!
(stokt)
 Er bestaat niets ergers dan een gecultiveerde vrouw met niets omhanden.
 Wat is mijn bestaansgrond? Qui suis-je? Que suis-je? Ik ben onopzettelijk immoreel.
(giert)
 Wellicht hou ik zelfs van u omdat ik per toeval immoreel ben. Soort zoekt soort!
 Pas op, ik had professor kunnen zijn, in het een of ander. Directrice van een strenge school.
 En als ik diplomaat had kunnen worden?
 Ik had de wereld eens en voorgoed naar de vaantjes geholpen!
(ze lachen)
 Paarden, koeien, honden: die hebben nut. Ik ben overbodig.
(stilte)
 U mag me tegenspreken, hoor.
- PLATONOV We zijn er allebei belabberd aan toe.
- A. PETROVNA Als ik nu eens kinderen had gehad? Bent u goed met kinderen, Michel?
(stilte)
 Ik wil zo onderhand mijn wilde haren wel eens verliezen. Sedentair worden. Huisvrouw.
 Wie weet: moeder? Zeg me dat u blijft. U weet zo goed als ik, mafkees, dat u van me houdt.

PLATONOV Het wordt mijn dood, als ik blijf.

A. PETROVNA Maar u houdt van mij.

PLATONOV Wie houdt er niet van u?

A. PETROVNA Blijf dan!

PLATONOV Ga weg! U foltert mij.

A. PETROVNA *(steekt hem haar hand toe)*
In dat geval wens ik u het allerbeste.

PLATONOV *(negeert de hand)*
Ga weg!

A. PETROVNA Ik spring later nog even binnen, om gedag te zeggen vlak vóór u afreist.
Wanneer is dat juist?

PLATONOV Ik kom wel naar u toe. Dat is het veiligste. Ik zal zwaaien van ver.
Want u zult me nooit meer willen zien.
(troont haar mee naar de coulissen)
En dan nu: vaarwel!
(kust haar)
Ga naar huis en word gelukkig.
(dwingt haar het speelvlak af)

A. PETROVNA *(direct weer op)*
Ik zweer op het graf van mijn moeder: wij zien elkaar terug!

PLATONOV *(vingers in de oren)*
Ik luister niet! Zwijg en ga weg! Vaarwel!

A. PETROVNA Ik ga! Maar ik zal Sergeï op u afsturen!
En ik kan u verzekeren: vertrekken zult u niet.
(af; direct weer op)
En áls u vertrekt, is het met mij! Hoort u me? Met mij!
(af)

V. 6

*Platonov en Osip.
Op de achtergrond de dolende Ivanov en de rustig lezende Borkin.*

- OSIP *(heeft al een tijdje staan luisteren)*
Mijnheer Platonov?
- PLATONOV Osip! Hoe zie jij eruit? Vel over heen.
De tien plagen van Egypte staan te lezen op jouw gezicht.
- OSIP Dan moeten er twintig bestaan. Ik zie er op uw gezicht ook tien.
- PLATONOV Ben je helemaal uit je enge bos naar hier gekomen om mij dat te zeggen?
- OSIP Ik ben gekomen om afscheid te nemen.
- PLATONOV Ga je dan toch naar Kiev, ouwe jongen?
- OSIP Ú gaat weg.
- PLATONOV Hoe weet jij dat?
- OSIP Ik weet zelfs waar u naartoe gaat.
- PLATONOV Ik weet het zelf niet eens. Wat een orakel! Zeg op!
Naar waar ben ik op weg?
- OSIP Het hiernamaals.
- PLATONOV Dat geldt voor iedereen. Daar heb je geen glazen bol voor nodig.
- OSIP Maar u vertrekt zo dadelijk.
- PLATONOV Laat me raden — u brengt me erheen?
- OSIP *(knikt)*
Ik ben uw reisagent.
- PLATONOV Doe je dat zomaar, uit eigen beweging, mij om zeep helpen?
- OSIP *(toont Izaaks gouden ketting)*
De jonge Vengerovitsj vroeg me u een blijvend aandenken te schenken.
Maar ik wil zijn ketting niet.
(gooit ze naar hem)
Niemand mag denken dat ik betaald ben om u af te maken.
(Platonov deinst weg)
Bent u bang, mijnheer Platonov? Klaar om u te beschijten van de schrik?
Ga dan lopen, roep om hulp. Zet uw keel open, haal er de burens bij. Probeer dan!
Schreeuw het uit, dat Osip is gekomen om u de keel af te snijden.
- PLATONOV Wat sta je onnozel te grijnzen, idioot? Besef je wel tegen wie je het hebt?
Ik maak gehakt van jou. Bandiet!
- OSIP Doe maar. Sla me op de bek. Ik ben een bandiet. Een terrorist. Sla me dan!
Ik ben het vuil van de straat. Kom! Sla me dan!

PLATONOV *(haalt onverwachts keihard uit)*
 Sta je nu al te duizelen, sukkel? Kun je nagaan, hoe je zult staan duizelen als honderd knuppels op je lege kop trommelen als op een tamtam.
(haalt een tweede keer uit)

OSIP *(veegt lachend over bebloede lip)*
 Een hond sterft zoals hij heeft geleefd. Maar dat geldt ook voor u.

PLATONOV Je bent gekomen om mij te kelen? Doe het dan. Waar wacht je op?
 Hier ben ik. Sla me dood, man. Snijd me de keel af. Ben je bang of zo?

OSIP Ik had respect voor u. Ik vond u altijd een grote mijnheer.

PLATONOV *(schudt hem door elkaar)*
 Vermoord me dan! Doe het! Sla me dood, man! Kom!

OSIP *(neemt hem plots in een wurggreep; in zijn oor)*
 Waarom kreeg u bezoek van de jonge meesteres? En daarna van Hare Excellentie? Bedriegt u ze allebei? En uw vrouw erbij? U geeft geen snars om elk van de drie. En ik zou het vuil van de straat zijn? Ík?

PLATONOV *(vallend, rochelend, onder liggend, zwakjes)*
 Ik maak je af, man! Ik ben sterker dan jij! Pas op! Niet zo hard!
 Je doet me godverdomme pijn! Ik maak je af, kerel!

OSIP *(boven op hem)*
 Wilt u één ding doen, als u arriveert in de hel? Doe generaal Voinitsev de groeten. En mijnheer uw vader ook.

PLATONOV *(krijgt slappe lach)*
 Hou je muil over mijn vader en laat me gaan, gietijzeren kalf. Zie ons hier liggen. Het is geen gezicht. Auw, mijn arm! Stop ermee, man. Straks schiet hij uit de kom. Auw!

OSIP *(haalt mes tevoorschijn)*
 U had uw handen maar thuis moeten houden, in plaats van te bepotelen wat u niet toekomt.

PLATONOV *(giert)*
 Steek mij niet in de rug, lompe schooier! Steek me minstens in mijn borst!
(laat zich lachend op de rug rollen)
 Hel-lup! Hól-lup! Ik heb een gezin, man! Een echt gezin! Vrouw en kind!
(wijst naar het mes)
 'Is dat een dolk, die ik daar voor mij zie?' O jee! 'Vervloekte wrok!'
 Gij snoodaard! Steekt uwen priem niet in mijn balg!
(weent en lacht)

OSIP *(in verwarring)*
 U mag proberen wat u wilt. Het is met u gedaan.
(heft mes)

ALEXANDRA *(in paniek op)*
 Misja! Wat gebeurt hier? Osip, nee!
(gooit zich op hen)

V. 7

*Platonov, Alexandra en Osip.
Op de achtergrond de dolende Ivanov en de rustig lezende Borkin.*

- OSIP *(staat op)*
Prijs u gelukkig, mijnheer Platonov. De ogen van uw Alexandra redden u.
(gooit het mes neer)
Ik krijg u later wel te pakken! U bent nergens voor me veilig!
(af)
- ALEXANDRA *(over Platonov gebogen)*
Jeetje... Je bent toch niet gekwetst? Heb je pijn?
- PLATONOV *(laat zich kreunend overeind helpen)*
Ik ben nog in één stuk. Een beetje verfrommeld, meer niet.
- ALEXANDRA Wat een ploert! Ik heb je voor hem gewaarschuwd.
- PLATONOV Waarom kijk je zo? Ja, je judas is nog in leven, ja. Bedankt. Alhoewel?
Als je niet was opgedoken, was jij nu een gelukkige weduwe, en ik een gelukkig lijk.
- ALEXANDRA *(bekijkt van dichtbij zijn gekneusde mond)*
Hou toch op.
(betast voorzichtig zijn neus)
Doet het erg pijn?
- PLATONOV Als je er afblijft niet.
- ALEXANDRA Ga even zitten. Ga zitten, zeg ik!
(verwijdert beetje bloed met zakdoek en wat spuug)
Waarom pers jij je ogen dicht?
- PLATONOV *(kust haar strelende hand)*
Je bent teruggekomen, Alexandra. Je bent teruggekeerd!
- ALEXANDRA *(stilte)*
Onze Pjotr is ziek.
- PLATONOV Wat heeft-ie dan?
- ALEXANDRA Een lelijke kuch, koorts, uitslag...
Hij drinkt niet, eet niet, ligt al twee nachten te krijsen, zonder een oog dicht te doen.
Hij heeft iets vreselijks onder de leden, Misja. Ik ben zo bang.
- PLATONOV Wat doet je broer eraan? De grote medicijnman?
- ALEXANDRA *(in tranen)*
Hij komt met moeite één minuutje langs.
Hij is zo veranderd! Mij noemt hij een domme koe, en jou een lafbek.
- PLATONOV Die idioot drinkt zich nog eens dood.
- ALEXANDRA Als Pjotr, God verhoede, sterft — wat komt er dan van ons terecht?
- PLATONOV Zou God jou zo durven te straffen?
Jou een kind ontnemen omdat je getrouwd bent met een nietsnut?

Welnee. Alles komt weer goed. Draag zorg voor mijn lilliputter, Alexandra.
Zorg jij voor hem, in mijn plaats — en ik zweer je, bij alles wat me heilig is: ooit maak ik van hem een man. Als mens ben ik een nulliteit, als vader zal ik formidabel zijn.
(kreunt)
Mijn arm! Die bloedhond heeft mijn arm vermassacreerd. Maakt niet uit.
Jouw zoon zal jou gelukkig maken. Je lacht? Goed zo. Lach maar, lieveling.
Wat? Nu begin je te huilen! Niet doen, kleine veldmuis van me. Waarom liep je van me weg?
Ik hou zoveel van jou! Mijn schuld is torenhoog — maar je moet me je vergeving schenken.
Je moet!

ALEXANDRA Is ze afgelopen, die affaire?

PLATONOV 'Affaire'? Wat een burgerlijk woord.

ALEXANDRA Dus ze loopt nog altijd door.

PLATONOV Het is geen affaire in de strikte zin van het woord. Het is een abominabel ratjetoe.
Indien het al niet afgelopen is, zal het rap afgelopen zijn.

ALEXANDRA Wanneer dan?

PLATONOV Je moet zo'n avontuurtje geen grotere glans toedichten dan ik zelf doe.
Dat schaap is gewoon geen partij voor mij.
Ik lach me ziek om wat haar ontroert, zij loopt warm voor wat mij koud laat.
Ik pas niet bij Sofia, en Sofia past niet bij mij. Wat scheelt er!

ALEXANDRA Jij bent met Sofia? Niet met Anna Petrovna?

PLATONOV Wat krijg jij? Je bent lijkleek, je wankelt... Begin jij me nu ook niet te martelen!
Mijn arm doet al pijn genoeg. Het kan toch niet de eerste keer zijn, dat je dit hoort?

ALEXANDRA De weduwe van de generaal, dat viel te verwachten. Maar de vrouw van een goede vriend?
Dat is verderfelijk en smerig. Ik had niet verwacht dat jij zo laag kon vallen.

PLATONOV Waar ga je naartoe?

ALEXANDRA Moge de goede God u en Sofia veel geluk gunnen, mijnheer.

PLATONOV Bespaar me die driestuver-sentimenten. Ik ben voor jou geen 'mijnheer',
we hebben samen een kind. Ten tweede ben ik, hoe dan ook, jouw man.
Ten derde: ik heb geen geluk nodig. Dus durf niet weg te gaan, Alexandra. Blijf!

ALEXANDRA O mijn god. Ik kan dit niet aan!

PLATONOV Wat ween je nu, wat wil je dan?
Mijn fout is immens, mijn zonde is groot — dat bestrijd ik toch niet?
Wat kan ik meer doen? Kun je het echt niet opbrengen mij te vergeven?
Is dat dan wél zo nobel? Geen vergiffenis gunnen aan wie berouwvol is?

ALEXANDRA Heb jij jezelf dan al vergeven?

PLATONOV Wat ben je toch een curieus wezen! Voor een halve zigeuner als Osip spaar jij je het eten uit de mond, straatkatten en zwerfhonden mogen aanlopen, voor je vijanden zing je tot een stuk in de nacht lofzangen en schietgebeden — maar jouw berouwvolle, zwakke man gun je niets!
(omarmt haar)
Blijf, Alexandra! Je bent hier nu toch al.
Indien het je niet lukt als vrouw, blijf dan op zijn minst als verpleegster.
Ik kan niet verder zonder iemand die zich over mij ontfermt.
Ja, ik ben een schurk, ja, ik heb de vrouw van mijn boezemvriend verleid, ja,

ik ben de minnaar van Sofia, misschien zelfs de minnaar van Anna Petrovna,
ik ben schuldig aan veelwijverij en het verwaarlozen van mijn gezin
— dus wees verontwaardigd, wees woest. Maar wie, Alexandra, zal ooit zo van jou houden als ik?
Wie zal ooit zo verkikkerd zijn als ik op liefvallige plattelandsmadelieven als jij?
Voor wie zul je aardappelen schillen en te veel zout in de soep doen?
Je hebt het gelijk aan je kant als je me verlaat, het rechtvaardigheidsgevoel gebiedt dat zelfs.
(tilt haar op)
Maar wie zal je optillen zoals ik nu? Kun jij wel leven, lieveling, zonder mij, los van mij?

ALEXANDRA *(wrikt zich los)*
Zet me neer, laat me gaan! Jij maakt grappen, terwijl ik totaal kapot ben.
Besef jij dan niet, dat dit geen grap meer is? Je hebt me gebroken.
Ik kan niet meer leven met jou.

PLATONOV *(wil haar op het voorhoofd kussen)*
Doe maar wat je niet laten kunt. Ik begrijp het wel.

ALEXANDRA *(weert hem af)*
We hadden een zorgeloos en zonnig leven.
Niemand in de wereld was gelukkiger dan ik.
Herstel is niet meer mogelijk. Jij hebt me voor altijd gebroken.

PLATONOV Ga maar. Ga dan!

ALEXANDRA Dit is de laatste keer dat je me ziet.
Ik zal aan Nikolai vragen of hij af en toe langskomt met Pjotr.
Moge God je vergeven. Je hebt ons leven verwoest. Vaarwel, Misja.
(af)

PLATONOV *(lacht)*
Ik heb niets meer! Ik ben echt alles kwijt!
Wie schiet er straks nog over om afscheid van te nemen?

SERGEI *(op, verbeten, woedend)*
Kijk mij aan, ellendeling! Hier staat je beste vriend.

V. 8

Platonov en Sergei.

Op de achtergrond de dolende Ivanov en de rustig lezende Borkin.

- SERGEI *(zinkt op de knieën)*
Voelde jij nog maar een tiende van mijn vernedering, je deed van je leven geen oog meer dicht!
(griemt)
Ik... eis... een... duel.
- PLATONOV *(na een stilte; gegeneerd)*
Zeg het nog eens, Sergei? Ik heb je echt waar niet verstaan.
- SERGEI *(nog op zijn knieën)*
Ik! Eis! Een! Duel! Ik geef mijn Sofia niet zonder te knokken op.
Jij mag alles aan je kant lijken te hebben, de wet en het gewoonterecht, en bovendien... haar liefde.
Maar je krijgt haar niet cadeau!
(griemt weer)
Dan win ik eens een keertje het grote lot? Komt juist hij me bestellen.
Alles heeft hij mee. Spitsheid, knappe smoel, radde tong. Dat is niet genoeg.
Hij moet ook mijn Sofia tot de zijne maken. Naast jou: wat heb ik haar te bieden?
Ik ben ziekelijk, niet van de slimsten, gevoeliger op het verwijfde af, niet overdreven
getalenteerd, en zo goedgelovig dat ik jou vertrouwde. En weet je wat ik nog het ergste vind?
(grijpt Osips mes)
Door jou heb ik leren te haten!
Voor de eerste keer in mijn leven heb ik zin om iemand dood te steken!
- PLATONOV *(deinst achteruit)*
Voorzichtig, Sergei! Doe jezelf geen pijn.
- SERGEI *(weent weer)*
Ik ben haar voor altijd kwijt, is het niet?
- PLATONOV
Zeg nooit 'nooit'.
- SERGEI *(laat mes vallen, ontredderd)*
In naam van onze vroegere vriendschap: geef haar terug.
Jij hebt in je leven al zo veel geluk. Gun mij ook eens wat!
Per slot van rekening is ze wel van mij, versta je? Geef haar terug!
- PLATONOV *(steeds meer kregelig)*
Ga weg, Sergei. Ik maak mezelf wel dood. Erewoord. Ik maak mezelf van kant.
- SERGEI
Je hoeft jezelf niet dood te maken. Niemand moet dood.
Als ik haar maar terugkrijg.
(stampvoet)
Geef haar terug, Misja!
- PLATONOV
Ga weg! Of ik maak jou af! Weg!
- SERGEI
Meer vraag ik niet. Geef haar terug.
(af)
- PLATONOV
Dat is al de tweede die mij overhoop wil steken! En Sergei is een vriend!
Gemanierd, beschaafd, verdraagzaam... Opeens wil hij een moord begaan!
Wat breng ik toch teweeg? Onder ieder bed en achter elke deur: een moordenaar!
(brult)

Sla me dan toch dood, lafaards! Of moet ik het zelf doen? Moet ik weer alles zelf doen?
Kom dan! Waar blijven jullie? Mijn borst is toch al opengescheurd!
Mijn arm hangt er half af! Geef me de genadestoot!
(raast rond)
Span allemaal maar samen! Sla dan! Kom, dan! Kom maar op!

- GLAGOLIEV *(op, mankend)*
Platonov? Ik hoop dat ik u niet stoort.
- SJABELSKI *(op, verbijt zijn tranen)*
Platonov! Wat doet u Alexandra en kleine Pjotr aan!
Waarom moet ik dit beleven? Waarom ben ik niet al dood?
- PLATONOV Onder welke steen komen jullie vandaan gekropen?
- GLAGOLIEV *(tot Platonov)*
Uw privéleven bespreekt u maar met hem. Ik stel één vraag en dan laat ik u met rust.
Bent u ziek? U heeft van kop tot teen.
- SJABELSKI Schuldig is hij. Schuldig!
- PLATONOV *(zwijmelend, tot Glagoliev)*
Wat was de vraag?
- GLAGOLIEV Ze kan raar klinken, zelfs dwaas, maar voor mij is ze van levensbelang.
Welk antwoord u ook geeft, ik zal het accepteren, omdat ik u waardeer als eerlijk persoon die
nooit een blad voor de mond neemt.
- PLATONOV *(steeds zwakker)*
Stel mij uw vraag, Glagoliev.
- GLAGOLIEV En ondanks alles bent u de zoon van uw vader, die ik altijd hogelijk heb gerespecteerd.
- PLATONOV Uw vraag!
- GLAGOLIEV Het betreft een dame die we allebei goed kennen.
Ik beschouwde haar als een toonbeeld van menselijke perfectie. Anna Petrovna.
(vangt de vallende Platonov ternauwernood op)
Help me dan, Sjabelski!
- SJABELSKI Laat maar vallen wat vallen moet.
- GLAGOLIEV Platonov? Hoort u me nog?
- PLATONOV *(zwaar leunend op Glagoliev, in zijn gezicht)*
Ga weg. Laat mij alleen.
- GLAGOLIEV *(Platonov moeizaam ondersteunend)*
U kent Anna Petrovna als de palm van uw hand. Zegt u mij: is zij een eerbare vrouw?
Kan zij als compagnon van een oprechte man het huwelijksparadijs betreden?
- PLATONOV *(moeizaam)*
Alles op deze wereld is platvloers en onbetrouwbaar.
Alles: om te lelijker, om te lager.
(bezwijmt)
- GLAGOLIEV *(laat Platonov op de grond glijden)*
Alles is platvloers en onbetrouwbaar? Anna Petrovna dus ook?

SJABELSKI Uiteraard. Niets deugt. Alles is rot.

GLAGOLIEV Goed dan. Een kruis over Petrovna. Ik verhuis naar Parijs.

SJABELSKI Wat gaat u daar in 's hemelsnaam doen?

GLAGOLIEV Hetzelfde als hij en als mijn zoon. Weerzinwekkend slempen, rondrollen in de modder.

SJABELSKI Mon cher, u bent te oud om nu nog te verkassen.

GLAGOLIEV Als u kunt trouwen, op uw leeftijd? Laat mij dan maar gaan brassen in Parijs. Weg met het fatsoen, gedaan met de liefde!

SJABELSKI Porfiry, goede vriend, ik smeed u: neem me mee!

GLAGOLIEV Waarom?

SJABELSKI Die Babakina is een slang in schaapskleren. Ze hoopt maar één ding: dat ik na mijn jawoord prompt ineenzak.

GLAGOLIEV De mens komt alleen, leeft alleen, sterft alleen. En ik ga in mijn eentje naar Parijs.

SJABELSKI Het graf van mijn vrouwtje bevindt zich daar! Ik wil er mijn laatste dagen slijten. Verlos me! In de naam der vriendschap!

GLAGOLIEV Ik heb mijn buik vol van de tragikomedie van de deftigheid. Vaarwel! Net als uw vrouwtje zal ik rotten in Franse grond. Maar vóór het zover is, wil ik er slempen en zwelgen als een gloednieuw mens, met alleen mijn zoon als instructeur. Naar Parijs! Naar Parijs!
(mankend af)

SJABELSKI *(kermend, schoorvoetend)*
Naar Babakina... Babakina...
(naar andere kant af)

IVANOV *(loopt na een stilte op Platonov af)*
Bent u nu nog altijd hier?
(port hem met de voet)
U was toch zo zeker van uw zaak? Oprotten. Komaan. Rot op!

PLATONOV *(moeizaam wakker)*
Wat? Eindelijk! Maak me af!

IVANOV *(kwaad, port steeds harder)*
Vertrek! Maak minstens dat deel waar van uw pretenties!
Ik zit vast? En u bent vogelvrij? Bewijs het! Vertrek dan! Uit mijn ogen!

PLATONOV *(nog op de grond)*
Ja! Maak me af!

IVANOV *(schopt hem)*
U hoort hier niet meer thuis! Laat mij alleen! Laat mij hier achter! Wég!

BORKIN *(geschrokken)*
Nikolasja! Stop daarmee!

IVANOV *(tot Borkin, met rommel smijtend)*
Jij ook! Opzouten! Scheer je weg! Laat me alleen!

PLATONOV *(kruipt weg)*
Ik verdien het! Maak me af!

BORKIN *(ontwijkt ternauwernood de rommel)*
Stop daarmee! Word eindelijk eens volwassen! Kijk uit!

IVANOV *(gaat door met schoppen en gooien)*
Af! Allebei! Iedereen! Ik wil niemand meer om me heen! Af! Af!

SARAH *(die al een tijdje heeft staan luisteren)*
Nikolasja?
(roept)
Nikolasja!

IVANOV *(valt stil, onthutst)*
Sarah? Ik had je niet gezien.
(Platonov af)

V. 9

*Ivanov en Sarah.
Borkin op de achtergrond.*

SARAH *(na een stilte)*
Wat kwam zij hier net weer doen?

IVANOV *(vingertoppen tegen het voorhoofd)*
Wie?

SARAH De dochter van de Lebedjevs.

IVANOV Ze heet Sasja.

SARAH Wat kwam ze doen?

IVANOV Leg me niet op de rooster, Sarah, mijn schuld is even duidelijk als groot.
Leg me om het even welke straf op, ik zal ze aanvaarden. Maar ondervraag me niet.

SARAH Nu pas zie ik welk soort man jij bent. Oneerlijk, stiekem, verdorven.
Ik vervloek de dag dat ik jou heb leren kennen.
Ik verwens de dag dat je naar me toekwam en me wijsmaakte dat je van me hield.
Voor jou liet ik...

IVANOV Je liet je vader en je moeder en je broer en je geloof in de steek
— er is niemand die dat meer beseft dan ik.

SARAH Ik gaf mijn leven op. Om jou te volgen. Jouw goedheid, al jouw nobele plannen
— ik geloofde ieder woord.

IVANOV Ik heb nooit gelogen tegen jou.

SARAH Ik deed vijf jaar lang jouw tafel en jouw bed.
Ik kreeg een inzinking, ik werd ziek van het besef dat ik mijn geloof had verworpen.
Maar ik hield van jou en ik liet je geen moment in de steek. Jij was mijn afgod.
En al die tijd heb je mij op de meest schaamteloze manier belazerd.

IVANOV Ik heb fouten gemaakt, maar ik heb je nooit in mijn leven belogen. Alles, maar dat niet!

SARAH Je bent met mij getrouwd omdat je erop rekende dat mijn vader en moeder me zouden vergeven
en met geld over de brug zouden komen.

IVANOV *(tussen tranen en woede)*
Niet dát weer!

SARAH Toen je begreep dat er geen cent van de kar zou vallen, ben je gaan wedden op een ander paard. Van mij heb je nooit gehouden en trouw ben je me nooit geweest.

IVANOV Gooi me in het gezicht wat je wilt, maar beledig me niet met zulke leugens!

SARAH Je staat in het krijt bij de Lebedjevs?
Om onder die schulden uit te komen, breng je hun oogappel het hoofd op hol, zoals je deed met mij.

IVANOV *(weer uitzinnig)*
Hou je mond, in 's hemelsnaam!

SARAH Jij bent altijd al een geniepige oplichter geweest.

IVANOV Ik sta niet in voor mezelf!

SARAH Al jouw malafide praktijken heb je altijd afgeschoven op Borkin.

IVANOV Ik wil niet iets verschrikkelijks terugschreeuwen om jou ook te vernederen!

SARAH Jij bent een geboren schoft. Een onverbeterbare bedrieger.

IVANOV *(met zijn gezicht vlak voor dat van haar)*
Hou je muil, Joodse snol!
Ik heb mijn leven verwoest, voor jóu! Achterlijke Joodse pothoer!
(weent van woede)
Hou toch eindelijk eens dat rioolgat van je dicht...

SARAH Ik heb me te lang door jou laten bedriegen, om mij hier en nu het zwijgen op te laten leggen. Ga maar weer naar dat meisje van de Lebedjevs. Leg haar ook maar in de luren.

IVANOV *(grijpt haar in een ruwe houdgreep; heft zijn vuist)*
Hou nu toch eens eindelijk je mond!

SARAH Sla maar. Je kunt me niet meer pijn doen dan je al hebt gedaan. Sla dan.

IVANOV *(lost zijn greep, kust haar)*
Ik zal je niet slaan, lieve Sarah. En van je pijnen ben je weldra verlost.
(snikt)
Je hebt nog maar een paar weken te gaan.

SARAH *(onthutst)*
Wie zegt dat?

IVANOV Jouw dokter Lvov. Dokter Nikolai heeft het bevestigd.

SARAH Wanneer? En waarom alleen tegen jou!

IVANOV Het is allemaal mijn schuld. Allemaal mijn schuld!
(af)

SARAH *(huivert; kijkt om zich heen)*
Een paar weken maar? Het zij zo.
(zoekt in de rommel; vindt een sjaal; slaat hem om)
Vaarwel, Borkin.
(hij leest gegeneerd voort)
Ook goed.
(kijkt een laatste keer om zich heen)
Vaarwel.
(sterft en gaat af)

VI. Pandemonium voor twee zielen

Ergens. Ooit. Bij de Russen

VI. 1

Centraal vooraan ligt een dode — Osip, danig verminkt.

Achter hem beginnen de acteurs die niet bij deze en/of de volgende scènes betrokken zijn het puin te ruimen, een wak veroorzakend in de werkelijkheid.

Met sommige van de brokstukken maken ze een feesttafel en iets wat op een altaar lijkt.

Borkin helpt niet. Hij blijft zitten roken, lezen en drinken.

Het geweer van Borkin komt, tijdens het ruimen van het puin, weer open en bloot te liggen.

- SERGEI *(vooraan, met Sofia)*
Gun me nog minstens één minuutje van uw tijd.
- SOFIA Ik luister.
- SERGEI U gaat dus weg?
- SOFIA Ja.
- SERGEI Binnenkort?
- SOFIA Ja.
- SERGEI Met hem?
- SOFIA Ja.
- SERGEI Ik wens u al het geluk van de wereld, Sofia.
Al wordt het een geluk met bizarre fundamenten!
Uw vleselijke lusten en mijn gebroken hart!
- SOFIA Is dat wat u te zeggen had?
- SERGEI Nee! Sorry. Dat was ruw en gemeen.
Ik wil juist dat we weer kunnen beginnen met een schone lei, zonder wederzijdse wrok.
- SOFIA Prima. Ik ook. Dat is dan geregeld. Vaarwel, Sergej.
(wil weggaan)
- SERGEI *(houdt haar tegen)*
Ga niet weg! Ik word knettergek, Sofia!
Ik bezit niet de kracht om deze klap te incasseren. Ergens begrijp ik u wel.
Dwars doorheen de dikke, arduingrijze mist in mijn kop glinstert een sprankje begrip voor u.
Maar als ooit dat sprankje dooft, ben ik finaal verloren. Wat blijft me over als houvast?
Ja, ik ben de zoon van een generaal. Een Ridder in de Orde van Sint-Georgius!
De mensen hadden alleen oog voor zijn gebreken. Ze zagen alleen hoe hij sloeg en vertrapte.
Maar hoe hij zelf door het leven werd geslagen en vertrappt? Ho maar!
- SOFIA *(wil weer weggaan)*
Ik sta hier niet om over uw dode vader te praten.
- SERGEI *(houdt haar weer tegen; grient)*
Dat zegt mijn ex! Mijn ex heeft schijt aan mijn vader!

SOFIA *(slaat zijn hand weg)*
 U had zelf altijd schijt aan hem! Waar gaat dit gesprek over?
 Dat de schuld bij mij ligt? Ik weet zelf goed genoeg wat mijn aandeel is, en wat niet.

SERGEI *(zinkt op zijn knieën neer)*
 Waar bent u mee bezig, Sofia?
 Heb genade, betoon compassie, ik ga dood, ik verlies mijn verstand.
 Ga niet weg! Ik zal alles vergeten, en vergeven heb ik het al. Ik zal uw slaaf zijn.
 Ik zal van u houden zoals nog nooit iemand van iemand anders heeft gehouden.
 Ik maak van u een godin. Hij niet. Hij maakt van u geen godin.
 Hij zal zichzelf en u te gronde richten. Ik besef dat liefde zich niet laat dwingen.
 Maar probeer het tenminste! Wie weet wordt u weer gelukkig en gezond, in plaats van bleek
 en armetierig als een lijk. En ik zal me weer een man voelen, en u weer onder ogen kunnen komen.
 Want wat is Platonov? Platonov, dat zijn negen vogels in de lucht, terwijl je er eentje in je hand
 zou kunnen koesteren. Dat ene vogeltje, Sofia, dat ben ik. Laten we de klok terugdraaien.
 Platonov zal akkoord gaan. Ik ken hem toch? Hij houdt niet van u.
 U bood zich aan, hij zag een mooie gelegenheid, en hij vergreep zich aan u.
 Meer had het niet om het lijf. Waarom weent u nu?

SOFIA Denk maar niet dat deze tranen ook maar iets met u te maken hebben.
 'Platonov zal akkoord gaan!' Jullie zijn allemaal dezelfde platvloerse, boerse mensen,
 al bent u nog zo elegant gekleed. Waar is hij dan? Waar is Platonov?

SERGEI *(gaat staan)*
 Hoe moet ik dat weten?

SOFIA Hou op met mij te sarren!
 Laat mij gaan of ga zelf weg. Ik haat u!

SERGEI Waarom?

SOFIA Waar is Platonov!

SERGEI Ik heb hem geld gegeven, om in zijn eentje weg te gaan!
 Die ene belofte heeft hij blijkbaar wel gehouden!

SOFIA *(perplex)*
 Hij heeft zich laten afkopen? Door u?

SERGEI Ik heb hem duizend roebel in de hand geduwd en hij heeft u opgegeven!
 Voilà! Nee. Nee, Sofia — dat is een leugen.
 Hij is zo gezond als een vis, uw vervloekte Platonov.
 Zoek hem, bedelf hem onder uw slobberzoenen.
 Hoe kunnen jullie, hoe dúrven jullie, zomaar gelukkig te zijn met elkaar!
 Het is toch nog niet gekomen tot, zeg maar, het hoofdgerecht?

SOFIA Ik ben zijn vrouw, zijn maîtresse, zijn minnares — wat maken woorden uit?
 Het hoofdgerecht blijft hetzelfde, en daar heb ik volop van genoten.

SERGEI *(grijpt haar arm)*
 U bent zijn minnares? Dat zegt u zomaar zonder schaamte?

SOFIA Laat me gaan!

A. PETROVNA *(naar voren, verbaasd)*
 Sergej! Laat haar gaan.

SOFIA *(wrijft over haar bevrijde arm, tot Anna Petrovna)*
 Jullie zijn allemaal even achterlijk en weerzinwekkend!
(af)

VI. 2

*Anna Petrovna en Sergei vooraan.
Op de achtergrond bijna alle andere acteurs, opruimend.*

- SERGEI *(stort zich in haar armen)*
Ik leef in de hel, maman! De hel!
- A. PETROVNA *(omarmt hem)*
Rustig maar! Mon pauvre petit cochon...
(kust hem in de nek en op het voorhoofd)
T'en fais pas. Dat komt allemaal in orde. Alles komt altijd in orde.
- SERGEI *(snikt)*
Dit niet!
- A. PETROVNA *(wiegt hem)*
Ssst... Er zijn ergere dingen. Heb je hem zien liggen?
Vlak bij de kerk? Heb je hem gezien?
- SERGEI *(nasnikkend)*
Wie?
- A. PETROVNA *(nog wiegend)*
Osip. De grote schobbejak van ons district. Daar ligt hij dan!
Doodgeslagen door onze burens en hun vrouwen.
Ze gingen op hem tekeer met biljartkeus en bezemstelen.
En met hun paasbeste kleren aan. Zijn eigen moeder zou hem niet meer herkennen.
- SERGEI
Nou en? Zijn verdiende loon.
(laat Anna los)
- A. PETROVNA *(strijkt de plooiën in haar kleren glad)*
En heb je de aangetekende brief gelezen?
- SERGEI
De grote lijnen.
(snuif langdurig zijn neus)
- A. PETROVNA
Zeg maar dag met het handje tegen ons mooie Voinitsevka. De Here geeft, de Here neemt.
Kreupelen doet Hij lopen, blinden doet Hij zien, maar financiële mirakelen boort Hij de grond in.
- SERGEI
U moet God niet verwijten wat de schuld is van Glagoliev.
- A. PETROVNA
Wie had dat kunnen denken van zo'n beginselvaste kwezel?
Eerst beloven dat hij de boel zal opkopen, dan afwezig blijven op de veiling.
Het schijnt dat hij vertrokken is naar Parijs!
- SERGEI *(zucht)* Ah, Paris! Paris!
- A. PETROVNA
Et maintenant, mijn kale jonker? Qu'allez-vous faire?
De Here was vrijgevig voor uw voorvaders, van u wil hij alles terug.
Er schiet geen rooie duit meer over van de hele verkoopsom.
- SERGEI
Dat is nu van geen belang.
- A. PETROVNA
Waar moet jij van leven, als dit zo doorgaat?
Je bent schandelijk beroofd van je geliefde eigendom!

Maar het gaat nu niet meer om wat achter je ligt. Het gaat om wat vóór je ligt. Je hele leven. Het leven van een goede, degelijke, hardwerkende Rus. Je solliciteert bij een school, en je gaat aan de slag.

- SERGEI Onderwijzer? Ik?
- A. PETROVNA Je bent bereidwillig, doortastend, voorkomend, keurig getrouwd.
Jij kunt het heel ver schoppen met jouw pientere koppie.
Je moet alleen niet zo kibbelen met het vrouwtje. Het vreet aan je, dat ziet een kind.
Vertel eindelijk eens wat er aan de hand is met Sofia.
- SERGEI Er wás iets aan de hand.
- A. PETROVNA O gelukkig! Het is al voorbij?
- SERGEI *(in tranen)*
Ze heeft me bedrogen. Ik heb de eer u voor te stellen: Sergej, De Hoorndrager. Serge Le Cocu!
- A. PETROVNA *(lacht)*
Doe niet zo gek. 'Hoorndrager'? Je kent niet eens de betekenis van het woord!
- SERGEI Toch wel. En niet in theorie, maar aan den lijve.
- A. PETROVNA Wie, in de wijde omtrek, zou het aandurven om een gewei te planten op jouw aristocratische fontanel? Er is hier niemand van het niveau van Sophie.
- SERGEI Platonov.
- A. PETROVNA Hoezo, 'Platonov'?
- SERGEI Hij is het.
- A. PETROVNA Je kraamt geregeld lulkoek uit, maar de lulkoek waar je nu mee aan komt zetten?
- SERGEI Ze pakt haar boeltje. Met hem.
Mijn leven, mijn liefde, mijn lijf: alles is met de grond gelijk gemaakt.
- A. PETROVNA Onzin! De vrucht van je kinderachtige verbeelding!
- SERGEI Ze heeft me zelf opgebiecht dat ze zijn maîtresse is!
- A. PETROVNA Nu pas begrijp ik alles. Zoek me een stoel, Sergej.
(brutt)
Zoek mij een stoel!
(weer kalm)
Of nee, laat maar. Er zijn zaken die men beter staand kan incasseren.
- BORKIN *(heeft een tijdje staan luisteren, Izaak naast hem)*
Mijnheer en mevrouw Voinitsev?
Ik moet u dringend spreken over een zaak die u misschien wat ongelegen komt.
- A. PETROVNA U brengt ons geen verrassing, rentmeester Borkin.
We hebben uw aangetekend schrijven al ontvangen.
- BORKIN In zo'n schrijven staat niet elk detail vermeld.
Ik heb, bijvoorbeeld, uw buitenverblijf alleen in naam gekocht.
- SERGEI *(hoopvol)*
U bent een stroman van Glagoliev? Maman, we zijn gered!

(weer somber)
Toch als het gaat om Voinitsevka.

BORKIN Excuus, mijnheer Voinitsev.
Ik handel niet voor mijnheer Glagoliev, maar voor mijnheer Vengerovitsj.

IZAAK *(slecht ter been, arm in een mitella, gehavend gezicht)*
Mijn vader laat weten dat u hier zo lang mag blijven wonen als uw hart verlangt.
Desnoods tot Kerstmis. We moeten wel een paar verbouwingen opstarten, een drietal muren uitslaan en zo. Mocht u daar toch last van ondervinden, zullen we u graag helpen te verhuizen naar de vertrekken van uw bedienden.

SERGEI Wat reuzesympathiek zeg, van uw vader. Komt hij ook nog voor ons koken?

A. PETROVNA *(ernstig)*
Hoe nam uw vader de dood op van uw zuster?

IZAAK *(op zijn ongemak)*
Bitter slecht.

A. PETROVNA En uw moeder? En uzelf, Izaak?

IZAAK Mijn moeder heeft haar bed niet meer verlaten sinds het nieuws haar heeft bereikt.

A. PETROVNA Wilt u haar, over alle meningsverschillen heen, van me condoleren?
Ik heb Sarah maar kort ontmoet, ze leek me een gulle, dappere persoonlijkheid.
Haar dood moet ook voor u een groot verlies betekenen.

IZAAK Ik zou het daar liever nu niet over hebben, mevrouw Petrovna.

BORKIN Maar als we dan toch aan het praten zijn? Zijn vader heeft nog een vraagje.
Of u niet ook de kleine zilvermijn van wijlen uw echtgenoot aan hem wilt verkopen.
Voor een schappelijke prijs! Die u allicht niet haalt als u opnieuw gedwongen wordt om te verkopen op een veiling. De zilverprijs staat internationaal al maanden onder druk.

SERGEI Mijn god! Wat is hier de opzet? De hele nalatenschap van mijn vader inpalmen en opsouperen?
De herinnering aan hem uitvegen?

A. PETROVNA *(onthutst, tot Izaak)*
En hoe groot is dat schappelijke bod? Eén roebel?
(tot Borkin)
Weet je waar jij je commissie op die ene roebel kunt steken?

IZAAK *(beledigd)*
Indien u niet instemt met de redelijke som die mijn vader bereid is te betalen,
laat u hem helaas geen keuze. Dan zal hij zich verplicht zien de schuldbrieven van wijlen uw echtgenoot én die van uw stiefzoon via gerechtelijke weg te innen.

SERGEI Ik zal niet toelaten dat iemand mijn stiefmoeder chanteert met schuldbrieven van mij.
De zilvermijn is háár erfdeel. Háár eigendom!

BORKIN Dan zal ik mij helaas genoodzaakt zien om de wissels te innen die ik heb overgekocht van Zinaïda Lebedjeva. Wissels die niet op uw naam staan, maar op die van uw stiefmoeder.
Wees gerust! Als je al jullie schuldbrieven samentelt? En zij verkoopt haar zilvermijn?
Dan blijft er nog een aardig bedragje over.

SERGEI *(hysterisch)*
Aasgieren zijn jullie, bloedhonden!
Doe met ons wat jullie willen, ik geef het op!

A. PETROVNA *(beheerst)*
 Heren? We hebben de diverse boodschappen begrepen. Laat u ons nu.
 We hebben andere zaken aan het hoofd.

BORKIN Natuurlijk, mevrouw! Geen probleem! Sorry voor het storen!
(naar achteren)

IZAAK Het spijt me dat het zo moet gaan, mevrouw.
 U kunt hier tot en met Kerstmis blijven wonen. Daar sta ik garant voor!
(moeizaam lopend af; keert even terug)
 Desnoods tot Nieuwjaar. Dat mag ook.
(naar achteren)

A. PETROVNA *(lijkbleek)*
 We raken alles kwijt. Alles!

SERGEI Laat ze ineens alles inpikken. Wat heb ik nog nodig?
 Ik heb geen vrouw meer, maman! Geen vrouw!

A. PETROVNA Ach, jij hebt nooit een vrouw gehad. Wat ziet Platonov in die zoutloze Sophie van u?
 Dat kind is een spiering. En waar zat jij, mijnheer de Liefhebbende Echtgenoot?
 Waar zaten je ogen? In je zak? Dat noemt zich een man. Jij bent een kleuter.
 Dat zit hier te janken terwijl iemand anders onder zijn duiven schoot, waar hij over en bij zat,
 nota bene. Jullie zijn alle twee volslagen waardeloos, jij net zo goed als Platonov.

SERGEI Schelden helpt ons niet vooruit. Zij is niet meer van mij, amen en uit.
 En laat mij nu maar alleen, maman. Dan bespaart u zich mijn lullige aanblik.

A. PETROVNA We moeten iets doen! We moeten hen redden! Laat minstens dat in orde komen!

SERGEI De enige die gered moet worden ben ik. Zij zijn doodgelukkig.

A. PETROVNA Het is onmogelijk dat Platonov op haar verliefd is.
 Hij heeft haar in de luren gelegd, zoals hij iedere lente doet met een of ander kalf.

SERGEI Ze zegt zelf dat ze zijn 'minnares' is.

A. PETROVNA Een overjaarse bakvis is nog geen minnares. Platonov is in staat om een stomme kus of een
 slappe handdruk al de allure te geven van een liefdesverklaring.
 Tot iets concreters kan het nog niet gekomen zijn.

SERGEI Sofia sprak van een hoofdgerecht dat ze samen met veel genot hadden verorberd.

A. PETROVNA Hoofdgerecht, hoofdgerecht... Dat kan van alles zijn.

SERGEI Ze had het niet over sudderlap met bloemkool.

BABAKINA *(naar voren, in een prachtige jurk en in alle staten)*
 Anna Petrovna, Anna Petrovna!
 Het spijt me, Sergej, ik moet uw maman een minuutje van u lenen.
(troont Anna mee)
 Moet u nu eens lezen, welke brief ik heb gekregen!

VI. 3

*Anna Petrovna en Babakina vooraan.
Een eindje van hen vandaan: Sergei, besluiteloos.*

- A. PETROVNA *(bekijkt dagvaarding)*
Wat is dit?
- BABAKINA U moet de achterkant eens lezen.
- A. PETROVNA *(leest)*
'Mevrouw! Ik dwong u mij te kussen, omdat ik pissig was!'
- BABAKINA *(tot Sergei)*
Niet meeluisteren, Sergei, sorry.
Ik ben verwickeld in een gigantisch persoonlijk drama.
- A. PETROVNA *(tot haar)*
Dit is het handschrift van Platonov! Wat betekent dit?
- BABAKINA Ik heb hem aangeklaagd. Maar nu biedt hij zijn excuses aan.
Het is zo mooi wat hij schrijft. Hij neemt alles terug, Anna!
- A. PETROVNA Alles? Dat lees ik er niet in.
- BABAKINA Het is de intentie die telt. Hij doet een prachtige knieval.
- A. PETROVNA Leuk voor u. Wat is dan het probleem?
- BABAKINA Ik heb hem niet alleen bij het gerecht aangeklaagd.
Ik ben ook naar zijn onderwijsinspectie gegaan. Hij wordt overgeplaatst.
Wat heb ik aangericht? U moet hem naar hier laten komen, Anna.
- A. PETROVNA Waarom, in godsnaam?
- BABAKINA Ik wil zijn gezicht zien als ik het hem vertel.
Daarna wil ik op mijn beurt een knieval maken.
In de hoop dat hij me vergeeft, zoals ik hem.
Mijn god! Wat een tragedie heb ik toch in gang gezet!
- A. PETROVNA Waarom moet ik daar een rol in spelen?
- BABAKINA U vertrouwt hij. U kunt hem sussen. Hij heeft zijn temperament niet mee.
Of juist wel. Hij is zo'n prachtige vent? Mijn hart scheurt in twee als ik aan hem denk.
Wat doe ik hem aan! Wat een man, wat een man!
- A. PETROVNA Bent u niet nogal stevig verloofd, inmiddels?
- BABAKINA Diep vanbinnen is Sjabelski een lieve schat, maar hij kan chagrijnig zijn?
U bent een vrouw van de wereld, u weet hoe het echte leven reilt en zeilt.
Natuurlijk ga ik met hem trouwen. Dat is, zeg maar, wederzijdse liefdadigheid.
Platonov daarentegen? Platonov heeft te maken met liefde. Platonov is liefde.
Ik smeed u: dwingt u hem toch om hierheen te komen! Haalt u hem er eindelijk bij!
- A. PETROVNA *(geeft haar de dagvaarding terug)*
Daar wordt het inderdaad zoetjesaan tijd voor. Sergei!

SERGEI Maman?

A. PETROVNA Cherchons Michel. We hebben een appeltje te schillen.
Stuur hem naar mij, zodra je hem vindt.

SERGEI En als jij hem eerder vindt?

A. PETROVNA Dan is hij zeker nog niet jarig.
(naar achteren; Sergeï andere kant)

BABAKINA *(roept hun na)*
Maar wees discreet. Ik smeeek jullie! Discreet!
(wil weggaan)

BORKIN *(houdt haar staande)*
Waarde toekomstige gravin!

BABAKINA Wat nu weer? Zijn de sigaren al op die je bij mij hebt gejat?

BORKIN Er staat nog een kleine rekening open, voor het harken van uw plantsoen.

BABAKINA Zodra ik jouw kop zie, kost het me geld. Excusez-moi, monsieur de rentmeester,
maar ik heb andere besognes dan het harken van mijn plantsoen.
(naar achteren, neus in de lucht)

BORKIN Heeft die het hoog in haar bol, of niet?
(aapt haar na)
'Ik heb andere besognes, monsieur!' Allemaal vanwege een titel!

LVOV *(die al een tijdje heeft staan luisteren)*
Voor wanneer staat de huwelijksinzegening gepland?

BORKIN Dat weet niemand. De graaf houdt haar aan het lijntje.

LVOV Ik heb het niet over hem, ik heb het over uw neef Ivanov.
Wanneer trouwen hij en Sasja Lebedjeva?

BORKIN Dát kan elk moment gebeuren.
Zo snel als Sarah haar kop heeft neergelegd, zo snel willen die twee ook de koffer induiken.
Van de vliegende tering naar de vliegende nering! En weet je wat nog het sterkste is?
Ik zit er voor niets tussen! Nikolasja kiest vanzelf voor het juiste boterbriefje.
Iedereen gelukkig! Behalve eentje, natuurlijk.

LVOV Ik voel inderdaad een bodemloze walg.

BORKIN Ik heb het over zijn schoonmoeder Zinaïda.
Toen ze er voor het eerst van hoorde, is ze bewusteloos achterovergestuikt.
Daarna ging ze tekeer als een gewonde wolvin die haar nest beschermt.

LVOV Alsof haar Sasja te redden valt.
Het kind was niet weg te slaan bij Ivanov, zelfs toen Sarah al op sterven lag.

BORKIN Met 'nest' bedoel ik 'bruidsschat'. Zij ook.
Als haar dochter trouwt met Nikolasja kan ze haar rente vergeten, en de hele lening erbij.
Je kunt je verse schoonzoon moeilijk van de priester naar de rechter slepen.

LVOV Waarom hangt uw neef die façade van rechtschapenheid op?
Waarom toont hij niet rechttoe, rechtaan wat voor een smeerlap hij is?

BORKIN Hij doet wat iedereen doet — zelfs u.
We spelen onze schamele troeven uit, zo goed en zo kwaad als we kunnen.

LVOV Het leven is geen spelletje klaverjas.

BORKIN Het leven is een klopjacht, en een jager blijft een jager.
De graaf neemt Babakina voor zijn rekening, en mijn neefje Zinaïda, via haar dochter.
Omdat hij achter het net viste bij dat Jodinnetje van u. Zo simpel is het.
Schiet je naast een hinde? Dan mik je op een everzwijn.

LVOV Ik zal zijn masker afrukken.

BORKIN Hoe wilt u dat gaan doen? Zinaïda de les lezen heeft geen zin, ze geeft u gelijk vóór u begint.
Lebedjev kan het niet schelen, als hij maar van het gedoe af is.
En Sasja krabt u de ogen uit het hoofd. Wie schiet er over?

LVOV Desnoods daag ik hem uit tot een duel.
(naar achteren)

BORKIN *(roept hem na)*
Doe dat! Ik zal uw dokter komen spelen! Gratis en voor niets!
(gaat weer zitten roken en drinken)

VI. 4

Lebedjev en Sasja vooraan.

SASJA *(nukkig, in bruidsjurk)*
Maak het kort, papa.

LEBEDJEV Je krijgt vijftienduizend zilveren roebels mee.

SASJA Hou op! Ik heb nooit om een bruidsschat gevraagd.

LEBEDJEV Luister eerst! Dat er later geen betwisting komt!
Aangezien raadslid Ivanov je moeder er nog negenduizend schuldig is,
worden die eerst in mindering gebracht, maar daarna, mevrouwtje, krijg je...

SASJA Beledig mijn oren niet met jullie schraapzucht.
Had u ook maar een beetje respect voor mij of voor uzelf, u speelde geen rol in dit misselijke spel.

LEBEDJEV Vóór ik jouw oren kwam beledigen, ben ik al door jouw moeder gemangeld, gekielhaald en
gevierendeeld. Zij begrijpt jou niet, jij verafschuwt haar, en ik zit tussen de twee vuren.
En het bevalt me sowieso al niet.

SASJA Wat bevalt je niet?

LEBEDJEV Alles.

SASJA Hoezo, ‘alles’?

LEBEDJEV Sjoerotsjka, lieveling... Wellicht is dit huwelijk heel verstandig en oprecht, en hogelijk
verheffend en machtig onbaatzuchtig, maar er schort iets aan.
Jij bent jong, monter, mooi en helder als kristal. Hij?
Een weduwnaar, afgeleefd voor zijn tijd, een schim van zijn vroegere zelf.
Ik begrijp allang niet meer wat hem bezighoudt. Hóudt iets hem nog bezig?

SASJA Ik voel het ook. Het zit fout, fout, fout!
 Het is ondraaglijk en pijnlijk zoiets te moeten bekennen.
 Papa, lieve schat! Red me, haal me hieruit weg. In godsnaam! Zeg me wat ik moet doen!

LEBEDJEV Ik weet het niet.

SASJA Sinds we besloten hebben om te trouwen, heeft Ivanov niet één keer geglimlacht of in mijn ogen
 gekeken. En ik word de laatste tijd zo moe van hem?
 Soms vrees ik dat ik niet zo intens van hem houd als ik zou moeten doen.

LEBEDJEV Mijn duifje, mijn enige kind...
(aarzelt)
 Blaas het hele ding af.

SASJA Wat zegt u nu toch!

LEBEDJEV Het zal schandaal geven, de ganze buurt zal zijn tong slijpen en roeren
 – maar uiteindelijk is het beter een schandaal te trotseren dan je hele leven te verwoesten.

SASJA Zeg dat niet, papa, ik luister niet! Hij is een door en door goede, doodongelukkige en altijd
 verkeerd begrepen man. Ik zal altijd van hem houden, ik zal hem begrijpen, ik help hem er weer
 bovenop. Ik zal mijn taak volbrengen.

LEBEDJEV Dat is geen taak, dat is een stoornis.

SASJA Genoeg! Ik heb u iets opgebiecht dat ik niet eens wou bekennen aan mezelf.

SJABELSKI *(naar voren, geëxalteerd)*
 Naar de hel met iedereen! Mijn besluit staat vast!
 Vandaag moet het gebeuren!

LEBEDJEV Welke vlieg heeft u gebeten?

SJABELSKI Als iedereen zich gedraagt als uitschot?
 Dan blijf ik niet achter! Ik trouw ook!

LEBEDJEV En als u zo doorgaat, oude vriend? Excusez-moi: ze smijten u in een gekkenhuis.

SJABELSKI Wat is het verschil?
 Hier loopt het nu ook al vol met zielige, petieterige, ongetalenteerde minkukels.
 En ik ben zelf de meest verdorvene van allemaal, ik word ziek van mijn eigen stem!

LEBEDJEV Scheer u weg! Wij maken ons hier klaar voor een plechtigheid.
 Iedereen is opgetogen en opgewonden, en dan komt u er weer doorheen krassen als een
 versleten mes op een slijpsteen! Wég!

SJABELSKI *(barst in huilen uit)*
 O nee... Nee.

LEBEDJEV Ouwe vriend, heb ik u beledigd? Vergeeft u me toch.
 Breek mijn hart niet op een dag als deze. Wilt u een slok water?

SJABELSKI *(ontroostbaar)*
 Nee, geen water – niets.

LEBEDJEV Waarom weent u? Wat deed ik fout?

SJABELSKI Mijn oog viel op die viool, hier, en op die piano.
 En ik moest opeens denken aan dat Jodinetje van Ivanov.

LEBEDJEV Laat dat kind in vrede rusten. Het is nu niet het moment om herinneringen op te halen.

SJABELSKI Wij speelden samen duetten. Een heerlijke, een prachtige vrouw.

LEBEDJEV *(tegen Sasja, die ook is beginnen te wenen)*
Jij ook al? Hou op! Een huilende bruid brengt ongeluk.

SJABELSKI Pavel? Vriend van me! Geef me wat geld. We zullen het vereffenen in ons volgende leven. Ik moet naar Parijs. Het graf van mijn vrouw. Duizend roebel is voldoende.

LEBEDJEV Beste kerel, ik heb geen cent van mezelf! Maar goed...
Ik bedoel: ik kan niets beloven!
(zucht)
Ze maken een mens het leven tot een hel!

BABAKINA *(naar voren, in vol ornaat, zwierig)*
Waar zit hij? Waar is mijn verloofde?
Aha! Zit jij hier cavalier seul te spelen? Mijn kleine stoute graaf!
(speelse tik met haar waaier)

SJABELSKI *(slaat naar de waaier)*
Laat me met rust, mens! Ik walg van je! Ik haat je!

BABAKINA Maar ik dacht...

SJABELSKI Scheer je weg! Ik wil je nooit meer zien!

BABAKINA *(begint te wenen)*
Niet opnieuw! Ik kan dit niet meer aan!

ZINAIDA *(naar voren, ook in vol ornaat)*
Iedereen klaar? De bruidsjonker is gearriveerd.
De dienst kan beginnen, mijn dochter kan trouwen.
(begint te wenen)

SASJA Mama! Alstublieft: niet wenen.

LEBEDJEV Nu zijn ze alle vier aan het janken! Een tranenkwartet!
We moeten de kerk in! Kijk wat jullie aanrichten!
(snottert)
Nu begin ik ook al.

ZINAIDA *(tot Sasja)*
Als jij je moeder niet meer nodig hebt? Als jij zo nodig ongehoorzaam moet zijn?
Ga je gang, mijn kind, doe wat je wilt. Je hebt mijn zegen!

IVANOV *(naar voren, in bruidegomspak, buishoed, handschoenen)*
Sasja?

LEBEDJEV Dat mankeerde er nog aan!

SASJA Wat doe jij hier?

IVANOV Dames, heren? Ik wil even praten met Sasja. Onder vier ogen.

LEBEDJEV Het is onbetamelijk dat een bruidegom zijn bruid ziet vóór het huwelijk!
Dat brengt ongeluk!

ZINAIDA U moet in de kerk zijn! Niet hier!

IVANOV *(negeert hem)*
Sasja — alsjeblieft?

SASJA Nee. Nee!
(snelt af)

IVANOV Sasja?
(achter haar aan, door de anderen gevolgd; af)

PLATONOV *(naar voren, met vóór hem Sergei, die hem ontloopt)*
Wees gerust: ik ben niet gekomen om mezelf vrij te pleiten!

VI. 5

Platonov en Sergei vooraan.

SERGEI Waarvoor dan wel? Niemand kan nog ooit een einde maken aan mijn pijn.
Weet je wat ik zal doen? Ik zal mezelf doodschietsen.

PLATONOV *(arm nog in een mitella)*
Doe jezelf geen kwaad, je bent als een broer voor mij.
Maar goed, als je verlangen naar wraak echt zo groot is, en je bloeddorst niet te lessen?
Dan wil ik niet langer leven. Ik maak mezelf wel kapot, opdat jij je niet zal doden.
Is dat wat je wilt, Sergei? Mijn dood?

SERGEI *(kreunt)*
Ik weet niet meer wat ik wil. Ik wil niets.

A. PETROVNA *(naar voren)*
Hier zit jij!
(tot Platonov)
Is het waar? Van jou en Sofia?

PLATONOV Het is waar.

A. PETROVNA Jij bent een ranzig, weezinwekkend figuur.

PLATONOV Ik heb het niet gewild. Nog geen duizendste van de pijnen die hij doorstaat, heb ik gewild.

A. PETROVNA *(roept)*
Een echte vriend maakt geen knuffeldier van de vrouw van zijn vriend!
En je houdt niet eens van haar, het was uit verveling!

SERGEI *(roept nu ook)*
Dit keer zal geen ronkende speech jou redden!
Schuld laat zich niet vergoeden met mooie praatjes!

PLATONOV Ze laat zich ook niet bewijzen met geschreeuw en hysterie.
Ik heb trouwens geen praatjes aangeboden, ik heb aangeboden dat ik mijzelf dood zou schieten.

SERGEI Ik geloof geen bal meer van je geleuter.
(wijst op de dode Osip)
Zó sterft een echte Rus! Zo doet men boete, hier!

PLATONOV Is dat wat je me toewenst?
 Door een meute te worden toegetakeld, tot mijn schedel barst en mijn hersens in de goot belanden!
 Is dát de droom van onze grote humanist, onze bestrijder van de doodstraf?
(lacht)
 Waar zijn je nobele idealen nu? En ik maar geloven dat jij echt door pijn bent overmand!
 Jij zwélgst in je smart, je staat te schmieren als een derderangsacteur.

SERGEI Waarom ben je dan nog naar hier gekomen?

PLATONOV Niet om mij te laten beledigen! Ik ben een mens en heb het recht te worden behandeld als mens.
 Jouw ongeluk is niéts in vergelijking met de verschrikkingen die ik heb doorstaan.
 Ik ben van hot naar her geslingerd, ik ben twee keer bedreigd met een mes,
 ik word door iedereen in de steek gelaten of uitgemaakt voor rotte vis.
 Als je mij de afgelopen nachten gezien had?
 Je had jezelf een geluksengel gewaand!

A. PETROVNA Ach, wie kan het wat schelen: jóuw nachten, jóuw verschrikkingen?

PLATONOV *(hoofd in handen)*
 Waar vind ik nog echte mensen, die bereid zijn om te luisteren?
 Overal gekken, sadisten, harteloze zielenpoten.

A. PETROVNA Dat besmeurt ons, dat begraaft ons onder drek — en dan klaagt hij over zijn ellende?

SERGEI Wat wil jij nog van mij? Je hebt me alles al afgepakt. Ellendeling! Klootzak!

PLATONOV Ik was zo dom te denken dat jullie nette mensen waren.
 Jullie zijn kannibalen. Reddeloze boerenkinkels.
(af)

A. PETROVNA *(handenwringend)*
 Waar had hij het over? Hij is met een mes bedreigd. Was jij daarbij?

SERGEI U gaat mij toch niet veroordelen?

A. PETROVNA Je hebt hem bedreigd met een mes? Mijn god!
 En dan noem jij hem een klootzak?
 Zo kunnen we hem niet laten gaan. Snel! Achter hem aan!

SERGEI Wat moet ik zeggen, dan?

A. PETROVNA Je vindt wel wat.
 Hij kwam met goede bedoelingen, maar jij moest zo nodig uithalen naar hem.
 Ga achter hem aan!

SERGEI Dat kan ik niet.

A. PETROVNA We zijn allemaal schuldig.
 We hebben allemaal passies, we zijn allemaal zwak.
 Vooruit! Zeg iets verzoenends! Toon dat je een man bent.

SERGEI Ik word gek!

A. PETROVNA *(weent)*
 Haast je toch, lieve Sergei.

SERGEI Laat me met rust!

A. PETROVNA Dan moet ik zelf maar gaan.

PLATONOV *(weer op)*
Mijn god – het doet pijn! Het doet pijn?

A. PETROVNA We begrijpen jou, Misja! We hebben begrip!

PLATONOV Die verdomde arm hangt er half af. Ik verrek van de pijn.
En ik heb honger als een stervend paard. En ik beef. Ik heb koorts.
Zien jullie niet dat ik ziek ben? Ik ben aan het sterven! Wat willen jullie toch van mij?

SERGEI Laten we elkaar vergeven. Maar heb ook begrip voor mij,
Misja. Laten we dus breken. Zoals het hoort. Oké?

PLATONOV Ja.

SERGEI *(steekt zijn hand uit)*
Vaarwel dan.

PLATONOV *(weigert ze)*
Nee! Nee, nee, nee! Ik ben kapot, Sergei.
Alles doet pijn, mijn ogen kleven dicht, slapen lukt me niet.
Ik sla mea culpa, ik bid om vergeving, ik smeeek om rust.
Doe wat je wil, maar ik ga hier nooit meer weg.
Wie mijn aanwezigheid afkeurt, moet zelf maar weggaan.
(gaat liggen)
En geef me iets warmes. Niet om te eten. Een deken. Ik ga niet weg. Het regent buiten.

A. PETROVNA *(schudt hem zacht door elkaar)*
Misja? Ga naar huis. Wat je ook nodig hebt, ik breng het jou.

PLATONOV Wie problemen heeft met mij, moet zelf maar verkassen.
Water! Een slok water, alstublieft!

A. PETROVNA Hier.
(helpt hem drinken)

PLATONOV Ik voel me niet goed, Anna.

A. PETROVNA *(hand op zijn voorhoofd)*
Je voorhoofd gloeit. Ik zal zorgen dat Nikolai langskomt met een paardenmiddel.
Maar je moet hier weg!

SOFIA *(naar voren)*
Neem dit geld terug. Ik hoef geen liefdadigheid, zeker niet van jullie twee.
(ziet Platonov)
Hij? Hier?

SERGEI *(wil haar afschermen)*
Laat hem, Sofia. Vergeet hem.

SOFIA *(weert Sergei af)*
Laat mij met rust!
(tot Platonov)
Wat kom jij hier doen?

PLATONOV Alles is voorbij.

SOFIA Hoezo, ‘alles’?

PLATONOV Ik heb niets meer nodig, haat noch liefde.
Jullie zijn met veel en ik ben maar alleen. Heb compassie!

SOFIA Wat bazel je?

PLATONOV Ik heb geen nieuw leven nodig, Sofia.
Ik weet niet eens wat ik met het oude moet aanvangen.

SOFIA Ons vertrek is van de baan? Is dat wat je zegt?

PLATONOV Trekt u alstublieft niet wit weg, Sofia Voinitseva.

SOFIA Jij verbreekt je beloftes? Opnieuw?

PLATONOV Ik heb rust nodig! Voor mijn verhakkelde lijf!

SOFIA *(verbijt haar tranen)*
Jij bent zo'n smeerlap?

PLATONOV Dat heb ik nog al gehoord.
Weet één ding. Deze smeerlap heeft u nooit pijn willen doen.

SOFIA *(weent)*
Wat heb ik aan zo'n mededeling?

PLATONOV Het stond in de sterren geschreven dat dit zou gebeuren.
De natuur heeft haar wetten en ieder leven heeft zijn logica.

SOFIA Wat heb ik aan logica? Je houdt niet meer van mij!
Aan welke wetten gehoorzaamt mijn leven dan? Je smeed het aan stukken.

PLATONOV U bent sterk, u vindt wel een manier om uzelf te troosten.
Op zijn minst is dit een goede les voor de toekomst.

SOFIA Toekomst? Je hebt me geruïneerd. In welk opzicht is een verwoesting een les?

PLATONOV Kan ik hier dan niets zeggen zonder verkeerd begrepen te worden?
(roept)
Ik ben ziek! Ik moet overgeven!

SOFIA *(steeds heftiger huilend)*
Elke keer smeekt en bedelt hij zélf. Elke keer haakt hij af.
En nu komt hij naar hier, om te melden dat ik hem doe overgeven? Ik haat je.
Ik wil je niet meer zien, jouw beeld verbrandt mijn ogen, jij bent erger dan vitriool.
Scheer je weg!

A. PETROVNA Platonov?

PLATONOV Huh?

A. PETROVNA Maak je hier vandaan.

PLATONOV *(zuchtend, kreunend)*
Oké dan.

SOFIA Wacht! Ga niet weg. Ben je wel zeker, Misja?
Je lijkt me niet helemaal nuchter. Ga even zitten. Denk er nog eens over na.

PLATONOV Trekt u toch uw handen van me af. Ik ben geen man voor u.
Ik ben aan het rotten, ziet u dat dan niet.
Ik ben een geraamte waar een aangetast hart in bengelt, verder niets.
Begraaf me diep genoeg, zodat ik uw lucht niet kan besmetten.

SOFIA *(handenwringend, langzaam hysterisch)*
Wat doet hij mij aan? Wat moet ik doen? Kan iemand het me zeggen? Ik breng mezelf nog om!

SERGEI Sophie, zeg dat niet, alsjeblieft.

SOFIA Zo veel doortraptheid overleef ik niet!

A. PETROVNA Kalmeer, Sophie. Sergei? Haal haar toch een glas water!

SERGEI *(tot Platonov)*
Wat zit jij hier nog te doen? Ga weg!

PLATONOV Al steek je de boel in brand, ik blijf.

SOFIA *(krijst)*
Ik doe mezelf iets aan!

A. PETROVNA *(schudt haar door elkaar)*
Zo kan het wel, Sophie! Stop ermee!

SOFIA *(rukt zich los)*
Raak me niet aan! Ik weet goed genoeg aan wie ik alles te danken heb!
Ik walg van u!

A. PETROVNA Dit is niet het moment om te schelden, kind.

SOFIA U hebt hem jarenlang gecorrumpeerd.
Zonder u had hij mij nooit zo cynisch te gronde gericht.
Alle kwaad begint bij u.

SERGEI Sophie?

SOFIA Jij ook! Iedereen! Blijf van me af! Laat me met rust!

A. PETROVNA *(tot Platonov)*
Jij lokt dit uit. Ga nu eens eindelijk weg!

PLATONOV Waarheen? Ik ben stijf bevroren.

A. PETROVNA Heb je nog niet genoeg aangericht? Rot op!

PLATONOV Geen denken aan. Ik laat me niet deporteren. Ik blijf!

NIKOLAI *(naar voren, tot Platonov)*
Misja! Zit je hier toch weer te filosoferen en het hoge woord te voeren, ellendeling?
Schaam jij je niet?

PLATONOV *(kreunt)*
Wat nu weer? Wat hééft iedereen vandaag!

NIKOLAI Ze heeft zich vergiftigd.

PLATONOV *(echt ontzet)*
Wat?

A. PETROVNA Alexandra?

NIKOLAI Ze heeft alle pillen geslikt die ze kon vinden in mijn kabinet.

PLATONOV Mijn Alexandra? Onmogelijk.

NIKOLAI Lees dit dan maar, caféfilosoof!
(geeft hem een briefje)

PLATONOV ‘Beste Misja. Hou altijd evenveel van Pjotr en van Nikolai als ik deed. Overtreed geen wetten of geboden, en hou jezelf in ere. Lieve Pjotr? Mama houdt van je. Moge God je zegenen, en moge jij ooit je zondige moeder vergeven. Vaarwel. ps: de sleutel van de kast ligt onder de bloempot in de keuken.’
Mijn fruitvliegje! Een zondige moeder? Zij? Ik moet naar haar toe.
Ik moet haar weer tot leven wekken.

NIKOLAI Jij wil ze doen verrijzen? Je had ze niet moeten vermoorden!

PLATONOV Vermoorden? Jij bent krankzinnig. Denk je dat ik dit heb gewild? Mijn god!
Wat een hardvochtige, immorele straf! Het is meer dan ik aankan.
Zelfs al ben ik een schurk en een zielenpoot – ik ben toch ook nog steeds een levend wezen?
(spreidt de armen)
Kijk dan! Kijk naar mij! Zien jullie goed hoe ik eraan toe ben!
Bevalt het een beetje? Is de neergang eindelijk groot genoeg? Kijk dan!

IVANOV *(gehaast weer naar voren, achter Sasja aan)*
Kijk naar mij! Kijk dan, Sasja! Kijk!

VI. 6

Ivanov en Sasja.

Om hen heen: Platonov, Anna Petrovna, Sofia, Sergei en Nikolai.

SASJA *(achternagezeten door IVANOV bruid en bruidegom)*
Het brengt ongeluk als ik je nu al zie!

IVANOV *(houdt Sasja staande)*
Toen ik me kleedde om naar de kerk te gaan, keek ik in de spiegel.
Kijk dan! Mijn haar is al wit bij de slapen, Sasja.
Uit elke ooghoek vertrekt een spinnenweb van rimpels.

SASJA Dat is van te veel lachen – vroeger.

IVANOV Jij bent jong, mooi, puur. Jij hebt je leven vóór je.
Het is nog niet te laat om deze farce af te blazen.

SASJA Ga naar de kerk! Daar zitten mensen op ons te wachten.

IVANOV Ga jij naar hen. Zeg dat er geen bruiloft komt. Ik ga naar huis.

SASJA Ik luister niet.

IVANOV Ik keek in die spiegel en het was of er een pin door mijn hersens ging.
Die koddige melancholie van mij! Dat pronkzuchtige verdriet!
Overall rondbazuinen dat ik ben vastgeroest en opgeleefd – terwijl de zon schittert aan het firmament en zelfs de kleinste mier met plezier zijn reuzenlast versleept...
Ik stond luidkeels te lachen.

SASJA We gaan zo dadelijk trouwen – en jij staat alles uit te lachen?

IVANOV Ik heb met mijn geklaag de laatste levensjaren van mijn vrouw vergiftigd.
En sinds wij verloofd zijn, ben jij het lachen ook verleerd en lijk je vijf jaar ouder.
Bijeenkomsten, feesten, jachtpartijen? Overál verspreid ik, als een pestwolk, mijn verzuring.
Wie me bezig hoort, raakt besmet en kankert mee. En dat toontje van me!
Alsof ik Moeder Natuur een dienst bewijs door te bestaan.
Wie denk ik godverdomme dat ik ben?

SASJA Je meent het? Godzijdank! Je hebt eindelijk ook zelf je buik vol van dat geklaag.
Het is tijd om aan je nieuwe leven te beginnen, Nikolasja.

IVANOV *(weert af)*
Voor mij is het te laat, ik ben afgeschreven, onherstelbaar stuk.
Maar jou kan ik wel nog redden.

SASJA Waarom zie jij per se altijd jezelf als een verloren ziel?
Het grenst aan grootheidswaan. Hou op en ga naar die kerk!

IVANOV Maar Sasja! Ik bèn een reddeloos verloren geval!

SASJA De mensen kunnen je horen!

IVANOV Laat ze! Ik ben een hopeloze loser! Daar is toch geen discussie over mogelijk!
Als je van me houdt, Sasja, laten we deze hele misselijke vertoning dan opdoeken.

SASJA Wanneer zul jij beseffen, lieve Nikolasja, hoezeer jij me afmat? Een nieuwe dag: een nieuw probleem!
De liefde mag best ondernemend zijn, zo'n kwelling hoeft ze niet te worden.

IVANOV Jij bent verlekkerd op die kwelling. Het is geen liefde die jou drijft, maar koppigheid.
Ooit nam jij je voor om de man in mij opnieuw tot leven te wekken.
Mijn redding moest de parel worden in jouw kroon!
Van die gedroomde heldenrol wil jij geen afstand doen.

SASJA Jij hebt makkelijk praten. Je hebt geen moeder en geen vader, je bent een eenzame stakker,
je bedrijf is leeggeplunderd, je gronden zijn verkocht, en iedereen spreekt kwaad van jou.
Er is niemand die nog omkijkt naar jou, behalve ik. En zelfs dat verknaal je.

IVANOV *(hoofd in de handen)*
Ik had niet moeten komen. Ik had mijn zin moeten doordrijven en wegblijven.
(gaat zitten zwijgen aan de rand van het podium)

SASJA *(gooit haar ruikertje op de grond)*
Hou op, hou op, hou op!
(gaat zitten mokken elders)

VI. 7

*Platonov, Anna Petrovna, Sofia, Sergei en Nikolai.
Naast hen, zwijgend en mokkend: Ivanov en Sasja.*

- NIKOLAI *(tegen Platonov)*
Je hebt één gelukje, beste beul. Dat ik bij toeval vroeger thuiskwam.
Wat zou er gebeurd zijn, had ik Alexandra niet op tijd gevonden?
- PLATONOV Hoe bedoel je?
- NIKOLAI Dan was je nu een moordenaar geweest.
- PLATONOV Mijn Alexandra is niet dood?
- NIKOLAI Zou je willen dat ze wel dood was?
- PLATONOV Ze is nog in leven! Ze is niet dood!
- SERGEI *(gaat ook apart zitten)*
Stop met schreeuwen! Ik heb genoeg van jullie allemaal!
- PLATONOV *(kust Nikolai)*
Ze leeft! Mijn Alexandra leeft!
- NIKOLAI Als jij wat minder je tong had geroerd en wat meer had geluisterd,
had dit ongeluk nooit hoeven te gebeuren.
- PLATONOV Wat maakt het uit? Ze leeft!
(kust Anna Petrovna)
- A. PETROVNA *(tot Nikolai)*
En die brief dan?
- NIKOLAI Had ik haar later gevonden, wás dit haar afscheidsbrief geweest.
Dat kan het nog altijd zijn. U wilt niet weten wat ze allemaal heeft geslikt.
(tot Platonov)
Blijf van me af!
(weert zijn kus af)
- PLATONOV Jij hebt me de stuipen op het lijf gejaagd!
Ik heb nooit geloofd in pillendraaiers, nu geloof ik zelfs in jou. Bravo!
En hoe staat mijn vrouwtje ervoor?
- NIKOLAI Er bestaat voor haar maar één medicijn.
- PLATONOV Laat het aanrukken! Als zij geen recht op leven heeft — wie dan wel? Komaan!
Waar is dat wonderbaarlijk paardenmiddel?
- NIKOLAI Het staat hier te drammen voor mijn neus.
- PLATONOV *(lacht, tot Anna)*
Dat is weer een van zijn grappen. Hij is me er eentje!
- NIKOLAI Ga met me mee en spreek met haar.
Zeg dat je van haar houdt en dat je voortaan zult afzien van stomme avontuurtjes.
Lieg desnoods. Lieg zoals altijd. Maar dit keer om háár bestwil. Zullen we?

PLATONOV Ik ben zo duizelig, Nikolai. Ik ben vreselijk ziek.
Mijn arm hangt er half af. Jij ziet er trouwens ook niet goed uit.

NIKOLAI Laten we gaan, Misja.

PLATONOV Heeft ze veel geslikt?

NIKOLAI Genoeg voor een reisbiljet naar het hiernamaals.

PLATONOV Die Alexandra? Dat is me er ook eentje.
Het zit in de familie!

NIKOLAI Misja?

PLATONOV Ik heb koorts. Ik zie vlekken voor mijn ogen. Ik ben echt weerzinwekkend ziek.
Ik weet amper wat ik zeg.

NIKOLAI Ga je mee, of ga je niet mee?

PLATONOV Waar is mijn muts? Of nee, ik ben zonder muts gekomen.
(lacht)
Wat is het eigenlijk? Zomer? Lente? Schijnt de zon?
Het maakt niet uit. Kom, Nikolai! We gaan!

SOFIA *(verspert hem de weg)*
En ik dan! Ik wist ook dat het de dood van mijn man kon betekenen.
Maar ik heb me niet laten stoppen. Ik heb me in jouw armen gesmeten.
Wat heb je mij aangedaan?

NIKOLAI *(trekt Platonov aan de mouw mee)*
Zullen we het assisenproces bewaren voor later?

A. PETROVNA Het is nu niet moment, Sophie, hij is doodziek.

SOFIA *(zonder te luisteren, de weg versperrend)*
Het is niet meer menselijk zoals jij mijn leven hebt veranderd in een klucht.
Ik ben ook aan het sterven, Misja. Red mij!

A. PETROVNA Sophie! Kalmeer!

SOFIA *(tot Platonov)*
Dit is erger dan sterven! Ga niet weg!

A. PETROVNA Wat kan hij anders doen, op dit moment, dan naar de moeder van zijn kind gaan?

SOFIA Goed. Laat maar.
(valt voor hem op haar knieën)
Misja? Alsjeblieft! Red mij!

A. PETROVNA *(trekt haar overeind)*
Toch niet op uw knieën? Dat is niemand waard! In 's hemelsnaam.
U bent een vrouw, Sophie!

SOFIA *(werkt tegen)*
Zegt u het hem dan... Legt u het hem uit...

A. PETROVNA Neem uzelf in de hand! Komaan!
(geeft haar een oorvijs)

SOFIA *(valt Anna in de armen)*
Zegt u het hem, lieve Anna...

A. PETROVNA Rustig maar, kind.
(kijkt naar de mannen om zich heen)
En nu? Dokter Nikolai! Wat moet er nu gebeuren?

NIKOLAI Vraag maar aan Misja.

A. PETROVNA Als die het moet beslissen? Kom! We zullen haar te slapen leggen.
Nikolai? Help me dan toch!

NIKOLAI *(helpt Sofia ondersteunen)*
Ik zal haar een kalmeringsmiddel geven.

A. PETROVNA Ik kan inmiddels ook zelf een dosis chloroform gebruiken.
Sergei? Gedraag je als een vent!
Ik voel me geen snars beter dan jij, maar ik laat mijn kop niet hangen.

SERGEI Wat wilt u dat ik doe? Wat valt er nog te doen?

A. PETROVNA Bijt op je tanden en help je vrouw! Laten we ons op zijn minst gedrgen als echte mensen.

SERGEI *(zuchtend, ondersteunt Sofia aan de andere kant)*
Ik zal mijn best doen, maman.

NIKOLAI *(tot Sergei)*
Courage, makker. Het overkomt jou niet als eerste, en zeker niet als laatste.

SERGEI *(somber)*
Ik zal mijn best doen. Ik zal mijn best doen!
(af, met Sofia, Anna en Nikolai)

PLATONOV *(roept hun na)*
H! Hela! Heeft er iemand een sigaret voor mij? Hallo!

LEBEDJEV *(op)*
Sasja? Ivanov? Waar blijven jullie nu?

VI. 8

*Ivanov, Sasja en Lebedjev.
Naast hen: Platonov, versuft.*

- SASJA *(valt haar vader in de armen)*
Papa! Hij wil niet luisteren! Hij wil alles opdoeken, zegt hij, om mij te redden.
Vertelt u het hem!
- LEBEDJEV Wat?
- SASJA Dat ik geen boodschap heb aan zijn liefdadigheid!
- LEBEDJEV Liefdadigheid?
- SASJA Er wordt hoe dan ook getrouwd vandaag! Zeg het hem!
- LEBEDJEV *(tot Ivanov)*
Waarom zouden jullie niet trouwen?
- IVANOV Ik heb het haar uitgelegd, maar ze wil het niet snappen.
- LEBEDJEV Legt u het mij dan uit! Ik wil niets liever dan het snappen!
U richt mijn hele gezin te gronde, een horrorkabinet is er niets bij.
Wat staat mij te doen? U uitdagen tot een duel?
- IVANOV Een duel is niet nodig. Twee oren en een stel hersens volstaan.
- SASJA Is hij niet onuitstaanbaar? Net een verwend kind!
- LEBEDJEV *(tot Ivanov)*
Luistert u naar de raad van een oude vent: hou de dingen simpel.
U houdt van Sasja? Blijf dan. U houdt niet van haar? Ga dan weg, we zullen u niets ten kwade duiden.
Verder geen gezeur! Jullie zijn allebei gezonde, verstandige, nette mensen, die goddank niets tekortkomen aan voeding of kledij. Akkoord, uw hele zaak is verpand, en u kunt uw interest niet betalen. Maar ik ben haar vader, ik zie dat door de vingers.
Haar moeder niet, akkoord, die staat pal, die eist boter bij de vis.
Maar, luister...
(kijkt om zich heen)
Ik heb nog een appeltje van tienduizend roebel op de bank. Geen hond die ervan weet!
Ze waren van mijn grootmoeder, nu zijn ze voor jullie.
Eén voorwaarde! Steek graaf Sjabelski tweeduizend roebel toe.
Die ouwe gek wil naar Parijs en...
- IVANOV Beste Pavel! Dit gesprek leidt nergens heen.
Ik moet doen wat mijn geweten me dicteert.
- SASJA Wel, ik ook! Jij mag soebatten wat je wilt, ik laat jou niet gaan.
(tot Lebedjev)
Zullen we naar mama gaan? De dienst had al bezig moeten zijn.
Kom! Papa? Papa! Ga je mee?
(af)
- LEBEDJEV Mijn beste man, neemt u het leven toch eens wat lichter op! Het is zo al zwaar genoeg.
- IVANOV Pavel! Godverdomme! Dit leidt nergens heen!
Begrijp dat nu eens eindelijk!

LEBEDJEV Oké. We zien wel. Vooruit maar. Tot straks?
(af)

PLATONOV (tot Ivanov)
En nu? Ivanov! Wat gaat u doen?
Toch maar naar die kerk?

VI. 9

Platonov meets Ivanov, part 3.

IVANOV Die kerk, tot daar aan toe. Maar daarna?
Ik vind het vreselijk, maar alleen al de gedachte aan tederheid met Sasja doet me kokhalzen.

PLATONOV Voor mij is het te laat om te leren kokhalzen. Ik heb de ene na de andere vrouw gebroken.
Zwak of onschuldig; ik gaf ze allemaal de nekslag. Ze wisten het op voorhand!
Maar ze bleven komen.

IVANOV We hebben alles alleen te danken aan onszelf, Misja.
Maar zelfs het gewicht van die schuld voel ik niet meer. Ik voel niets!

PLATONOV Ik voel me platgewalst, door monsterachtige schaamte.

IVANOV Ik ben zelfs de schaamte voorbij.
En toch: u moest eens weten hoe mijn vroegere trots daartegen in opstand komt!
Hoezeer ik opeens van woede dreig te stikken!
En tot hoe weinig ik maar in staat blijf, om mijn trots en mijn woede vorm te geven.

PLATONOV *(zet het geweer van Borkin onder zijn kin)*
Ieder mens zou dit moeten durven. Eindigen met een knal. Béng.
Weer een uitgekookt varken minder op aard.
(legt geweer terzijde)
Maar als puntje bij paaltje komt, houd ik toch te veel van het leven.

IVANOV Alleen een stompzinige kan houden van het leven.

PLATONOV Misschien moeten u en ik samen de boel ontvluchten.

IVANOV U en ik? Zoals de kreupele die de blinde helpt?

PLATONOV Misschien komen ze samen verder dan alleen.

IVANOV U begrijpt het nog altijd niet. Waarheen wilt u gaan?
En als we arriveren, waar dan ook: wat dan? Wat dan!

PLATONOV Als het maar weg van hier is!

IVANOV 'Hier' houdt nooit meer op. 'Hier' is voor altijd.

BABAKINA *(op)*
Platonov?

PLATONOV Mafutka Babakina! Mijn grootste vijand!
Wat zie jij er prachtig uit!

BABAKINA Na die brief van u zijn we geen vijanden meer.

PLATONOV Jammer. Het is belangrijker in het leven om een goede vijand te hebben dan een goede vriend.

BABAKINA U drinkt water! Wat scheelt er?

PLATONOV Van alles. Niets.
(*kust haar hand*)
Uw mooie handje is koud.

BABAKINA (*trekt hand terug*)
Ik heb niet graag dat u mijn hand kust.

PLATONOV Zal ik de rest kussen, dan?

BABAKINA (*glimlacht*)
Gaan we zo beginnen?

PLATONOV Ik ben er nog niet aan gewend dat we geen vijanden meer zijn.
Peace, my dear! Love and peace! Maar nu we toch bezig zijn met verzoenen: help me.
Beton me uw menslievendheid.

BABAKINA Hoe?

PLATONOV Geef me een kus.

BABAKINA Geen denken aan.

PLATONOV Neem me dan met u mee, naar u thuis. Ik ben ziek, ik heb zin in een borrel, ik lijd ondraaglijke pijn, ik val om van de slaap en ik heb geen fatsoenlijke plek om te pitten.
Het duizelt me, ik heb koorts, ik herken met moeite uw mooie gezicht.
(*kust haar wang*)
Komaan! Sleep me hier vandaan!

BABAKINA (*laat zich kussen*)
Straks, misschien. De plechtigheid komt er eerst nog aan.

PLATONOV (*kust haar in de nek*)
Ah, die geur van vers en moedig zweet! Ik hou van mensen. Alle mensen.
Van alles wat er bestaat, gaan de mensen mij het meest ter harte.
Ik heb nooit iemand willen schofferen. Toch heb ik ze allemaal geschoffeerd.

BABAKINA (*kust hem nu ook*)
Ja! Zelfs die arme Sophie!

PLATONOV Sophie, Mimi, Zizi... Dada, kaka, pipi...

BABAKINA (*oprecht bezorgd*)
Wat scheelt er toch met u?

PLATONOV (*jankt hartverscheurend*)
Iedereen houdt van mij! Is het niet verschrikkelijk?
Geen wreder noodlot mogelijk! Iedereen houdt van mij!

BABAKINA Hebt u pijn?

PLATONOV (*idem*)
Ontzétend.

BABAKINA Wat doet het meeste pijn?

PLATONOV Platonov! Platonov doet pijn!

BABAKINA *(streelt hem over het hoofd)*
Ik neem u straks mee, naar mij thuis. Daar zal ik u opbiechten wat ik u heb misdaan.
Ik hoop dat u mij dat ook zult vergeven.

PLATONOV Er is maar één echte vraag. Houdt u van mij?

BABAKINA Iedereen houdt van u.

PLATONOV Dank u! Zodra ik beter ben, zal ik u verleiden. Oké?
Eerst mooie praatjes, daarna de verleiding.

BABAKINA Beloofd.

PLATONOV Omgekeerd kan ook, hoor. Eerst verleiden, dan de rest.

BABAKINA Ook goed. Als u maar snel beter wordt.

SJABELSKI *(op, met in zijn spoor Lvov, Sasja, Lebedjev, Zinaïda, Anna Petrovna, Sergei en Nikolai
— allen min of meer in feestornaat)*
Lach maar! Kijk maar!
(draait rond als een mannequin)
In de geklede jas van iemand anders, zonder hoge hoed en zonder handschoenen.
Zo laat mijn verloofde mij spitsroeden lopen, onder gegniffel en minachting van het gepeupel.
Zelf loopt ze erbij als een koningin! Nergens heeft men zo weinig respect voor grijze haren als
in dit land! Jullie zijn achterlijke pygmeeën! Een uitstervend ras! Cultuurloze kaffers! Allemaal!

VI. 10

*Ivanov, Platonov, Babakina, Sasja, Lebedjev, Zinaïda, Anna Petrovna, Sergei en Nikolai.
Eventueel zelfs ook Sarah, Alexandra, Izaak, Osip en Glagoliev erbij, zonder dat ze evenwel replieken krijgen.
Sofia en Lvov ontbreken voorlopig, en Borkin zat de hele tijd al op het podium, lezend, rokend — wachtend.*

ZINAIDA *(tot Ivanov)*
In godsnaam, Ivanov waar blijft u toch? Als u dan toch wilt trouwen met mijn dochter,
heb dan het lef en de goede smaak om ook op te komen dagen. Of is ze u op eens te min?

SASJA Mama! Maak het niet nog ingewikkelder, zoals gewoonlijk!

ZINAIDA Pavel? Laat jij je dochter deze toon hanteren?

LEBEDJEV Rustig, lieve schatten, iedereen is zenuwachtig.

SASJA Ivanov bedoelt het goed, hij heeft alleen wat tijd nodig.

IVANOV *(hoofd in de handen)*
Begrijp het toch eens eindelijk!

SJABELSKI Mijn neef is de titel van raadslid niet waard.
Dat zit te filosoferen als een komiek, terwijl hij wordt verwacht in een kerk!

ZINAIDA Geen enkel besef van savoir-faire.

SASJA Mama!

A. PETROVNA Ik ben bang dat ik uw moeder gelijk moet geven.

ZINAIDA *(verbaasd)*
Dank u wel, Anna Petrovna.

SERGEI Kunnen we eraan beginnen, alstublieft?
Het is niet vanzelfsprekend voor mij om getuige te moeten zijn op een huwelijk.

ZINAIDA *(tussen neus en lippen, tot Anna Petrovna)*
En zijn Sofia?

A. PETROVNA *(zuchtend, tot Zinaïda)*
In bed. Met zó'n spuit vol kalmering.

ZINAIDA Ocharme, dat kind...

BABAKINA *(tot Sasja)*
Sasja, lieveling? Als u straks uw boeket weggooit?
Gooit u het dan een beetje in mijn richting?

SJABELSKI Ik mag er niet aan denken! Ik begin er niet aan!

NIKOLAI Wie zegt dat het voor u bedoeld zal zijn, mijn beste graaf?

BABAKINA *(geeft een arm aan Nikolai)*
Jazeker, lieve Sjabbie! Wie zegt dat u mijn uitverkorene bent?

SJABELSKI *(mopperend)*
Komedianten! Allemaal!

PLATONOV *(bijna gelukkig)*
Ik houd van de mens. Van álle mensen!

IVANOV *(in afgrijzen)*
Ik heb mij aan het leven vertild! Mijn rug heeft het begeven!

LVOV *(op)*
Raadslid Ivanov?

NIKOLAI Confrater Lvov! Ik dacht dat u allang vertrokken was?

SJABELSKI Dat hoopten wij allemaal.

SASJA Nou!

LVOV Ik sta hier een allerlaatste keer, om in het openbaar te verklaren dat raadslid Ivanov een
gewetenloze schoft is.

IVANOV Dank u. Dank u! Eindelijk iemand die het ziet!

ZINAIDA Pavel! Laat jij dat zeggen van je toekomstige schoonzoon?

LEBEDJEV Waarde dokter, dit is een schande! Ik daag u uit tot een duel!

LVOV Mijnheer Lebedjev, u bent nog altijd niet verwant aan het raadslid.
U duid ik niets ten kwade, hem verschaf ik met plezier genoegdoening.

SJABELSKI *(tot Lvov)*
Hij is mijn neef! Geef mij een revolver en ik schiet u de hersens uit het hoofd!

IVANOV
Laat hem, oom Sjabelski! Die brave man heeft gelijk.
Ik ben een schoft.

PLATONOV
Ik ben echt dól op mensen. Dol ben ik! Dol!

SASJA
Beste dokter Lvov, u komt mijn man een hardvochtig verwijt naar het hoofd slingeren, op een dag die hem het nieuwe geluk had moeten brengen. Ook vroeger, toen u hem als een schaduw achtervolgde, was u ervan overtuigd dat u alleen uw plicht deed.
U belasterde hem, u bestookte mij en mijn vrienden met anonieme scheldbrieven, u gunde zelfs zijn zieke vrouw geen moment van rust. Hoe wreed en verdorven uw daden ook zijn, u zult uzelf altijd blijven beschouwen als een bijzonder beschaafd en vooruitstrevend persoon.

IVANOV
Dit is geen trouwfeest, dit is een debatclub! Bravo!

PLATONOV
Ik ben een fan van de mens! Van álle mensen!

SASJA *(neemt Ivanov bij de hand)*
Kom, Nikolasja. Papa, mama? Komen jullie ook? We gaan hier weg.

IVANOV
Waarheen dan, lieve Sasja? Waartoe, waarom?
Wacht, ik zal er zelf een gepast einde aan breien.
(maakt zich los van haar)

SASJA
Nikolasja! Wat ga je doen?

IVANOV *(energiek)*
Eindelijk! Ik voel mijn jonge zelf weer door mijn aderen bruisen!
(grijpt het geweer van Borkin)

SASJA *(schreeuwt)*
Ik weet wat hij wil doen!

A. PETROVNA
Mijn god, nee!

NIKOLAI *(tot Lvov)*
Zie wat je aanricht, idioot!

ZINAIDA
Nikolasja, nee!

BABAKINA
Houd hem tegen!

LEBEDJEV
Kijk uit!

SJABELSKI
Neefjelief!

IVANOV *(met het geweer in de handen)*
Eindelijk heeft de echte Ivanov zijn daadkracht weergevonden!
(wil het onder zijn kin zetten)
Ik maak zelf een einde aan de mallemlen.

SASJA
Nikolasja! Houd hem tegen, iemand!

IVANOV
Niet doen! Ik ben al te ver afgegleden. Aan alles komt een einde.
Dank u, lieve Sasja. Dank u wel!
(wil trekker overhalen; lukt niet)

SOFIA *(op, het geweer vastgrijpend)*
Dit komt mij toe – mij!

IVANOV *(ze worstelen om het geweer)*
Sofia? Wat – waarom?

SJABELSKI *(in paniek)*
Kijk uit!

ZINAIDA Pas toch op!

SOFIA *(rukt het geweer los)*
U bent niet de enige hier die lijdt.
(mikt op Platonov)

BABAKINA *(vóór Platonov, met gespreide armen)*
Niet doen, Sofia! Niet doen!

SOFIA Ga uit de weg, ik smeed u! Ik heb meer dan één kogel.

SERGEI *(gooit zich op Sofia)*
Liefje, nee – wat doe jij toch?

A. PETROVNA *(idem)*
Houd haar tegen! Snel!

SOFIA *(worstelend om het geweer, in tranen)*
Laat mij het afmaken! Ik kan niet anders!

ZINAIDA Pavel! Doe toch wat!

LEBEDJEV *(mengt zich in het worstelende kluwen)*
Houdt u toch op! We staan zo goed als voor een altaar!

SERGEI Liefje, geef op!

SOFIA Laat me toch! Ik moet dit doen!

PLATONOV *(lachend)*
Ik ben verliefd op heel de mensheid!
(wordt in de borst getroffen door een kogel, afgeschoten in het geharrewar)

A. PETROVNA O nee! Nee...

PLATONOV *(zinkt verbaasd rondkijkend neer)*
Wat gebeurt er?

BABAKINA Mijn god, nee.

A. PETROVNA *(op haar knieën)*
Michel!

NIKOLAI *(gooit het geweer terzijde)*
Misja!
(op zijn knieën)
Misja!
(knoopt zijn hemd los)

LVOV *(knielt ook)*
 Als ik iets kan betekenen?

NIKOLAI *(slaat Lvovs hand weg)*
 Scheer je weg, man!

SASJA Het is allemaal uw schuld!

SJABELSKI *(weent, apart)*
 Komedianten, allemaal!

NIKOLAI Misja! Hoor je me?

ZINAIDA *(met Sasja in haar armen)*
 En dat op een dag als deze!

SOFIA *(verweesd, apart, op haar knieën)*
 Het moest zo zijn. Het spijt me zo.

BABAKINA Red hem, Nikolai! Help hem dan toch!

A. PETROVNA Nikolai doet wat hij kan, liefje.

NIKOLAI Misja! Hoor je me! Hoor je me?

SERGEI Dit trek ik niet. Dit trek ik niet!

LEBEDJEV *(zucht, hoofd in de handen)*
 Ik heb een borrel nodig.

BORKIN *(komt er nu pas bij staan)*
 Als ik iets kan betekenen?

PLATONOV *(heft het hoofd)*
 Borkin?
(wijst)
 Hij krijgt van mij nog dertig roebel.
(sterft)

A. PETROVNA Misja?
(streelt zijn voorhoofd)
 We moeten rustig blijven. Kalm! Kalm! Misja!

NIKOLAI Laat hem. Het is afgelopen. Het is afgelopen!

IVANOV *(heeft geweer opgeraapt en weer onder zijn kin gezet)*
 Correctie! Nú is het afgelopen.
(schiet; black-out)

doek.

Belangrijkste bronnen

Anton Tsjechov. *The Complete Plays*, vertaling Laurence Senelick, W.W. Norton & Company, 2006

Anton Tsjechov. *Ivanov*, vertaling Tineke Daniels, bewerking Luk Perceval, Het Nationale Toneel Den Haag / International Theatre & Film Books, 1991

Anton Tsjechov. *'n Meeuw / Oom Wanja / Drie zusters / De kersentuin*, vertaling Chiem van Houweninge en Ton Lutz, International Theatre Bookshop, 1989

'Chekhov's one-act plays and the full-length plays', Vera Gottlieb in *The Cambridge Companion to Chekhov*, ed. Vera Gottlieb en Paul Allain, Cambridge University Press, 2000

Colofon

De Russen! is geschreven in opdracht van Toneelgroep Amsterdam. Het is een samenvoeging en bewerking van twee toneelstukken van Anton Tsjechov, Platonov en Ivanov, met nieuwe scènes en enkele citaten uit andere stukken van Tsjechov.

Ivo van Hove regisseerde de voorstelling die in première ging tijdens het Holland Festival op 19 juni 2011, in de Stadsschouwburg Amsterdam.

De Russen! werd gespeeld door Barry Atsma, Jacob Derwig, H  l  ne Devos, Roeland Fernhout, Fred Goessens, Janni Goslinga, Marieke Heebink, Fedja van Huët, Marwan Chico Kenzari, Hans Kesting, Hugo Koolschijn, Chris Nietvelt, Frieda Pittoors, Alwin Pulinckx, Halina Reijn, Gijs Scholten van Aschat, Karina Smulders en Leon Voorberg.

De scenografie was van Jan Versweyveld, het kostuumontwerp van An d'Huys, het video-ontwerp van Tal Yarden en de muziek van Tom Holkenborg (Junkie XL). Matthias Mooij was regieassistent, Peter van Kraaij dramaturg.

De Russen! werd gecoproduceerd door het Holland Festival en het International Theatre Festival Dialog (Wroclaw).

De tekst van *De Russen!* mag vrij worden gedownload en verspreid. Opvoeringen, geheel of gedeeltelijk, mogen pas plaatsvinden na een voorafgaande schriftelijke afspraak met SABAM

Aarlenstraat 75-77 1040 Brussel
+/32/2/286 82 11 contact@sabam.be www.sabam.be

   - Tom Lanoye, Antwerpen, 2008/2012

vorm: Jeroen Los 2013